

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

**7^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

Παρασκευή
**6 Νοεμβρίου
2020**

Η ΚΑΠ στην εποχή της Πράσινης Συμφωνίας:
**Η ευκαιρία του πράσινου & ψηφιακού μετασχηματισμού
για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας**

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα IMCAP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επιμέλεια:

Αθανασία Αδαμοπούλου, Υπεύθυνη Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ Α.Ε.

Αικατερίνη Μηράτσου, Υπεύθυνη Ατελιέ GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ Α.Ε.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει μέχρι σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μέσο ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

© Copyrights 2021, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ Α.Ε. 2021

«Το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης απηχεί τις απόψεις των συντακτών της μόνο, οι οποίοι φέρουν την αποκλειστική ευθύνη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει».

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα IMCAP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μήνυμα Προέδρου

«Η μελλοντική ΚΑΠ, όπως και το ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, απαιτούν να τεθεί στο επίκεντρο των εθνικών σχεδιασμών η δίδυμη πρόκληση και ευκαιρία της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο αποτέλεσε μία πλατφόρμα διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων που συνέβαλε σε αυτή την κατεύθυνση. Μετά από επτά χρόνια δυναμικής και επιτυχημένης πορείας στα δρώμενα του εθνικού αγροδιατροφικού τομέα, νομίζω ότι δεν θα ήταν υπερβολικό να ειπωθεί ότι η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ηγείται της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης της ελληνικής γεωργίας. Ήμασταν οι πρώτοι που όχι μόνο θέσαμε στην εθνική ατζέντα την στρατηγική προτεραιότητα του ψηφιακού μετασχηματισμού του πρωτογενούς τομέα, αλλά τον εφαρμόζουμε στην πράξη από την αρχή του εγχειρήματος, μέσα από τη μεγάλη βεντάλια των υπηρεσιών και της υποστήριξης που παρέχουμε στους Έλληνες παραγωγούς και τα συλλογικά τους σχήματα, πάντοτε με γνώμονα τη γνώση και την τεχνολογική καινοτομία».

Χριστόδουλος Αντωνιάδης
Πρόεδρος
GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Μήνυμα Διευθύνοντος Συμβούλου

«Την εποχή της Πράσινης Συμφωνίας, ο παραγωγικός κόσμος χρειάζεται τις τεχνολογικές λύσεις για να πετύχει την ζητούμενη οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα. Είναι μία εποχή σύνθετων προκλήσεων, όπου ο αγρότης έχει ανάγκη περισσότερο από ποτέ ψηφιακές υπηρεσίες υψηλής αποτελεσματικότητας που να του δίνουν λύσεις και ως επαγγελματία αλλά και ως πολίτη της υπαίθρου. Αυτή είναι η πολιτική μας ατζέντα σε Ελλάδα και Ευρωπαϊκή Ένωση εν έτει 2020. Αυτή ήταν όμως ήδη η ατζέντα της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ στην αρχή της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, το 2014. Όταν για να υπηρετήσουμε το όραμά μας για έναν βιώσιμο και ανταγωνιστικό πρωτογενή τομέα με γνώμονα την καινοτομία, δημιουργήσαμε ανά την Ελλάδα ένα δίκτυο 123 Κέντρων Εξυπηρέτησης Αγροτών, δηλαδή, ένα ιδιωτικό δίκτυο ψηφιακών «αγροτικών ΚΕΠ» που παρέχουν εδώ και μία επταετία υπηρεσίες που βασίζονται στις cloud τεχνολογίες σε εκατοντάδες χιλιάδες παραγωγούς, επιτρέποντάς μας να λέμε ότι για εμάς οι σημερινοί πολιτικοί στόχοι αποτελούν μια πραγματικότητα και ότι τους υπηρετούμε εδώ και αρκετά χρόνια με εξαιρετικά αποτελέσματα».

Ιωάννης Μαυρουδής
Διευθύνων Σύμβουλος
GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Πρόγραμμα

Παρασκευή 6 Νοεμβρίου 2020

09:30 Έναρξη Συνεδρίου

09:35 Καλωσόρισμα από τον Πρόεδρο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ **Χριστόδουλο Αντωνιάδη**

Χαιρετισμός **Christiane Lambert**, Προέδρου της Επιτροπής Επαγγελματικών Αγροτικών Οργανώσεων της Ε.Ε. (COPA)

Χαιρετισμός **Ramon Armengol**, Προέδρου της Γενικής Επιτροπής Αγροτικού Συνεργατισμού της Ε.Ε. (COGECA)

Χαιρετισμός **Γεωργίου Χαντζηνικολάου**, Προέδρου της Τράπεζας Πειραιώς

10:00 – 12:00 Εναρκτήρια Ενότητα

Η ΚΑΠ και ο πρωτογενής τομέας στην εποχή της Πράσινης Συμφωνίας: οι ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και ο εθνικός σχεδιασμός

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Μαυρουδής Βορίδης, Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: **Βασίλειος Κόκκαλης**, Βουλευτής Λάρισας, ΣΥ.ΡΙΖ.Α, πρώην Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Τάσος Χανιώτης, Διευθυντής, Διεύθυνση Στρατηγικής, Απλοποίησης και Αναλύσεων Πολιτικής, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Svetlana Edmeades, Επικεφαλής Οικονομολόγος Αγροτικού Τομέα, Παγκόσμια Τράπεζα

Αλκιβιάδης Αλεξάνδρου, Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Αλέξανδρος Κοντός, Πρόεδρος, Σύνδεσμος Αγροτικών και Συνεταιριστικών Οργανώσεων & Επιχειρήσεων Ελλάδας (ΣΑΣΟΕΕ), πρώην Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Γιάννης Μαυρουδής, Δ/νων Σύμβουλος, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

12:00 – 12:15 Διάλειμμα

12:15 – 13:30 1^η Θεματική Ενότητα

Ευφυής Γεωργία – Ευφυής Συμβουλευτική: ο ψηφιακός καταλύτης για μία πιο βιώσιμη και ανταγωνιστική γεωργία

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Γεώργιος Γεωργαντάς, Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: **Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος**, Πρόεδρος, Neupublic AE

Jens Elbaek, Διευθυντής Καινοτομίας Φυτικής Παραγωγής, Κέντρο Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας της Δανίας (SEGES)

Γιάννης Μανιάτης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πειραιά, πρώην Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής

Ιωάννης Χανιωτάκης, Ανώτερος Διευθυντής Ανάπτυξης Εργασιών Αγροτικού Τομέα, Τράπεζα Πειραιώς, Μέλος ΔΣ GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Μάνος Σδράκας, Διευθυντής, Εταιρεία Novarplan, Μέλος ΔΣ της Αγροτικής Καινοτομίας

Συντονισμός: Έλλη Τσιφόρου, Γενική Δ/ντρια GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

13:30 – 14:00 Διάλειμμα

14:00 – 15:30 2^η Θεματική Ενότητα

Απλούστευση και εκσυγχρονισμός για τον παραγωγό και τη δημόσια διοίκηση: το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΟΣΔΕ) στη μετάβαση προς τη νέα εποχή

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΗΤΡΙΑ: **Ευαγγελία Μούρμουρα**, Υπεύθυνη Ομάδας Τμήμα Υλοποίησης και Υποστήριξης του ΟΣΔΕ, Διεύθυνση Βιωσιμότητας & εισοδηματικής στήριξης, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: **Χρήστος Μπαρλιάς, Πρόεδρος**, Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Κορινθίας ΑΕΣ ΑΕ, Αντιπρόεδρος GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Κώστας Γιαννόπουλος, Γενικός Διευθυντής, Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης (ΕΑΣΘ)

Γιάννης Πάζιος, Γενικός Διευθυντής, Αγροτικός Συνεταιρισμός «Ένωση Μεσσηνίας»

Lorenzo Belcaro, Υπεύθυνος Κέντρων Εξυπηρέτησης Αγροτών (ΚΕΑ), Coldiretti (Ιταλία)

Δημήτρης Καπνιάς, Διευθυντής Έργου ΟΣΔΕ, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Συντονισμός: **Έλλη Τσιφόρου**, Γενική Δ/ντρια GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

16:00 – 17:30 Διάλειμμα

16:00 – 17:30 3^η Θεματική Ενότητα

Πράσινες και ψηφιακές επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα

ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ: **Eduardo Baamonde Noche**, Πρόεδρος, Cajamar Caja Rural (Ισπανία)

ΟΜΙΛΗΤΕΣ: **Αθανάσιος Βλαχόπουλος**, Γενικός Διευθυντής Εταιρικής & Επενδυτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Κωνσταντίνος Κιλτίδης, Πρόεδρος Αγροδιατροφικής Σύμπραξης, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, πρώην Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Δρ. Γεώργιος Ζαλίδης, Διευθυντής, Εργαστήριο Τηλεπισκόπησης, Φασματοσκοπίας & Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών, Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

Ευθύμιος Ευθυμιάδης, Αντιπρόεδρος, Όμιλος Αγροτεχνολογίας Ευθυμιάδης

Συντονισμός: **Γεώργιος Αβατάγγελος**, Διευθυντής Κέντρων Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα, Τράπεζα Πειραιώς

ΕΝΑΡΞΗ

Έλλη Τσιφόρου

Γενική Διευθύντρια GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί σύνεδροι, καλημέρα. Είμαι η Έλλη Τσιφόρου, Γενική Διευθύντρια της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, και θα ήθελα να σας καλωσορίσω στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανάπτυξη της Ελληνικής Γεωργίας. Το θέμα μας, «Η ΚΑΠ-η Κοινή Αγροτική Πολιτική- στην εποχή της Πράσινης Συμφωνίας»: η ευκαιρία του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας». Το συνέδριό μας φέτος, όπως έχετε αντιληφθεί, πραγματοποιείται διαδικτυακά για τους ευνόμους λόγους που όλοι γνωρίζουμε. Μας βλέπετε μέσω της online πλατφόρμας που έχουμε δημιουργήσει ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό. Μας βλέπετε, επίσης, και μέσω των ιστοσελίδων του news247 και της εφημερίδας ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΧΩΡΑ, yraithros.gr, χορηγών επικοινωνίας τους συνεδρίου μας τους οποίους ευχαριστούμε θερμά, όπως και όλους τους χορηγούς μας.

Μερικές πρακτικές πληροφορίες ξεκινώντας. Το συνέδριο μπορείτε να το παρακολουθήσετε στα ελληνικά καθώς και σε άλλες τρεις γλώσσες, πατώντας τα αντίστοιχα κουμπιά αριστερά πάνω στην οθόνη σας για τη γλώσσα που επιθυμείτε: αγγλικά, ισπανικά, ιταλικά. Και με αυτήν την ευκαιρία να καλωσορίσω και τους συνέδρους που γνωρίζω ότι μας παρακολουθούν από τις Βρυξέλλες και από άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χωρίς να καθυστερήσω περαιτέρω, νομίζω ότι μπορούμε να δώσουμε τον λόγο στον Πρόεδρο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, τον κύριο Χριστόδουλο Αντωνιάδη, για να κηρύξει επίσημα την έναρξη του 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου. Πρόεδρε, έχετε τον λόγο.

Χριστόδουλος Αντωνιάδης

Πρόεδρος GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Καλημέρα σε όλους και σε όλες. Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί, κύριοι πρώην Υπουργοί, κύριοι Βουλευτές, αξιότιμη κύριε Πρόεδρε της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών και της Τράπεζας Πειραιώς, αξιότιμοι ομιλητές του 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου για την Ανάπτυξη της Ελληνικής Γεωργίας, αγαπητοί μέτοχοι συνεταιριστές και φίλοι αγρότες και συνεργάτες της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Αγαπητοί σύνεδροι, κηρύσσω την έναρξη και σας καλωσορίζω στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανάπτυξη της Ελληνικής Γεωργίας με θέμα «Η ΚΑΠ στην εποχή της Πράσινης Συμφωνίας». Η ευκαιρία του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας».

Με υψηλό αίσθημα ευθύνης και σε πλήρη συντονισμό με τις επιταγές της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης του COVID-19,

το φετινό μας συνέδριο πραγματοποιείται για πρώτη φορά διαδικτυακά. Η δύσκολη συνθήκη την οποία βιώνουμε δεν μας έκανε ούτε μια στιγμή να αμφιβάλλουμε για την αναγκαιότητα της οργάνωσης του 7ου Συνεδρίου μας, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που μας δίνει η ψηφιακή τεχνολογία. Κι αυτό γιατί το πολιτικό momentum είναι ιδιαίτερα κρίσιμο τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Πριν από λίγες ημέρες, οι δύο συν-νομοθέτες, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατέληξαν στις θέσεις τους σε σχέση με τη μελλοντική ΚΑΠ και, πολύ σύντομα θα ξεκινήσουν οι τριμερείς διαβουλεύσεις μεταξύ των κοινοτικών οργάνων, οι οποίες θα οδηγήσουν στην πολιτική συμφωνία για την ΚΑΠ, η οποία θα εφαρμοστεί από το 2023.

Την ίδια στιγμή, οι εθνικές αρχές βρίσκονται στη διαδικασία εκπόνησης του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ, το οποίο κάθε χώρα καλείται να προσαρμόσει τους γενικούς στόχους της μελλοντικής ΚΑΠ στα δεδομένα και τις ανάγκες της, καθώς και να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο τα εργαλεία στήριξης. Παράλληλα, η χώρα μας όπως και τα άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλείται να καταθέσει μέχρι το τέλος του χρόνου ένα ολοκληρωμένο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αφορά προφανώς και τον πρωτογενή τομέα σαν αδιαμφισβήτητο αναπτυξιακό πυλώνα της εθνικής μας οικονομίας.

Το νήμα που συνδέει τις τρεις αυτές παράλληλες διαδικασίες δεν είναι άλλο από την Πράσινη Συμφωνία, η οποία αποτελεί την οριζόντια αναπτυξιακή στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις επόμενες δεκαετίες, με πυξίδα τις επιταγές του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού της ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας.

Οι Ευρωπαίοι και οι Έλληνες γεωργοί, ως βασικοί διαχειριστές της γης, αφού πάνω από το 77% περίπου της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίζεται σαν αγροτική και δασική, είναι, θα έλεγα, οι μεγάλοι πρωταγωνιστές της πράσινης ανάπτυξης, έχοντας ως σύμμαχο σε αυτήν τους την πορεία την ψηφιακή τεχνολογία. Η μελλοντική ΚΑΠ, όπως και το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, απαιτούν να τεθεί στο επίκεντρο των εθνικών σχεδιασμών η διδυμη πρόκληση και ευκαιρία της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριό μας φιλοδοξεί να αποτελέσει μια πλατφόρμα διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων, που θα συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή.

Κυρίες και Κύριοι, μετά από αρκετά χρόνια δυναμικής και επιτυχημένης πορείας στα δρώμενα του εθνικού αγροδιατροφικού τομέα, νομίζω ότι δεν θα ήταν υπερβολικό να πω ότι η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ηγείται όντως της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης της ελληνικής γεωργίας. Ήμασταν, άλλωστε, οι πρώτοι που όχι μόνο θέσαμε στην εθνική απτζέντα τη στρατηγική προτεραιότητα του ψηφιακού μετασχηματισμού του πρωτογενούς τομέα, αλλά τον εφαρμόζουμε στην πράξη από την αρχή του εγχειρήματος, μέσα από τη μεγάλη βεντάλια των υπηρεσιών και τις υποστήριξης που παρέχουμε στους Έλληνες παραγωγούς και τα συλλογικά τους σχήματα, πάντοτε με γνώμονα τη γνώση και την τεχνολογική καινοτομία. Ειλικρινά, αισθανόμαστε δικαιωμένοι για τα εγκαταστάσιμα σχόλια που έχουμε αποσπάσει από πολύ υψηλούς αξιωματούχους και εμπειρογνώμονες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι κοιτούν τη δουλειά μας για να αντλήσουν παραδείγματα καλών πρακτικών και μας προσκαλούν συχνά να μιλήσουμε για αυτήν σε όλα τα πλάτη και τα μήκη της οικουμένης.

Ήθελα, Κύριες και Κύριοι, στο σημείο αυτό, να επαναλάβω κάτι που ανέφερα και στο περσινό συνέδριο και τονίζω με κάθε ευκαιρία. Η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ αποτελεί η ίδια, από μόνη της, ένα σπουδαίο παράδειγμα καινοτομίας. Η σύμπραξη κάτω από το ίδιο σχήμα του παραγωγικού με τον τραπεζικό τομέα που εκπροσωπεί η Τράπεζα Πειραιώς και του τομέα της πληροφορικής που εκπροσωπεί η εταιρεία NEUROPUBLIC αποτελεί πρότυπο συνεργειών και επιχειρηματικής ανάπτυξης απόλυτα στραμμένο στο μέλλον και ευθυγραμμισμένο με τις κοινοτικές προτεραιότητες. **Πρωτογενής τομέας, τραπεζικός τομέας και τομέας την πληροφορικής είναι το τρίπτυχο που μπορεί να διασφαλίσει την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα της ελληνικής γεωργίας και δεν είναι τυχαίο ότι οι συμπράξεις αυτού του είδους, που εμείς πρώτοι οραματιστήκαμε και υλοποιούμε, αποτυπώνονται πλέον ακόμα στα ίδια τα εργαλεία της ΚΑΠ και της Πράσινης Συμφωνίας.** Για εμάς, λοιπόν, το μέλλον είναι ήδη εδώ, αλλά αυτό σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι εφραυμάζουμε ή ότι μειώνουμε

τη φιλοδοξία μας σε σχέση με την πορεία που έχουμε ακόμη να διανύσουμε.

Το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο, όπως κάθε συνέδριό μας, αποτελεί ένα σημαντικό ορόσημο σε αυτήν την πορεία, καθώς είναι μια ευκαιρία, πράγματι, να επικοινωνήσουμε με όλους εσάς, να σας ακούσουμε, να συνθέσουμε απόψεις, αλλά και να ενημερώσουμε με τη σειρά μας τον παραγωγικό κόσμο της χώρας για τις πιο πρόσφατες εξελίξεις που αφορούν τον ευρωπαϊκό και τον εθνικό πρωτογενή τομέα. Η παρουσία και η δικτύωσή μας στις Βρυξέλλες όλα αυτά τα χρόνια μάς επιτρέπει να το κάνουμε αυτό με όρους ευθύνης αλλά και ποιότητας, αλλά και δια στόματος – θα πρόσθετα – των διακεκριμένων ομιλητών που κάθε χρόνο φιλοξενούμε και τους οποίους ειλικρινά ευχαριστώ θερμά για τη συμμετοχή τους.

Θερμές ευχαριστίες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ειδικότερα στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας για την υποστήριξη που μας παρέχει για άλλη μια χρονιά μέσα από την υλοποίηση του προγράμματος CAP3D, προκειμένου να επικοινωνήσουμε σε όλους τους ενδιαφερόμενους τον διαχρονικό ρόλο και τη συμβολή της ΚΑΠ στην ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας. Να ευχαριστώ, επίσης, θερμά τους χορηγούς μας που για άλλη μια χρονιά στέκονται στο πλάι μας, σε αυτή μας την προσπάθεια. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους εσάς που μας παρακολουθείτε φέτος από τα σίπια και από τα γραφεία σας. Εύχομαι σε όλους μας ένα καλό και παραγωγικό συνέδριο και καλή αντάμωση του χρόνου από κοντά. Σας ευχαριστώ πολύ.

Ελλην Τσιφόρου: Να ευχαριστήσω θερμά τον Πρόεδρο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ που μας έβαλε βαθιά στο πολύ σημαντικό θέμα που έχουμε να πραγματευτούμε σήμερα. Και να περάσουμε τώρα σε τρεις χαιρετισμούς από τρία σημαίνοντα πρόσωπα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και από την Ελλάδα.

Ξεκινάμε με δύο βιντεομηνύματα από τους προέδρους των ευρωπαϊκών αγροτικών και συνεταιριστικών φορέων εκπροσώπησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ξεκινώντας, λοιπόν, με την Πρόεδρο της COPA, της οργάνωσης που εκπροσωπεί τους επαγγελματικούς αγροτικούς φορείς ενώπιον των κοινοτικών οργάνων στις Βρυξέλλες, την Κυρία Κριστιάν Λαμπέρ, η οποία μας έκανε την τιμή να μας στείλει το βιντεομήνυμα που θα δούμε αμέσως τώρα.

Christiane Lambert

Πρόεδρος Επιτροπής Επαγγελματικών Αγροτικών Οργανώσεων της Ε.Ε. (COPA)

Αγαπητοί φίλοι Συνεδρείοι, σας ευχαριστώ για την πρόσκληση που μου απευθύνετε να χαιρετίσω το 7ο Συνέδριό σας, και σας συγχαίρω που έχετε θέσει την ψηφιοποίηση στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης για τη γεωργία στη χώρα σας. **Η ενσωμάτωση της ψηφιοποίησης είναι μία ευκαιρία για τη γεωργία, καθώς η ψηφιοποίηση και οι ψηφιακές λύσεις παρέχουν σημαντικές ευκαιρίες για τον πρωτογενή τομέα. Να μπορέσουμε να βελτιώσουμε τη δουλειά μας, τις συνθήκες εργασίας μας, να βελτιώσουμε την αποδοτικότητα, την ανταγωνιστικότητά μας, αλλά και να πετύχουμε την οικολογική και κλιματική μετάβαση που έχουμε θέσει ως στόχο.** Οραματίζαμε μία γεωργία σύγχρονη, η οποία κοιτά προς το μέλλον, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες. Έχουμε τη δυνατότητα να συλλέξουμε περισσότερα δεδομένα στα χωράφια, στους αμπελώνες, στους οπωρώνες, αλλά και στους στάβλους, από τα ζώα μας, ώστε να εξορθολογήσουμε τις παρεμβάσεις μας, να έχουμε περισσότερη γνώση και να είμαστε σε θέση να παρεμβαίνουμε βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Έχουμε τη δυνατότητα να προστατεύσουμε περισσότερο

το έδαφος, τον αέρα, το νερό, τη γη, που αποτελούν την καθημερινότητά μας ως αγρότες. Και είναι, επίσης, ένας πιο σύγχρονος τρόπος να παρουσιάσουμε το επάγγελμά μας, αποδεικνύοντας ότι είμαστε συνδεδεμένοι με τα σύγχρονα εργαλεία για να αντιμετωπίσουμε τις σημερινές και μελλοντικές προκλήσεις. Ένας σημαντικός αριθμός παραγωγών είναι σήμερα χρήστες αυτών των τεχνολογιών, και μας παρέχονται αρκετές τέτοιες λύσεις, όμως επαγρυπνούμε ώστε τα δεδομένα που προκύπτουν από αυτές τις εφαρμογές θα παραμένουν στην κατοχή των παραγωγών, αλλά και θέλουμε, ταυτόχρονα, να μπορούν να συγκεντρώνονται σε πιο μεγάλα σύνολα, ώστε να επωφελομαστε για τον εξορθολογισμό των παρεμβάσεών μας. Σε επίπεδο Βρυξελλών, επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εργάζεται προς την κατεύθυνση της προστασίας των δεδομένων των παραγωγών. Οι τεχνολογίες δίνουν, επιπλέον, τη δυνατότητα στον παραγωγό να διαχειρίζεται καλύτερα τον χρόνο του, να καταβάλει λιγότερο κόπο για την πραγματοποίηση μίας σειράς αγροτικών εργασιών, και είμαστε πεπεισμένοι ότι όλα αυτά τα στοιχεία συμβάλουν σε μία καλύτερη εικόνα του αγροτικού επαγγέλματος. Σήμερα, στις γεωργικές σχολές, οι νέοι μας ανακαλύπτουν αυτές τις δυνατότητες και θα τις αξιοποιήσουν αποτελεσματικότερα στο μέλλον. Όμως ήδη σήμερα σημαντικός αριθμός παραγωγών αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον, τη δημόσια υγεία, την ιχνηλασιμότητα, τη σύνδεση με τους μεταποιητές και τους καταναλωτές, χάρη σε αυτά τα εργαλεία και χάρη στις δυνατότητες που παρέχουν τα δεδομένα. Είναι πολύ σημαντικό να εμβαθύνουμε και να παρέχουμε στους αγρότες και στους άλλους παράγοντες της υπαίθρου τις απαραίτητες δεξιότητες και γνώσεις. Σας εύχομαι, λοιπόν, να το πετύχετε με τις σημερινές συζητήσεις και θα χαίρόμουν ιδιαίτερα να ενημερωθώ για τα συμπεράσματα στα οποία θα καταλήξετε. Ελπίζω, επίσης, να μπορέσουμε να τα αξιοποιήσουμε στις εργασίες μας στην COPA. Σας εύχομαι καλό Συνέδριο, καλή επιτυχία, και σας συγχαίρω για την ετοιμότητά σας να πραγματοποιήσετε ταχύτερα την οικολογική και κλιματική μετάβαση με τη συνδρομή της ψηφιακής τεχνολογίας.

Ελλην Τσιφόρου: Να ευχαριστήσω θερμά εκ μέρους της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ την Πρόεδρο της COPA, την Κυρία Christiane Lambert, για τα όσα πολύ σημαντικά μας είπε. Είναι μηνύματα τα οποία θα συγκρατήσουμε για τη συνέχεια των συζητήσεων που θα έχουμε σήμερα σε όλες τις θεματικές ενότητες. Να της επιβεβαιώσω, επίσης, ότι θα της στείλουμε τα συμπεράσματα των σημερινών μας συζητήσεων για να συνεισφέρουμε στη δουλειά της COPA. Και σε αυτό το σημείο θα ήθελα να τονίσω ότι η κυρία Lambert, η οποία εξελέγη μόλις τον Σεπτέμβριο στην ηγεσία αυτού του σπουδαίου φορέα που λέγεται COPA, είναι η πρώτη γυναίκα που αναδεικνύεται στην ηγεσία του, κι αυτό έχει τη σημασία του τόσο για τη γυναίκα αγρότριά όσο και για το γυναικείο φύλο, γενικότερα.

Να συνεχίσουμε με το δεύτερο βιντεομήνυμα από τον Πρόεδρο της COGECA, της Γενικής Επιτροπής Αγροτικού Συνεργατισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Κύριο Ramon Armengol. Να ακούσουμε το βιντεομήνυμα που μας έστειλε.

Ramon Armengol

Πρόεδρος Γενικής Επιτροπής Αγροτικού Συνεργατισμού της Ε.Ε. (COGECA)

Αγαπητέ Πρόεδρε Αντωνιάδη, αγαπητέ κ. Μαυρουδή Βορίδη, Υπουργέ Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, αγαπητοί Πρόεδροι και

μέλη των Αγροτικών Συνεταιρισμών της Ελλάδας, αγαπητοί ομιλητές και συμμετέχοντες του 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου για την Ανάπτυξη της Ελληνικής Γεωργίας. Είναι μεγάλη μου τιμή να σας καλωσορίζω με αυτό το σύντομο βιντεομήνυμα και ζητώ συγγνώμη που δεν μπορώ να βρίσκομαι εκεί λόγω των συνθηκών. Το αντικείμενο αυτής της εκδήλωσης είναι εξαιρετικής σημασίας για τις συνεταιριστικές μας επιχειρήσεις και είναι απόλυτα ευθυγραμμισμένο με τις πολιτικές που συζητούνται στην Ευρώπη καθώς και με τις στρατηγικές προτεραιότητες των συνεταιριστικών μας οργανώσεων. **Σε αυτό το πλαίσιο, θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω τις Ελληνικές αγροδιατροφικές συνεταιριστικές οργανώσεις για τη δουλειά και τη συμμετοχή τους στην COGECOA, έναν φορέα που εκπροσωπεί 22,000 Ευρωπαϊκούς αγροτικούς συνεταιρισμούς και τον οποίο έχω την τιμή να διευθύνω από τον Ιανουάριο του 2020. Είναι πολύ σημαντικό να μπορούμε να βασιζόμαστε στη συνεργασία μαζί σας, επειδή όταν δουλεύουμε μαζί, η Cogeca μπορεί να ενισχύσει την επιρροή της σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και μπορούμε να επιτύχουμε πολύ περισσότερα για τους συνεταιρισμούς μας.** Είμαι κτηνοτρόφος και μέλος ενός συνεταιρισμού της περιοχής μου εδώ και 45 χρόνια, κατά συνέπεια δεν υπάρχει κανένας πιο πεπεισμένος από εμένα σε σχέση με τα οφέλη που αποκομίζει κανείς όντας κάτω από την ομπρέλα ενός συνεταιρισμού. Επιπλέον, πρέπει να ομολογήσω ότι στην παρούσα συγκυρία, θα ήμουν πραγματικά τρομοκρατημένος εάν έπρεπε να αντιμετωπίσω μόνος μου τις πολλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Ευρωπαίοι αγρότες και κτηνοτρόφοι. **Στην COGECOA δεν κουραζόμαστε ποτέ να επαναλαμβάνουμε ότι οι συνεταιρισμοί είναι εταιρείες με σταθερές αξίες: αλληλεγγύη (επειδή αντιμετωπίζουμε με τον ίδιο τρόπο όλα μας τα μέλη), υπευθυνότητα (επειδή δεσμευόμαστε με τους ανθρώπους και τον τόπο μας και ριζώνουμε εκεί) και κοινωνική συνοχή (επειδή παρέχουμε αξία και υπηρεσίες σε περιοχές της υπαίθρου).** Τοποθετούμε τους ανθρώπους στο κέντρο των στρατηγικών μας. Και αυτά που ήδη γνωρίζουμε και υιοθετούμε, πρέπει να τα υπενθυμίζουμε στους εθνικούς και Ευρωπαϊκούς φορείς καθημερινά, έτσι ώστε να τα λαμβάνουν υπόψη τους όταν νομοθετούν, αναγνωρίζοντας τον σημαντικό μας ρόλο. Όταν αναφέρθηκα νωρίτερα στις νέες προκλήσεις, πράγματι είχα στο νου μου την Πράσινη Συμφωνία και τη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ. Θα πρέπει να προσαρμοστούμε στις νέες πολιτικές, και ελπίζω ότι αυτή η μετάβαση προς τη βιωσιμότητα θα μας προσφέρει, παράλληλα, μερικές ευκαιρίες. Σε αυτό το σημείο, πιστεύω ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι σε προνομιακή θέση ώστε να ηγηθούν πρωτοβουλιών στην κυκλική οικονομία και τη βιο-οικονομία. Υπάρχουν ήδη αρκετά παραδείγματα επενδύσεων και επιχειρηματικών μοντέλων σχεδιασμένων για να ανταποκριθούν στους νέους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, και είμαι ενθουσιασμένος που βλέπω ότι από τους Ελληνικούς συνεταιρισμούς, πραγματοποιούνται διάφορες επενδύσεις και αναπτύσσονται διάφορα επιχειρηματικά μοντέλα που μπορούν να παίξουν πρωτοποριακό ρόλο στην κυκλική οικονομία. Είμαι πεπεισμένος ότι η καινοτομία και η ψηφιοποίηση αποτελούν το κλειδί για να κινηθούμε προς αυτή την πράσινη μετάβαση. Γνωρίζουμε, επίσης, τη σημαντική πρόοδο που έχει σημειωθεί στην Ελλάδα χάρη στη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Σας ενθαρρύνω να συνεχίσετε σε αυτήν την κατεύθυνση και επιτρέψτε μου να επισημάνω ξανά ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί χρειάζονται ένα ευνοϊκό νομοθετικό περιβάλλον για να αναπτύξουν περισσότερο αυτά τα είδη καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων. Δεν μπορούμε να επιτύχουμε τους στόχους βιωσιμότητας που ζητούν από εμάς χωρίς οικονομική και τεχνολογική υποστήριξη. Για αυτό πρέπει να συνεχίσουμε να δουλεύουμε μαζί για την προώθηση του συνεταιριστικού μας μοντέλου, που αποτελεί το κλειδί για έναν μελλοντικό αγροδιατροφικό τομέα πιο βιώσιμο αλλά επίσης ισχυρότερο και πιο ανταγωνιστικό. Σας ευχαριστώ πολύ. Σας εύχομαι ένα εξαιρετικό Συνέδριο.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Armengol, Πρόεδρο της COGECOA, ενός ιδιαίτερα σημαντικού φορέα που εκπροσωπεί πάνω από 22.000 γεωργικούς συνεταιρισμούς από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τον ευχαριστούμε και για τα όσα σημαντικά μας είπε και για τα καλά του λόγια και συγκατομή, επίσης, το βασικό του μήνυμα, ότι οι γεωργικοί συνεταιρισμοί στη νέα εποχή που ανοίγεται μπροστά μας, την εποχή της Πράσινης Συμφωνίας, έχουν καταλυτικό ρόλο να παίξουν,

τόσο τηρώντας την παραδοσιακή τους αποστολή που είναι η προστασία και ενίσχυση των μεμονωμένων παραγωγών, όσο και έχοντας τη δυνατότητα να αποτελέσουν καταλύτες του ψηφιακού και του πράσινου μετασχηματισμού, ασφαλώς, όπως μας είπε, με προϋποθέσεις κατάλληλης στήριξης.

Να περάσουμε τώρα στον επόμενο χαιρετισμό. Έχουμε την τιμή και τη χαρά να έχουμε μαζί μας τον Πρόεδρο της τράπεζας Πειραιώς, τον κύριο Γεώργιο Χαντζηνικολάου, σε ζωντανή σύνδεση. Κύριε Χαντζηνικολάου, να σας καλημερίσω, να σας ευχαριστήσω θερμά που αποδεχτήκατε την πρόσκλησή μας να απευθύνετε χαιρετισμό στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο. Ηγείστε ενός τραπεζικού φορέα που παίζει και έχει να παίξει μελλοντικά πολύ σημαντικό ρόλο στα τεκταινόμενα στον αγροδιατροφικό τομέα, και όχι μόνο, και σας ακούμε με πολύ ενδιαφέρον. Έχετε τον λόγο.

Γεώργιος Χαντζηνικολάου

Πρόεδρος Τράπεζας Πειραιώς

Κυρίες και Κύριοι, με ιδιαίτερη χαρά χαιρετίζω το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Σε αυτή την κρίσιμη χρονική συγκυρία, στην εποχή του Covid-19, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας βρίσκεται στο προσκήνιο όσο ποτέ άλλοτε, και είναι άμεσα συνυφασμένη με τον μετασχηματισμό και τον εκσυγχρονισμό της αγροτικής οικονομίας. Ειδικά για τον Αγροτικό τομέα βρισκόμαστε μπροστά σε έναν κόσμο που αλλάζει. Μία αλλαγή που γεννήθηκε στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική καλείται να συμβαδίσει με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Και το πάντρεμα αυτό, αναμένεται να αποτελέσει τη βάση των στρατηγικών σχεδίων που θα εκπονήσουν τα κράτη μέλη για τον αγροτικό τομέα. Τι έχουμε ως δεδομένο; Την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, και τη διακήρυξη μετάβασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βιώσιμη ανάπτυξη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι σαφής: Τουλάχιστον το 40% του συνολικού προϋπολογισμού της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα πρέπει να συμβάλει σε δράσεις που θα ενισχύσουν πρωτοβουλίες που λαμβάνονται για τη Κλιματική Αλλαγή. Ο στόχος αυτός είναι όντως μια πρόκληση. Αλλά το ζητούμενο είναι πως θα μετατρέψουμε αυτή την κλιματική και περιβαλλοντική πρόκληση, σε ευκαιρία προς όφελος της ανάπτυξης. **Είναι λοιπόν η στιγμή να αλλάξουμε τον αγροτικό τομέα. Να δημιουργήσουμε μία σύγχρονη γεωργία, οικονομικά βιώσιμη, τεχνολογικά εξελιγμένη, περιβαλλοντικά και οικολογικά ασφαλή. Μια γεωργία που να είναι υγιεινή και φιλική προς το σύστημα τροφίμων. Δηλαδή, να διαμορφώσουμε μια προσέγγιση η οποία επιτρέπει την υλοποίηση της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο» μέσα από τη συνένωση και συνεργασία των αγροτών.** Και ο Ευρωπαίος, ο Έλληνας αγρότης, καλείται να αποτελέσει τον βασικό παράγοντα της επιτυχούς υλοποίησης της πολιτικής αυτής. Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» θα τονώσει τη βιώσιμη κατανάλωση τροφίμων και θα προωθήσει οικονομικά προσιτά υγιεινά τρόφιμα για όλους.

Κυρίες και κύριοι, το μέλλον όμως είναι ήδη εδώ. Η πανδημία επιτάχυνε τις εξελίξεις. Ο αγροτικός κόσμος πρέπει λοιπόν να αδράξει την ευκαιρία. Πρέπει να αναλάβει ενεργό δράση μέσα από τον εκσυγχρονισμό των καλλιεργειών του. Να γίνει ανταγωνιστικός σε ένα διεθνές περιβάλλον που αυξάνει τις απαιτήσεις του, να ανταποκριθεί στις ανάγκες της αγοράς, και έτσι να μπορέσει να καρπωθεί την υπεραξία των

προϊόντων που παράγει. Η απόφαση είναι δική σας: εσείς, ο αγροτικός κόσμος, πρέπει να κάνετε το πρώτο μεγάλο βήμα μπροστά. Και ποιο είναι αυτό; Πρώτα από όλα είναι η υιοθέτηση της σύγχρονης τεχνολογίας. Δηλαδή, η υιοθέτηση λύσεων, όπως η ευφυής γεωργία, η ορθολογική επιλογή μηχανημάτων, η σωστή χρήση κεφαλαίου, η πλήρης αξιοποίηση της καλλιεργήσιμης γης, η διατήρηση των εδαφικών πόρων, αλλά και η αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επίσης, ο αγροτικός κόσμος πρέπει να ανοίξει τις πόρτες του και να δει το μέλλον του μέσα από συνεργατικά σχήματα τα οποία δημιουργούν οικονομίες κλίμακας, ώστε να έχει πιο ισχυρή διαπραγματευτική ικανότητα. Επιπλέον, για να γίνει πιο ανταγωνιστικός, ο αγροτικός κόσμος πρέπει να μάθει να ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς, και να υιοθετήσει σύγχρονες τεχνικές στοχευμένου μάρκετινγκ, οι οποίες βασίζονται στη δημιουργία branding που προβάλλει και αξιοποιεί τη μοναδικότητα της ελληνικής γης και των Ελληνικών προϊόντων. **Η Τράπεζα Πειραιώς, ο μεγαλύτερος στρατηγικός χρηματοδότης του αγροτικού τομέα, βρίσκεται εδώ, για να σας στηρίξει σε κάθε βήμα σας. Στηρίζουμε ενεργά τους αγρότες, τις αγρο-διατροφικές επιχειρήσεις, τους Συνεταιρισμούς και τις Ομάδες Παραγωγών. Με ποιόν τρόπο; Μέσα από δράσεις και πρωτοβουλίες σε όλα τα επίπεδα, όπως η υψηλού επιπέδου τραπεζική εξυπηρέτηση, και η παροχή συμβουλών και ειδικά σχεδιασμένων προϊόντων.** Διαθέτουμε μια ολοκληρωμένη γκάμα προϊόντων για την υλοποίηση επενδύσεων, όπως:

- δάνεια έναντι επιχορήγησης,
- επενδυτικά δάνεια,
- εγγυητικές επιστολές για προεξόφληση μέρους της επιχορήγησης, καθώς
- και δάνεια για φωτο-βολταϊκά για την δημιουργία εναλλακτικού, επιπρόσθετου εισοδήματος

Προϋπόθεση για όλα τα παραπάνω είναι η υιοθέτηση της «ευφυούς γεωργίας». Με την βοήθεια μας, η ευφυής γεωργία μπορεί να βοηθήσει τον αγροτικό τομέα να λειτουργήσει αποδοτικότερα. Είναι, και πρέπει να είναι ο σύμμαχος όλων, στο πλαίσιο εφαρμογής της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Αναφέρθηκα στην αναγκαιότητα της συνεργασίας στον αγροτικό τομέα. Η συνεργασία αποτελεί δύναμη και παράγοντα ανάπτυξης, ειδικά στον Αγρό-διατροφικό τομέα την χώρας μας με τον μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων και οικογενειακών επιχειρήσεων. Η Τράπεζα Πειραιώς είναι, και θα είναι, δίπλα στις Ομάδες Παραγωγών. Είναι δίπλα τους προσφέροντας τους μια αναπτυξιακή προοπτική, μέσα από τις εξειδικευμένες λύσεις που προσφέρει, σε λειτουργικό, παραγωγικό, και εμπορικό επίπεδο.

Ο στόχος σας είναι και στόχος μας στη Τράπεζα Πειραιώς. Δηλαδή, να ενισχύσουμε την αποτελεσματικότητα και την ανταγωνιστικότητά σας.

Κυρίες και κύριοι, η Τράπεζα Πειραιώς, η Τράπεζα του Αγρό-διατροφικού Τομέα στην Ελλάδα, είναι εδώ σήμερα για να υποστηρίξει τη μετάβασή του στο αύριο.

Ως η κατεξοχήν Τράπεζα του αγροτικού τομέα, συνεχίζουμε, και θα συνεχίσουμε να αναλαμβάνουμε πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάκαμψη της εθνικής μας οικονομίας και του αγροτικού τομέα, υποστηρίζοντας τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα και τις βιώσιμες επενδύσεις. Να χαράσσουμε καινοτόμους δρόμους με προοπτική, να δημιουργούμε αξία, και να παρέχουμε υψηλού επιπέδου προϊόντα και υπηρεσίες στους πελάτες μας. Προς όφελος των πελατών μας, του περιβάλλοντος, της κοινωνίας, και της οικονομίας μας.

Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι καλή επιτυχία στο συνέδριό σας.

Έλλη Τσιφόρου: Να σας ευχαριστήσουμε θερμά, Πρόεδρε, που αποδεχτήκατε την πρόσκλησή μας, ευχαριστούμε και για όσα μας είπατε. Αναφερθήκατε σε έννοιες με βαρύνουσα σημασία: βιωσιμότητα, καινοτομία και, ασφαλώς, συνεργασία. Συνεργασία και μεταξύ των αγροτών και μεταξύ, όμως, των εμπλεκόμενων στον αγροδιατροφικό τομέα. Μόνο έτσι μπορούμε να προχωρήσουμε με όρους βιώσιμης ανάπτυξης.

Πριν περάσουμε στην εναρκτήρια ενότητα του συνεδρίου, θα ήθελα να καλέσω στο πόντιο τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, τον Γιάννη Μαυρουδή, για να μας εισάγει στα πολύ σημαντικά θέματα που έχουμε να συζητήσουμε σήμερα και από τη σκοπιά τη δική μας, από τη σκοπιά της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ.

Γιάννης Μαυρουδής

Διευθύνων Σύμβουλος GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Καλημέρα και από εμένα. Θα ήθελα και εγώ να σας καλωσορίσω με τη σειρά μου στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, ένα συνέδριο που έχει γίνει πλέον θεσμός στον αγροδιατροφικό τομέα της χώρας και φιλοξενεί για ακόμα μια χρονιά εξέχουσες προσωπικότητες από την Ελλάδα και την Ευρώπη. Οι συμμετέχοντες σήμερα θα μας κάνουν την τιμή να παρουσιάσουν τις απόψεις τους για τη μελλοντική ΚΑΠ και ειδικότερα τις πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις που αναμένεται να φέρουν σημαντικές εξελίξεις στην πρωτογενή παραγωγή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας και να οδηγήσουν τις εξελίξεις κατά τη νέα προγραμματική περίοδο. Θα ήθελα όμως να αναφερθώ, καταρχάς, στην ίδια την πορεία της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, η οποία ταυτίστηκε με τη νέα προγραμματική περίοδο και, αν μου επιτρέψετε, έπαιξε έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη βέλτιστη αξιοποίηση της στήριξης που παρέχει η ΚΑΠ, τόσο στο πλαίσιο του πρώτου όσο και του δεύτερου πυλώνα, προς όφελος του παραγωγικού κόσμου της χώρας. Το 2014 που ξεκινήσαμε την πορεία μας, δημιουργήσαμε ένα σχήμα που δεν έχει όμοιο του σε καμία άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τουλάχιστον μέχρι σήμερα. Μια ισχυρή συμμαχία μεταξύ του Πρωτογενούς Τομέα που εκπροσωπείται από 71 από τους πιο παραγωγικούς και δυναμικούς γεωργικούς συνεταιρισμούς της χώρας, του Τραπεζικού Τομέα, μέσω της θυγατρικής του ομίλου της Τραπέζας Πειραιώς, ΕΞΕΛΙΞΗ Α.Ε. και του Τομέα της Πληροφορικής που εκπροσωπείται από την πρωτοπόρο εταιρεία στην ανάπτυξη ψηφιακών λύσεων στη γεωργία, NEUROPUBLIC Α.Ε.

Η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ξεκίνησε από μια ιδέα, συνεχίστηκε με ένα όραμα που υπηρετήθηκε από σκληρή και συστηματική δουλειά, για να γίνει μια πραγματικότητα, αποτελώντας σήμερα αλλά και στο μέλλον τον ηγετικό φορέα στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής γεωργίας. Ξεκινήσαμε, λοιπόν, από μια ιδέα που για να διαμορφωθεί και να υλοποιηθεί, απαιτούσε μήνες διαβουλεύσεων μεταξύ των μετόχων της, μια ιδέα που όταν παρουσιάστηκε έφερε επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τον πρωτογενή τομέα και τον δυναμικό ρόλο των εμπλεκόμενων σε αυτόν, ανοίγοντας το πεδίο για συνέργειες που μέχρι τότε φάνταζαν αδιανόητες. Μια ιδέα που έφερε επανάσταση ακόμα και με το όραμα που έθεσε για την ελληνική γεωργία, εισάγοντας ως στρατηγική προτεραιότητα και υπηρετώντας με συνέπεια έννοιες, όπως η γνώση, η καινοτομία, η βιωσιμότητα, η επιχειρηματικότητα, η ψηφιοποίηση. Και είμαστε περήφανοι όλοι, η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και οι μέτοχοί της, καθώς και οι συνεργάτες της, που τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και η κυβέρνηση σήμερα έχουν θέσει ως οριζόντια προτεραιότητα την ψηφιοποίηση, αναγνωρίζοντας την ως προϋπόθεση, για τη μετάβαση στη νέα εποχή. Μια νέα εποχή, λοιπόν, την εποχή της Πράσινης Συμφωνίας, όπου ο παραγωγικός κόσμος χρειάζεται τις τεχνολογικές λύσεις για να πετύχει τη ζητούμενη οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα. Μια εποχή σύνθετων προκλήσεων, όπου ο αγρότης έχει ανάγκη, περισσότερο από ποτέ, ψηφιακές υπηρεσίες υψηλής αποτελεσματικότητας που να του δίνουν λύσεις και ως επαγγελματία, αλλά κι ως πολίτη της υπαίθρου. Κι αν μου επιτρέψετε, να κάνω μια μικρή διάκριση: ο αγρότης-κότοκος της υπαίθρου χρειάζεται ακόμα περισσότερες ψηφιακές υπηρεσίες, γιατί ασκεί ένα επάγγελμα πολύ δύσκολο και απαιτητικό που δεν του αφήνει κανένα περιθώριο για γραφειοκρατικές περιπέτειες. **Αυτή είναι η πολιτική στζέντα της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν έτει 2020. Αυτή**

ήταν όμως ήδη η ατζέντα της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ στην αρχή της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου το 2014, όταν για να υπηρετήσουμε το όραμά μας για ένα βιώσιμο και ανταγωνιστικό πρωτογενή τομέα με γνώμονα την καινοτομία, δημιουργήσαμε, ανά την Ελλάδα, ένα δίκτυο τότε 110 Κέντρων Εξυπηρέτησης Αγροτών, τα ΚΕΑ μας. Δημιουργήσαμε, δηλαδή, ένα ιδιωτικό δίκτυο αγροτικών ΚΕΠ που παρέχουν, εδώ και μια επταετία, ψηφιακές υπηρεσίες που βασίζονται στις cloud τεχνολογίες σε εκατοντάδες χιλιάδες παραγωγούς, επιτρέποντάς μας να λέμε και να παρουσιάζουμε με έργα ότι για εμάς οι σημερινοί πολιτικοί στόχοι αποτελούν μια πραγματικότητα επταετίας, ότι για εμάς αποτελούν τον καθημερινό τρόπο δουλειάς μας και ότι τους υπηρετούμε εδώ και αρκετά χρόνια, με εξαιρετικά αποτελέσματα.

Ας δούμε λίγο συνοπτικά τι έχουμε πετύχει ανά τομέα δραστηριοποίησής μας. Στο τέλος του χρόνου ολοκληρώνεται ο πρώτος κύκλος της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ως Φορέας Συντονισμού & Τεχνικής Υποστήριξης των Κέντρων Υποδοχής Δηλώσεων (ΚΥΔ) στο πλαίσιο της υποβολής των αγροτών στη συμπλήρωση και υποβολή της Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης στο ΟΣΔΕ. Κατά την επταετία που ολοκληρώνεται φέτος, αποτελέσαμε τον επιχειρησιακό και τεχνολογικό βραχίονα για την υλοποίηση ενός από τα πλέον σημαντικά έργα που διενεργούνται σε ετήσια βάση στη χώρα, καθώς αφορά τις πληρωμές άμεσων ενισχύσεων άνω των 2 δις ευρώ σε 650.000 δικαιούχους καθώς και πληρωμές στο 40% των ενισχύσεων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Να θυμίσω, λοιπόν, ότι στο πλαίσιο του έργου αυτού, συντονίσαμε το μεγαλύτερο δίκτυο παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών στη χώρα με 468 ΚΥΔ και πάνω από 3.500 ταυτόχρονους χρήστες να εξυπηρετούν σε ετήσια βάση πάνω από 650.000 αγρότες για τις κανονιστικές τους υποχρεώσεις, χωρίς καμία επιβάρυνση για το ελληνικό δημόσιο, με διαφάνεια, συγκεκριμένη μεθοδολογία και με τη χρήση των πιο εξελιγμένων τεχνολογικών εργαλείων. Δεν απαιτείται τίποτα παραπάνω πια από μια σύνδεση στο διαδίκτυο για τον χρήστη, ώστε να είναι σε θέση να εξυπηρετήσει τον Έλληνα αγρότη. Παρείχαμε αδιάλειπτη λειτουργία των πληροφοριακών μας συστημάτων, ακόμα και εν μέσω πανδημίας, ενισχύοντας τη διαφάνεια των συναλλαγών με τους αγρότες, δίνοντας εργαλεία ηλεκτρονικής τιμολόγησης στους συνεργάτες μας, παρέχοντας τα πιο εξελιγμένα λογισμικά αποσφαλμάτωσης στα συνεργαζόμενα ΚΥΔ και υλοποιώντας εκπαιδευτικά προγράμματα για τους χειριστές τους και ενημερωτικές ημερίδες για τις εξελίξεις της ΚΑΠ.

Όλα τα παραπάνω τα εκτελέσαμε με απόλυτη επιτυχία, συμβάλλοντας καθοριστικά ώστε να φτάσουμε σε αποτελέσματα πληρωμής των δικαιούχων σε ποσοστό 99+% των αιτήσεων. Και αξίζει για αυτό το πράγμα ένα μεγάλο μπράβο σε όλους τους εμπλεκόμενους στο μεγάλο αυτό έργο και κυρίως στους αφανείς ήρωες, τους υπαλλήλους των ΚΥΔ.

Όμως, στη διάρκεια της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, ήμασταν παρόντες και στον δεύτερο πυλώνα της ΚΑΠ, στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ), αυτό το σπουδαίο αναπτυξιακό εργαλείο για τον πρωτογενή τομέα της χώρας. Μέχρι σήμερα, 98 αγροτικοί συνεταιρισμοί και επιχειρήσεις συμμετέχουν στο ΠΑΑ 2014-20 μέσα από το δίκτυο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, παρέχοντας με την κεντρική υποστήριξή μας συμβουλευτικές υπηρεσίες προς τους αγρότες και καταρτίζοντας φακέλους για την υποβολή προτάσεων στα μέτρα του. Έχουν υποβληθεί περίπου 15.200 αιτήσεις παραγωγών και συνεταιρισμών στα μέτρα του ΠΑΑ με επιτυχία ένταξης και υλοποίησης που ξεπερνά το 91% των κατατεθειμένων προτάσεων. Παρέχουμε, επίσης, κανονιστική και τεχνική υποστήριξη σε περισσότερους από 4.000 παραγωγούς που συμμετέχουν στις δράσεις και περίπου 115.100.000 ευρώ από τους πόρους του ΠΑΑ δεσμεύτηκαν μέσω του δικτύου της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ.

Δεν σταματήσαμε όμως εκεί, όπως κάποιοι θα ήθελαν. Το 2014 εισήγαμε και το λέω με απόλυτη περηφάνια- τον όρο «ευφυή γεωργία» στην ελληνική αγροτική παραγωγή. Τότε αρκετοί βρέθηκαν να πουν «τι είναι αυτά που μας λέτε;» ότι «οι αγρότες δεν πρόκειται ποτέ να χρησιμοποιήσουν τέτοια εργαλεία, δεν τα χρειάζονται για την παραγωγή των προϊόντων τους», ότι «οι παραγωγοί ξέρουν καλύτερα από το κάθε τεχνολογικό εργαλείο τι πρέπει να κάνουν στο χωράφι τους». Παρόλες τις αντιδράσεις, εσωτερικές και εξωτερικές, **οι μέτοχοι της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ στάθηκαν σταθεροί στον στόχο που είχαν θέσει για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής αγροτικής παραγωγής. Και σήμερα αισθανόμαστε όλοι δικαιωμένοι, καθώς ο ψηφιακός μετασχηματισμός της ευρωπαϊκής αγροτικής παραγωγής**

αποτελεί οριζόντια προτεραιότητα της μελλοντικής ΚΑΠ και της Πράσινης Συμφωνίας.

Ο πρωτογενής τομέας από το 2023 και έπειτα θα πρέπει να συμμορφωθεί με τους στόχους για μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αντikut-που και σε αυτό εμείς μπορούμε να πούμε ότι με την εφαρμογή του συστήματος ευφυούς γεωργίας gaisense που βασίζεται στην τεχνολογία του στρατηγικού εταίρου από τον χώρο της πληροφορικής, NEUROPUBLIC, έχουμε ήδη τα εργαλεία που θα χρειαστούν για να προσαρμοστεί ο Έλληνας παραγωγός στη νέα εποχή. Μετά από μια τετραετία εφαρμογής του gaisense, έχουμε ήδη παρουσιάσει πολύ σημαντικά ποσοτικά αποτελέσματα που καταδεικνύουν τη συμβολή του στη βιωσιμότητα της γεωργίας με μείωση των εισροών, λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και νερού, δηλαδή μείωση του κόστους παραγωγής για τον αγρότη, αύξηση της παραγωγικότητας και βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος. Για τη δουλειά μας αυτή έχουμε λάβει τα εύσημα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έχουμε κληθεί πολλές φορές να την παρουσιάσουμε στις Βρυξέλλες και σε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ήμασταν, όμως, και είμαστε παρόντες στην υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης του αγροτικού και συνεταιριστικού κόσμου και πέραν των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων. Με τη συμμετοχή μας σε αγροδιατροφικές συμπράξεις για τη στήριξη των ποιοτικών τοπικών προϊόντων, με ουσιαστική στήριξη αγροτικών και συνεταιριστικών επιχειρήσεων για την ένταξή τους στον αναπτυξιακό νόμο και την αναδιάρθρωση των δανειακών τους. Με συμμετοχή στη δημιουργία καινοτόμων επιχειρηματικών σχημάτων για τη συνεταιριστική εξυγίανση και ανάπτυξη, όπως το πολύ πρόσφατο παράδειγμα της εταιρείας LaSitia AE, όπου συνενώσαμε δυνάμεις με τις εταιρείες Inspiring Earth και Όμιλος ΠΑΙΔΕΣΤΟΣ, για να υποστηρίξουμε έναν ιστορικό συνεταιρισμό με υψηλής ποιότητας προϊόντα, συμβάλλοντας κι εμείς στην επανατοποθέτηση του ελαιόλαδου της Σπτείας στην αγορά, σε μια υγιή βάση.

Τέλος, η υψηλή τεχνοκρατική κατάρτιση και η δραστηριοποίησή μας όλα αυτά τα χρόνια σε Ελλάδα και Βρυξέλλες ήταν καταλυτική σε επίτευξη ενημέρωσης και υποστήριξης κατ' αρχάς των μετόχων μας, γεωργικών συνεταιρισμών, αλλά και για την ενημέρωση και τεκμηρίωση περί των εξελίξεων που αφορούν τον πρωτογενή τομέα της χώρας και όλων των εμπλεκόμενων σε αυτόν. Πραγματοποιήσαμε δεκάδες ενημερωτικές εκδηλώσεις, ημερίδες, μελέτες, εκδόσεις προς αυτήν την κατεύθυνση, καθώς και αυτό το συνέδριο που για έβδομη συνεχόμενη χρονιά αποτελεί την κορύφωση των προσπαθειών μας για προώθηση του δημόσιου διαλόγου που αφορά την ελληνική γεωργία.

Ολοκληρώνοντας, λοιπόν, αυτόν τον σύντομο απολογισμό των δράσεων της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ αυτή την επταετία, η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και οι μέτοχοί της δηλώνουν την ετοιμότητά τους για τη μελλοντική ΚΑΠ, όντας ισχυροί και έτοιμοι να οδηγήσουν τις εξελίξεις στη νέα πραγματικότητα της πρωτογενούς παραγωγής, υποστηρίζοντας ολιστικά τον Έλληνα παραγωγό και εξορμίζοντάς τον με όλα τα απαραίτητα εργαλεία για την υλοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων, καθώς και των κανονιστικών του υποχρεώσεων.

Θα ήθελα να κλείσω λέγοντας ότι η μελλοντική ΚΑΠ αναμένεται να ξεκινήσει να εφαρμόζεται το 2023. Δεν σημαίνει όμως σε καμία περίπτωση ότι θα πρέπει να επαναπαυόμαστε. Η επόμενη διετία είναι κατ' αρχάς μια διετία εισόδου στη νέα εποχή, μια αναγκαία μετάβαση κατά την οποία οφείλουμε να προετοιμαστούμε, εισάγοντας από τώρα τις πολιτικές και τα εργαλεία που θα κληθούμε να εφαρμόσουμε στο άμεσο μέλλον. Όντας πλάι στον αγρότη, ενημερώνοντάς τον για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες, αλλά και εξοικειώνοντάς τον με τα νέα εργαλεία. Στην κατεύθυνση αυτή, η ενίσχυση των επενδύσεων και των πολιτικών για την ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών λύσεων και ψηφιακής συμβουλευτικής στον πρωτογενή τομέα αποτελεί μια τεράστια ευκαιρία για τη χώρα, η οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί ήδη από τώρα, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ως προϋπόθεση βιώσιμης ανάπτυξης της ελληνικής γεωργίας, αλλά και ως προετοιμασία για τη μελλοντική ΚΑΠ.

Εύχομαι, λοιπόν, και εγώ με τη σειρά μου, καλή επιτυχία στις εργασίες του συνεδρίου και εύχομαι να έχουμε μια εποικοδομητική συζήτηση για το μέλλον του ελληνικού πρωτογενούς τομέα. Ευχαριστώ.

Έλλη Τσιφόρου: Να ευχαριστήσω θερμά τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, τον Γιάννη Μαυρουδή. Εφτά χρόνια πορείας, δυναμικής πορείας και συνεχίζουμε.

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΚΑΠ και ο πρωτογενής τομέας στην εποχή της Πράσινης Συμφωνίας: οι ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και ο εθνικός σχεδιασμός

Έλλη Τσιφόρου: Να περάσουμε τώρα στην εναρκτήρια ενότητα με θέμα «Η ΚΑΠ και ο πρωτογενής τομέας την εποχή της Πράσινης Συμφωνίας, οι ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και ο εθνικός σχεδιασμός». Κεντρικός μας ομιλητής έχουμε τη χαρά και την τιμή να είναι ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, κ. Βορίδης. Σε μία πολύ σημαντική στιγμή όπου η ΚΑΠ, οι διαπραγματεύσεις για τη μελλοντική διαμόρφωση της ΚΑΠ, βρίσκονται εν εξελίξει. Ξεκινούν προσεχώς, όπως μας είπε και ο Πρόεδρος της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, λίγο νωρίτερα, οι τριμερείς διαβουλεύσεις μεταξύ των κοινοτικών οργάνων, προκειμένου να καταλήξουμε στην τελική συμφωνία και μια ΚΑΠ που θα εφαρμοστεί από το 2023, ωστόσο υπάρχουν πράγματα που πρέπει να κάνουμε από τώρα, να καταρτίσουμε το εθνικό στρατηγικό σχέδιο της ΚΑΠ και να προβλέψουμε στήριξη για τον πρωτογενή τομέα στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Όλα αυτά τα πολύ σημαντικά έχουμε να συζητήσουμε. Θα ήθελα να καλέσω να καθίσουν μαζί μας στο πάνελ κατ' αρχάς οι ομιλητές που είναι εδώ στο στούντιο, ο Υπουργός, ο κύριος Βασίλειος Κόκκαλης από την πλευρά της αξιωματικής αντιπολίτευσης, βουλευτής Λάρισας με τον ΣΥΡΙΖΑ και ο κύριος Αλκιβιάδης Αλεξάνδρου, Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Τραπεζικής στην Τράπεζα Πειραιώς. Να καλημερίσω, επίσης, και να καλωσορίσω τους ομιλητές μας που έχουμε τη χαρά να έχουμε μαζί μας από απομακρυσμένη σύνδεση, ξεκινώντας από την κα Svetlana Edmeades, Επικεφαλής Οικονομολόγο του Αγροτικού Τομέα στην Παγκόσμια Τράπεζα, τον κο Τάσο Χανιώτη, Διευθυντή της Διεύθυνσης Στρατηγικής Υλοποίησης & Αναλύσεων Πολιτικής της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον κ. Αλέξανδρο Κοντό, Πρόεδρο του Συνδέσμου Αγροτικών και Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Επιχειρήσεων Ελλάδας, ΣΑΣΟΕΕ και πρώην υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων. Νομίζω ότι είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε. Υπουργέ, όλα τα βλέμματα είναι στραμμένα σε εσάς. Περιμένουμε με ανυπομονησία να σας ακούσουμε. Έχετε τον λόγο.

Μαυρουδής Βορίδης

Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Να ευχαριστήσω πολύ για αυτήν την πρόσκληση σήμερα. Το συνέδριο το οποίο οργανώνει η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ τείνει να γίνει ένας εξαιρετικά ενδιαφέρων θεσμός, στο οποίο έχουμε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις και να δούμε και το πώς πηγαίνουν τα πράγματα ευρύτερα στον τομέα που μας ενδιαφέρει όλους, τον πρωτογενή τομέα, το πώς προχωράνε τα ζητήματα στη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία μας. Το θέμα που θα αναπτύξω σήμερα είναι το πώς εξελίσσεται η Κοινή Αγροτική Πολιτική. Υπήρξαν δύο πολύ μεγάλες στιγμές το αμέσως προηγούμενο διάστημα που αφορούσαν θέματα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Το πρώτο είναι όταν κατέληξε η Σύνοδος Κορυφής στο πολυε-

τές δημοσιονομικό πλαίσιο. Εκεί, όλοι γνωρίζετε και θυμάστε ότι είχαμε πολύ μεγάλη αγωνία, γιατί η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χώρα μας προέβλεπε περικοπή των δαπανών των πόρων για την ΚΑΠ. Περιμέναμε ότι θα υπάρχει μια μείωση και ότι θα μας κατέβαζε περίπου στα 18,2 δις. Η διαπραγμάτευση αυτή οδήγησε σε ένα εξαιρετικά θετικό αποτέλεσμα. Πρέπει να ευχαριστήσω όλη τη διαπραγματευτική ομάδα της Ελλάδας για αυτό, πρωτίστως και κυρίως, όμως, τον Πρωθυπουργό, γιατί έδωσε και ο ίδιος μεγάλο βάρος και πολιτική προτεραιότητα στο να διασφαλιστούν σταθεροί πόροι για την Κοινή Αγροτική Πολιτική. Εξασφαλίσαμε, λοιπόν, ένα ποσό της τάξης των 19,3 δις. Αυτό στην πραγματικότητα σημαίνει μια πολύ μικρή μείωση, της τάξεως λιγότερο του 3% για τις άμεσες ενισχύσεις και μια σημαντική αύξηση της τάξης του 8% για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Αυτό, ούτως ή άλλως, είναι μέσα στη γενική κατεύθυνση της κυβέρνησης και στη φιλοσοφία της, η οποία θέλει να ενισχύσει το επενδυτικό περιβάλλον, τις επενδύσεις, την εκμηχάνιση, την ψηφιοποίηση της ελληνικής γεωργίας και το εργαλείο για να το κάνουμε αυτό, πρωτίστως και κυρίως, είναι το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Άρα, λοιπόν, εδώ υπάρχουν καλά νέα. Είναι σημαντικό το ότι μας έφυγε μια αγωνία από τη διαπραγμάτευση αυτή και μας επέτρεψε να πάμε στη δεύτερη διαπραγματευτική φάση, η οποία κατέληξε τώρα στο Συμβούλιο Υπουργών.

Το Συμβούλιο Υπουργών κατέληξε σε μία συμφωνία μετά από πολύωρες διαπραγματεύσεις, πάνω σε μεγάλα και κεντρικά ζητήματα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Ποιο ήταν το διακύβευμα; Τι έπρεπε να διαπραγματευτούμε; Τι ήταν αυτό που συζητούσαν οι Υπουργοί; Από τη μια μεριά, οι υψηλές περιβαλλοντικές φιλοδοξίες, έτσι όπως έχουν κατ' επανάληψη διατυπωθεί, και η ανάγκη να εισφέρει ο πρωτογενής τομέας στη συνολικότερη προσπάθεια που κάνουν – που κάνει ο πλανήτης να αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή. Άρα, λοιπόν, έπρεπε να ενσωματωθούν με πρακτικό τρόπο αυτές οι περιβαλλοντικές φιλοδοξίες στην Κοινή Αγροτική Πολιτική. Το σημείο αφετηρίας της πρότασης της γερμανικής προεδρίας, αλλά σε ένα βαθμό και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ήταν –και αυτά ήταν τα δύο μεγάλα σημεία διαπραγμάτευσης– κατά πόσο τα λεγόμενα οικολογικά καθεστώτα, τα eco schemes, έπρεπε να μπου ως υποχρεωτικά στον πυλώνα 1, δηλαδή στον πυλώνα των άμεσων ενισχύσεων ή όχι, ή έπρεπε να είναι προαιρετικά. Ούτως ή άλλως είναι προαιρετικά για τους παραγωγούς μας. Αν θα έπρεπε να είναι προαιρετικά και για τα κράτη-μέλη, έτσι ώστε να μένει ανοιχτή η επιλογή για τα κράτη το αν θα εφαρμόζαν στον πυλώνα 1 αυτά τα οικολογικά καθεστώτα. Το δεύτερο ερώτημα ήταν αν έπρεπε να προσδιοριστεί ένα συγκεκριμένο ποσοστό από τις άμεσες ενισχύσεις, το οποίο δεσμευτικά να πηγαίνει για αυτές τις οικολογικές δράσεις και ποιο έπρεπε να είναι αυτό το ποσοστό. Η πρόταση της γερμανικής προεδρίας ήταν ότι έπρεπε να είναι 20% και τα καθεστώτα έπρεπε να είναι υποχρεωτικά. Θέλω να ξέρετε ότι σε αυτή τη συζήτηση το Συμβούλιο των Υπουργών δεν είναι μόνο του. Το Συμβούλιο των Υπουργών παίρνει μια θέση και εν συνεχεία πρέπει να πάμε στους τριλόγους. Οι τριλόγοι είναι η συζήτηση ανάμεσα στο Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Θέλω, επίσης, να ξέρετε το πολιτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο διεξάγεται αυτή η συζήτηση. Γιατί στο πολιτικό περιβάλλον, παραδείγματος χάριν, η ομάδα της Αριστεράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστηρίζει υποχρεωτικά οικολογικά καθεστώτα στο ύψος του 40%, άρα λοιπόν των άμεσων ενισχύσεων. Για να ξέρουμε τι ακριβώς σημαίνει αυτό, σημαίνει ότι αν δεν υλοποιηθεί αυτό το 40% από την πλευρά των παραγωγών μας που προαιρετικά μπορούν να το υλοποιήσουν ή να μην το υλοποιήσουν, έχουμε απώλεια του 40% των άμεσων ενισχύσεων. Αυτό, λοιπόν, είναι το διακύβευμα της συζήτησης και, όπως αντιλαμβάνεστε, είναι τεράστιο. Είναι τεράστιο με όρους οικονομικούς

γιατί έχει τεράστιες, βαριές επιπτώσεις στο επίπεδο της στήριξης των παραγωγών μας. Η θέση της γερμανικής προεδρίας ήταν στο 20% και γεννήθηκε το ερώτημα, που αποτέλεσε και τον πυρήνα της διαπραγμάτευσης, ανεξάρτητα από τις αφετηριακές θέσεις του καθενός, του κάθε κράτους-μέλους, τι γίνεται αν αυτό το 20% δεν γίνεται κάποιος να το «πιάσει». Αν τελικώς οι παραγωγοί μας δεν έχουν ενδιαφέρον να εφαρμόσουν τέτοιου είδους οικολογικές δράσεις. Θα χάνεται αυτό το ποσοστό; Άρα θα έχουμε μείωση των άμεσων ενισχύσεων κατά 20%; Εκεί δόθηκε μία μεγάλη, δύσκολη και σκληρή μάχη -για αυτό και κράτησε και πολύ η διαπραγμάτευση- γιατί το αίτημα των κρατών-μελών, αλλά και το αίτημα της Ελλάδας, ήταν -με αυτή τη θέση, δηλαδή, προσήλθε η Ελλάδα- ότι έπρεπε να δοθεί ευελιξία. Τι σημαίνει ευελιξία; Ευελιξία σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατό να επιτευχθεί ο στόχος του 20%, να μεταφέρεται το ποσό αυτό στον πυλώνα 2, δηλαδή στον πυλώνα τον αναπτυξιακό. Ή ανάποδα: εάν ο πυλώνας 2 δώσει μεγαλύτερο ποσοστό περιβαλλοντικών δράσεων, επενδυτικών δράσεων που είναι «πράσινες», τότε αυτό το πρόσθετο ποσοστό να αφαιρείται από τη φιλοδοξία του 20% και να μειώνεται. Αυτό είναι το σημείο στο οποίο τελικώς βρέθηκε η ισορροπία. Στην πραγματικότητα, αποτυπώθηκε στο νομικό κείμενο, αποτυπώθηκαν αυτού του είδους οι δυνατότητες, δηλαδή τι; **Εφόσον υπάρχει μεγαλύτερη επίτευξη στόχων, περιβαλλοντικών στόχων, αναπτυξιακών περιβαλλοντικών στόχων, στον πυλώνα 2, να μειώνεται το ποσοστό της υποχρεωτικότητας σε επίπεδο ποσοστού στον πυλώνα 1.** Αυτό, νομίζω, αποτέλεσε το σημείο μιας θετικής ισορροπίας. Και ένα δεύτερο σημείο μεγάλης διαπραγμάτευσης είναι τι πρόκειται να γίνει με τους μικροκαλλιεργητές. Εκεί, η **βασική συζήτηση είναι ότι οι μικροκαλλιεργητές πρέπει να εξαιρεθούν από την υποχρεωτικότητα αυτών των καθεστώτων και από τις αιρεσιμότητες που συνδέονται με αυτά και επομένως, οι μικροκαλλιεργητές να μην έχουν να αντιμετωπίσουν αυτό το γραφειοκρατικό βάρος από την τήρηση αυτών των υποχρεώσεων.** Εκεί υπάρχει μία δέσμευση ότι για τους μικροκαλλιεργητές θα υπάρχει μια ειδική, πολύ πιο απλή διαδικασία, με την οποία θα έχουμε τη διαπίστωση των δράσεων αυτών και επομένως, σε πολύ μεγάλο βαθμό, οι μικροκαλλιεργητές έχουν ένα πολύ πιο ευέλικτο και πολύ πιο αποτελεσματικό, για τις δικές τους δυνάμεις και δυνατότητες, σχήμα, ώστε να μην χρειάζεται να ανησυχούν. Αυτό, επίσης, ήταν μια επιτυχία της διαπραγμάτευσης. Υπάρχουν και επιμέρους σημεία, πιο τεχνικά, τα οποία αφορούσαν τη διαπραγμάτευση αυτή, αλλά τελικώς το Συμβούλιο κατέληξε, όπως σας είπα, σε εκείνη τη χρονική στιγμή σε αυτό το αποτέλεσμα. Τώρα, η Ελλάδα νομίζω ότι έχει κάθε λόγο να είναι ικανοποιημένη από το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης στο Συμβούλιο. Δεν έχει κλείσει. Μένει να δούμε πώς θα πάει η συζήτηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πρέπει να πω ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι πιο φιλόδοξο σε ότι αφορά στα ζητήματα των περιβαλλοντικών στόχων, άρα μένει ακόμα να δούμε πώς ακριβώς θα ισορροπήσει και θα καταλήξει στο ζήτημα αυτό. Και βεβαίως όλα αυτά πρέπει να τα θέσουμε και μέσα σε ένα χρονικό πλαίσιο, γιατί η προγραμματική περίοδος στις 31/12/2020 τελειώνει. Πρέπει να ξεκινήσουμε την επόμενη προγραμματική περίοδο. Είναι σίγουρο ότι θα απαιτηθεί πια μια μεταβατικότητα της τάξης των 2 ετών. Θα έχουμε, επομένως, μια μετάβαση από τη μια προγραμματική περίοδο στην άλλη, δύο ετών. Έχει μια σημασία να καταλήξουμε και στους μεταβατικούς κανονισμούς, προκειμένου να δούμε με ποιον ακριβώς τρόπο θα λειτουργήσουμε σε αυτή τη διετία. Επιτρέψτε μου μια τελευταία παρατήρηση. Γίνεται πια συζήτηση για το Farm to Fork, για το ποια είναι η σχέση του Green Deal, της Πράσινης Συμφωνίας σε σχέση με την αγροτική πολιτική, η οποία περνά μέσα από τη στρατηγική "Από το αγρόκτημα στο πιάτο", και τι κάνουμε με αυτό. Σε αυτή τη στρατηγική ενσωματώνονται ακόμα πιο φιλόδοξες σκέψεις για το περιβάλλον: μείωση της χρήσης των προϊόντων φυτοπροστασίας, μείωση των λιπασμάτων, αύξηση των βιολογικών καλλιεργειών. Έχουν ποσοτικοποιηθεί οι στόχοι αυτοί, αλλά μόνο στο επίπεδο της Ένωσης. Και γεννιέται ένα πολύ μεγάλο ερώτημα, το οποίο μένει να διευκρινιστεί στο μέλλον. Οι στόχοι που διατυπώνονται στο επίπεδο της Ένωσης εφαρμόζονται

με ενιαίο τρόπο στα κράτη-μέλη; Εκεί, για παράδειγμα, όταν μιλάμε για χρήση των φυτοφαρμάκων, μείωση της χρήσης των προϊόντων φυτοπροστασίας, εκεί θα λάβουμε υπόψη τις διαφορετικές κλιματικές συνθήκες που απαιτούν και διαφορετική προσέγγιση φυτοπροστασίας; Θεωρώ ότι δεν μπορούμε να κάνουμε διαφορετικά, πρέπει να ληφθεί υπόψη. Θα λάβουμε ακόμη υπόψη την ένταση της νιτρορύπανσης στο έδαφος, για να αποφασίσουμε την πολιτική μας για τα λιπάσματα; Η Ελλάδα δεν έχει οξυμένο πρόβλημα νιτρορύπανσης σε σχέση με άλλες περιοχές στην Ευρώπη που έχουν πολύ μεγαλύτερο. Άρα εδώ οι στόχοι πώς ακριβώς πρόκειται να διαρθρωθούν; Αυτή είναι μια δεύτερη, πολύ μεγάλη συζήτηση, η οποία είναι σε εξέλιξη, μένει να τη δούμε. Εκείνο το οποίο έχουμε πει κατ' αρχάς είναι ότι αυτοί οι στόχοι δεν μπορούν να μετατραπούν σε υποχρεωτικά ποσοστά, άρα δεν έχουν κανονιστικό χαρακτήρα. Υπάρχει όμως μια δεύτερη συζήτηση, μια θέση της Επιτροπής, ότι αυτοί οι στόχοι πρέπει να ενσωματωθούν στην αξιολόγηση των Στρατηγικών Σχεδίων. Η αντίδραση εδώ της γερμανικής προεδρίας και ημών είναι ότι μη κανονιστικός χαρακτήρας δεν συμβαδίζει με υποχρεωτικότητα και δεν μπορεί να λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση των Στρατηγικών Σχεδίων, διότι στην πραγματικότητα αυτό είναι μια τεχνική για να βάλουμε από την πίσω πόρτα την υποχρεωτικότητα. Δηλαδή, στην πραγματικότητα, στο Στρατηγικό Σχέδιο σου λέει ότι «ναι, δεν είναι υποχρεωτικά τα μεγέθη αυτά, αλλά θα τα αξιολογήσω. Κι επομένως θα δω τι έχεις κάνει». Ναι, αλλά έτσι μπήκαν στη συζήτηση. Άρα λοιπόν χωρίς να έχουν λυθεί αυτά τα ζητήματα, θεωρώ ότι είναι απολύτως αδύνατο να εντάξουμε με συγκεκριμένο τρόπο στη στρατηγική μας τις φιλοδοξίες του Farm to Fork. Όμως, στη συγκεκριμένη στρατηγική υπάρχουν πράγματα τα οποία ενδιαφέρουν την Ελλάδα, βεβαίως ενδιαφέρει η περιβαλλοντική φιλοδοξία, αλλά τονίζω ότι εδώ έχουμε δύο διαστάσεις που κανείς θα πρέπει πάντοτε να τις αξιολογεί και να τις λαμβάνει υπόψη. Από τη μια μεριά, πρέπει να προχωρήσουμε σε μια πιο πράσινη γεωργία, από την άλλη μεριά είναι ξεκάθαρο ότι δεν πρέπει να υπονομεύσουμε την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητά της. Η υπονόμηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας θα σημάνει ενδεχομένως, αν δεν το κάνουμε αυτό προσεκτικά, ακόμα και κίνδυνο για τη διατροφική μας ασφάλεια. Επομένως, αυτά όλα πρέπει να γίνονται με σταθμισμένο και προσεκτικό τρόπο.

Κι έρχομαι σε κάτι το οποίο -κατά τη γνώμη μου- ο **ιδιωτικός τομέας, κι αυτό ενδιαφέρει και τη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ** εδώ που παίρνει την πρωτοβουλία, αλλά και όλες τις εταιρείες οι οποίες βρίσκονται στην αιχμή των ψηφιακών τεχνολογιών στον πρωτογενή τομέα, **διότι τι καλούμαστε να κάνουμε; Καλούμαστε να υπερβούμε υψηλούς περιβαλλοντικούς στόχους, χωρίς όμως από την άλλη μεριά να διακινδυνεύσουμε την παραγωγικότητα, τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα της γεωργίας. Αυτό όταν το λέμε μοιάζει λίγο σαν mission impossible, έτσι; Δηλαδή προσπαθούμε να κάνουμε το αδύνατο. Για να μπορέσουμε να κάνουμε το αδύνατο, πρέπει να επεκταθούν οι τεχνολογικές μας δυνατότητες.** Άρα, στην πραγματικότητα, εδώ υπάρχουν κρίσιμα και σημαντικά πράγματα που έχει να κάνει ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας σε σύμπραξη, που σημαίνει κυρίως ότι πρέπει να επενδύσουμε στην έρευνα, στην αγροτεχνολογία, στην ψηφιοποίηση της γεωργίας, στην ψηφιακή, στην έξυπνη, ευφυή γεωργία. Γιατί το λέω αυτό; Διότι ο τρόπος με τον οποίο θα τα επιτύχουμε όλα αυτά είναι εάν οι εταιρείες φυτοπροστασίας φτιάξουν προϊόντα, τα οποία είναι και αποτελεσματικά και πιο φιλικά στο περιβάλλον. Το ίδιο ισχύει για τα λιπάσματα. Το ίδιο ισχύει -κάτι που είναι σημαντικό και κρίσιμο και είχαμε την ευκαιρία να το συζητήσουμε λίγο και με τον κύριο Κόκκαλη- στην αποτελεσματική και προσεκτική διαχείριση των υδάτων, άρα εδώ θέλουμε σημαντικές επενδύσεις στις αρδευτικές υποδομές. Όλα αυτά συνδέονται με τις ψηφιακές τεχνολογίες στο χωράφι, οι οποίες οδηγούν σε μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας όλης της χρήσης των εισροών. Αυτά είναι συνδεδεμένα με την εκπαίδευση των παραγωγών μας σε αυτό το καινούριο περιβάλλον αλλά και με την επένδυση στην έρευνα. Αυτά όλα, στην πραγματικότητα, συνδέουν και συνθέτουν τη στρατηγική

μας για τα επόμενα χρόνια.

Κατ' επανάληψη έχω πει, και μέχρι στιγμής, δεν διαψεύδομαι ακόμα και στα οικονομικά αποτελέσματα, ότι η ελληνική γεωργία έχει μπροστά της ένα λαμπρό μέλλον. Η φετινή χρονιά, αλλά, για να είμαι δίκαιος, όλη η τελευταία δεκαετία, είναι μια χρονιά στην οποία η γεωργία μας εξελίσσεται θετικά. Καταρρέουν αστικοί μύθοι του τύπου «μα εισάγουμε τα πάντα και δεν παράγουμε τίποτα». Από ένα έλλειμμα αγροτικού ισοζυγίου εισαγωγών-εξαγωγών αγροτικών προϊόντων της τελευταίας δεκαετίας του 2009 που βρισκόταν στα 2,6 δις έχουμε περάσει το 2019 σε ένα έλλειμμα 600 εκατομμύρια. Καλύψαμε 2 δις. Η φετινή χρονιά εκτιμώ ότι θα κλείσει ενδεχομένως με ένα έλλειμμα στα 200-250 εκατομμύρια. Αν συνεχίσουμε έτσι, ίσως την επόμενη χρονιά φιλοδοξούμε να έχουμε φτάσει να έχουμε ένα ισορροπημένο ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων, πράγμα που αποδεικνύει ότι η Ελλάδα βελτιώνει συνεχώς την παραγωγικότητά της. Εάν, λοιπόν, συνεχίσουμε σε αυτόν τον δρόμο και υπηρετήσουμε αυτή τη στρατηγική, γι' αυτό λέω είμαι αισιόδοξος, ότι η ελληνική πρωτογενής παραγωγή, σε όλες τις επιμέρους μορφές της, η γεωργία μας, η κτηνοτροφία μας, η αλιεία μας έχουν ένα λαμπρό μέλλον μπροστά τους. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Να ευχαριστήσουμε θερμά τον Υπουργό. Μας βάλατε στην καρδιά των θεμάτων από άποψη επικαιρότητας και παρασκηνίου των Βρυξελλών, αλλά επίσης μας δώσατε κι ένα πολύ σαφές στίγμα των στρατηγικών προτεραιοτήτων του άμεσου μέλλοντος. Ήθελα, αν είναι εύκολο, να σας θέσω άμεσα ένα ερώτημα, με αφορμή τα όσα είπατε και μου κέντρισαν την προσοχή. Ήθελα, κατ' αρχάς, να σας ρωτήσω αν στο επόμενο διάστημα των τριλόγων, εσείς εκτιμάτε ότι υπάρχει ενδεχομένως κάποιο ζήτημα, το οποίο να αφορά άμεσα την Ελλάδα, ένα διακύβευμα, ένα σημείο προσοχής που πρέπει να το υποστηρίξουμε και από την άλλη, ερχόμενη στα εσωτερικά μας -αναφέρατε ότι έχουμε μια διετή μετάβαση- αυτό το διάστημα της μετάβασης τι κάνουμε; Αναφέρατε πολύ σημαντικές στρατηγικές προτεραιότητες, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, τον πράσινο μετασχηματισμό, προφανώς πάντα σεβόμενοι την ισορροπία μεταξύ οικονομίας και περιβαλλοντικών, κλιματικών στόχων. Τι είναι αυτό που θα κάνουμε εμείς σε αυτή τη διετία, για να προετοιμάσουμε τον αγροτικό κόσμο της χώρας να μπει στη νέα εποχή της Πράσινης Συμφωνίας; Έχουμε και το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που δίνει μια πολύ μεγάλη ευκαιρία να γίνουν επενδύσεις προς την κατεύθυνση που αναφέρατε.

Μαυρουδής Βορίδης: Κοιτάζτε, σε ό,τι αφορά τους τριλόγους, θα γίνει η συζήτηση αυτή. Θα μας εκπροσωπήσει η προεδρία μας -μιλώ από την πλευρά του Συμβουλίου των Υπουργών-, θα μας εκπροσωπήσει η προεδρία μας στη διαπραγμάτευση αυτή. Το Συμβούλιο προσέρχεται με τη θέση που σας είπα. Υπάρχει πάντοτε αυτή η συζήτηση που σας έθεσα και προηγουμένως και θα τη βρούμε μπροστά μας και στους τριλόγους. Από τη μια μεριά, η υψηλή περιβαλλοντική φιλοδοξία -δεκτόν, τη συμμεριζόμαστε όλοι και αυτή αποτυπώνεται εν τέλει και στο γεγονός ότι αποδεχθήκαμε και την υποχρεωτικότητα των οικολογικών καθεστώτων και αποδεχθήκαμε και το ring-fencing του 20%, αλλά εμείς, ταυτόχρονα, -και θεωρώ ότι σωστά πρέπει το Συμβούλιο- έχουμε μια υποχρέωση ως υπουργοί Γεωργίας, ως υπουργοί Αγροτικής Ανάπτυξης, το ένα μας μάτι να είναι στο πώς θα συμβάλει η πρωτογενής μας παραγωγή στην αντιμετώπιση των φαινομένων της κλιματικής αλλαγής, αλλά από την άλλη μεριά, επαναλαμβάνω, **οφείλουμε να μην υπονομεύσουμε, να μην υιοθετήσουμε μια στρατηγική η οποία θα φτάσει να υπονομεύει την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας. Πρέπει να κάνουμε και τα δύο. Δεν γίνεται να κάνουμε το ένα από τα δύο.** Εδώ χρειάζεται, λοιπόν, η σωστή δοσολογία φιλοδοξίας. Γι' αυτό και αν βάλουμε υπερβολικά πράγματα, θα καταλήξουμε να υπονομεύουμε τον στόχο της βιωσιμότητας.

Λοιπόν, το δεύτερο μεγάλο θέμα, το οποίο οφείλω να θέσω και στη συζήτηση εδώ -και νομίζω ότι είναι πολύ βασικό-, το οποίο αποτυπώνεται στη θέση και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου των Υπουργών είναι ότι όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση διαπραγματεύεται συμφωνίες με τρίτες

χώρες, και επομένως δίνει πρόσβαση στην κοινή αγορά σε προϊόντα τρίτων χωρών, ως αναφέρουμε ως μία τέτοια τρίτη χώρα την Τουρκία, αλλά υπάρχουν κι άλλες τέτοιες χώρες, τότε δεν γίνεται να μην θέτουμε τους ίδιους όρους για τον τρόπο παραγωγής των προϊόντων στις τρίτες χώρες. Δηλαδή, για να είμαι απολύτως σαφής, δεν γίνεται να απαιτούμε συγκεκριμένα περιβαλλοντικά στάνταρ, συγκεκριμένα περιβαλλοντικά πρότυπα από τους δικούς μας παραγωγούς, και σωστά να τα απαιτούμε, και να απαιτούμε να ακολουθήσουν τις καλές γεωργικές πρακτικές και να ακολουθήσουν όλες αυτές τις υποχρεώσεις, γιατί πρέπει να τις ακολουθήσουν και για το περιβάλλον, αλλά και για να έχουμε ποιοτικότερα προϊόντα, αλλά από την άλλη μεριά να ανοίγουμε την αγορά μας σε προϊόντα που δεν έχουν τηρήσει οι δικοί τους παραγωγοί τίποτα από αυτά που αξιώνουμε για τους δικούς μας. Διότι αυτά προφανώς σημαίνουν κόστος. Προφανώς καθιστούν τη δική μας γεωργία λιγότερο ανταγωνιστική, πολύ περισσότερο ποιοτική, πολύ περισσότερο φιλόδοξη, πολύ περισσότερο απαιτητική, άρα ποιοτική, ναι, αλλά προφανώς αυτό είναι κόστος. Αλλά δεν γίνεται από τη μια μεριά να ανταγωνίζονται με προϊόντα τα οποία δεν έχουν καμιά και δεν τηρούν καμιά από αυτές τις προϋποθέσεις. **Αυτό, λοιπόν, πρέπει να ενσωματωθεί ως γενικός κανόνας σε όλες μας τις συμφωνίες απέναντι σε τρίτες χώρες. Όποιος θέλει να εισάγει στην Ευρώπη, θα πρέπει να έχει τηρήσει αυτά τα καλά πρότυπα γεωργικής παραγωγής που έχουν αυτά τα περιβαλλοντικά προαπαιτούμενα.** Άρα, λοιπόν, νομίζω ότι αυτό είναι σαφές.

Τώρα, ως προς τη μεταβατικότητα, μένει να δούμε τι είναι εκείνο το οποίο θα περιληφθεί στους μεταβατικούς κανονισμούς. Θα σας έλεγα, όμως, ότι στην πραγματικότητα η γενική αρχή αυτής της μετάβασης θα λέει περίπου το εξής: νέα λεφτά σε παλιά μέτρα, αλλά όχι νέα μέτρα. Δηλαδή τι είναι αυτό το οποίο λέμε; Ότι θα υπάρχουν χρήματα, αλλά δεν πρόκειται να σηκώσουμε καινούρια μέτρα, γιατί τα καινούρια μέτρα μένει να λειτουργήσουν και να συμφωνηθούν από τη στιγμή που θα έχουμε καταλήξει στο στρατηγικό μας σχέδιο. Εάν μου επιτρέπετε να πω δυο κουβέντες για το στρατηγικό μας σχέδιο, έχω ήδη κάνει μια επιστολή προς την Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου στο Κοινοβούλιο, για να συζητήσουμε το πρώτο, ίσως και το δεύτερο στάδιο -ελπίζω ότι θα είναι έτοιμο και το δεύτερο στάδιο- του στρατηγικού μας σχεδίου. Το πρώτο είναι η SWOT analysis, είναι η ανάλυση των δυνατοτήτων και των μειονεκτημάτων της ελληνικής παραγωγής. Η ανάλυση αυτή θα μας δώσει τη δυνατότητα να καταλάβουμε προς τα πού θέλουμε να πάμε. Εγώ θα ήθελα το Κοινοβούλιο να τη δει αυτή την ανάλυση και να τη σχολιάσει, να συμμετάσχει και να διαβουλευτεί, καθώς αποτελεί ένα κρίσιμο κομμάτι μέχρι να φτάσουμε στο τελικό στρατηγικό σχέδιο. Άρα, θέλω αυτό να αποτελέσει ένα γενικότερο κτήμα. Ούτως ή άλλως υπάρχει μια διαδικασία ευρύτερης διαβούλευσης για το στρατηγικό σχέδιο. Έχει ανακοπεί λίγο τώρα με τον κορωνοϊό, γιατί δεν μπορούμε να μαζευτούμε με τους παραγωγούς και να τους μιλήσουμε. Είναι μία από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε. Αλλά τουλάχιστον στο Κοινοβούλιο θα θέλαμε να το κάνουμε αυτό και νομίζω ότι εκεί θα βρει κανείς πάρα πολύ ενδιαφέροντα πράγματα για την ελληνική γεωργία. Σε αυτή την ανάλυση, είναι ανάλυση την οποία την έχει κάνει το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο ο σύμβουλός μας στο στρατηγικό σχέδιο. Επομένως, αυτό είναι ένα από τα βήματα για να φτάσουμε στο οριστικό. Στη διάρκεια αυτών των μεταβατικών δύο ετών, στην πραγματικότητα, εκείνο που θα κάνουμε είναι να βάζουμε χρήματα σε μέτρα τα οποία λίγο-πολύ ξέρουμε ότι θα υπάρχουν και στο επόμενο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης. Επομένως, θα χρηματοδοτούμε μέτρα τα οποία ήδη τρέχουν με καινούρια λεφτά μεν, αλλά τα οποία είναι μέτρα που ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη.

Έλλη Τσιφόρου: Μάλιστα. Ευχαριστώ πολύ για αυτές τις πολύ χρήσιμες πληροφορίες και διευκρινίσεις. Να δώσω τώρα τον λόγο στον κύριο Βασίλειο Κόκκαλη, πρώην υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και βουλευτή Λάρισας. Προέρχεστε από μία περιφέρεια, από έναν νομό που έχει αφήσει το δικό του ιστορικό ίχνος στην ελληνική γεωργία. Έχετε τον λόγο. Σας ακούμε.

Βασίλειος Κόκκαλης

Βουλευτής Λάρισας ΣΥΡΙΖΑ, πρώην Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Κατ' αρχάς να δώσω συχαρητήρια στους διοργανωτές. Ο τίτλος: «Η ευκαιρία ενός πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού στην ελληνική γεωργία» είναι εύστοχος και πραγματικά επίκαιρος αλλά και χρήσιμος. Χρήσιμος διότι θα πληροφορηθούν αγρότες, κτηνοτρόφοι για τις προκλήσεις που φέρνει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Βέβαια, αυτό είναι και καθήκον της Πολιτείας, αυτό που γίνεται σήμερα, ένα τέτοιο συνέδριο, παρά τις αντιξοότητες της πανδημίας, η δημόσια διαβούλευση με τους ανθρώπους του πρωτογενούς τομέα, ώστε να γνωρίζει πλήρως ο αγρότης, ο κτηνοτρόφος, ο μεταποιητής τις προκλήσεις.

Πριν ξεκινήσω την τοποθέτησή μου, να σας αναφέρω μια σύντομη δημοσκόπηση που έκανα με αφορμή το συνέδριό σας. Από τους 10 αγρότες, οι 2 δεν γνώριζαν τί σημαίνει Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, οι 5 τη γνώριζαν αλλά ως κάτι μακρινό και άγνωστο και οι 3 μόνο ήξεραν. Αυτό τι σημαίνει; Και επειδή είναι και ο κύριος Υπουργός εδώ. **Να συζητήσουμε, βεβαίως, στη Βουλή το στρατηγικό σχέδιο, αλλά να το συζητήσουμε και στην πραγματική δημόσια διαβούλευση, για να μάθουν οι άνθρωποι που παράγουν τα προϊόντα μας το νέο τοπίο το οποίο διαμορφώνεται σε λίγα χρόνια και δεν θα είναι ίδιο με αυτό που ήταν πριν 15 και 20 χρόνια.**

Κακά τα ψέματα, είναι πολύ φιλόδοξο το πρόγραμμα, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Θέτει στόχους πολύ συγκεκριμένους υπέρ του περιβάλλοντος και για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής. Οι στόχοι επιγραμματικά: μείωση φυτοφαρμάκων 50%, μείωση στην πώληση των αντιμικροβιακών προϊόντων για τα ζώα και για τις υδατοκαλλιέργειες, το 25% των καλλιεργούμενων εκτάσεων να είναι βιολογικές. Να θυμίσω ότι μόλις το 8% των καλλιεργούμενων εκτάσεων σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση καλύπτονται από βιολογικές καλλιέργειες και παράγουν βιολογικά προϊόντα. Και το ερώτημα το οποίο είναι στα χείλη όλων μας: όλα αυτά πώς θα μπορέσουμε να τα επιτύχουμε; Εμείς ως Ελλάδα, όλα αυτά πρέπει να τα έχουμε στο στρατηγικό σχέδιο το οποίο θα καταθέσουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Μήπως είναι ευκαιρία, εξαιτίας της υποχρέωσης της χώρας μας για αυτό το στρατηγικό σχέδιο, να εκπονήσουμε ένα εθνικό σχέδιο πρώτα για την ελληνική γεωργία, για τον πρωτογενή τομέα; Μήπως είναι ευκαιρία και εξαιτίας της πανδημίας να προτάξουμε, χωρίς πολιτικό κόστος, τα πλεονεκτήματα, τα στρατηγικά πλεονεκτήματα της ελληνικής γεωργίας και να προτάξουμε τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις, οι οποίες πρέπει να γίνουν; Μήπως είναι ώρα να ξεκινήσουμε ένα παραγωγικό μοντέλο για τον αγρότη, το οποίο δεν έχει καμία σχέση με το μοντέλο των προηγούμενων ετών;

Η νέα ΚΑΠ, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία απαιτεί ένα νέο μοντέλο. Αντί να είμαστε ουραγοί, ας ξεκινήσουμε εμείς πρώτοι και να θέσουμε ποιο είναι το μοντέλο το οποίο θα εξυπηρετήσει αυτούς τους φιλόδοξους και ενδιαφέροντες στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Υπάρχουν ανησυχίες και επιφυλάξεις από τα κράτη-μέλη και από τη χώρα μας, διότι οι ιδιαιτερότητες σε κάθε κράτος-μέλος είναι διαφορετικές, το κλίμα, τα εδάφη.

Θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ σε κάποιες βασικές αρχές, οι οποίες πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στη νέα ΚΑΠ. Η αρχή του κατώτερου και εγγυημένου αγροτικού εισοδήματος, ως βασική αρχή για την ΚΑΠ. **Η αρχή της σύνδεσης και της ενίσχυσης των ενισχύσεων με την παραγωγή.** Νομίζω, κύριε Υπουργέ, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε και εδώ θα εκφράσω την άποψη ότι πράγματι υπάρχει κίνδυνος με την πιθανή υποχρεωτικότητα των οικολογικών καθεστώτων να έχουμε και κινδύνους στις ενισχύσεις σε περίπτωση που δεν τηρηθούν οι δεσμεύσεις. Η χώρα μας οφείλει και πρέπει να καταθέσει το εθνικό σχέδιο για τον πρωτογενή τομέα. Εθνικό σχέδιο το οποίο θα καθορίζει, θα προβλέπει τη γεωργία του 2030. Μην ξεχνάμε ότι μας ενδιαφέρουν οι νέες γενιές. Ευθύνη και υποχρέωση της πολιτείας είναι να χαράζει πολιτικές για τα επόμενα δέκα, είκοσι και τριάντα χρόνια. Οφείλουμε, και κλείνω με αυτό, να ενημερώσουμε εγκαίρως για τις προκλήσεις στον αγροτικό χώρο, να συνδιαμορφώσουμε ένα εθνικό σχέδιο για τον πρωτογενή τομέα με βασικές αρχές, όπως τη στήριξη των μικρών καλλιεργητών και των μικρομεσαίων αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Και πάλι να δώσω συχαρητήρια στη ΓΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και εύχομαι καλή επιτυχία στο συνέδριο, το οποίο πράγματι συμβάλλει, όπως είπα, σε αυτή τη δημόσια διαβούλευση για στο να γνωρίζει ο κόσμος του πρωτογενούς τομέα τις προκλήσεις που έρχονται ενόψει της νέας ΚΑΠ και της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Σας ευχαριστώ πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Κόκκαλη, που αποδεχτήκατε την πρόσκλησή μας. Συγκρατώ το βασικό μήνυμα της τοποθέτησής σας: είναι προτεραιότητα, ύψιστη προτεραιότητα η ενημέρωση του αγροτικού κόσμου για το νέο τοπίο που ανοίγεται μπροστά μας. Αυτή είναι και η προσπάθεια που κάνουμε σε αυτό το συνέδριο. Θα ακολουθήσουν και άλλες προσπάθειες και τη δουλειά που θα κάνετε στο Κοινοβούλιο, την περιμένουμε όλοι με πολύ ενδιαφέρον.

Να συνεχίσουμε τώρα με την επόμενη ομιλήτρια, την κυρία Svetlana Edmeades επικεφαλής αγροτική οικονομολόγο της Παγκόσμιας Τράπεζας. Εάν μου επιτρέπουν οι υπόλοιποι ομιλητές να απευθύνω ακόμη περισσότερες ευχαριστίες στην κυρία Edmeades γιατί συνδέεται μαζί μας από την Ουάσινγκτον, όπου αυτή τη στιγμή είναι στραμμένα όλα τα βλέμματα του πλανήτη, με μεγάλη διαφορά ώρας. Κυρία Edmeades, καλώς ήρθατε στο συνέδριό μας. Σας ευχαριστούμε πολύ που αποδεχτήκατε την πρόσκλησή μας και περιμένουμε να σας ακούσουμε με πολύ ενδιαφέρον. Έχετε τον λόγο.

Svetlana Edmeades

Επικεφαλής Οικονομολόγος Αγροτικού Τομέα, Παγκόσμια Τράπεζα

Γεια σας. Κύριε Βορίδη, συνάδελφοι, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση που μου απευθύνετε να συμμετάσχω σε αυτό το συνέδριο για την ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας. Είναι μεγάλη χαρά και τιμή να απευθύνομαι στο ακροατήριο αλλά και να βρίσκομαι μαζί με τους άλλους ομιλητές, προκειμένου να μιλήσω για το μέλλον της γεωργίας, καθώς και για το γενικότερο πλαίσιο που αφορά τον τομέα της γεωργίας. Σήμερα, θα επικεντρωθώ στην πλευρά της υλοποίησης της διαδικασίας για την ανάπτυξη του στρατηγικού σχεδίου καθώς και σε κάποια σημεία τα οποία έχουμε παρατηρήσει μέσα στο πλαίσιο της ανάλυσής μας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εξετάζουμε την Πράσινη Συμφωνία, τη Στρατηγική για τη Βιοοικολογία και κατά πόσο αυτές συνδέονται και ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και γενικότερα πώς αυτό το πλαίσιο θα υλοποιηθεί στα διάφορα κράτη-μέλη. Εξετάζουμε, επίσης, πώς τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα μπορέσουν να προσφέρουν την απαιτούμενη υποστήριξη βραχυπρόθεσμα. Η διαδικασία ανάπτυξης στρατηγικών σχεδίων είναι μια σύνθετη διαδικασία. Το γνωρίζουμε όλοι αυτό αλλά γίνεται ακόμη πιο σύνθετη μέσα στο πλαίσιο, σαν αυτό το οποίο ζούμε, που δέχεται πολλά εξωτερικά σοκ. Το να βρούμε μια ισορροπία που θα διασφαλίσει εισοδήματα για τους αγρότες, αλλά και θα προσφέρει δυνατότητες ανάπτυξης και για την γεωργία, είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα.

Σε αυτή την κατεύθυνση, θα ήθελα να αναφερθώ σε ορισμένα κρίσιμα σημεία. **Πρώτα απ' όλα, πώς μπορούμε να βρούμε μια ισορροπία μεταξύ κινήτρων και συμμόρφωσης;** Πώς οι στόχοι για τη βιωσιμότητα θα μπορέσουν να υλοποιηθούν πιο αποτελεσματικά μέσω της παροχής κινήτρων που θα αλλάξουν τόσο τη συμπεριφορά των παραγωγών όσο και των καταναλωτών; Το πλαίσιο σχεδιασμού για τα στρατηγικά σχέδια εστιάζει στα αποτελέσματα, αλλά είναι πάρα πολύ δύσκολο να ευθυγραμμιστούν αυτά με τους ευρύτερους στόχους του πλαισίου της Πράσινης Συμφωνίας, κυρίως όταν μιλάμε για το επίπεδο του παραγωγού. Κάποιοι θα αναρωτηθεί τι σημαίνουν όλα αυτά για τους Έλληνες παραγωγούς, παραδείγματος χάριν.

Η πρόκληση για εμάς είναι να εξηγήσουμε όλα αυτά τα πλαίσια στους παραγωγούς προκειμένου αυτοί στη συνέχεια να διασφαλίσουν βιωσιμότητα, αλλά να κερδίζουν και ένα αξιοπρεπές εισόδημα. Και σε αυτό το σημείο, στον πυρήνα όλων αυτών των πλαισίων βεβαίως βρίσκονται τα περιβαλλοντικά δεδομένα, τα οποία μπορούν να συνδυαστούν με τα αγροτικά δεδομένα και έτσι να καταλήξουν στην παροχή τόσο κινήτρων όσο και στη διασφάλιση επενδύσεων.

Επίσης, στην καρδιά όλων των συζητήσεων και των πλαισίων είναι η **αλλαγή της νοοτροπίας που πρέπει να επιτευχθεί ούτως ώστε η νέα πράσινη αρχιτεκτονική να γίνει κατανοητή ως μια καλή πρόταση και όχι ως μια υποχρέωση.** Πώς η διαφορετικότητα των οικολογικών περιοχών των διαφόρων κρατών-μελών και τα διαφορετικά χαρακτηριστικά που αυτές έχουν μπορούν να ενσωματωθούν στις διάφορες διαδικασίες και να συνδυαστούν με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των παραγωγών;

Και αυτό με φέρνει στο δεύτερο σημείο. Για να γίνουν όλα αυτά, **πρέπει να αλλάξουμε τον τρόπο σκέψης μας, αλλά πρέπει να αλλάξουμε και τις διαδικασίες ανάπτυξης πολιτικών για τον αγροτικό τομέα και να αντιληφθούμε τον αγροτικό τομέα ως ένα σύστημα γενικότερο, όπου οι αποφάσεις για την παραγωγή βασίζονται στη ζήτηση για τα τρόφιμα.** Όταν εξετάζουμε τον αγροτικό τομέα ως ένα ευρύτερο σύστημα, τότε όλες οι προκλήσεις μπορούν να επιλυθούν πιο αποτελεσματικά.

Κάποιοι βεβαίως θα αναρωτηθεί πώς μπορούμε να το πετύχουμε αυτό; Ένας τρόπος για να γίνει είναι η ενσωμάτωση μικρών διαφοροποιημένων παραγωγών σε εφοδιαστικές αλυσίδες. **Στην ανάλυση που κάναμε για την Ευρώπη έχουμε βρει ότι οι μικροί παραγωγοί είναι οι πιο αποδοτικοί από τεχνικής απόψεως.** Βεβαίως και οι πολλοί μεγάλοι παραγωγοί είναι αποτελεσματικοί, δεδομένου ότι δραστηριοποιούνται σε οικονομίες κλίμακας. Εν τούτοις, **το κρίσιμο στοιχείο σε όλα αυτά είναι η ικανότητα των μικρών παραγωγών να συνδέονται αποτελεσματικά με τις εφοδιαστικές αλυσίδες, η οποία δυνατότητα είναι πάρα πολύ περιορισμένη** και αυτό είναι εκείνο που εμείς ονομάζουμε ως αδύναμο κρίκο, αυτήν την αδυναμία σύνδεσης με την εφοδιαστική αλυσίδα, ο οποίος αδύναμος κρίκος οδηγεί σε κατακερματισμό. Ο κατακερματισμός, βεβαίως, πολλές φορές χρησιμοποιείται ως δικαιολογία αντί για ευκαιρία, κυρίως όταν μιλάμε για μικρούς παραγωγούς. Στο πλαίσιο της ψηφιακής γεωργίας οι γεωγραφικές αποστάσεις ξεπερνιούνται μέσω των ψηφιακών συνδέσμων και ακριβώς εκεί έγκειται και η δυναμική της αλλαγής, η οποία θα διασφαλίσει ότι θα υπάρχει προστιθέμενη αξία για τα προϊόντα, αλλά και ακόμα περισσότερες ευκαιρίες για τους παραγωγούς. **Οι οργανώσεις παραγωγών θα παίξουν κρίσιμο ρόλο ως προς τη διαχείριση αυτής της διαδικα-**

σίας, δεδομένου ότι θα φέρουν σε επαφή μικρούς παραγωγούς, οι οποίοι είναι τεχνολογικά εξελιγμένοι με αγορές, οι οποίες θα προσφέρουν προστιθέμενη αξία στις πρακτικές και στις δραστηριότητές τους. Αλλά για να γίνει αυτό πραγματικότητα, δεν χρειάζεται μόνο μια αλλαγή νοοτροπίας και σκέψης, αλλά και η διαμόρφωση των απαιτούμενων συνθηκών θα δώσουν τις δυνατότητες στους παραγωγούς. Κάποιες από αυτές τις απαιτούμενες συνθήκες είναι, παραδείγματος χάριν, οι δημόσιες δαπάνες που αναγνωρίζουν και προάγουν τη βιώσιμη παραγωγή. Με άλλα λόγια, αντιλαμβάνονται τον αγροτικό τομέα ως ένα μέρος του ευρύτερου αγροδιατροφικού συστήματος. Ένας ιδιωτικός τομέας, ο οποίος θα είναι πρόθυμος να προσφέρει καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία. Ένα πλαίσιο διαχείρισης κινδύνου, το οποίο θα διασφαλίζει τη βιωσιμότητα και ανθεκτικότητα των παραγωγών έναντι των προκλήσεων. **Ισχυρά συστήματα αγροτικής γνώσης και καινοτομίας, τα οποία θα βασίζονται στη ζήτηση και θα αφορούν όχι μόνο τους παραγωγούς, αλλά και τους επιχειρηματίες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.** Αυτό το σύστημα θα αναγνωρίζει ότι οι παραγωγοί έχουν διαφορετικούς ρόλους και λειτουργίες και δεν παράγουν μόνο, πωλούν και κάνουν και πολλά άλλα πράγματα. Συνεπώς, χρειάζεται τη γνώση για να επιτελούν όλα αυτά τα καθήκοντα επιτυχώς. Για να γίνουν όλα αυτά θα πρέπει, βεβαίως, να ενσωματωθεί η ψηφιακή τεχνολογία, αλλά και να μειωθεί και το κόστος συναλλαγής, το transaction cost. Όλα αυτά είναι σήμερα ολοένα και πιο σημαντικά, δεδομένων των προβλημάτων που εντοπίζονται στις εφοδιαστικές αλυσίδες λόγω του Covid. Πιστεύουμε ότι οι βραχείες εφοδιαστικές αλυσίδες θα παίξουν σημαντικό ρόλο στο μέλλον.

Θα ολοκληρώσω την παρέμβασή μου λέγοντας ότι οι δαπάνες για τον αγροτικό τομέα είναι απαραίτητες και θα πρέπει να αυξηθούν. Πρέπει όμως αυτές οι δαπάνες να χρησιμοποιούνται με έξυπνο τρόπο, δηλαδή να επενδύονται σε έξυπνα αγροδιατροφικά συστήματα, τα οποία θα διασφαλίζουν τη διαθρωπική μετάβαση και τον διαθρωπικό μετασχηματισμό, θα δημιουργούν θέσεις εργασίας σε όλα τα επίπεδα της εφοδιαστικής αλυσίδας και όχι μόνο σε επίπεδο αγροκτήματος. Οι δυνατότητες που έχει η Ελλάδα ως προς όλα αυτά είναι τεράστιες. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να κάνω αυτή τη σύντομη παρέμβαση, καθώς και να ακούσω τον Υπουργό για την στρατηγική διαδικασία. Σας ευχαριστώ πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε. Πραγματικά δεν ξέρω τι να πρωτοσυγκρατήσω από την τοποθέτησή σας. Μας είπατε πράγματι που θεωρώ ότι όλοι μας πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας αυτή την περίοδο, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την εμπειρία, τη μεθοδολογία, με την οποία εργάζεται η Παγκόσμια Τράπεζα που έχει τη δυνατότητα να βλέπει ευρύτερα σύνολα. Συγκρατώ την κρίση ισορροπία που πρέπει να πετύχουμε μεταξύ παροχής κινήτρων και συμμόρφωσης, την αναγκαία αλλαγή νοοτροπίας, όπως είπατε, αλλά και τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών, ώστε να μπορέσουμε να καταστήσουμε τη γεωργία πιο βιώσιμη, τοποθετώντας την σε ένα ευρύτερο πλαίσιο που ονομάζουμε αγροδιατροφή. Θα ήθελα να σας θέσω ένα ερώτημα δεδομένου του ρόλου και της σχέσης που έχετε τώρα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης που παρέλειψα να αναφέρω στην αρχή, μέσω της συμβολής σας στο στρατηγικό σχέδιο της Ελλάδας για την επόμενη ΚΑΠ. Μπορείτε να μας δώσετε ένα παράδειγμα του πώς αυτά μεταφράζονται σε μια επένδυση προς την κατεύθυνση που λέτε, η οποία στηρίζει το αγροτικό εισόδημα, αλλά με μια πιο μακροπρόθεσμη λογική, μέσα από συνολικότερες παρεμβάσεις, στις οποίες συμμετέχει ασφαλώς ο δημόσιος τομέας, αλλά και ο ιδιωτικός τομέας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε; Μια πρώτη ιδέα;

Svetlana Edmeades: Δεν άκουσα δυστυχώς την ερώτηση στα αγγλικά.

Έλλη Τσιφόρου: Είναι μια ερώτηση που θέλω διακάως να σας κάνω. Ακούσαμε όσα μας είπατε. Ακούσαμε τις προτάσεις που κάνατε. Μιλήσατε για την αναγκαιότητα να γίνουμε πιο βιώσιμοι, όχι μόνο ως αγροτικός τομέας, αλλά και πιο βιώσιμοι ως προς την υποστήριξη που δίνουμε στον ιδιωτικό τομέα. Μια βιωσιμότητα, η οποία, όμως, πρέπει

να διασφαλίζεται σε ένα ευρύτερο σύστημα, το σύστημα της αγροδιατροφής. Αυτή είναι και μια πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εκφράζεται μέσω της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο τραπέζι». Και εγώ θα ήθελα να σας ρωτήσω βάσει της συνεργασίας που είχατε ως τώρα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης αν θα μπορούσατε να μας δώσετε ένα παράδειγμα του πώς μπορούμε να μεταφράσουμε όλα όσα είπατε σε ένα από τα παραδείγματα βάσει του οποίου θα κινηθούμε προς αυτή την κατεύθυνση;

Svetlana Edmeades: Αν κατάλαβα καλά η ερώτησή σας αφορά την συνεργασία μας με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης. Είμαστε ευγνώμονες που είχαμε την ευκαιρία να συνεργαστούμε με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας. Το αντικείμενο της συνεργασίας μας, όπως είπε και ο Υπουργός, είναι η SWOT Analysis. Θα κάνουμε την εκ των προτέρων αξιολόγηση του στρατηγικού σχεδίου για την Κοινή Αγροτική Πολιτική σε συνεργασία βεβαίως με τους συμβούλους που είναι το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Θα έχουμε επίσης και κάποιες διαγνωστικές εργασίες στον αγροτικό τομέα τόσο στην Ελλάδα, όσο και σε άλλες χώρες. Επικεντρωνόμαστε στην αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα, την ισοτιμία και τις δαπάνες. Εξετάζουμε τα κεκτημένα. Εξετάζουμε, επίσης, πώς μπορούμε να δώσουμε κάποιες κατευθυντήριες γραμμές στο Υπουργείο και ελπίζουμε επίσης να στηρίξουμε το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης μέσω της ανάπτυξης ενός σχεδίου πράσινων επενδύσεων. Όλα αυτά που ανέφερα, στο πλαίσιο της παρέμβασής μου, είναι σημαντικά και πρέπει να συνδυαστούν, δηλαδή η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο», η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα, οι στόχοι των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΑΠ, τι σημαίνουν όλα αυτά τα πλαίσια στην πραγματικότητα, ποιες θα πρέπει να είναι οι προτεραιότητες για τις επενδύσεις στην ελληνική γεωργία. Αυτά είναι κάποια θέματα, τα οποία εξετάζουμε σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και ελπίζουμε να προσφέρουμε όλη την απαιτούμενη υποστήριξη. Καταλαβαίνουμε ότι δεν είναι εύκολο να κινητοποιηθούν όλες οι απαραίτητες επενδύσεις. Γι' αυτό τον λόγο, θα πρέπει να τεθούν κάποιες προτεραιότητες σε βραχυπρόθεσμο, αλλά και μακροπρόθεσμο ορίζοντα. **Θα πρέπει να εξετάσουμε, επίσης, την προσέγγιση στους μικρούς παραγωγούς, την ένταξή τους στο ευρύτερο σύστημα.** Όλη αυτή είναι μια διαδικασία που δεν σταματάει και ελπίζουμε να συνεχίσουμε τη συνεργασία με το Υπουργείο, η οποία ξεκίνησε πριν από δύο χρόνια. Ελπίζουμε να προσφέρουμε μια χρήσιμη καθοδήγηση όσον αφορά τα δεδομένα και την ανάλυση. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Περιμένουμε με ανυπομονησία τα αποτελέσματα της δουλειάς σας, διαμέσου του Υπουργείου, προφανώς. Σας ευχαριστώ και πάλι και θα ήθελα λίγο να διακόψω τη ροή των ομιλητών μέχρι να καλέσουμε τον κ. Χανιώτη, ο οποίος είναι ο επόμενος ομιλητής μας με απομακρυσμένη σύνδεση και να εκμεταλλευτώ την ευκαιρία ώστε να θέσω στον Υπουργό και στον κ. Κόκκαλη, βεβαίως, δύο ερωτήματα που έρχονται από τους συμμετέχοντες που μας παρακολουθούν, από τους συνέδρους μας. Κατ' αρχάς, σχετικά με την ενημέρωση των αγροτών σε σχέση με την επόμενη ΚΑΠ αν υπάρχουν σχετικές δράσεις. Αναφέρατε πριν τη συζήτηση που θα γίνει στο Κοινοβούλιο, αλλά εδώ φαντάζομαι ρωτούν συγκεκριμένα για την ενημέρωση των αγροτών. Τι πρόκειται να γίνει το επόμενο διάστημα έστω και σε συνθήκες κορωνοϊού; Και ένα δεύτερο ερώτημα για την αγροδοασοπνία που είναι επιλέξιμη πλέον και στον πυλώνα 1, στο πλαίσιο των οικολογικών καθεστώτων. Πώς θα την εντάξουμε στην εθνική αγροτική μας πολιτική;

Μαυρουδής Βοριδής: Ως προς το πρώτο ερώτημα, είπα ουσιαστικά ότι μέσα στην ίδια την έννοια της ΚΑΠ και της σύνταξης του στρατηγικού σχεδίου είναι η διαβούλευση με τους αγρότες. Είχαμε ξεκινήσει να το κάνουμε αυτό και είχαν γίνει αρκετές συναντήσεις. Θυμάμαι τουλάχιστον έξι ή επτά συναντήσεις που είχαμε οργανώσει με τους αγρότες, οι οποίες συναντήσεις είχαν πολύ μεγάλη συμμετοχή και ενδιαφέρον. Τώρα αυτό ανεκόπη λόγω κορωνοϊού. Ας ελπίσουμε ότι θα το τελειώσουμε αυτό. Αν χρειαστεί, θα πρέπει να δούμε ένα τρόπο με τον οποίο θα διοργανώσουμε τηλεδιασκέψεις, αλλά κακά τα ψέματα η τηλεδιάσκεψη είναι αρκετά περιοριστική, ειδικά όταν θέλουμε να κάνουμε ευρεία διαβούλευση. Αυτές που είχαμε οργανώσει ήταν αρκετά μεγάλες, δηλαδή υπήρξε συμμετοχή άνω των 100, 150 παραγωγών σε κάθε τέτοια συνάντηση που κάναμε. Ήταν πολύ ενδιαφέρουσες και υπήρχε εκτεταμένη συζήτηση. Ήταν πολύωρες συζητήσεις. Αυτή την άνεση δεν μας τη δίνει η τηλεδιάσκεψη. Άρα, τώρα είμαστε σε ένα δίλημμα αν θα αρχίσουμε να κάνουμε τηλεδιασκέψεις ή αν θα περιμένουμε να αντιμετωπιστεί ο κορωνοϊός και να ξαναπιάσουμε το νήμα από εκεί που το είχαμε αφήσει.

Στο δεύτερο ερώτημα, προφανώς, όλα τα μέτρα και η αγροδοασοπνία θα εξεταστούν στο πλαίσιο της σύνταξης του καινούριου στρατηγικού σχεδίου. Άρα, θα έχουμε περιθώριο για να συζητήσουμε το κάθε μέτρο, το τι μπορούμε να εντάξουμε και προφανώς με πόσα λεφτά. Όλη αυτή η συζήτηση είναι κρίσιμη και ενδιαφέρουσα. Ήθελα να πω ότι έχουμε καταρτίσει μια συμφωνία με την Παγκόσμια Τράπεζα, η οποία αυτή τη στιγμή έχει τον χαρακτήρα διεθνούς συμβάσεως, βρίσκεται στο Υπουργείο Εξωτερικών και θα προωθηθεί από το Υπουργείο Εξωτερικών για κύρωση στη Βουλή, προκειμένου να αξιοποιήσουμε τις υπηρεσίες της Παγκόσμιας Τράπεζας στην αξιολόγηση του στρατηγικού σχεδίου. Έχουν μια πολύ υψηλή τεχνογνωσία. Νομίζω ότι θα βελτιώσει πάρα πολύ την ποιότητα του στρατηγικού μας σχεδίου και είναι υπηρεσίες που μας ενδιαφέρει να χρησιμοποιήσουμε υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι θα το εγκρίνει το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Θα έρθει και αυτό μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα. Ελπίζουμε να το έχουμε τελειώσει μέχρι το τέλος του χρόνου, δηλαδή τη διαδικασία της κυρώσεως της σύμβασης από το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε πολύ για τις απαντήσεις και αυτή τη χρήσιμη πληροφορία. Κ. Κόκκαλη, θα θέλατε να σχολιάσετε κάτι σε σχέση με τα συγκεκριμένα ερωτήματα;

Βασίλειος Κόκκαλης: Χαίρομαι που η πρώτη ερώτηση αφού κατέβηκα από το βήμα έχει να κάνει με τις δράσεις για την ενημέρωση των αγροτών. Το θεωρώ μείζον θέμα, κ. Υπουργέ. Η ενημέρωση των αγροτών και των κτηνοτρόφων, όλων των ανθρώπων του πρωτογενούς τομέα για τις προκλήσεις είναι παρά πολύ σημαντική. Θα καταλάβει ο άνθρωπος της υπαίθρου ποιες είναι οι προκλήσεις, τι καλείται να αλλάξει, τι καλείται να προσαρμόσει στα επόμενα πέντε, επτά, οκτώ ή δέκα χρόνια. Και αυτό μπορεί να γίνει μόνο μέσα από υπεύθυνες δράσεις και με τον συντονισμό του Υπουργείου. Γι' αυτό και είπα ότι αυτό το συνέδριο είναι πάρα πολύ σημαντικό, γιατί είναι προς αυτή την κατεύθυνση.

Έλλη Τσιφόρου: Συνεχίζουμε στο πρόγραμμά μας. Έχουμε μαζί μας τον Τάσο Χανιώτη, Διευθυντή Στρατηγικής, Απλοποίησης & Αναλύσεων Πολιτικής στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Καλημέρα. Ευχαριστούμε που είστε μαζί μας σε αυτό το κρίσιμο χρονικό διάστημα για τα τεκταινόμενα σε σχέση με την ΚΑΠ, την Πράσινη Συμφωνία, τον αγροδιατροφικό τομέα ευρύτερα. Νομίζω δεν υπάρχει καταλληλότερος από εσάς για να μας βάλετε στο ευρωπαϊκό τοπίο και να κάνουμε και έναν συσχετισμό, καθώς είστε και εξαιρετικός γνώστης των εξελίξεων στον ελληνικό χώρο, με το τι συμβαίνει στην Ελλάδα και τι θα πρέπει να κάνει η Ελλάδα. Σας ακούμε. Έχετε τον λόγο.

Έλλη Τσιφόρου: Συνεχίζουμε στο πρόγραμμά μας. Έχουμε μαζί μας τον Τάσο Χανιώτη, Διευθυντή Στρατηγικής, Απλοποίησης & Αναλύσεων Πολιτικής στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Καλημέρα. Ευχαριστούμε που είστε μαζί μας σε αυτό το κρίσιμο χρονικό διάστημα για τα τεκταινόμενα σε σχέση με την ΚΑΠ, την Πράσινη Συμφωνία, τον αγροδιατροφικό τομέα ευρύτερα. Νομίζω δεν υπάρχει καταλληλότερος από εσάς για να μας βάλετε στο ευρωπαϊκό τοπίο και να κάνουμε και έναν συσχετισμό, καθώς είστε και εξαιρετικός γνώστης των εξελίξεων στον ελληνικό χώρο, με το τι συμβαίνει στην Ελλάδα και τι θα πρέπει να κάνει η Ελλάδα. Σας ακούμε. Έχετε τον λόγο.

Τάσος Χανιώτης

Διευθυντής, Διεύθυνση Στρατηγικής, Απλοποίησης & Αναλύσεων Πολιτικής, Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Καλημέρα. Χαίρομαι ιδιαίτερα που, έστω και με αυτόν τον περιεργό τρόπο, μου δίνεται η ευκαιρία να συμμετάσχω στο συνέδριό σας. Άκου-

σα προσεκτικά τι είπε ο Υπουργός, ο κ. Κόκκαλης και η κα Edmeades, με τους οποίους βρέθηκα και σε ένα χθεσινό συνέδριο γι' αυτά τα ίδια θέματα. Επιτρέψτε μου να αρχίσω με τον ίδιο τρόπο που άρχισα και χθες. Υπάρχουν αυτή τη στιγμή δύο παράλληλες διαδικασίες που είναι πολύ σημαντικές και βάζουν στο συνολικό τους πλαίσιο τη συζήτηση που κάνουμε για το μέλλον της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Εχθές, στο διάγγελμα του για τα νέα μέτρα αντιμετώπισης του κορονοϊού, ο Πρωθυπουργός αναφέρθηκε σε μια παγκόσμια κρίση, τόσο υγείας, όσο και της οικονομίας. Αυτό δείχνει ένα συνολικό πλαίσιο συζήτησης που γίνεται σε καθεστώς αμφισβήτησης από ένα μεγάλο τμήμα του κόσμου, δυστυχώς πολύ μεγαλύτερο από ό,τι θα έπρεπε, της γνώσης και της επιστήμης. Το αναφέρω αυτό στην αρχή της παρέμβασής μου και νομίζω ότι αυτό είναι ένα από τα στοιχεία που πρέπει να κρατήσουμε. Όπως, επίσης, πρέπει να κρατήσουμε το γεγονός ότι, μια και αναφερθήκατε πριν στο τι συμβαίνει στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, μία από τις πρώτες δηλώσεις που έκανε ο κ. Μπάιντεν ήταν ότι θα ξαναφέρει την Αμερική στη συμφωνία της Κλιματικής Αλλαγής του Παρισιού. Τι εκφράζει αυτό; Εκφράζει μια πόλωση για ένα άλλο θέμα που σχετίζεται με τη γνώση και την εφαρμογή της επιστήμης, την κλιματική αλλαγή.

Η ΚΑΠ, με βάση την ανάλυση των δεδομένων της πορείας της, είχε σημειώσει επιτυχίες στους τομείς της οικονομίας και της κοινωνικής συνοχής. Μάλιστα η Παγκόσμια Τράπεζα σε μια της έρευνα ανέδειξε αυτά τα στοιχεία. Αλλά στις αναλύσεις μας είχαμε επίσης αναφερθεί ξεκάθαρα και σε εκείνους τους τομείς, στους οποίους υπήρχε σε μεγάλο βαθμό ένα πρόβλημα και κάποιες υστερήσεις. Αυτοί ήταν ακριβώς οι τομείς του περιβάλλοντος και της κλιματικής αλλαγής. Στην πρόταση που κάναμε το 2018 ο κεντρικός άξονας της κατεύθυνσης της ΚΑΠ ήταν να αναγνωρίσουμε τους τομείς, στους οποίους είχαμε επιτυχίες και τους τομείς στους οποίους είχαμε κάποιες υστερήσεις ή αποτυχίες, και με βάση αυτά να θέσουμε συγκεκριμένες προτεραιότητες. Αυτού του είδους η εκτίμηση δεν αφορά μόνο την κοινή γεωργική πολιτική ή μόνο τον τομέα της γεωργίας. Όλες οι εξελίξεις των τελευταίων πέντε - έξι δεκαετιών δείχνουν ότι η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη έγινε σε βάρος του περιβάλλοντος. Αυτό που προσπαθήσαμε να κάνουμε είναι να βάλουμε μια σειρά στόχων, εννιά συγκεκριμένων στόχων, μοιρασμένων ανάμεσα σε οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς, ώστε μέσα από τα στρατηγικά τους σχέδια τα κράτη-μέλη να μπορούσαν να εφαρμόσουν την πολιτική τους με τη δυνατότητα μιας ευελιξίας, αλλά σε μια κατεύθυνση που θα είναι κοινή, κοινή όχι μόνο στους στόχους, αλλά και στα μέτρα που διατίθενται στα κράτη-μέλη.

Αυτό που έκανε η Πράσινη Συμφωνία και η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» ήταν να ποσοτικοποιήσει κάποιους από αυτούς τους στόχους, αλλά δεν άλλαξε την γενική στόχευση. Συνέδεσε στενότερα με άλλες πολιτικές και νομοθετικές διατάξεις που είτε αφορούν το κλίμα, το περιβάλλον, είτε την υγεία και την ΚΑΠ και έθεσε αυτούς τους στόχους σε κεντρικό ευρωπαϊκό επίπεδο. Έχει απόλυτο δίκιο ο Υπουργός όταν λέει ότι θα πρέπει να λάβουμε υπόψη το σημείο εκκίνησης κάθε κράτους-μέλους και έχουμε δηλώσει ξεκάθαρα ότι αυτό το πράγμα θα κάνουμε. Δεν έχουν όλοι το ίδιο πρόβλημα με τη νιτρορύπανση, τις εκπομπές, τη βιοποικιλότητα, αλλά όλα τα κράτη-μέλη έχουν την ίδια ανάγκη, δηλ. να αυξήσουν τη φιλοδοξία και την απόδοσή τους σε αυτούς τους τομείς. Γι' αυτό, η γνώμη μας πάντα ήταν ότι πολύ περισσότερο από το ποσό και το ποσοστό του Α και του Β μέτρου που θα πάει σε κάθε κράτος-μέλος, αυτό που μετράει είναι το τι θα μπορούμε να δούμε ότι γίνεται στην πράξη, όταν μετράμε στο έδαφος, στον αέρα, στο νερό ή στη βιοποικιλότητα τις συνέπειες αυτής της πολιτικής.

Αυτή ακριβώς είναι η ουσία, στην οποία υπάρχουν αυτή τη στιγμή συζητήσεις με τις τριμερείς διαπραγματεύσεις και οι διαφορές ανάμεσα στο Συμβούλιο, στο Κοινοβούλιο και στην Επιτροπή. Όλοι συμφωνούμε στη γενική κατεύθυνση. Υπάρχουν κάποιες επιμέρους διαφωνίες στο βάρος που θα δώσουμε στον Α ή στον Β τομέα. Ποιες είναι οι προκλήσεις, ιδίως μιας χώρας σαν την Ελλάδα, σε αυτό το θέμα; Όταν μιλάμε για συμφωνίες με τις τρίτες χώρες, θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τι ακριβώς ζητάμε. Διότι όσον αφορά το επίπεδο ασφάλειας των προϊόντων

που κυκλοφορούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία: ότι κυκλοφορεί στην ευρωπαϊκή αγορά, τηρεί τους ίδιους κανόνες της ευρωπαϊκής αγοράς. Όταν όμως ζητάμε από τα άλλα κράτη να τηρούν τα δικά μας κριτήρια σε μια σειρά τομέων, θα πρέπει αυτή η συζήτηση να γίνει πολύ πιο συγκεκριμένη. Και μάλιστα να γίνει σε τέτοιους όρους, στους οποίους θα μπορούμε να πείσουμε ότι η κλιματική αλλαγή είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα και απαιτεί παγκόσμιες λύσεις. Και υπάρχει μια σειρά άλλων στρατηγικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που τείνουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Αυτό που έχει σημασία είναι, όταν δούμε τις προκλήσεις, ιδίως στις συστάσεις που θα κάνουμε στο τέλος της χρονιάς στα κράτη-μέλη για τα στρατηγικά τους σχέδια, να δώσουμε βάρος σε εκείνα τα στοιχεία που δείχνουν μια κατεύθυνση θετική, να τονίσουμε αυτά τα στοιχεία σε κάθε κράτος-μέλος και να αναδείξουμε τους τομείς, στους οποίους υπάρχουν καθυστερήσεις. Χρήση, για παράδειγμα, της αντιβίωσης στις ζωοτροφές και στη ζωική παραγωγή. Προφανώς και οι προκλήσεις δεν είναι ίδιες σε όλα τα κράτη-μέλη. Ευημερία των ζώων και τήρηση αυτών των κανόνων. Προφανώς, το σημείο εκκίνησης δεν είναι ίδιο σε όλα τα κράτη-μέλη, όπως δεν είναι ίδιο και το σημείο εκκίνησης όσον αφορά την κάλυψη των κενών στη γνώση, στις εφαρμογές και στις αντιλήψεις. Αργότερα σήμερα, μια συνάδελφός μου – επιτέλους είναι και γυναίκα, διότι ένα από τα χαρακτηριστικά της σημερινής εκδήλωσης είναι ότι δείχνει πως ανδροκρατείται αυτός ο τομέας – θα σας πει μια σειρά στοιχείων που έχουν να κάνουν με τη χρήση νέων τεχνολογιών στους ελέγχους της ΚΑΠ. **Μια πολιτική που θέλει να μειώσει τη σημασία των ελέγχων και να αυξήσει τη σημασία της μέτρησης των αποδόσεων, πώς μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτές τις νέες τεχνολογίες, ούτως ώστε οι γνώσεις που παρέχονται να δίνουν τη δυνατότητα στους παραγωγούς να μπορούν να καλύψουν αυτό το κενό.**

Εδώ επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε κάποια άλλα γεγονότα που συνέβησαν εδώ και δύο, τρεις εβδομάδες. **Δεν χρειάζεται ένα Νόμπελ για να καταλάβει κανείς ότι πρέπει να βρούμε τρόπους να παντρέψουμε την οικονομία και το περιβάλλον. Αλλά ένα Νόμπελ μας υπενθύμισε ότι αυτό το πάντρεμα δημιουργεί εντάσεις όσον αφορά τα θέματα της επισιτιστικής ασφάλειας.** Δεν είναι τυχαίο ότι αυτό το Νόμπελ πήγε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Τροφίμων και στο πρόγραμμά του, το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Τροφίμων, για την ανθρωπιστική βοήθεια. Δεν είναι επίσης τυχαίο ότι το Νόμπελ της Χημείας πήγε σε δύο ερευνήτριες που αναπτύσσουν νέες γονιδιακές τεχνικές, που δεν βοηθούν μόνο δυναμικά σε θέματα ανθρώπινης υγείας, αλλά και υγείας ζώων και φυτών.

Η σύνδεση αυτής της γνώσης που ήδη παράγεται με τις πρακτικές εφαρμογές είναι το μεγάλο δίλημμα που έχουμε. Γιατί υπάρχει μια σειρά παραγωγών που έχουν ήδη ξεκινήσει να μπαίνουν στη γεωργία ακριβείας σε όλους τους τομείς. **Η γεωργία ακριβείας δεν είναι συμβατική γεωργία απαραίτητα, είναι και αγροοικολογία και βιολογική γεωργία.** Μια σειρά μέθοδοι και ορθές πρακτικές που υπάρχουν. Αλλά το ερώτημα: «Τι κάνει ο μέσος παραγωγός για να εφαρμόσει αυτές τις τεχνολογίες;» είναι υπαρκτό. Αυτό το ερώτημα πρέπει να μετατραπεί σε κάτι πολύ πιο συγκεκριμένο. Αύριο και μεθαύριο που θα πούμε για συγκεκριμένα μέτρα στην Ελλάδα: για να στείλει κάποιος ένα SMS θα χρησιμοποιήσει ένα κινητό, τα περισσότερα από αυτά τα κινητά θα είναι έξυπνα κινητά. Πόσοι παραγωγοί έχουν σε αυτά τα κινητά σήμερα εφαρμογές που τους δίνουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν αυτές τις τεχνολογίες; Και αν δεν έχουν αυτές τις εφαρμογές φταίνε οι ίδιοι; Προφανώς, όχι. Μήπως φταίει η έλλειψη ενός αποδοτικού συστήματος παροχής συμβουλών που θα τους δώσει τη δυνατότητα να μπουν σε αυτή τη διαδικασία μετάβασης στην καινούρια γνώση; Και πώς ακριβώς όλα τα κράτη-μέλη – γιατί δεν είναι μόνο η Ελλάδα που έχει μείνει πίσω σε αυτόν τον τομέα – θα δώσουν τη δυνατότητα στους παραγωγούς να καταλάβουν γιατί αυτή η διαδικασία αύξησης περιβαλλοντικής φιλοδοξίας και απόδοσης του τομέα της γεωργίας μπορεί να γίνει ταυτόχρονα με την αύξηση της οικονομικής τους αποδοτικότητας; Συγκεκριμένα παραδείγματα που υπάρχουν, όχι γενικά σε έναν άλλο πλανήτη, αλλά στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα τα έχουμε δώσει κατ' επανά-

ληψη στα διαφορετικά μας συνέδρια. Αυτό που λείπει είναι η διάχυση αυτής της πληροφορίας, ούτως ώστε να μπορεί ο καθένας να χρησιμοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο αυτές τις νέες δυνατότητες. Προς αυτή την κατεύθυνση έχουμε κάνει και την πρόταση να μετατρέψουμε αυτό το σύστημα λογισμικών δεδομένων των γεωργικών επιχειρήσεων που έχουμε, σε ένα δίκτυο παροχής συμβουλών στους παραγωγούς που θα εντάξει νέες πληροφορίες σχετικές με το περιβάλλον και θα τις συνδέσει καλύτερα και με την παροχή πληροφοριών στους παραγωγούς, αλλά επίσης και την παροχή δεδομένων στις ερευνητικές προσπάθειες που γίνονται. Ευχαριστώ.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε πολύ τον Τάσο Χανιώτη. Θα ήθελα να σταθώ στο τελευταίο σημείο που αναφέρατε σε σχέση με το δίκτυο λογισμικής πληροφόρησης. Αυτό είναι ένα πολύ καλό παράδειγμα λύσεων επωφελών και για τους παραγωγούς και τη δημόσια διοίκηση. Και νομίζω ότι είναι ένα μόνο παράδειγμα. Μπορούν να υπάρξουν και άλλου τύπου τέτοιες χρήσεις των δεδομένων, όπου παραγωγοί και δημόσια διοίκηση επωφελούνται αμοιβαία. Θα ήθελα να ρωτήσω, επιπλέον, επειδή γνωρίζουμε ότι αυτή την περίοδο η Κομισιόν επεξεργάζεται συστάσεις, προκειμένου να στηρίξει τα κράτη-μέλη σε αυτή τη σημαντική προσπάθεια που καταβάλλουν για την εκπόνηση των εθνικών στρατηγικών σχεδίων της ΚΑΠ, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα. Από ό,τι πληροφορούμαστε είμαστε πολύ κοντά στην επικοινωνία αυτών των συστάσεων στα αρμόδια Υπουργεία. Θα είχατε ενδεχομένως κάτι να μας πείτε, από πλευράς Κομισιόν, ήδη από τώρα, σε σχέση με το τι θα έπρεπε να κάνει η Ελλάδα με βάση αυτές τις συστάσεις;

Τάσος Χανιώτης: Θα αρχίσω από το δεύτερο. Το τι θα έπρεπε να κάνει η Ελλάδα με αυτές τις συστάσεις, θα έχουμε την ευκαιρία να το συζητήσουμε όταν βγουν αυτές οι συστάσεις. Νομίζω ότι δεν θα πρέπει κανείς να περιμένει ότι η Επιτροπή θα εκπλήξει κάποιον με αυτές τις συστάσεις. Το σημείο εκκίνησης είναι η αναγνώριση και η ανάλυση των αντικειμενικών δεδομένων στα κράτη-μέλη, στηριζόμενοι πάνω σε εννιά στόχους, που έχουμε θέσει για την κοινή γεωργική πολιτική. Ξέρουμε ποιες είναι οι εξελίξεις του εισοδήματος, της ανταγωνιστικότητας. Χάρηκα που ο Υπουργός αναφέρθηκε στην εντυπωσιακή μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου στην Ελλάδα. Δεν ξέρω αν κάποιοι από εσάς θυμάστε ίσως ότι την πρώτη φορά που φάνηκε αυτή η αλλαγή στις τάσεις, το είχα παρουσιάσει σε ένα συνέδριο στη Θεσσαλονίκη κάποια χρόνια πριν, αυτή η τάση πλέον διαρκεί έξι, επτά χρόνια και είναι ξεκάθαρο ότι εξελίσσεται. Αυτό θα είναι ένα στοιχείο το οποίο σε μια χώρα σαν την Ελλάδα, θα πρέπει να καταλογιστεί στα θετικά συμπεράσματα, τα οποία πρέπει να βγουν. Μετά θα ρίξουμε μια ματιά στο τί γίνεται στο έδαφος, στις εκπομπές, στη βιοποικιλότητα, στη χρήση της αντιβίωσης στις ζωοτροφές ή στα ζιζανιοκτόνα, σε μια σειρά κοινωνικών δεικτών. Με βάση αυτούς θα προσπαθήσουμε να δείξουμε στα κράτη-μέλη τους τομείς, στους οποίους θεωρούμε ότι πρέπει να δώσουν προτεραιότητα. **Γιατί αν είναι να κάνουμε ένα copy-paste των γενικών ανακοινώσεων της Επιτροπής σε 27 κράτη-μέλη, προφανώς δεν μιλάμε για στρατηγικά σχέδια.** Οπότε το πρώτο σημαντικό στοιχείο είναι να δούμε ποιες είναι εκείνες οι αναλύσεις, ελληνιστί λέμε SWOT ανάλυση πλέον, κάτι αντίστοιχο που κάνει η Παγκόσμια Τράπεζα και το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο για την Ελλάδα, και τι μας δείχνουν. Εκεί ακριβώς θα γίνει η συζήτηση. Το δεύτερο στάδιο μετά από αυτού του είδους τις συστάσεις είναι, βέβαια, η δημόσια διαβούλευση που πρέπει να γίνει στο πρώτο μισό της επόμενης χρονιάς, όταν θα ξέρουμε πιο καθαρά που κατευθύνεται η κοινή γεωργική πολιτική. Ελπίζουμε να έχουμε και μια συνολική απόφαση, για να δούμε πώς τα κράτη-μέλη με πολύ συγκεκριμένο τρόπο θα εντάξουν αυτή την προτεραιότητα στα σχέδιά τους. Και εκεί νομίζω ότι το βασικό στοιχείο δεν είναι να καθόμαστε να συζητάμε τώρα αν ο Α ή ο Β στόχος ή δύο στόχοι που είναι σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι δεσμευτικός ή όχι. Θέλει η Ελλάδα να αυξήσει την παραγωγή βιολογικών προϊόντων; Θεωρεί ότι το γεγονός ότι έχει μικρότερο πρόβλημα στην νιτρορύπανση της δίνει ένα πλεονέκτημα ανάπτυξης αυτού του τομέα περισσότερο από άλλους; Αυτό θα πρέπει να είναι το σημείο συζήτησης και όχι το αν το συγκεκριμένο ποσοστό θα είναι Α, Β ή Γ %. Στην ερώτηση όσον αφορά το δίκτυο των λογισμικών δεδομένων. Έχουμε

80.000 γεωργικές επιχειρήσεις που αντιπροσωπεύουν περίπου το 90% της γεωργικής παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση που μαζεύουν για χρόνια στοιχεία για την οικονομική τους επίδοση. Η ιδέα είναι εντάξει. Κάνουν αυτό το πράγμα στον Α, τον Β, τον Γ τομέα, τις ζωοτροφές, την παραγωγή και ούτω καθεξής και ξέρουμε σε ποιο βαθμό αυξάνουν την οικονομική τους αποδοτικότητα. Γιατί να μην ξέρουμε και τί κάνουν όσον αφορά την περιβαλλοντική τους επίδοση; Χρειάζονται τέσσερις, πέντε συγκεκριμένοι δείκτες, οι οποίοι θα προστεθούν σε αυτά τα στοιχεία και με αυτόν τον τρόπο θα μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε για να αναλύουμε ξεκάθαρα ποιες είναι οι επιπτώσεις των διάφορων πολιτικών που έχουμε στους στόχους που θέλουμε ως Ευρωπαϊκή Ένωση. Πώς θα μπορούν οι ίδιοι μεμονωμένοι παραγωγοί να πάνε σε ένα σύστημα παροχής συμβουλών που διαφέρει από κράτος σε κράτος και να πουν: «Εντάξει, εγώ βρίσκομαι εδώ, πού είναι ο μέσος όρος και πώς μπορώ να τον πλησιάσω ή να τον ξεπεράσω;». Και να μπορούν οι ερευνητές να πάρουν αυτά τα στοιχεία και να δουν τι πρέπει να αλλάξουμε στα θέματα της πολιτικής που κάνουμε. Αυτός είναι ένας στόχος και μια δράση που ελπίζω να προχωρήσει και είναι μια δράση που, αν θέλετε, συναντά και μία σειρά αντιστάσεων όσον αφορά την ιδιωτικότητα των βάσεων δεδομένων. **Και εδώ θα ήθελα τελειώνοντας να ξεκαθαρίσω ένα πράγμα όσον αφορά τα οικονομικά δεδομένα. Η τήρηση της προστασίας τους είναι απόλυτο δικαίωμα κάθε παραγωγού. Όσον αφορά, όμως, τα περιβαλλοντικά δεδομένα, αυτό είναι δημόσιο αγαθό που έτσι κι αλλιώς το έχουμε από τους δορυφόρους. Νομίζω, λοιπόν, ότι αυτή η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από ένα πλασματικό δίλημμα.** Ευχαριστώ πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε για τις περαιτέρω πληροφορίες που μας δώσατε και τις πολύ χρήσιμες επεξηγήσεις. Να περάσουμε τώρα στον επόμενο ομιλητή μας, στον κ. Αλέξανδρο Κοντό, Πρόεδρο του Συνδέσμου Αγροτικών και Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Επιχειρήσεων Ελλάδας, τον ΣΑΣΟΕΕ, και πρώην Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Να σας καλωσορίσω, Υπουργέ. Να σας ευχαριστήσω θερμά που είστε μαζί μας. Είστε ένας άνθρωπος που έχει μια τεράστια εμπειρία, έχετε διανύσει πολλά χιλιόμετρα σε αυτό που λέμε γεωργικός τομέας στην Ελλάδα και από την επιχειρηματική πλευρά και από την πολιτική πλευρά. Στο συγκεκριμένο πάνελ, η εισήγησή σας έχει πολύ μεγάλη σημασία, γιατί μέσα από αυτή ακούμε τη φωνή του συνεταιριστικού κόσμου συγκεκριμένα. Έχετε τον λόγο. Περιμένουμε με ανυπομονησία τα όσα ενδιαφέροντα έχετε να μας πείτε. Σας ακούμε. –

Αλέξανδρος Κοντός

Πρόεδρος Συνδέσμου Αγροτικών & Συνεταιριστικών Οργανώσεων & Επιχειρήσεων Ελλάδας (ΣΑΣΟΕΕ), πρώην Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Σας ευχαριστώ πολύ. Ευχαριστώ την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ που είχε την τόλμη, θα έλεγα, μέσα σε αυτό το περιβάλλον να διοργανώσει αυτό το συνέδριο. Είναι πολύ επίκαιρο, διότι γίνεται ένα βήμα πριν ξεκινήσει μια νέα γεωργική πολιτική. Μια νέα γεωργική πολιτική, η οποία πρέπει να πούμε ότι είναι μια πρόκληση και το θέμα είναι πώς αυτή η πρόκληση θα γίνει ευκαιρία. Θα ήθελα να πω ότι **κάθε γεωργική πολιτική και η κάθε πολιτική γενικότερα έχει σημασία, όταν μπορεί να γίνει πράξη από του τους ανθρώπους, στους οποίους απευθύνεται. Στη συγκεκρι-**

μένη περίπτωση, είναι πολύ βασικό να νοιώσουν οι αγρότες οι ίδιοι και οι οργανώσεις τους τα αποτελέσματα της πολιτικής αυτής. Η νέα γεωργική πολιτική έρχεται να εφαρμοστεί σε μια περίοδο πολύ μεγάλων προκλήσεων και πολύ σωστά η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία μπαίνει σαν προτεραιότητα, διότι όλοι βιώνουμε και βιώσαμε το τι σημαίνει η κλιματική αλλαγή, τα ακραία φαινόμενα, τι σημαίνει η αστάθεια στις διεθνείς αγορές και βέβαια βλέπουμε, και αυτό είναι που μας προβληματίζει, πάρα πολύ να υπάρχει μια μεγάλη τάση εγκατάλειψης της υπαίθρου. Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Κλιματική αλλαγή, ακραία καιρικά φαινόμενα βιώσαμε και φέτος και τα προηγούμενα χρόνια. Είδαμε την αγροτική μας παραγωγή να καταστρέφεται, ανθρώπους να βρίσκονται σε απόγνωση, συνεταιριστικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις να μην μπορούν να λειτουργήσουν, αγορές να χάνονται. **Εδώ είναι η μεγάλη πρόκληση, το πώς δηλαδή θα καταθέσουμε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αφενός μέσα από δράσεις ενεργητικής προστασίας ώστε να προστατεύσουμε τη δική μας παραγωγή, είτε αυτό λέγεται από αέρος κάλυψη, είτε ι γεννήτριες εδάφους, είτε αντικαλαζικά δίχτυα και, βέβαια, εφόσον έχουμε ακραία καιρικά φαινόμενα, πώς θα στηρίξουμε το εισόδημα των αγροτών και την επιβίωση των οργανώσεων των συνεταιριστικών ή των ιδιωτικών επιχειρήσεων.** Η χώρα πρέπει να καταθέσει ένα στρατηγικό σχέδιο για το πώς μπορούμε να αποτρέψουμε τις δυσμενείς καταστάσεις που έρχονται από την κλιματική αλλαγή. Επειδή μιλάμε για κλιματική αλλαγή και περιβάλλον, πρέπει να πούμε ότι εκείνο που πρέπει να ενισχυθεί σοβαρά είναι οι υποδομές στη γεωργία. Όταν μιλάμε για υποδομές στη γεωργία αναφερόμαστε κυρίως στο νερό, διότι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα όπου μεγάλες ποσότητες νερού χύνονται στη θάλασσα, ενώ παράλληλα έχουμε εκατοντάδες χιλιάδες ή εκατομμύρια γεωτρήσεις που προκαλούν μια πολύ μεγάλη περιβαλλοντολογική καταστροφή. **Τεράστιο θέμα, λοιπόν, είναι να ενισχύσουμε τις υποδομές μας.** Θα πρέπει οι αντίστοιχες δράσεις στο πρόγραμμα που έρχεται να τρέξουν επιτέλους, γιατί στο προηγούμενο πρόγραμμα, δυστυχώς, δεν είχαμε δράσεις για την αξιοποίηση των υδάτινων πόρων. Θεωρώ, λοιπόν, επειδή μιλάμε για προστασία περιβάλλοντος, ότι είναι απαραίτητο να τρέξουμε τα μέτρα και τις δράσεις που έχουν σχέση με την αξιοποίηση των υδάτινων πόρων. **Επίσης, επειδή μιλάμε για περιβάλλον, θα βάλω και ένα άλλο θέμα που εμείς ως επιχείρηση εκεί όπου δραστηριοποιούμαστε το εφαρμόζουμε, και είναι η ευφυής γεωργία.** Πετύχαμε στα δυο χρόνια που την εφαρμόζουμε να έχουμε λιγότερα λιπάσματα στους αγρότες μας, να έχουμε λιγότερα φυτοφάρμακα, να κάνουμε χρήση των υδάτινων πόρων σε πολύ μικρότερη έκταση και βέβαια να υπάρχει – και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό– έγκαιρη ενημέρωση των αγροτών, έτσι ώστε να μπορούν να προλάβουν δυσμενείς επιπτώσεις από ακραία καιρικά φαινόμενα, είτε λέγονται βροχοπτώσεις, είτε κρύο, είτε το καλοκαίρι με τις μεγάλες θερμοκρασίες όσον αφορά τη ζέση. Θέλω να πω, επίσης, ότι μεγάλη σημασία πρέπει να δώσουμε στην βιολογική γεωργία, όχι μόνο για να προστατέψουμε το περιβάλλον γιατί βιολογική γεωργία, ποιοτική γεωργία σημαίνει προστασία του περιβάλλοντος, σημαίνει προστασία του καταναλωτή, προστασία του παραγωγού αλλά και γιατί έχουμε μια μεγάλη αγορά που μεγαλώνει συνέχεια, μια διεθνή αγορά. Και τα προϊόντα τα δικά μας, που είναι ποιοτικά προϊόντα, εφόσον πιστοποιηθούν, μπορούν να αποκτήσουν πολύ μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Άρα ναι, κατευθύνσή μας είναι η ποιοτική γεωργία, τα βιολογικά προϊόντα, η ολοκληρωμένη διαχείριση, η πιστοποίηση και αυτή θα πρέπει να είναι μία από τις κατευθύνσεις της ελληνικής αγροτικής παραγωγής.

Κάτι άλλο που θα ήθελα να πω είναι ότι μεγάλη σημασία πρέπει να δώσουμε στη νέα γεωργική πολιτική και στα θέματα που έχουν σχέση με τη συσκευασία, την τυποποίηση και την προώθηση των αγροτικών μας προϊόντων, διότι δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι ένα μέρος των αγροτικών μας προϊόντων, δυστυχώς, ακόμη εξάγεται, χωρίς την κατάλληλη συσκευασία. Εξάγονται σε μεγάλες συσκευασίες, αγοράζονται από άλλες χώρες, οι οποίες τα διαθέτουν με το δικό τους brand, με τη δική τους ταυτότητα στις αγορές. Άρα θα πρέπει οπωσδήποτε να τρέξουν τα προ-

γράμματα που έχουν σχέση με την τυποποίηση, τη συσκευασία, τη βιομηχανία μεταποίησης, έτσι ώστε να μπορέσουν πλέον τα δικά μας προϊόντα, συσκευασμένα και τυποποιημένα, να μπουν στις διεθνείς αγορές.

Θα ήθελα, επίσης, να τονίσω –και είναι σημαντικό αυτό– ότι αυτοί οι οποίοι θα πρέπει να ενισχυθούν μέσα από τις δράσεις της νέας κοινής γεωργικής πολιτικής είναι οι αγρότες που παράγουν. Μεγάλη σημασία πρέπει να δώσουμε στην παραγωγή. Και ιδιαίτερα θα πρέπει να ενισχύσουμε τους νέους αγρότες, ιδιαίτερα να ενισχύσουμε τους μικρούς αγρότες. Στην Ελλάδα έχουμε πάρα πολλούς μικροκαλλιεργητές, να ενισχύσουμε αυτούς που παράγουν σε ορεινές, σε νησιωτικές περιοχές. **Οι νέοι αγρότες αποτελούν το αύριο, το μέλλον της ελληνικής γεωργίας.** Άρα θα πρέπει να έχουμε προγράμματα τα οποία, μέσα από γρήγορες διαδικασίες, τους ενισχύουν και με κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και με ειδικά προγράμματα που να μπορούν να στηρίξουν τη ρευστότητά τους οι ελληνικές τράπεζες, τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα.

Τέλος, θα ήθελα να κάνω μια ειδική αναφορά στις ομάδες παραγωγών, στους συνεταιρισμούς, στις συλλογικές δράσεις των αγροτών. Για να εφαρμόσουμε ευφυή γεωργία, για να εφαρμόσουμε προγράμματα ποιοτικής γεωργίας, για να μπορέσουμε να διεισδύσουμε στις αγορές, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουμε όγκο παραγωγής, να έχουμε σωστά προϊόντα, ποιοτικά προϊόντα, τυποποιημένα προϊόντα. Εδώ, λοιπόν, μπαίνει ο ρόλος των συνεταιριστικών οργανώσεων, των συλλογικών δράσεων των αγροτών. Πρέπει να το καταλάβει η πολιτεία ότι αν δεν ισχυροποιηθούν οι συνεταιριστικές οργανώσεις, αν δεν ισχυροποιηθούν οι συλλογικές δράσεις των αγροτών μέσα από κατάλληλες πολιτικές της πολιτείας, τότε όλα αυτά που συζητάμε είναι και δύσκολο να εφαρμοστούν αλλά είναι και πολύ δύσκολο να έχουν ένα ουσιαστικό αποτέλεσμα. Γνωρίζω πολύ καλά ότι έγιναν λάθη στο παρελθόν, τώρα όμως υπάρχουν ισχυρές συνεταιριστικές οργανώσεις που πραγματικά στηρίζουν την αγροτική μας παραγωγή. Και να πω και κάτι ακόμη, στηρίζουν και την ελληνική οικονομία, διότι και το τελευταίο, αν θέλετε, κίλο αγροτικού προϊόντος που διακινείται μέσα από συνεταιριστικές οργανώσεις, διακινείται με απόλυτα νόμιμο τρόπο. Άρα, θα πρέπει και με προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με δράσεις της ελληνικής κυβέρνησης, της ελληνικής Πολιτείας, να ισχυροποιηθούν οι συλλογικές δράσεις των αγροτών, γιατί πιστεύω, πίστευα και θα πιστεύω ότι αποτελούν διέξοδο για τη στήριξη του Έλληνα, ανώνυμου, μικρού αγρότη.

Στο πλαίσιο αυτό, θα ήθελα, και με τις λίγες αυτές σκέψεις να ευχαριστήσω για άλλη μια φορά την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για την προσπάθεια την οποία καταβάλλει. Πιστεύω ότι αυτό το συνέδριο έχει να προσφέρει σε αυτή την πολύ δύσκολη οικονομική συγκυρία και εύχομαι πολύ σύντομα να μας δοθεί η δυνατότητα όλα αυτά τα οποία συζητάμε, και πολλά εκ των οποίων είναι δύσκολο να τα αντιληφθεί ο Έλληνας παραγωγός, να τα περάσουμε στους Έλληνες αγρότες, έτσι ώστε η νέα γεωργική πολιτική, όπως είπα στην αρχή, από μια μεγάλη πρόκληση να γίνει μια πραγματική ευκαιρία με συγκεκριμένα, μετρήσιμα, θετικά αποτελέσματα υπέρ των Ελλήνων αγροτών και της ελληνικής αγροτικής οικονομίας. Ευχαριστώ.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς να ευχαριστήσουμε θερμά τον Αλέξανδρο Κοντό για την πολύ ουσιαστική συμβολή του στη σημερινή συζήτηση. Προφανώς και συμφωνούμε όλοι με το τελευταίο μήνυμα που μας απηύθυνε, το οποίο ταυτίζεται και με το μήνυμα που πριν από λίγη ώρα μάς έστειλε από την Ισπανία ο Πρόεδρος της COGECA, Ramon Armengol. Οι συνεταιρισμοί, τα συλλογικά σχήματα, αποτελούν καταλύτη για να μπορέσουμε να μεταφέρουμε όλες αυτές τις δυσκολες, δυσκολοπρόσιτες –τέλος πάντων–, προτεραιότητες στον παραγωγό, στο επίπεδο του μικρού και μεσαίου παραγωγού. Έχουν, λοιπόν, τη διαχρονική τους σημασία για την ενίσχυση των παραγωγών και έχουν και έναν πολύ δυναμικό ρόλο να παίξουν στο μέλλον.

Ευχαριστούμε και πάλι και περνάμε στον επόμενο ομιλητή, τον κύριο Αλκιβιάδη Αλεξάνδρου από την Τράπεζα Πειραιώς. Ο κύριος Αλεξάνδρου είναι Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Τραπεζικής. Είχαμε και το πρώι τη χαρά και την τιμή να μας απευθύνει χαιρετισμό ο Πρόεδρος της Τρά-

πεζας Πειραιώς. Είμαστε σε μια εποχή της λεγόμενης βιώσιμης τραπεζικής. Θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να σας ακούσουμε, να μας εξηγήσετε τι σημαίνει βιώσιμη τραπεζική και τι σημαίνει ειδικότερα για την Τράπεζα Πειραιώς αυτός ο όρος της νέας εποχής, της εποχής της Πράσινης Συμφωνίας που είναι και το θέμα μας σήμερα. Έχετε τον λόγο, ευχαριστώ.

Αλκιβιάδης Αλεξάνδρου

Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Τραπεζικής Τράπεζας Πειραιώς

Καλημέρα και από εμένα. Και εγώ, με τη σειρά μου, θέλω να ευχαριστήσω την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για την πρόσκληση και την τιμή που

μας έκανε να βρισκόμαστε εδώ. Με σκοπό να κλείσω τη θεματική ενότητα σαν ομιλητής και στοχεύοντας να απαντήσουμε στα βασικά ζητήματα που είναι η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, οι παγκόσμιες σχέσεις στον χώρο της αγροδιδροφής και βεβαίως η δική μας η γειτονιά, η δικιά μας η χώρα, οι δικοί μας οι αγρότες, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και όλοι οι πυλώνες έκφρασης του πρωτογενούς τομέα.

Δεν μπορούμε σαν τράπεζα και εμείς να μην σας δώσουμε και τη δική μας τη ματιά σε αυτόν τον χώρο και σε αυτά τα ζητούμενα. Εγώ θα σας δείξω κάποιες διαφάνειες γιατί πιστεύω ότι και η εικόνα βοηθάει λίγο στη «μνήμη» αυτής της συζήτησης. Θα εστιάσω την τοποθέτηση της Τράπεζας Πειραιώς στο να δούμε λίγο αυτό το περιβάλλον από πιο «ψηλά», πιο συνολικά. Τι ακριβώς συμβαίνει στον χώρο της παγκόσμιας χρηματοδότησης και πώς «κατεβαίνει» σιγά-σιγά και στο κομμάτι της Ελλάδας. Τι ουσιαστικά θα πρέπει οι αγρότες και αγροτικές επιχειρήσεις να έχουν στο μυαλό τους και να συνεχίσουν να συζητάνε με τις ελληνικές τράπεζες για να μπορέσουν να βρίσκονται ένα βήμα μπροστά από τις εξελίξεις. Τι προτείνει η Τράπεζα Πειραιώς, όχι για να προτείνει, αλλά για να συνεχίσει να είναι ένας συνομιλητής με τους φορείς αυτούς, για να μπορέσουμε όλοι μαζί να φτάσουμε σε ένα αποτέλεσμα. Αποτέλεσμα το οποίο αφορά την αγροτική οικονομία και τους μετέχοντες σε αυτήν.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

01 Green Deal – Πράσινη Χρηματοδότηση της μετάβασης

Στόχος μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων

Το διάγραμμα περιγράφει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ως κεντρικό σημείο, που συνδέει την κλιματική δράση (μετασχηματισμός της οικονομίας της ΕΕ για βιώσιμο μέλλον) με την βιώσιμη ανάπτυξη (αύξηση της φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα για το 2030 και το 2050, παροχή καθαρής προώθησης και ασφαλών ενέργειας, κινητοποίηση της βιομηχανίας για καθαρή και κυκλική οικονομία, οικοδόμηση και ανακαίνιση κτιρίων με αποδοτικό τρόπο ως προς την κατανάλωση ενέργειας και πόρων). Η χρηματοδότηση της μετάβασης (Η ΕΕ ως παγκόσμιος ηγέτης) είναι κρίσιμη για να μην μείνει κανείς στο περιθώριο (Δίκαιη μετάβαση) και να συμβάλει στο Ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα.

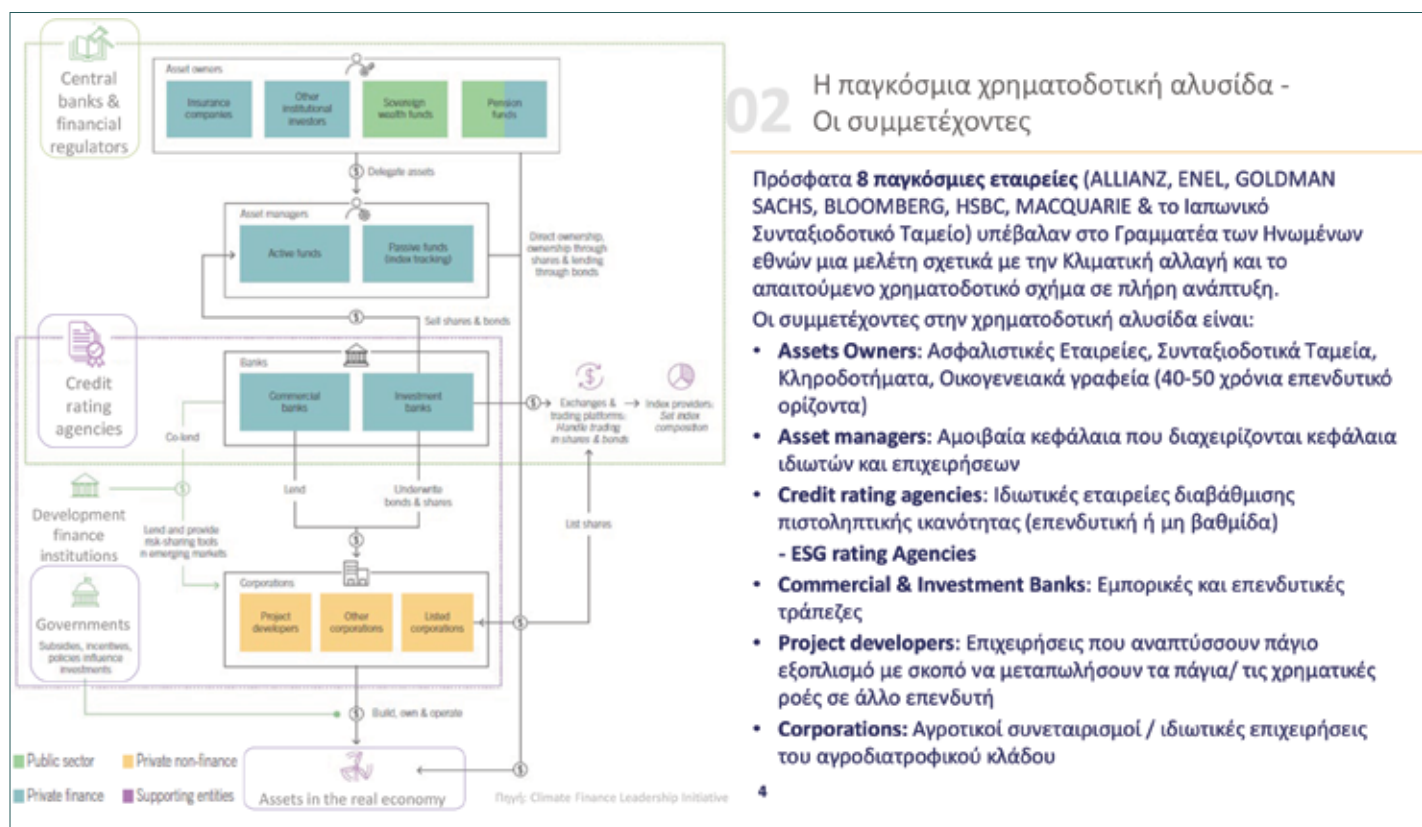
- Ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα διαδραματίζει καίριο ρόλο με στόχο το 25% για την ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος σε όλα τα προγράμματα της ΕΕ
- Τουλάχιστον το 30 % του ταμείου InvestEU θα συμβάλει στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- Η Επιτροπή θα προτείνει έναν μηχανισμό δίκαιης μετάβασης, ο οποίος θα περιλαμβάνει ένα ταμείο δίκαιης μετάβασης, ώστε να μην μείνει κανείς στο περιθώριο
- Ο ιδιωτικός τομέας έχει καθοριστική σημασία για τη χρηματοδότηση της πράσινης μετάβασης
 - ✓ η στρατηγική θα ενισχύσει τα θεμέλια για βιώσιμες επενδύσεις
 - ✓ θα παρασχεθούν αυξημένες ευκαιρίες στους επενδυτές και τις επιχειρήσεις, διευκολύνοντάς τους να εντοπίζουν βιώσιμες επενδύσεις και διασφαλίζοντας την αξιοπιστία τους
 - ✓ οι κίνδυνοι για το κλίμα και το περιβάλλον θα αντιμετωπίζονται και θα ενσωματώνονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

Ξεκινώ, λοιπόν, με την πρώτη διαφάνεια. Δεν έχουμε πάρα πολλά πράγματα να πούμε, γιατί έχουν ήδη καλυφθεί και δεν θέλω να επαναλάβω γεγονότα ή καταστάσεις. Ουσιαστικά εδώ είναι η απεικόνιση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και νομίζω αυτό που μας αφορά εμάς, από τη δική μας τη μεριά, είναι η χρηματοδότηση, η χρηματοδοτική μετάβαση ουσιαστικά.

Εκτός, λοιπόν, από τον δημόσιο τομέα για τον οποίο λίγο πολύ αναλύθηκε ποια θα είναι η συμβολή του ή ποια προτείνεται να είναι η συμβολή του την επόμενη αυτή ημέρα, είναι σαφές και ότι ο ιδιωτικός τομέας θα παίξει τον δικό του τον ρόλο. Είναι σαφές ότι πρέπει να υπάρχουν συγκεκριμένα θεμέλια για βιώσιμες επενδύσεις. Εδώ η εταιρική διακυβέρνηση θα παίξει πάρα πολύ

μεγάλο ρόλο και είναι καλό αυτό να το έχουμε στο μυαλό μας όσον αφορά τις εκφράσεις των αγροτών και των αγροτικών σχημάτων. Δεν είναι καθόλου εύκολο να μπορέσεις να φτιάξεις μια εταιρική διακυβέρνηση, αλλά όσο πηγαίνουμε προς την επόμενη μεριά είναι καλό να το έχουμε στο μυαλό μας, για να προσπαθούμε να το φτιάξουμε μαζί.

Βεβαίως, πολύ σημαντικό είναι ότι ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να αντιμετωπίσει όλους τους κλιματικούς κινδύνους που θα ενσωματώνονται μέσα στο δικό μας το σύστημα, το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Άρα εδώ πρέπει να απαντήσουμε κατά πόσο μια τράπεζα μπορεί να συμβάλει στη διαχείριση αυτών των κινδύνων. Πόσο έτοιμη είναι και πόσο εύκολα μπορεί να το μεταφέρει στους πελάτες της.

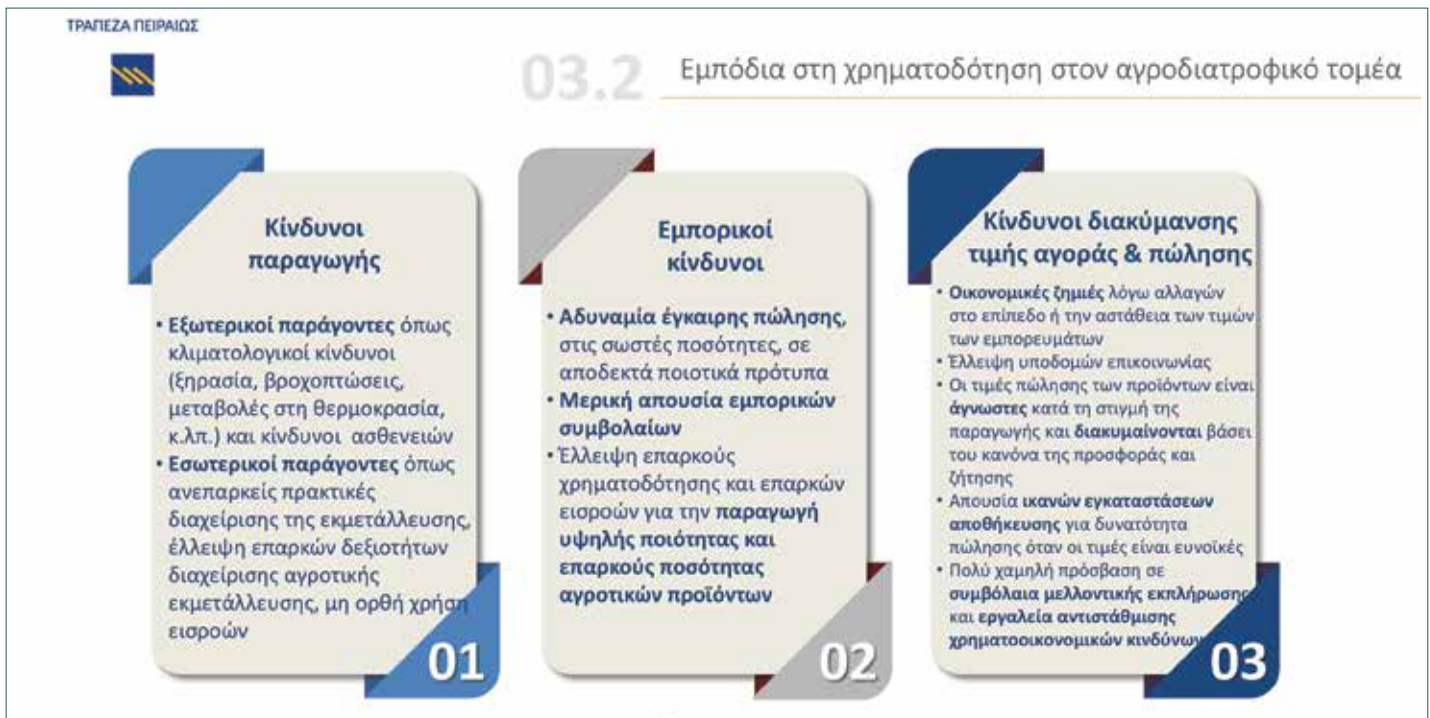
Πηγαίνοντας στην επόμενη διαφάνεια, αν και πιθανόν να μην είναι εύκολο κάποιος να δει αυτό το σχήμα, θέλω λίγο να μας μείνει στο μυαλό μας πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να βρεθούν κεφάλαια. Από πού βρίσκονται αυτά τα κεφάλαια, τα οποία αυτή τη στιγμή υπάρχουν σε υψηλό βαθμό. Γνωρίζουμε ότι στην παγκόσμια οικονομία η ρευστότητα είναι σε πολύ υψηλό επίπεδο, αλλά έχει μεγάλη σημασία να δούμε ότι εδώ συμμετέχουν πάρα πολλοί. Είναι μια διαφάνεια την οποία την πήραμε από μια παρουσίαση που έγινε στον κ. Αντόνιο Guterres, Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, από οκτώ μεγάλες εταιρείες, οι οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν στο ποια είναι η επόμενη μέρα του χρηματοπιστωτικού σχήματος σε σχέση με την κλιματική αλλαγή και στο τι πρέπει να γίνει. Όλοι οι συμμετέχοντες, είτε είναι

ασφαλιστικές εταιρείες, είτε είναι αμοιβαία κεφάλαια, είτε είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, εκείνοι δηλ. που αξιολογούν πόσο καλύτερα ή λιγότερο καλά πάει μια επιχείρηση πιστοληπτικά, οι τράπεζες, βεβαίως, και στο τέλος οι λήπτες των κεφαλαίων, δηλαδή οι επιχειρήσεις μας, οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι εκφράσεις οι αγροτικές σε ότι μας αφορά, όλοι πρέπει να συμφωνήσουμε ότι τη χρήση των κεφαλαίων θα την κάνουμε σωστά. **Επειδή μιλάμε για την βιώσιμη επόμενη μέρα της ευρωπαϊκής οικονομίας, αυτό θα μπορέσει να γίνει μόνο μέσα από τη σωστή χρήση των κεφαλαίων για την οποία είμαστε όλοι υπόλογοι και κατά την οποία έχουμε όλοι τον δικό μας ρόλο.** Θα πρέπει, λοιπόν, να το διασφαλίσουμε αυτό και θα δούμε πώς.

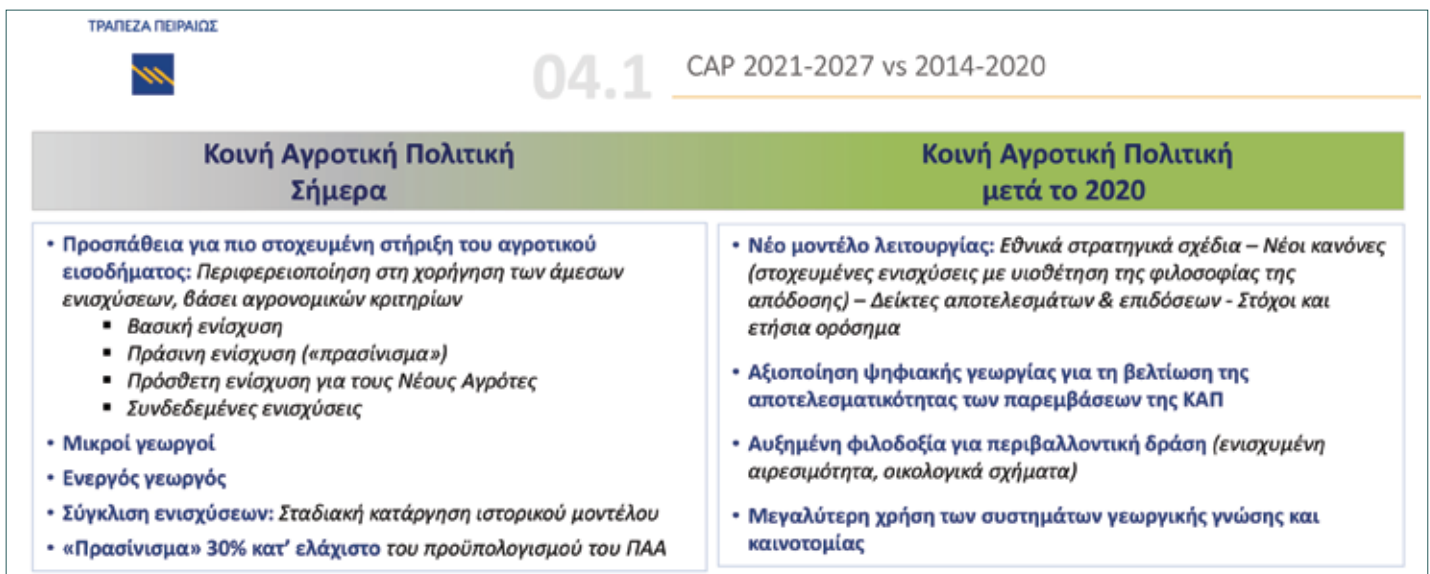
Να προχωρήσουμε στο επόμενο για να δούμε λίγο πώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα βλέπει αυτή τη στιγμή τους συμμετέχοντες στον χώρο της αγροδιατροφής, είτε είναι αγρότες, είτε είναι εμπορικές επιχειρήσεις, είτε είναι επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου. Με λίγα λόγια, εδώ τί μας λέει; Ότι σαφώς είναι πιο δύσκολη η πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τους αγρό-

τες και τις αγροτικές επιχειρήσεις, γιατί θεωρούνται ότι είναι υψηλότερου κινδύνου. Αυτή είναι μια εντελώς θεωρητική απεικόνιση και η αλήθεια είναι ότι η καθημερινότητα μας διαψεύδει. Διότι με τις σωστές πρακτικές, τόσο οι αγροτικές επιχειρήσεις όσο και οι τράπεζες που συμμετέχουν, ανεβαίνουν στην κλίμακα αξιολόγησης και στην κλίμακα χρηματοδότησης.

Ποιοι θεωρούν, λοιπόν, τώρα οι διάφοροι πάροχοι κεφαλαίων ότι είναι οι κίνδυνοι που υφίστανται στον δικό μας, τον αγροδιατροφικό τομέα; Τι εξετάζουμε και γιατί θα πρέπει ουσιαστικά όλοι μας να δώσουμε τον καλύτερο μας εαυτό και να βρούμε λύσεις, έτσι ώστε να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε όσους χρηματοδοτούν κινδύνους παραγωγής, εμπορικούς κινδύνους, κινδύνους διακύμανσης τιμής αγοράς και πώλησης; Δεν θα μπη σε λεπτομέρειες, αλλά βλέποντας αυτές τις βασικές παραμέτρους, είναι αυτές πάνω στις οποίες πρέπει να δουλέψουμε συστηματικά, για να μπορέσουμε να απαλείψουμε τους θεωρητικούς κινδύνους. Γιατί, επαναλαμβάνω, αυτοί είναι θεωρητικοί κίνδυνοι. Είναι αυτά που αναλύουν οι τρά-

πεζες και οι πιστωτές για να είμαστε έτοιμοι και να δώσουμε απαντήσεις σε όλα αυτά τα ερωτήματα σε χρηματοδοτικό αλλά και σε εμπορικό και επιχειρηματικό επίπεδο. Δηλαδή, να είμαστε έτοιμοι από το επίπεδο ενός πολύ μικρού μεγέθους αγρότη μέχρι μιας ένωσης αγροτικών συνεταιρισμών, να έχουμε προετοιμαστεί για όλα αυτά τα θέματα που μπορεί να αφορούν την εμπορία, την τοποθέτηση του προϊόντος στην τελική αγορά, το κομμάτι της παραγωγής, της διακύμανσης της τιμής και οτιδήποτε αφορά ουσιαστικά την καθημερινότητά μας - γιατί για μια καθημερινότητα μιλάμε - να τα έχουμε λύσει νωρίτερα παρά αργότερα για να μπορέσουμε γρήγορα να κερδίσουμε την αγορά.

Πηγαίνοντας στο θέμα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, το σήμερα και το αύριο, ασχέτως από το μεταβατικό στάδιο που ανέφεραν προηγουμένως οι συνομιλητές, τί πρέπει να κρατήσουμε από αυτό; Πρέπει να κρατήσουμε ότι το 2014-2020, ή μάλλον μέχρι και το 2022, από ό,τι ειπώθηκε, η Κοινή Αγροτική Πολιτική στοχεύει ουσιαστικά στην περιφερειοποίηση

και στη χορήγηση ενισχύσεων με γνώμονα τα αγρονομικά κριτήρια βάσει των οποίων παρέχονται μέχρι σήμερα οι ενισχύσεις. Αλλά λίγο-πολύ και το κομμάτι του Πυλώνα 2 έχει εφαρμογή στον δικό μας χώρο ενδιαφέροντος. Η επόμενη μέρα είναι κάτι που πρέπει από τώρα να το βλέπουμε, όπως ανέφεραν οι συνομιλητές. Είναι ένας καμβάς, ο οποίος μετακινείται, αλλά

λίγο-πολύ νομίζω όλοι έχουν συμφωνήσει ότι την επόμενη μέρα θα πρέπει να υιοθετήσουμε τη φιλοσοφία της απόδοσης. Θα πρέπει, δηλαδή, να δουλέψουμε με δείκτες αποτελεσμάτων και επιδόσεων. Όχι για να μας φοβίσουν οι δείκτες, γιατί για κάποιους μπορεί να είναι κάτι μακρινό. Αλλά εδώ

είμαστε για να το εξηγήσουμε μαζί, γιατί αυτό ουσιαστικά κάνει μια τράπεζα με το πελατολόγιό της, για να δούμε τι μας ζητάνε για να μπορέσουμε να το πετύχουμε και να πάρουμε το μεγαλύτερο δυνατό μερίδιο που μας αναλογεί από αυτή την Κοινή Αγροτική Πολιτική.

Εκτός από τον διατομεακό στόχο της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της γνώσης, το λεγόμενο AKIS (Agricultural Knowledge & Innovation System) στο οποίο αναφέρθηκε προηγουμένως η εκπρόσωπος της Παγκόσμιας Τράπεζας οι στόχοι της μελλοντικής ΚΑΠ είναι αυτοί πάνω-κάτω. Εκτός, λοιπόν, από αυτόν τον γενικότερο στόχο που μας αφορά όλους, βάζουμε ειδικούς στόχους -μάλλον θα μπουν ειδικότεροι στόχοι-, των οποίων θα αποδεικνύεται η επίτευξη μέσα από κάποιους δείκτες. Ας πάρουμε ως παράδειγμα τη στήριξη του βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος και της ανθεκτικότητας σε ολόκληρη την Ένωση για την ενίσχυση της επισιτιστικής

ασφάλειας. Αυτός είναι στόχος, λίγο αφηρημένος θεωρητικά. Πρακτικά, όμως, τί θέλουμε να δούμε; Ποιο είναι το ποσοστό, το οποίο εκφράζεται μέσα από έναν δείκτη, των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που διαθέτουν εργαλεία διαχείρισης κινδύνου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής; Άρα ετοιμαζόμαστε για αυτό το οποίο έρχεται, το δουλεύουμε και γνωρίζοντας ότι πάνω - λίγο κάτω κάτι τέτοιο θα ζητηθεί, αναζητάμε να βρούμε πως θα έχουμε το μεγαλύτερο ποσοστό επίτευξης. Πώς μπορούμε να πιάσουμε το υψηλότερο νούμερο, το οποίο θα έρθει βέβαια μέσα από τη συνεχή βελτίωση της καθημερινότητάς μας.

Έχω και στην επόμενη διαφάνεια κάποιους άλλους δείκτες.

Δεν θα τους αναλύσουμε, αλλά θα μείνω σε αυτόν περί προσέλκυσης των γεωργών νεαρής ηλικίας, όπου ουσιαστικά μιλάμε για την επόμενη μέρα του δικού μας χώρου έκφρασης μέσα από τους νέους συνδυασμούς του χώρου: τι μας ζητάνε, ποιος είναι ο αριθμός των νεαρών γεωργών νεαρής ηλικίας που εγκαθίστανται σε γεωργική εκμετάλλευση με στήριξη από την Κοινή Αγροτική Πολιτική; Άρα όλα αυτά, τα έχουμε στο μυαλό μας και προετοιμαζόμαστε, ώστε να είμαστε έτοιμοι το 2023, το οποίο πάντως δεν είναι πολύ μακριά.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Ευχαριστώ τη Gaia.

Έλλη Τσιφόρου: Και εμείς ευχαριστούμε θερμά. Νομίζω ότι μας βάλατε στα ενδότερα του σκεπτικού της Τράπεζας, η οποία είναι πλήρως σε ετοιμότητα για τη νέα εποχή, από ό,τι φαίνεται. Συγκρατούμε αυτές τις προτάσεις. Δυστυχώς δεν έχουμε περισσότερο χρόνο για συζήτηση. Να ευχαριστήσω θερμά όλους τους ομιλητές. Νομίζω ότι δεν θα μπορούσαμε να έχουμε καλύτερη εισαγωγή για τις θεματικές ενότητες που θα ακολουθήσουν και που θα εστιάσουν λίγο πιο συγκεκριμένα σε όλα αυτά τα μεγάλα θέματα που αναπτύξαμε αυτό το πρωινό. Κλείνουμε εδώ, ευχαριστώ και πάλι. Σε λίγα λεπτά ξεκινάμε με την πρώτη θεματική ενότητα.

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Ευφυής Γεωργία – Ευφυής Συμβουλευτική:

ο ψηφιακός καταλύτης για μία πιο βιώσιμη και ανταγωνιστική γεωργία

Έλλη Τσιφόρου: Αγαπητοί σύνεδροι, επιστρέψαμε για την πρώτη θεματική ενότητα με θέμα: «Ευφυής γεωργία, Ευφυής Συμβουλευτική: Ο ψηφιακός καταλύτης για μια πιο βιώσιμη και ανταγωνιστική γεωργία». Νομίζω ότι έγινε σαφές σε όλους όσοι παρακολούθησαν την έναρξη του συνεδρίου, ότι η ευφυής γεωργία, η ψηφιοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας είναι ο καταλύτης για να μπορέσουμε να πετύχουμε τους πολύ φιλόδοξους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας τους οποίους θα κληθεί να εφαρμόσει και ο Έλληνας παραγωγός μέσα από την μελλοντική Κοινή Αγροτική Πολιτική που βρίσκεται αρκετά κοντά μας. Για να συζητήσουμε όλα αυτά τα ζητήματα έχουμε ένα πάνελ πολύ εξεχόντων ομιλητών. Αρχικά, σε πολύ λίγο, θα συνδεθούμε απομακρυσμένα με τον κεντρικό μας ομιλητή, τον Υφυπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, κ. Γεώργιο Γεωργαντά. Δίπλα μου, έχω στο στούντιο τον Φώτη Χατζηπαπαδόπουλο, Πρόεδρο της NEUROPUBLIC, έναν από τους στρατηγικούς εταίρους της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ που φέρνει στο σχήμα την τεχνολογική διάσταση και ιδιαίτερα την τεχνογνωσία της ευφυούς γεωργίας. Έχω, επίσης, δίπλα μου τον κύριο Ιωάννη Χανιωτάκη, Ανώτερο Διευθυντή Ανάπτυξης Εργασιών Αγροτικού Τομέα της Τρόπεζας Πειραιώς και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Θα συνδεθούμε σε λίγο με τη Δανία, με τον κύριο Jens Elbæk, Διευθυντή Καινοτομίας Φυτικής Παραγωγής στο Κέντρο Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας της Δανίας, τον SEGES. Και επίσης, θα συνδεθούμε απομακρυσμένα με τον κύριο Γιάννη Μανιάτη, καθηγητή του Πανεπιστημίου του Πειραιά, πρώην υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Νομίζω ότι είμαστε έτοιμοι να καλωσορίσουμε και να ακούσουμε τον υφυπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, τον κύριο Γιώργο Γεωργαντά, αφού τον ευχαριστήσουμε θερμά που αποδέχτηκε την πρόσκλησή μας να είναι ο κεντρικός ομιλητής στην πρώτη θεματική ενότητα του συνεδρίου μας. Κύριε Γεωργαντά, έχετε τον λόγο.

Γεώργιος Γεωργαντάς

Υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Να σας καλησπερίσω, να ευχαριστήσω για την πρόσκληση και να δώσω συγχαρητήρια στους διοργανωτές, γιατί πραγματικά διαπιστώνω σήμερα ένα εξαιρετικό επίπεδο τοποθετήσεων και νομίζω ότι όλοι θα αποκτήσουμε περισσότερα εργαλεία για να μπορέσουμε ο καθένας υπηρετώντας τον θεσμικό του ρόλο να υπηρετήσουμε το επόμενο διάστημα τη μεγάλη αναγκαιότητα της χώρας για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και της αγροτικής παραγωγής και του εθνικού πρωτογενούς μας τομέα, έτσι ώστε να μπορέσουμε να κερδίσουμε χαμένο έδαφος και να κάνουμε μια ελληνική γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία πιο ανταγωνιστική και πιο αποδοτική για τους παραγωγούς, αλλά συνολικά να έχουμε τα οφέλη που χρειάζεται η ελληνική οικονομία.

Σε μια πολύ δύσκολη παγκόσμια συγκυρία δημιουργούνται οι προϋποθέσεις μιας μοναδικής ευκαιρίας για τη χώρα. Η μοναδική αυτή ευκαιρία που, νομίζω, ότι έχει αρχίσει και γίνεται αντιληπτή από όλους, από την Κυβέρνηση, από τους θεσμικούς φορείς, από τους ίδιους τους παραγωγούς, είναι ότι πλέον πρέπει να συμβάλλουμε όλοι έτσι ώστε το παραγωγικό μοντέλο -έτσι όπως το γνωρίζαμε- της χώρας μας να αλλάξει και βεβαίως ο πρωτογενής τομέας, ο κινητήριος μοχλός της ελληνικής οικονομίας, η σπονδυλική στήλη της υπαίθρου μας και όχι μόνο, να μπορέσει να ενισχυθεί για να διαδραματίσει τον ρόλο, ο οποίος απαιτείται το επόμενο διάστημα.

Σε αυτή την προσπάθεια, τη μεγάλη προσπάθεια, η οποία βρίσκεται μπροστά μας για τα επόμενα χρόνια, υποχρεωτικά θα είναι κομβικός και ο ρόλος του δικού μας Υπουργείου, του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, το οποίο καλείται συνολικά να συνδράμει σε όλα τα επιμέρους επιχειρησιακά σχέδια των διαφόρων Υπουργείων, σε κάθε πτυχή της ελληνικής οικονομίας, ακριβώς επειδή έχει αυτόν τον κεντρικό και καθοδηγητικό ρόλο, ο οποίος είναι αναγκαίος για να μπορέσουμε, χρησιμοποιώντας τις βέλτιστες πρακτικές, να δημιουργήσουμε τις συνθήκες εκείνες, οι οποίες είναι αναγκαίες για τον ψηφιακό μετασχηματισμό συνολικά και της Δημόσιας Διοίκησης αλλά και των διαδικασιών παραγωγής. Έτσι, λοιπόν, σε μια αγαστή συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, το οποίο έχει την επιχειρησιακή ευθύνη, βεβαίως, για όλη αυτή τη δράση, εμείς προσπαθούμε να συμβάλλουμε με την τεχνολογία, με τις πληροφορίες, με τις πλατφόρμες που μπορούμε να δημιουργήσουμε, έτσι ώστε να δώσουμε την προστιθέμενη την αξία, η οποία απαιτείται, για να δημιουργηθούν οι καταλληλότερες συνθήκες έτσι ώστε να υπηρετήσουμε τους τρεις κεντρικούς άξονες όλης αυτής της προσπάθειας.

Ο πρώτος άξονας έχει να κάνει συνολικά με την απλούστευση, με τον ανασχεδιασμό των διοικητικών διαδικασιών και σε σχέση με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία και με όποιον επιχειρεί σε αυτά τα πεδία. Είναι γνωστό ότι, δυστυχώς, με την κακοδιαμονία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, με την πολυνομία της, έχουμε σε πολλές των περιπτώσεων δημιουργήσει πρόσθετα διοικητικά βάρη, τα οποία ταλαιπωρούν τους πολίτες, εν προκειμένω παραγωγούς. Ταλαιπωρούν όσους ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα με αποτέλεσμα να χάνεται χρόνος, χρήμα και ενέργεια, η οποία θα πρέπει να διατεθεί σε πιο παραγωγικούς σκοπούς. Έτσι, λοιπόν, έχουμε σχεδιάσει σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης διάφορες πλατφόρμες και ετοιμαζόμαστε για τη δημιουργία μητρώων, τα οποία θα απλουστεύσουν πραγματικά πάρα πολύ τα διοικητικά βάρη για τον οποιοδήποτε έρχεται σε επαφή με το συγκεκριμένο παραγωγικό αντικείμενο. Θα έχω την ευκαιρία παρακάτω να αναφέρω συγκεκριμένα τέτοια έργα, τα οποία έχουν σχεδιαστεί σε ένα βραχυπρόθεσμο και σε ένα μεσοπρόθεσμο διάστημα, σε συνεργασία πάντα με το αρμόδιο Υπουργείο.

Εξω από τα διοικητικά βάρη, υπάρχει η αναγκαιότητα να υποστηρίξουμε κάθε προσπάθεια η οποία γίνεται έτσι ώστε να χρησιμοποιηθούν οι βέλτιστες πρακτικές, οι οποίες είναι αναγκαίες για να έχουμε την πληροφορία εκείνη την οποία θέλει ο παραγωγός, έτσι ώστε να έχει με λιγότερο κόστος όσο το δυνατόν καλύτερο αποτέλεσμα στην παραγωγική διαδικασία. Να έχει εκείνη την εξειδικευμένη πληροφορία, η οποία θα τον βοηθήσει να κάνει καλύτερη διαχείριση της ενέργειας η οποία απαιτείται, να χρησιμοποιήσει τα λιπάσματα στην ποσότητα και στο σημείο στο οποίο απαιτείται και γενικότερα να χρησιμοποιηθούν όλες εκείνες οι πληροφορίες που μπορεί να δώσει η επιστήμη για να τον κατευθύνουν και ως προς το είδος της καλλιέργειας αλλά και ως προς τον τρόπο της καλλιέργειας. Είναι μια πρακτική, είναι μια προσέγγιση, η οποία δεν αφορά μόνο τις μεγάλες καλλιέργειες, όπως ίσως εσφαλμένα νομίζουν μερικοί. Σίγουρα σε μεγάλες καλλιέργειες, σε μεγάλες εκτάσεις είναι πολύ πιο εύκολο να δοθεί μια προστιθέμενη αξία από συγκεκριμένες τέτοιες πρακτικές. Όμως και στις μικρότερες καλλιέργειες που είναι ένα χαρακτηριστικό του ελληνικού πρωτογενούς τομέα, είναι απόλυτα σημαντική και χρήσιμη η συμβολή της τεχνολογίας και της επιστήμης, καθώς μπορούμε να έχουμε πληροφορίες τέτοιες που θα αλλάξουν ίσως την κατεύθυνση της παραγωγικής δράσης, την κατεύθυνση του είδους της καλλιέργειας, τον τρόπο της καλλιέργειας. Άρα, είναι απολύτως χρήσιμο για όλους να μπορέσουμε να κάνουμε αξιοποίηση αυτών των εργαλείων.

Χρησιμοποιώ μια συγκεκριμένη έκφραση για να μπορέσω να δώσω

στους αγρότες να καταλάβουν πόσο χρήσιμη είναι η τεχνολογία έτσι ώστε να καταλήξουμε σε αυτό που λέμε Ευφυή Γεωργία. Είναι σαν να μπορεί ένας αγρότης να περιδιαβίνει το χωράφι του πενήντα και εκατό φορές την ημέρα από σημείο σε σημείο για να δει που υπάρχει η ανάγκη για την παρέμβασή του, που το φυτό ή η καλλιέργεια έχει ανάγκη για κάποιο φάρμακο, που χρειάζεται περισσότερο πότισμα. **Αυτό που οι αγρότες, οι πατεράδες μας και οι παππούδες μας, κάνανε οι ίδιοι περπατώντας το χωράφι τους και ξέροντας σε ποιο σημείο ακριβώς, ποιο φυτό ακριβώς είναι αυτό που θέλει την ιδιαίτερη φροντίδα τους, αυτό που δεν μπορούν πια να το κάνουν σήμερα λόγω των μεγάλων εκτάσεων και των μεγάλων καλλιεργειών, έρχεται με λίγα και απλά λόγια να το προσφέρει η επιστήμη και η τεχνολογία. Με αυτόν τον τρόπο, ο αγρότης θα έχει μια απόλυτα ξεκάθαρη εικόνα της καλλιέργειας και της παραγωγής του, έτσι ώστε να μπορεί πραγματικά με το μικρότερο κόστος να κάνει τη σωστότερη παρέμβαση, ώστε να έχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και μια πραγματικά ανταγωνιστική αγροτική οικονομία.**

Ο τρίτος τομέας στον οποίο είναι πολύ χρήσιμες οι πλατφόρμες αυτές και η τεχνολογία, όπως έχει αρχίσει και παρεμβαίνει στη διαδικασία αυτή, είναι η τυποποίηση και η προώθηση του προϊόντος. Άρα έχουμε τρία πολύ σημαντικά πεδία στα οποία ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η συγκέντρωση της πληροφορίας και η διάθεση προς τον παραγωγό ή προς τον έμπορο είναι πάρα πολύ σημαντικές. Αυτή των διοικητικών διαδικασιών, αυτή της ίδιας της παραγωγικής δραστηριότητας και αυτής της μεταποίησης και της διάθεσης των προϊόντων.

Το Υπουργείο μας αυτόν τον καιρό καταρτίζει τη λεγόμενη «Ψηφιακή Βίβλο». Σε λίγο καιρό, ο αρμόδιος Υφυπουργός, ο Γρηγόρης Ζαριφόπουλος, μαζί με τον Υπουργό μας τον Κυριάκο Πιερρακάκη και εμένα, θα παρουσιάσουμε αυτή την Βίβλο, η οποία δείχνει ακριβώς την πρόβλεψη και τον προγραμματισμό για τα αναγκαία εκείνα ψηφιακά έργα, τα οποία θα δημιουργήσουν τις αναγκαίες υποδομές και θα υποβοηθήσουν ή θα συμβάλλουν καθοριστικά στην κατεύθυνση αυτή που είναι υποχρεωμένη να πάρει η χώρα μας.

Είναι 28 έργα τα οποία έχουν σχεδιαστεί σε σχέση με τον αγροτικό τομέα, βεβαίως πάντα με πρωταρχική ευθύνη και κατεύθυνση από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης στο οποίο εμείς, σε συνεργασία μαζί του, συμβάλλουμε σε ό,τι μας ζητηθεί, αλλά ταυτόχρονα έχουμε αναπτύξει και κάποιες πρωτοβουλίες, ειδικά στον τομέα των διοικητικών διαδικασιών που είναι και ένα κύριο αντικείμενο του Υπουργείου μας και στην απλούστευση και στον ανασχεδιασμό των διαδικασιών αυτών.

Θα μου επιτραπεί να αναφέρω, ενδεικτικά και χωρίς ιδιαίτερη περιγραφή, μερικά από τα έργα αυτά για να γίνει κατανοητή όλη η προσπάθεια και η κατεύθυνση την οποία προσπαθούμε να δώσουμε και για την οποία πραγματικά οφείλουμε όλοι να επιταχύνουμε τις διαδικασίες αλλά και συνολικά τις προσπάθειές μας, καθώς δεν υπάρχει απερίοριστος χρόνος για να μπορούμε να δημιουργήσουμε αυτόν τον ψηφιακό μετασχηματισμό, ο οποίος θα συμβάλει και στην βελτίωση ή και στην αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Ο χρόνος είναι λίγος, οι ανάγκες είναι πολλές, η απόσταση που μας χωρίζει από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, δυστυχώς, ξέρουμε ότι είναι μεγάλη. Υπάρχουν τα χρηματοδοτικά εργαλεία πλέον και πρέπει να τα εκμεταλλευτούμε και να διαχειριστούμε με τον καλύτερο τρόπο τις δυνατότητες, οι οποίες μας δίνονται.

Μερικά, λοιπόν, από τα έργα, τα οποία έχουν σχεδιαστεί και τα οποία είναι είτε σε βραχυπρόθεσμη, είτε σε μεσοπρόθεσμη δράση η πρόβλεψή τους, είναι σε σχέση με τον ανασχεδιασμό των διαδικασιών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, όπως και προανέφερα. Είναι αναγκαία μια παρέμβαση για την απλούστευση των σχετικών διαδικασιών προκειμένου όποιος επιχειρεί, όποιος θέλει να χρησιμοποιήσει τα προγράμματα, τα χρηματοδοτικά εργαλεία τα οποία προσφέρονται, να μπορεί να το κάνει με έναν εύκολο τρόπο. Να μην αισθάνεται ο αγρότης αποκομμένος από αυτές τις διαδικασίες ή να μην αισθάνεται ανήμπορος να τις παρακολουθήσει και να τις εκμεταλλευτεί. Σε αυτό το πλαίσιο των διοικητικών διαδικασιών υπάρχει και η αναγκαία ψηφιοποίηση των διαδικασιών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ένα έργο στο οποίο υπάρχει συμβολή από εμάς και, βεβαίως, ένα έργο που αποσκοπεί στη δημιουργία κόμβου συγκέντρωσης γεωχωρικής πληροφορίας - αποθετηρίου του γεωργικού τομέα, είναι αυτό της ανάπτυξης του πληροφοριακού συστήματος της κεντρικής γεωχωρικής πληροφορίας.

Με αυτό θα μπορέσουν πραγματικά να αξιοποιηθούν οι υποδομές και τα γεωργικά υπόβαθρα του εθνικού ψηφιακού χάρτη και θα γίνουν οι αναγκαίες διασυνδέσεις έτσι ώστε να δημιουργηθούν τα εργαλεία εκείνα που θα μετασχηματίσουν τις υφιστάμενες διαδικασίες διαχείρισης και την αξιοποίηση της γεωργικής πληροφορίας, αναβαθμίζοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες και καθιστώντας τη διοίκηση αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη.

Όσο προσεγγίζουμε την ίδια την διαδικασία την παραγωγική, θα υπάρχει ένα πιλοτικό, διαδικτυακό εργαλείο παροχής συμβουλών έξυπνης γεωργίας στους παραγωγούς. Στην πρόταση για τη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική προβλέπεται ότι το αργότερο μέχρι το 2024 πρέπει στους αγρότες δικαιούχους κοινοτικών ενισχύσεων να δοθούν αυτά τα διαδικτυακά εργαλεία συμβουλών για την αειφορική χρήση των θρεπτικών στοιχείων στις καλλιέργειες, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να τεθεί στη διάθεση των παραγωγών ένα διαδικτυακό εργαλείο προσαρμοσμένο στο προφίλ του κάθε κλάδου παραγωγής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη σχεδιάσει και διαθέσει ένα πρότυπο εφαρμογής που θα ήταν δυνατόν να εφαρμοστεί για τον σκοπό αυτό, συγκεντρώνοντας τα απαραίτητα δεδομένα και βαθμονομώντας σχετικά χαρακτηριστικά, όπως τα μοντέλα ανάπτυξης των καλλιεργειών και τα ισοζύγια των θρεπτικών στοιχείων.

Ενδεικτικά ακόμα, θα μου επιτραπεί να αναφέρω την ψηφιακή χάρτα του διατροφικού πλούτου της ελληνικής επικράτειας, όπου προβλέπεται η δημιουργία ενός αποθετηρίου του γεωργικού πλούτου της επικράτειας με έμφαση στα προϊόντα αιχμής, τα ΠΟΠ και θα έχει σαν βασικό στόχο την ανάδειξη των τοπικών ιδιαιτεροτήτων αλλά και της αξίας των τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων της αγροτικής παραγωγής της εκάστοτε περιφέρειας. Πολύ σημαντικό, νομίζω, το οποίο μπορεί να γίνει και σε συνδυασμό με τις ανάγκες που έχουμε σε σχέση με τον τουρισμό της χώρας μας. Βεβαίως, πολλές δράσεις έχουν σχέση με την ψηφιοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για την παροχή των καλύτερων υπηρεσιών. Είναι ενδεικτικά αυτά τα έργα που σας ανέφερα, είναι 28 τα αναφερόμενα με λεπτομέρεια και ήδη προγραμματιζόμενα προγράμματα για την εποχή η οποία έρχεται με ταχύτητα, καθώς η αναγκαιότητα του ψηφιακού μετασχηματισμού και η υποστήριξή του, είναι μονόδρομος για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής αγροτικής οικονομίας.

Δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε για θετική πορεία, τόσο για την οικονομία όσο και για τους παραγωγούς του ελληνικού πρωτογενούς τομέα, αν δεν μπορέσουμε να συνδυάσουμε αυτές τις πρακτικές, αν δεν μπορέσουμε να πετύχουμε τα καλύτερα αποτελέσματα με το μικρότερο κόστος, αν δεν μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε την επιστήμη και την τεχνολογία και την πληροφορική σε αυτή την εποχή, η οποία δημιουργείται.

Ξέρω ότι για πολλούς από αυτούς που ίσως δεν έχουν ιδιαίτερη σχέση με το αντικείμενο, ακούγεται λίγο παράταιρο το ότι θα μπορέσει η τεχνολογία να συμβάλει καθοριστικά και να υποβοηθήσει την αγροτική οικονομία, τον παραγωγό, τον κτηνοτρόφο, τον καλλιεργητή. Νομίζω ότι όσοι ασχολούνται πραγματικά με μεράκι, με ζήλο και με ενδιαφέρον με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι ήδη πεπεισμένοι ότι αυτό είναι αναγκαιότητα να γίνει. Οι νέοι αγρότες, θεωρώ ότι έχουν και τις δεξιότητες, οι οποίες είναι αναγκαίες, για να μπορέσουν να υπηρετήσουν τον στόχο αυτό. Αλλά σε κάθε περίπτωση η παροχή των ψηφιακών δεξιοτήτων ή μάλλον η ενίσχυσή τους σε αυτούς που δεν την έχουν στο επίπεδο που χρειάζεται, είναι κάτι το οποίο αποτελεί προτεραιότητα της κεντρικής διοίκησης, και θα υπάρξουν συγκεκριμένα προγράμματα για αυτή την ενίσχυση και τη διδασκαλία η οποία απαιτείται, αλλά θα πρέπει πλέον ο κάθε παραγωγός, ξεφεύγοντας από το παλιό μοντέλο να καταλάβει ότι σύμμαχός του στην προσπάθεια αυτή για να πετύχει το καλύτερο αποτέλεσμα θα είναι πλέον και η τεχνολογία και η πληροφορική και βεβαίως η επιστήμη μέσα από αυτές τις πλατφόρμες.

Νομίζω, λοιπόν, ότι το στοίχημα αυτό, ένα στοίχημα μεγάλο για τη χώρα, ένα στοίχημα αναγκαίο, ένα εθνικό στοίχημα, θα το υπηρετήσουν όλοι όσοι εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία, σίγουρα οι θεσμικοί φορείς, η αγορά, οι τρίτοι συμβαλλόμενοι ή οι τρίτοι διασυνδεδεμένοι με την αγροτική παραγωγή, και βεβαίως δράσεις σαν και την σημερινή, συνέδρια σαν και τα σημερινά συμβάλλουν το μέγιστο στην προσπάθεια αυτή, καθώς γίνεται και η διάχυση της πληροφορίας, γίνεται και η ανταλλαγή των απόψεων αλλά ταυτόχρονα και νομίζω ότι μέχρι τώρα από τους ομιλητές τους οποίους είχα την ευκαιρία να ακούσω καταλήγουμε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα. Δεν υπάρχει πια, θεωρώ, διχονομία περί του δρόμου, ο οποίος πρέπει να

ακολουθηθεί. Ο δρόμος που πρέπει να ακολουθηθεί είναι συγκεκριμένος. Άρα, αυτό που πρέπει να αναζητήσουμε όλοι είναι την ταχύτητα και τις καλύτερες πρακτικές πάνω σε αυτόν τον συγκεκριμένο δρόμο έτσι ώστε να πετύχουμε όσο το δυνατόν συντομότερα τα καλύτερα αποτελέσματα.

Να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση αυτή. Να σας αναφέρω για μια ακόμη φορά ότι η συνεργασία μας με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης είναι πραγματικά απόλυτα αποδοτική και παραγωγική και για τις δυο πλευρές και είμαι σίγουρος ότι το επόμενο διάστημα θα έχουμε την ευκαιρία πιο στοχευμένα, πιο συγκεκριμένα και με φυσική παρουσία, ελπίζουμε μετά τη λήξη της υγειονομικής κρίσης, να έχουμε τη δυνατότητα να μελετήσουμε και να εμβαθύνουμε στις πρακτικές αυτές, στην προοπτική αυτή του μέλλοντος, η οποία πλέον είναι τόσο κοντά σε εμάς.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε και εμείς θερμά τον κύριο Γεωργαντά, τον Υφυπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Νομίζω -αν μου επιτρέπετε αυτό το σχόλιο- ότι θα συμφωνήσουμε όλοι, ότι είναι ιδιαίτερα συμβολικό ότι ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης προτείνει τόσο συγκεκριμένες λύσεις για τον αγροτικό κόσμο. Εκφράζει το πνεύμα της εποχής, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πάρει αυτή την κατεύθυνση. Βλέπουμε ότι η γεωργική πολιτική και η ψηφιακή πολιτική συναντώνται. Συναντώνται κάτω από τους στόχους της Πράσινης συμφωνίας και της ΚΑΠ και χαϊρόμαστε ιδιαίτερα με την τοποθέτηση του κυρίου Γεωργαντά και που ακούσαμε και κάποιες πρώτες πληροφορίες από τα έργα που πρόκειται να δούμε υπέρ του πρωτογενούς και του ευρύτερου αγροδιατροφικού τομέα στο πλαίσιο της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Να σταθώ λίγο, για να προχωρήσουμε τη συζήτηση, στους τρεις πυλώνες που ανέφερε ο Υφυπουργός. Ο πρώτος πυλώνας της διακυβέρνησης: θα έχουμε τη δυνατότητα στην επόμενη θεματική ενότητα να εστιάσουμε στα θέματα της διακυβέρνησης και της απλούστευσης των γραφειοκρατικών διαδικασιών για τους παραγωγούς αλλά και για τη δημόσια διοίκηση. Σε αυτή την ενότητα, ωστόσο, εστιάζουμε στον δεύτερο και στον τρίτο πυλώνα, κυρίως στον δεύτερο, στο πώς θα ψηφιοποιήσουμε την ίδια την παραγωγική διαδικασία και κατ' επέκταση και την αγροδιατροφική αλυσίδα. Δυστυχώς, δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή η τεχνική δυνατότητα να απευθύνω ερωτήματα στον Υφυπουργό ενδεχομένως να επανέλθουμε αργότερα εφόσον αποκατασταθεί η σύνδεση.

Άρα προχωράμε με τον επόμενο ομιλητή μας, τον Φώτη Χατζηπαδόπουλο, Πρόεδρο της NEUROPUBLIC, στρατηγικού μας εταίρου από τον χώρο της πληροφορικής. Θα μας μιλήσει για την πολυετή, πλέον, εμπειρία μας στην ανάπτυξη της ευφυούς γεωργίας μέσω του συστήματος ευφυούς γεωργίας Gaiasense, ένα σύστημα το οποίο, χωρίς να θέλω να "ευλογώ τα γένια μας", είναι γνωστό σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχουμε κληθεί πολλές φορές να το παρουσιάσουμε, όχι μόνο για την επιχειρησιακή του σύλληψη, για το γεγονός ότι δίνει απάντηση στον μεγάλο γρίφο του πώς θα φέρουμε κοντά σε κάθε παραγωγό την ευφυή γεωργία, αλλά και για το γεγονός ότι έχει φέρει συγκεκριμένα αποτελέσματα. Φώτη, έχεις τον λόγο.

Φώτης Χατζηπαδόπουλος

Πρόεδρος NEUROPUBLIC AE

Καλημέρα από μένα. Έχουμε φτάσει τελικά στο 7ο συνέδριο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, μετά από επτά συνεχόμενα χρόνια. Ξεκινήσαμε το 2014, με το έτος της ίδρυσης της εταιρείας και αισίως φτάνουμε στο έβδομο έτος, με διαφορετικές και πρωτόγνωρες για όλο τον κόσμο συνθήκες αυτή τη φορά, αλλά νομίζω αυτό δεν θα μας σταματήσει, αυτή η πανδημία. Ενδεχομένως να αποτελέσει και αφορμή για μια επιτάχυνση της διαδικασίας ψηφιοποίησης στον τομέα της γεωργίας.

Εγώ έχω κάποιες διαφάνειες που νομίζω θα βοηθήσουν στην κατανόηση των ζητημάτων στα οποία θέλω να δώσω έμφαση. Για την ευφυή γεωργία ήδη έχουν ακουστεί πολλά και σε αυτό το συνέδριο σήμερα με τις εισηγήσεις που έχουν γίνει μέχρι στιγμής. Αυτό που θέλω να επισημάνω από αυτά που έχουν ακουστεί μέχρι στιγμής για τον τρόπο που προσεγγίζεται η ευφυής γεωργία από τη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και τη NEUROPUBLIC με το σύστημα Gaiasense, είναι ότι το επιχειρηματικό μοντέλο το οποίο το έχουμε χαρακτηρίσει ως «ευφυή γεωργία ως υπηρεσία» (smart farming as a service), είναι ένα καινοτόμο μοντέλο σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα χαρακτηριστικά αυτού του μοντέλου είναι ότι δίνει τη δυνατότητα ακόμη και σε μικροκαλλιεργητές να εφαρμόσουν την ευφυή γεωργία χωρίς την πολυπλοκότητα και το οικονομικό ρίσκο που αυτή συνήθως συνεπάγεται, όταν καλούνται όλοι να κάνουν τις τεχνολογικές επενδύσεις μόνοι τους. Αυτό είναι, λοιπόν, ένα στόιχημα το οποίο πιστεύω αυτή τη στιγμή το έχουμε κερδίσει στην Ελλάδα. Έχουμε, δηλαδή, δημιουργήσει τις κατάλληλες υποδομές για να παρέχουμε την ευφυή γεωργία ως υπηρεσία με απλό συνδρομητικό κόστος, όπως ακούσατε και στο βίντεο παρουσίασης του Gaiasense που προηγήθηκε.

Αυτό που θέλω, λοιπόν, να επισημάνω στην παρουσίασή μου τώρα είναι ένα άλλο χαρακτηριστικό, το υβριδικό χαρακτηριστικό της υπηρεσίας μας, το οποίο πιστεύω ότι είναι κρίσιμο και σημαντικό για να ξεπεράσουμε κάποια εμπόδια, τα οποία υπάρχουν κυρίως σε ό,τι αφορά στην αφομοίωση και την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας από τους ίδιους τους παραγωγούς.

τι είναι η ευφυής γεωργία;

Η ευφυής γεωργία έχει έναν βασικό στόχο: να βοηθήσει τον παραγωγό να μεγιστοποιήσει το οικονομικό του κέρδος και, ταυτόχρονα, να επιτύχει μείωση της περιβαλλοντικής επίπτωσης της δραστηριότητάς του, καθώς επίσης και μεγιστοποίηση της ποιότητας του αγροτικού προϊόντος. 3 σε 1 δηλαδή. Πώς το κάνει αυτό; Παρεμβαίνοντας σε δύο κρίσιμες διαδικασίες της παραγωγικής δραστηριότητας. Η πρώτη είναι η λήψη των αποφάσεων: τι αποφάσεις παίρνει ο παραγωγός μέσα στο χωράφι. Η δεύτερη είναι πώς εφαρμόζονται σωστά και με ακρίβεια οι αποφάσεις αυτές στο χωράφι. Για τον λόγο αυτό χρησιμοποιούνται από την ευφυή γεωργία ουσιαστικά τρεις κατηγορίες τεχνολογιών: οι τεχνολογίες συλλογής δεδομένων, οι τεχνολογίες αξιοποίησης αυτών των δεδομένων και της διαθέσιμης επιστημονικής γνώσης καθώς επίσης και τεχνολογίες που έχουν να κάνουν με την ακρίβεια εφαρμογών των

αποφάσεων στο χωράφι. Τρεις, λοιπόν, τεχνολογικές κατηγορίες.

Θα έλεγα ότι στην αγορά έχουν καθιερωθεί δύο όροι σε σχέση με την ευφυή γεωργία. Η ευφυής γεωργία και η γεωργία ακριβείας. Η γεωργία ακριβείας δίνει περισσότερο έμφαση στις τεχνολογίες που έχουν να κάνουν με την ακρίβεια στην εφαρμογή στο χωράφι και είναι μια έμφαση η οποία έχει περισσότερα πλεονεκτήματα σε μεγάλες εκτάσεις και μεγάλες καλλιέργειες. Και υπάρχει και αυτό που λέμε ευφυής γεωργία, η οποία δίνει περισσότερο έμφαση στην παρέμβαση όσον αφορά στην βελτιστοποίηση της λήψης των αποφάσεων. Και αυτό βρίσκει εφαρμογή εξίσου σε όλα τα επίπεδα καλλιεργειών, δηλαδή και στις μικρές καλλιέργειες αλλά και σε χώρες σαν τη δική μας και του υπόλοιπου ευρωπαϊκού Νότου, όπου έχουμε αυτό το μεγάλο κατακερματισμό αγροτικού κλήρου.

Σε ό,τι αφορά τώρα τη διαδικασία συλλογής των δεδομένων, αυτή γίνεται με πολλούς τρόπους, τεχνολογικούς τρόπους: με δορυφόρους, με αισθητήρες στα χωράφια, με αξιοποίηση λογισμικού, με εξοπλισμό πάνω στους γεωργικούς ελκυστήρες. Γίνεται όμως, ταυτόχρονα, και με την αξιοποίηση γεωπόνων και επιστημόνων, οι οποίοι μπορούν να συλλέξουν δεδομένα και στοιχεία από το χωράφι που δεν είναι δυνατόν αυτή τη στιγ-

μή να συλλέγουν με κάποιο διαθέσιμο τεχνολογικό τρόπο. Αυτό ακριβώς αξιοποιούμε και εμείς στο GaiaSense. Δηλαδή ; στη διαδικασία συλλογής δεδομένων από το χωράφι, δεν αξιοποιούμε μόνο τα τεχνολογικά μέσα, αλλά αξιοποιούμε και τους ανθρώπους. Και οι άνθρωποι αυτοί, ακριβώς, αξιοποιούν συγκεκριμένα εργαλεία ώστε να ολοκληρώσουν και να μας δώσουν μια πιο ακριβή και σωστή εικόνα για το τι συμβαίνει μέσα στο χωράφι.

				
Δειγματοληψία Παρατηρήσεις Αναλύσεις	Τηλεμετρικοί αισθητήρες στο χωράφι και στο τρακτέρ	Τηλεπισκοπικές μέθοδοι δείκτες βλάστησης δείκτες εδάφους	καταγραφή καλλιεργητικών ενεργειών προφίλ εκμετάλλευσης	
έδαφος	φυτό	ατμόσφαιρα	βιολογικοί παράγοντες	παραλλακτικότητα
θερμοκρασία	φαινολογικό στάδιο	θερμοκρασία	έντομα	γονιμότητα
υγρασία	δείκτης χλωροφύλλης	σχετική υγρασία	μύκητες	μηχανική σύσταση
προσανατολισμός	θρεπτικά	διύγρωση φύλλων	ζιζάνια	κλίμα
κλίση	μικροθρεπτικά	βροχόπτωση	καλλιεργητικές εφαρμογές	δείκτες βλάστησης
θρεπτικά	υδατικό δυναμικό	ηλιακή ακτινοβολία	ψεκασμοί	διαμόρφωση καλλιεργειών
μικροθρεπτικά	ριζικό σύστημα	ταχύτητα ανέμου	αρδεύσεις	σύστημα άρδευσης
μηχανική σύσταση	στοματική αγωγιμότητα	διεύθυνση ανέμου	λίπανση	φύτευση
οργανική ουσία	υπολείμματα	βαρομετρική πίεση	σπορά-φύτευση	διαμόρφωση κόμης
αλατότητα	συμπτώματα	αρδευτικό νερό	κατεργασία εδάφους	ιστορικότητα
pH	μέγεθος καρπού	αλατότητα	εισορές	
ασβέστιο	μέγεθος κορμού	pH	συγκομιδή	
	ποικιλία		άλλες ενέργειες	

gaiasense

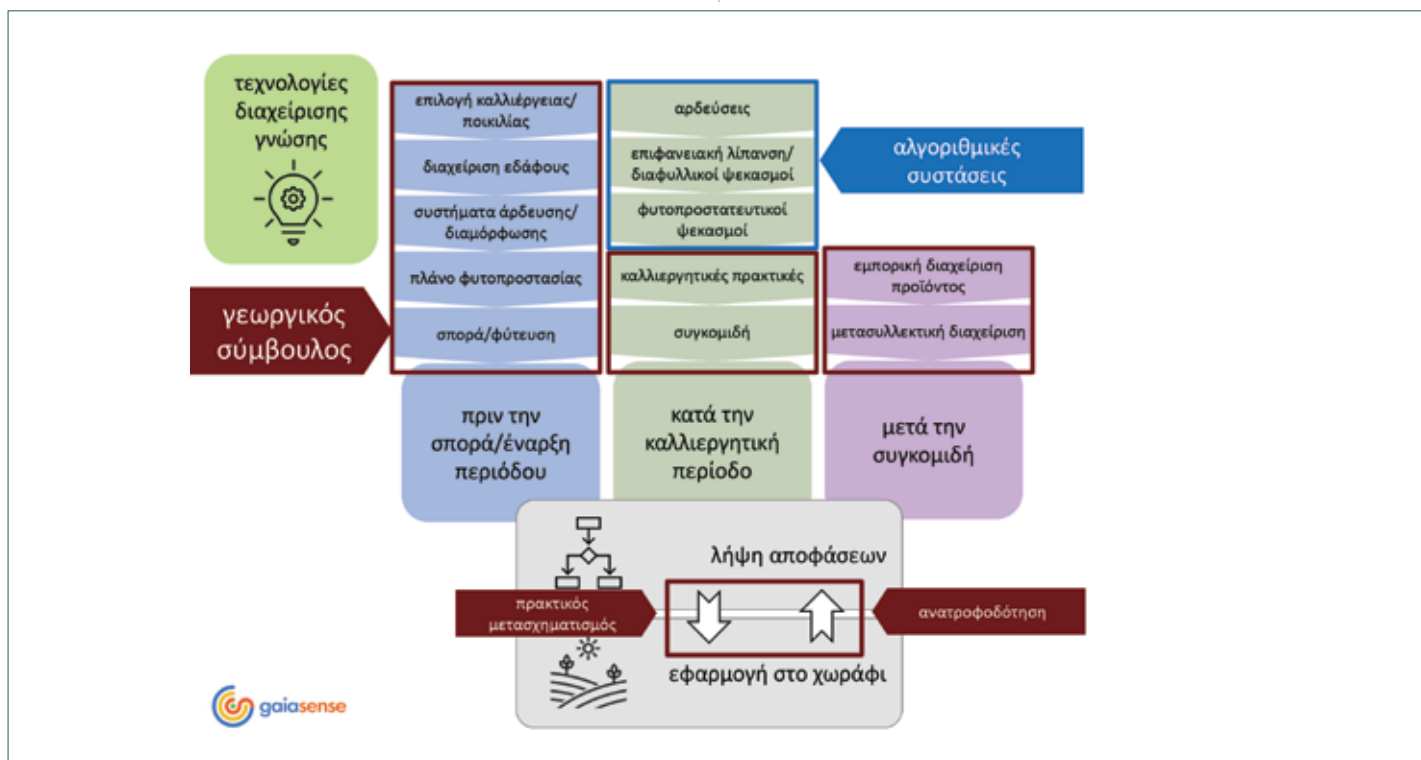
Αυτό είναι και το πρώτο στάδιο της διαδικασίας της ευφυούς γεωργίας: η συγκέντρωση δεδομένων. Τα δεδομένα, λοιπόν, που συλλέγονται μας δίνουν μια πολύ ολοκληρωμένη εικόνα για το τι συμβαίνει μέσα στην καλλιέργεια. Αυτή η πληροφορία είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και για τον παραγωγό αλλά και για τους γεωπόνους και τους γεωργικούς συμβούλους που μπορούν να τον υποστηρίξουν, έτσι ώστε με βάση αυτή την πληροφορία να οδηγηθούν στις καλύτερες δυνατές αποφά-

σεις. Πρόκειται, όμως, για πληροφορία η οποία είναι εκτενής, η οποία μέχρι πριν τη διάθεση αυτών των τεχνολογιών δεν ήταν διαθέσιμη, τουλάχιστον σε αυτή την ευρύτητα την ταχύτητα και την ευκολία με την οποία μπορεί να γίνει διαθέσιμη. Οπότε επιτυγχάνοντας αυτό το πρώτο στάδιο της συγκέντρωσης πληροφορίας, μετά το επόμενο στοιχείο είναι πως αυτή θα αξιοποιηθεί σωστά έτσι ώστε να πετύχει τους στόχους της ευφυούς γεωργίας.

Είναι κρίσιμο, λοιπόν, πώς λειτουργεί η διαδικασία λήψης των αποφάσεων στον αγρό. Οι αποφάσεις που καλείται να πάρει ένας καλλιεργητής χωρίζονται σε διάφορες φάσεις ανάλογα με τη χρονική στιγμή της καλλιεργητικής περιόδου. Πρέπει να πάρει αποφάσεις και πριν ξεκινήσει η καλλιεργητική περίοδος και κατά τη διάρκεια αυτής και αφού

ολοκληρώσει και συγκομίσει το αγροτικό του προϊόν. Όλες οι αποφάσεις που παίρνει σε όλες αυτές τις χρονικές φάσεις της καλλιέργειας είναι ιδιαίτερα κρίσιμες και για το οικονομικό του κέρδος, αλλά και για τους άλλους στόχους που έχουν να κάνουν με την περιβαλλοντική επίπτωση αλλά και την ποιότητα του αγροτικού προϊόντος.

Οι τεχνολογικές δυνατότητες που μας δίνουν οι τεχνολογίες διαχείρισης γνώσης αυτή τη στιγμή, εννοώντας τη διαθέσιμη τεχνολογία και επιστήμη σε επιχειρησιακό και όχι σε ερευνητικό επίπεδο, περιορίζονται στη συμβολή τους σε ένα μέρος των αποφάσεων, κρίσιμων αποφάσεων, αλλά ένα μέρος αυτών που καλείται να λάβει ο παραγωγός κατά τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου. Για παράδειγμα πότε θα ποτίσει, πότε θα ψεκάσει για να προστατεύσει τα φυτά του, και για τις λιπάνσεις που θα κάνει κατά τη διάρκεια της καλλιεργητικής περιόδου.

Αυτό είναι και το κομμάτι που καλύπτει η υπηρεσία του GaiaSense με ένα μηχανιστικό τρόπο, με έναν αυτόματο, αλγοριθμικό τρόπο, και αξιοποιούνται πλήρως οι τεχνολογίες διαχείρισης γνώσης για να φτάσουν αυτές οι συστάσεις που παράγονται στους παραγωγούς.

Υπάρχουν, όμως, και άλλες αποφάσεις τις οποίες οι παραγωγοί χρειάζεται να δουν πώς θα τις βελτιστοποιήσουν και αυτές έτσι ώστε να επιτύχουν αντίστοιχους στόχους. Στις υπόλοιπες αποφάσεις, πιστεύουμε ότι είναι κρίσιμος ο ρόλος του επιστήμονα γεωργικού συμβούλου, ο οποίος πλέον έχει στη διάθεσή του το εργαλείο της ευφυούς γεωργίας με όλη αυτή την πληροφορία που συγκεντρώνεται, έτσι ώστε να το αξιοποιήσει σωστά και να συνδράμει τον παραγωγό σε αυτές τις αποφάσεις. Αλλά ο ρόλος του δεν περιορίζεται μόνο στο να τον βοηθήσει να πάρει σωστές αποφάσεις αλλά και στο πώς θα τις εφαρμόσει σωστά στον αγρό. Ξέρετε, όταν προκύπτει μια συμβουλή, μια σύσταση από ένα σύστημα, είτε αυτόματα, είτε προέρχεται από κάποιον επιστήμονα και πρέπει να εφαρμοστεί σε μια ειδική περίπτωση, συνήθως υπάρχουν και πρακτικά θέματα τα οποία πρέπει να λυθούν. Για παράδειγμα, λέει κάποιος ότι η βέλτιστη χημική μορφή για να

πάρει λίπασμα και να το ρίξει στο χωράφι του είναι αυτή, αλλά αυτή η χημική μορφή μπορεί να μην είναι διαθέσιμη στο εμπόριο. Ποια είναι η εναλλακτική; Πώς πρέπει να προσαρμόσει πρακτικά την καλύτερη λύση στη σύσταση που προέρχεται από τον επιστήμονα ή από ένα σύστημα πληροφοριακό;

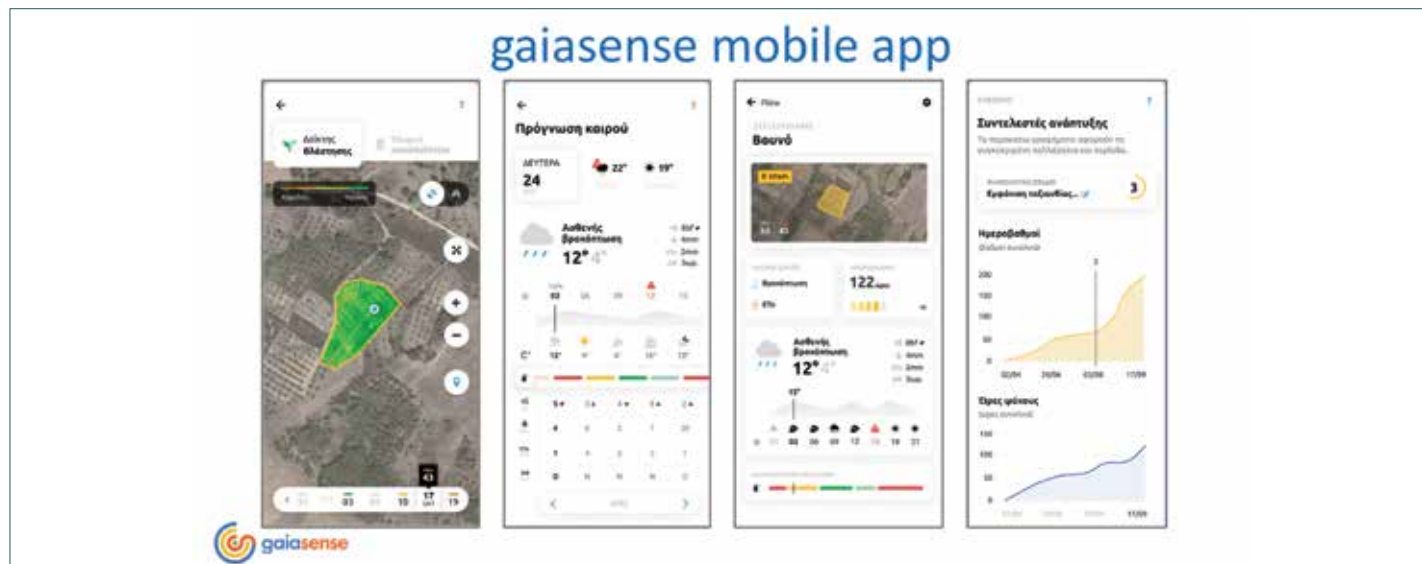
Σε αυτή τη διαδικασία, **ο ρόλος του γεωργικού συμβούλου είναι κρίσιμος, ώστε να καθοδηγήσει τον παραγωγό να κάνει αυτό που λέμε πρακτικό μετασχηματισμό της σύστασης στο τι είναι πρακτικά εφαρμόσιμο στο χωράφι του και μετά την εφαρμογή να ανατροφοδοτήσει το σύστημα με τα αποτελέσματα αυτής της ενέργειας.** Αν δεν κλείσει αυτός ο κύκλος, τότε είναι πραγματικά μετέωρη η διαδικασία λήψης των αποφάσεων και συνήθως δεν οδηγεί στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Αυτό είναι και κάτι για το οποίο φροντίζει το GaiaSense και το έχουμε εντάξει στον σχεδιασμό μας και για αυτό χαρακτηρίζουμε και την υπηρεσία ως υβριδική, γιατί εστιάζει στο πώς θα αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις τεχνολογικές δυνατότητες με τις επιστημονικές δυνατότητες των επαγγελματιών συμβούλων, ώστε να δώσει μια ολοκληρωμένη υπηρεσία που θα δίνει το καλύτερο αποτέλεσμα στην πράξη.

Επίσης, ο ρόλος του γεωργικού συμβούλου είναι κρίσιμος για να βοηθήσει τον παραγωγό να αφομοιώσει τη σημασία που έχουν τόσο οι πληροφορίες που συλλέγει το σύστημα ευφυούς γεωργίας, όσο και οι συστάσεις που αυτό παράγει. Γιατί, ξέρετε, ο παραγωγός δεν είναι εύκολο να εμπιστευτεί ένα αυτόματο, αδιαφανές σύστημα, που θα του αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο ενεργεί μέσα στο χωράφι. Ο γεωργικός σύμβουλος μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά σε αυτή τη διαδικασία και θεωρούμε ότι και για αυτόν τον λόγο είναι κρίσιμος ο ρόλος του.

Έτσι, στο GaiaSense, μέχρι στιγμής, έχουμε συνθέσει αυτή την υπηρεσία που δίνουμε εδώ και χρόνια τώρα, παράγοντας αποτελεσματικές συστάσεις και μάλιστα χωρίς να επιβαρύνουμε με την πολυπλοκότητα την τεχνολογική τους παραγωγή, ούτε επίσης με το οικονομικό ρίσκο που συνεπάγεται αυτή η επένδυση. Αυτό είναι το υφιστάμενο επίπεδο υπηρεσίας που δίνει το

GaiaSense στους παραγωγούς. Σχεδιάζουμε, όμως, και ήδη από την αρχή της επόμενης χρονιάς θα αρχίσουμε να εισάγουμε δύο επιπλέον καινούργια επίπεδα στην υπηρεσία του GaiaSense που έχουν σαν στόχο να βοηθήσουν ακριβώς αυτή την αφομοίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων με τον καινούργιο τρόπο, το καινούργιο παράδειγμα, όλους τους παραγωγούς.

Το πρώτο, λοιπόν, που ήδη έχουμε σχεδόν έτοιμο και θα ξεκινήσει από την αρχή της επόμενης χρονιάς είναι ένα πιο «ελαφρύ» -ας το πούμε- επίπεδο υπηρεσίας από το Gaiasense, η οποία μάλιστα θα είναι διαθέσιμη με ένα πολύ μικρό χρηματικό ποσό, πραγματικά συνδρομητικό, σε όλους τους παραγωγούς, όπου κι αν βρίσκονται στην Ελλάδα και ανεξαρτήτως τι καλλιέργεια καλλιεργούν, η οποία θα τους δώσει μια ψηφιακή πληροφοριακή εικόνα για τα αγροτεμάχια τους, οπότε θα τους προσφέρει τη δυνατότητα να αρχίσουν να βλέπουν τι συμβαίνει μέσα στο χωράφι τους, να ξεκινήσουν να έρχονται σε αλληλεπιδραστική επαφή με τις ψηφιακές πληροφορίες που συλλέγονται στο χωράφι τους, να τις κατανοούν και έτσι να αρχίσουν να αφομοιώνουν τις βασικές έννοιες της ευφυούς γεωργίας. Αυτό θα αποτελέσει και τον προθάλαμο για να εξοικειωθούν με μια διαδικασία συμβουλευτική, η οποία έχει στόχο τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους, και οποία είναι ακόμα ένα βήμα παραέρα για να φτάσουν στον στόχο τους.

Μετά από αυτό θα ακολουθήσει και το τρίτο επίπεδο ολοκλήρωσης της υπηρεσίας Gaiasense που είναι η παροχή εξειδικευμένου γεωργικού συμβούλου με την υπηρεσία. **Ο γεωργικός σύμβουλος θα αξιοποιεί όλες τις διαθέσιμες από το σύστημα ευφυούς γεωργίας πληροφορίες, θα είναι εξειδικευμένος για να μπορεί να τις ερμηνεύσει σωστά και θα συμπληρώνει σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων το αυτοματοποιημένο σύστημα ώστε να δώσει την ολοκληρωμένη συμβουλευτική στον παραγωγό, ώστε να μεγιστοποιήσει το αποτέλεσμά του. Με αυτόν τον τρόπο θεωρούμε ότι το Gaiasense συνεχίζει να πρωτοπορεί και να καινοτομεί, σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της ευφυούς γεωργίας και πραγματικά πιστεύω ότι και με την αποδοχή που έχει αυτή τη στιγμή το σύστημα, που το βλέπουμε στους Έλληνες παραγωγούς, αλλά και με τις δυνατότητες που θα δοθούν με χρηματοδοτικά εργαλεία μέσα στην επόμενη προγραμματική περίοδο, ότι κατά την επόμενη επταετία, ενδεχομένως η ελληνική γεωργία να χαρακτηριστεί από τις πιο πρωτοπόρες στον ψηφιακό μετασχηματισμό σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ευχαριστώ πολύ.**

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε πολύ τον Φώτη Χατζηπαπαδόπουλο. Τώρα μιλήκαμε στα βαθιά της ευφυούς γεωργίας και συνεχίζουμε προς αυτή την κατεύθυνση. Θα ολοκληρώσουμε με έναν μικρό κύκλο ομιλητών πριν πάω σε ερωτήσεις, γιατί έχουμε ερωτήσεις από

τους συνέδρους μας.

Προχωράμε στον επόμενο ομιλητή, τον κύριο Jens Elbæk, ο οποίος είναι Διευθυντής καινοτομίας φυτικής παραγωγής στο Κέντρο Γεωργικής Γνώσης & Καινοτομίας της Δανίας, το SEGES. Θα ήθελα να σας καλωσορίσω, να σας ευχαριστήσω θερμά που αποδεχθήκατε την πρόσκλησή μας. Για εμάς, πέρα από την πολύ καλή συνεργασία που έχουμε με τους Δανούς συναδέλφους, με το Danish Agriculture & Food Council, με το σπουδαίο έργο που κάνει υπέρ των Δανών παραγωγών, η Δανία είναι ένα πρότυπο όσον αφορά στο σύστημα Γεωργικής Γνώσης & Καινοτομίας. Κοιτάμε προς το παράδειγμά σας και περιμένουμε με πολύ ενδιαφέρον να ακούσουμε τα όσα έχετε να μας πείτε σχετικά με το πώς παρέχετε ψηφιακά εργαλεία στους Δανούς παραγωγούς. Έχετε τον λόγο.

Jens Elbæk

**Διευθυντής Καινοτομίας Φυτικής Παραγωγής,
Κέντρο Γεωργικής Γνώσης & Καινοτομίας
της Δανίας (SEGES)**

Σας ευχαριστώ για τα καλά σας λόγια. Όπως ειπώθηκε, είμαι Διευθυντής στο Τμήμα Καινοτομίας & Φυτικής Παραγωγής του Κέντρου Γεωργικής Γνώσης & Καινοτομίας της Δανίας, SEGES. Ονομάζομαι Jens Elbæk.

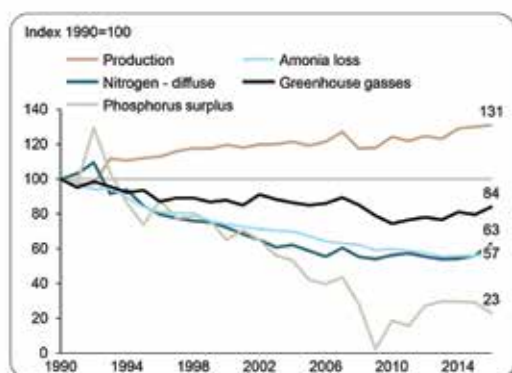

Θα ξεκινήσω δείχνοντάς σας που βρίσκομαι. Φαντάζομαι ότι πολλοί εργάζεστε από το σπίτι σας σήμερα λόγω του κορωνοϊού. Εδώ βρίσκομαι, λοιπόν. Ζω στη Δανία και μπορείτε να δείτε κάποιες εικόνες για το πώς είναι η Δανία σήμερα.

Η Δανία είναι μία μικρή χώρα, πράσινη, με πολλή υγρασία. Καλλι-

εργούμε πάρα πολλά αγροτικά προϊόντα, σιτηρά. Είμαστε κυρίως μια χώρα εξαγωγική και εισάγουμε και αρκετά φρούτα, τα οποία τρώμε στη Δανία. Δηλαδή συμβάλουμε στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη της καλλιέργειας και στηρίζουμε τους καλλιεργητές μας γιατί είναι ένας πολύ σημαντικός κλάδος αυτός για τη χώρα μας.

Larger production with less input and impact (1990-2014)

Source: DCE rapport nr. 205 og 206 (2016); DCE Agriculture (<http://envis.au.dk>); UNFCCC: National Inventory Submissions 2016; Denmark's Statistics Nationalregnskab; EIONET Central Data Repository: Inventories for the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution.

SEGES

Τα τελευταία 20 χρόνια έχουμε εστιάσει στη μεγαλύτερη παραγωγή με μικρότερη κατανάλωση και χρήση λιπασμάτων, ζιζανιοκτόνων, εντομοκτόνων. Δείχνει εδώ το διάγραμμα ότι την περίοδο από το 1990 μέχρι το 2014 έχουμε μειώσει σημαντικά τα ζιζανιοκτόνα, το φώ-

σφορο, την αμμωνία, μειώνοντας ταυτόχρονα και βελτιώνοντας την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου. Στόχος μας είναι να παράγουμε περισσότερο δαπανώντας, χρησιμοποιώντας λιγότερα λιπάσματα και φυτοφάρμακα.

Our goal: To produce more with less...

To make data create value and to create value through precision

**Thanks to our FMS systems
We have a lot of data...**

We cover 99 % of the cultivated area

SEGES

Έχουμε συλλέξει πάρα πολλά δεδομένα. Όπως μπορείτε να δείτε εδώ, στη διαφάνεια, έχουμε επικεντρωθεί σε αυτόν τον στόχο τα τελευταία 20 χρόνια και έχουμε φτιάξει ένα κέντρο συλλογής δεδομένων.

Σήμερα έχουμε βάσεις δεδομένων στη Δανία με δεδομένα από όλη τη χώρα. Καλύπτουμε, λοιπόν, το 99% της καλλιεργήσιμης έκτασης της Δανίας.

Detailed information at ground level

- Area, geography
- Crop, rotation, crop variety
- Soil treatment, sowing,
- Fertilization
- Soil samples
- Plant protection
- Yield
- Livestock, stable type etc.
- ...

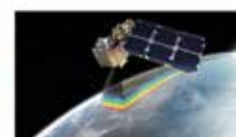
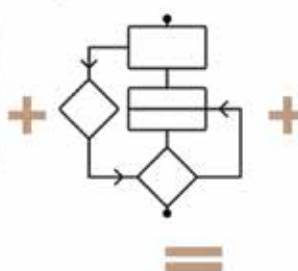
SEGES

Έχουμε λεπτομερείς πληροφορίες σε επίπεδο καλλιέργειας, δηλαδή βασικά στοιχεία όπως είναι η γεωγραφική θέση, το είδος της καλλιέργειας, αν υπάρχει υψηλή σπορά ή όχι, η ποικιλία του καλλιεργητικού είδους, η περιεκτικότητα του εδάφους σε λιπάσματα, έχουμε δείγματα του εδάφους, δεδομένα για την προστασία της καλλιέργειας, για τη σοδειά για την κτηνοτροφία, τις ζωοτροφές και ούτω καθεξής.

Εδώ μπορείτε να δείτε από ψηλά τη χώρα και τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Έχουμε τη δυνατότητα αυτά τα δεδομένα να τα συνδυάζουμε για να αντλούμε χρήσιμες πληροφορίες αξιοποιώντας τις βάσεις δεδομένων μας. Στόχος μας είναι να σχεδιάσουμε πρότυπα με βάση όλα αυτά τα δεδομένα, έτσι ώστε να προτείνουμε εργαλεία και μοντέλα που θα ωφελούν τους αγρότες.

We will make precision farming "mainstream"

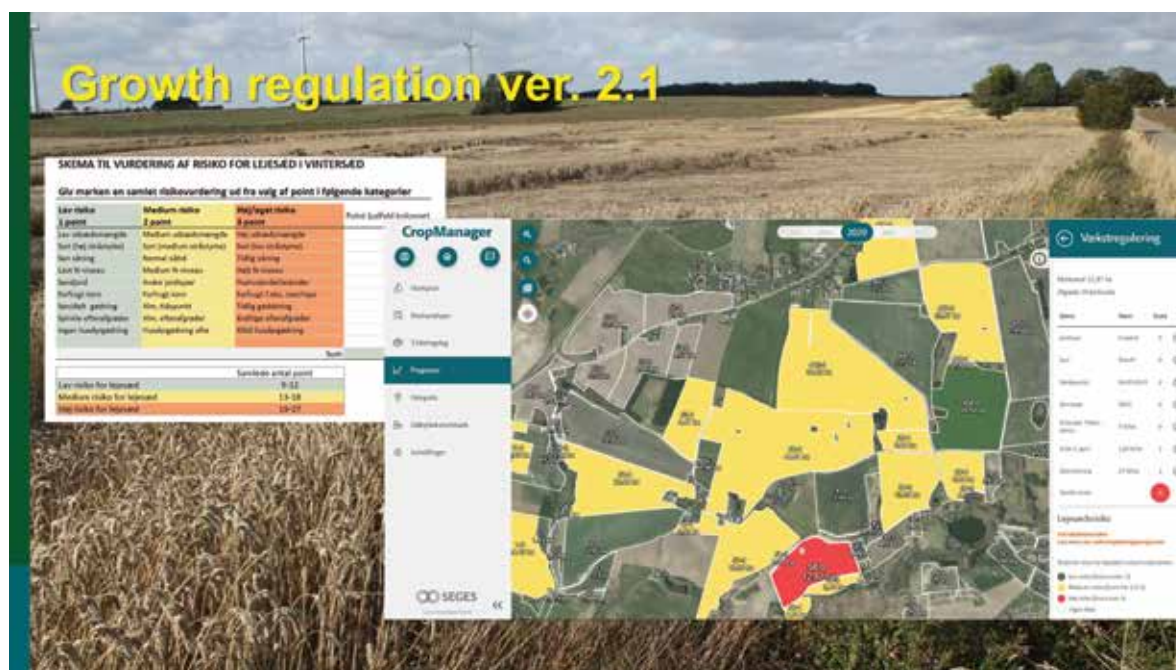
- **To do precision farming must be as easy, as not to do precision farming.**
- **If you must be a nerd - we've failed**

SEGES

Ταυτόχρονα για μας είναι σημαντικό τα μοντέλα να είναι εύκολα στη χρήση τους και με αυτόν τον γνώμονα πρέπει να σχεδιάζονται. Δεν θα πρέπει βέβαια κανείς να είναι ειδήμων στην τεχνολογία για να

μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτά τα δεδομένα γιατί αν απαιτείτο κάτι τέτοιο, τα μοντέλα μας θα ήταν πραγματικά αποτυχημένα.

Θα σας παραθέσω κάποια παραδείγματα για τα επιτεύγματα των τελευταίων ετών στον τομέα αυτό. Εδώ έχουμε μια εικόνα του προβλήματος που αντιμετωπίσαμε τα τελευταία χρόνια. Εδώ έχουμε ένα πρόβλημα στην καλλιέργεια των σιτηρών, όπου γέρνουν, παίρνουν κλίση τα φυτά, με αποτέλεσμα αυτό να επηρεάζει τη φυτική παραγωγή και καθιστά δύσκολο τον θερισμό και τη συλλογή των καρπών. Ο κίνδυνος αυτός, το πρόβλημα αυτό μπορεί να περιοριστεί με τη χρήση της τεχνολογίας. Παρόλα αυτά οι γεωργοί ψεκάζουν. Εδώ έχουμε ένα σχεδιάγραμμα που δείχνει τη συλλογή των δεδομένων και την εκτίμηση του εκάστοτε κινδύνου που θέλει να αντιμετωπίσει ο αγρότης. Δυστυχώς, μέχρι τώρα αυτά τα μοντέλα δεν είναι πολύ ευέλικτα.

Έχουμε και δορυφορικά δεδομένα και βάσει αυτών των δορυφορικών δεδομένων έχουμε εκπονήσει νέα μοντέλα και συνδυάζουμε αυτά τα δεδομένα με τα δεδομένα των βάσεων δεδομένων μας που αφορούν τις ποικιλίες, τις καλλιεργητικές ποικιλίες και ούτω καθεξής.

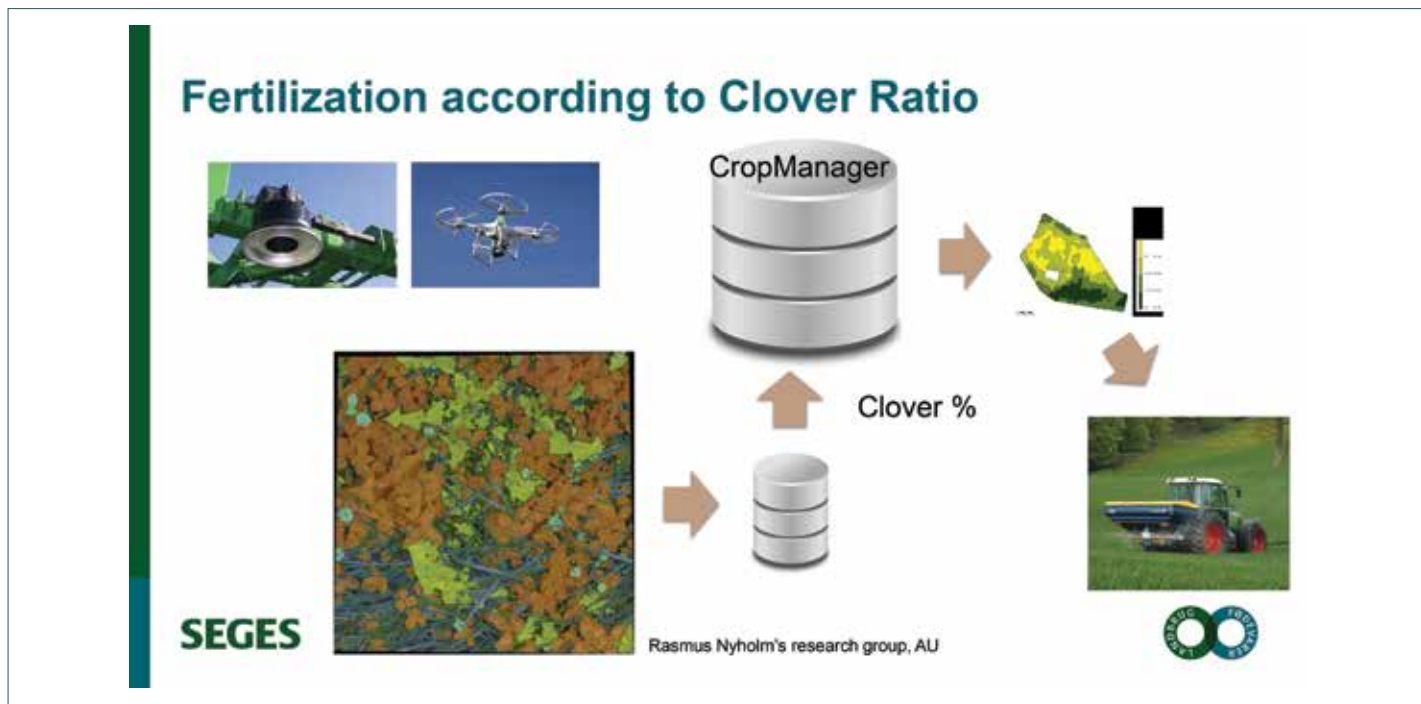
Με βάση αυτό το πρόγραμμα μπορεί να γίνει εκτίμηση του κινδύνου της συγκεκριμένης καλλιέργειας και της συγκεκριμένης περιοχής και, όπως μπορείτε να δείτε, σε κόκκινο χρώμα βλέπουμε την καλλιεργητική έκταση η οποία έχει υψηλότερο ρίσκο σε ό,τι αφορά έναν συγκεκριμένο κίνδυνο που έχει υπολογιστεί σε αντίθεση με τις περιοχές σε κίτρινο χρώμα που έχουν μέτριο κίνδυνο.

Δεξιά στην οθόνη ο αγρότης μπορεί να δει ποια δεδομένα έχουν συμπεριληφθεί στον υπολογισμό ή στο υπολογιστικό μοντέλο και μπορεί να ελέγξει την ορθότητα της διαδικασίας που έχει ακολουθήσει. Ο αγρότης δε μπορεί να προβεί σε ψεκασμό στην περιοχή σε κόκκινο χρώμα, εκτός εάν αναλάβει ο ίδιος τις επιπτώσεις και τον κίνδυνο, πράγμα που δεν είναι πάντα εύκολο. Ορισμένοι αγρότες, κυρίως οι μεγάλες αγροτικές εκτάσεις, αποφασίζουν να ψεκάσουν γιατί θέλουν να έχουν υπερίσχυση.

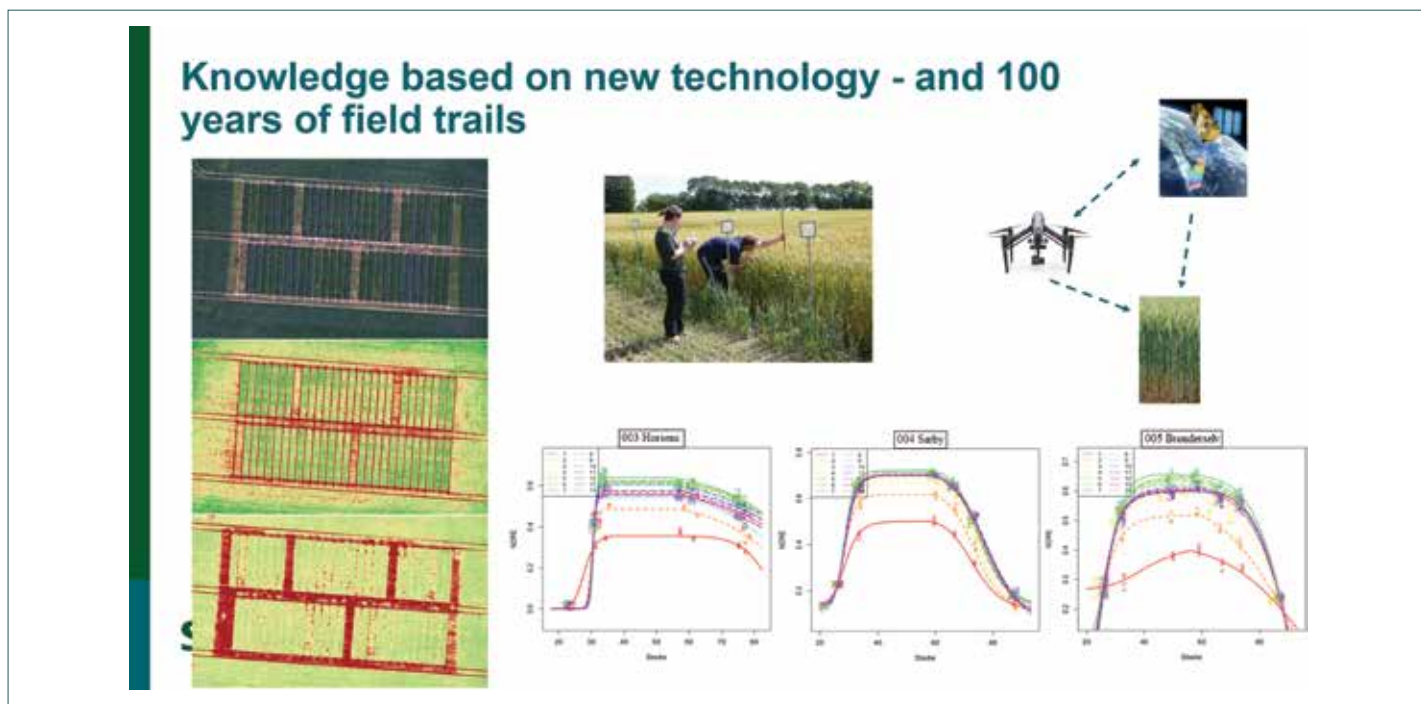
Στο πλαίσιο αυτό έχουμε συνεργαστεί με μια ασφαλιστική εταιρεία, η οποία έχει αναλάβει την κάλυψη του ασφαλιστικού αυτού κινδύνου. Ο αγρότης που το επιθυμεί, λοιπόν, κάνει ένα κλικ και μεταφέρεται στη σελίδα της ασφαλιστικής εταιρείας και μπορεί εκεί να επιλέξει να κάνει ένα ασφαλιστήριο συμβόλαιο για να καλύψει αυτόν τον κίνδυνο. Όλα είναι αυτοματοποιημένα. Λαμβάνει μια προσφορά, το κόστος και μπορεί αμέσως να προβεί στην αγορά του ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Τα ασφάλιστρα είναι χαμηλά και συνήθως ανέρχονται σε 200 ευρώ το εκτάριο κατά, μέσο όρο. Ο υπολογισμός της ζημίας γίνεται αυτόματα και αυτό με βάση τις αεροφωτογραφίες ή τις δορυφορικές φωτογραφίες που έχουν ληφθεί. Έχουμε αντικαταστήσει, λοιπόν, τον ασφαλιστή αλλά και τον μεσολαβητή, ο οποίος έκανε αποτίμηση της ζημίας. Αυτό βέβαια διευκολύνει και τις ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες έχουν περιορίσει έτσι τον κόπο.

λίστρα είναι χαμηλά και συνήθως ανέρχονται σε 200 ευρώ το εκτάριο κατά, μέσο όρο. Ο υπολογισμός της ζημίας γίνεται αυτόματα και αυτό με βάση τις αεροφωτογραφίες ή τις δορυφορικές φωτογραφίες που έχουν ληφθεί. Έχουμε αντικαταστήσει, λοιπόν, τον ασφαλιστή αλλά και τον μεσολαβητή, ο οποίος έκανε αποτίμηση της ζημίας. Αυτό βέβαια διευκολύνει και τις ασφαλιστικές εταιρείες, οι οποίες έχουν περιορίσει έτσι τον κόπο.

Εδώ βλέπουμε εικόνες που δείχνουν τον τρόπο ψεκασμού. Εδώ χρειάζεται άζωτο και το άζωτο αυτό για τις καλλιέργειες εξασφαλίζεται με εναέριο ψεκασμό. Είναι χόρτο και τριφυλλί. Ένας συνδυασμός χόρτου και τριφυλλίου. Σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο και έναν άλλο φορέα, δημιουργήσαμε ένα εργαλείο που βασίζεται στις φωτογραφίες που έχουν ληφθεί με την κάμερα, φωτογραφίες αντίστοιχες που βλέπετε εδώ και μπορούν να υπολογίσουν τις διαφορές παραμέτρους. Όλα βασίζονται στην ψηφιακή τεχνολογία, στη μηχανική μάθηση (machine learning).

Έχουμε έναν αλγόριθμο που αναγνωρίζει αυτό που βλέπετε σε κόκκινο χρώμα το χόρτο, το τριφυλλί σε κίτρινο χρώμα και κάνει τον υπολογισμό. Με βάση το ποσοστό του τριφυλλίου προτείνουμε, βγαίνει ένας αριθμός, ένα ποσοστό βάσει του οποίου προτείνουμε τη βέλτιστη μεθοδολογία καλλιέργειας στον παραγωγό, στον αγρότη. Αυτά τα δεδομένα μπορούν να έχουν άμεση χρήση και είναι εύκολα να ερμηνευτούν. Όμως είναι σχετικά ακριβά για να επανδρώσει κάποιος drones για να κάνουν τη λήψη αυτών των δεδομένων. Η κάμερα που τοποθετείται πάνω στη μηχανή κοστίζει.

Για εμάς το επόμενο στάδιο θα είναι να χρησιμοποιήσουμε όλα αυτά τα δεδομένα και να τα συνδυάσουμε με δορυφορικά δεδομένα για να βελτιώσουμε και να μειώσουμε το συνολικό κόστος. Όπως είπα και προηγουμένως, θα πρέπει το μοντέλο αυτό και τα δεδομένα αυτά να χρησιμοποιηθούν εύκολα από τους αγρότες. Είναι ένα εργαλείο εύκολο, βέβαια, αυτό που μόλις σας παρουσίασα, αλλά όχι επαρκώς εύκολο για τους αγρότες. Ευελπιστούμε ότι σε λίγα χρόνια θα είμαστε έτοιμοι να παρουσιάσουμε ένα νέο εργαλείο πολύ πιο εύχρηστο. Η νέα τεχνολογία βασίζεται στη συλλογή δεδομένων και τα δεδομένα αυτά είναι αρκετά. Ο όγκος αυτός των δεδομένων είναι πολύ σημαντικός. Συλλέγουμε δεδομένα για πολλά χρόνια. Έχουμε κάνει πολλές δοκιμές και συλλογή, επιτόπιες έρευνες στις καλλιεργημένες εκτάσεις. Από αυτές τις καταγραφές έχουν προκύψει αυτά τα γραφήματα που βασίζονται στις δικές μας τις γνώσεις, αλλά και στα δεδομένα και στις γνώσεις άλλων επιστημονικών κλάδων, της τεχνολογίας πιο συγκεκριμένα, που μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία αυτών των μοντέλων.

Σήμερα η δική μας βάση δεδομένων περιλαμβάνει στοιχεία για πάνω από 600.000 καλλιεργημένες εκτάσεις, αγροκτήματα. Το επόμενο στάδιο έχει ως στόχο να χρησιμοποιήσει την τεχνητή νοημοσύνη για την εκπόνηση αυτών των μοντέλων. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε πολύ τον κύριο Elbæk. Πολύ σύντομα θα έχουμε και πάλι τον κ. Υφυπουργό μαζί μας για να του θέσω δύο ερωτήματα εκ μέρους των συνέδρων. Εν τω μεταξύ, θα ήθελα να απευθύνω ήδη ένα ερώτημα στον Φώτη Χατζηπαπαδόπουλο που εκ μέρους των συνέδρων. Ο παραγωγός θα έχει φυσική επαφή με τον γεωργικό σύμβουλο ή μόνο διαδικτυακή;

Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος: Θα έχει και τα δύο. Θεωρούμε ότι η φυσική επαφή είναι απαραίτητη για να μπορέσει να αναπτύξει σχέση εμπιστοσύνης ο παραγωγός με τον γεωργικό σύμβουλο, αλλά και για να υπάρχει ουσιαστική και επιτόπου πολλές φορές, μέσα στο χωράφι, αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο για να ανιχνευτούν και τα προβλήματα που ενδεχομένως έχει ο παραγωγός καθώς και οι προτεραιότητές του, έτσι ώστε να προσαρμόζεται κατάλληλα και η συμβουλευτική διαδικασία. Ταυτόχρονα, όμως, θεωρούμε πολύ σημαντική και τη διαδικτυακή επικοινωνία των δύο και αυτό όχι μόνο για να υπάρχει η ροή της πληροφορίας της συμβουλευτικής, αλλά για να συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία και περισσότεροι του ενός εξειδικευμένων συμβούλων. Αυτό, έχουμε δει στη γεωργική, καλλιεργητική διαδικασία, ότι είναι πολύ συχνά απαραίτητο. Δηλαδή, υπάρχουν ειδικό εξειδικευμένοι τόσο σε συγκεκριμένους τομείς της καλλιέργειας όσο και σε συγκεκριμένες καλλιέργειες που για ορισμένα θέματα, προβλήματα ή ζητήματα που μπορεί να έχει ο παραγωγός να χρειαστεί να εμπλακούν στη διαδικασία. Οπότε τα τεχνολογικά εργαλεία, η δικτύωση μάς δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε ένα ευρύτερο πλέγμα ειδικών που θα βοηθούν τον παραγωγό.

Έλλη Τσιφόρου: Πολύ ωραία, ευχαριστώ πολύ. Και να επιστρέψω στον κύριο Γεωργαντά. Να σας ευχαριστήσω θερμά για την αρχική σας τοποθέτηση. Πραγματικά, το ανέφερα και στην αρχή, είναι σπουδαία υπόθεση να βλέπουμε αυτή τη σύγκλιση μεταξύ ψηφιακής και γεωργικής πολιτικής. Εσείς άλλωστε προέρχεστε από μία αγροτική περιφέρεια και έχετε μια παραπάνω γνώση του θέματος. Ωστόσο, βλέπουμε ότι είμαστε στο πνεύμα της εποχής και στην Ελλάδα και αυτό μας χαροποιεί ιδιαίτερα. Έχω δύο ερωτήματα που θα ήθελα να σας θέσω εκ μέρους των συνέδρων. Το ένα ήθελα να σας το θέσω και εγώ. Πότε περίπου εκτιμάτε ότι θα ανακοινωθούν τα έργα που περιλαμβάνονται στην ψηφιακή Βίβλο; Και ένα δεύτερο ερώτημα: όλα αυτά τα εργαλεία προφανώς -έχουμε πολλά τέτοια ερωτήματα από τους συνέδρους-, τα ψηφιακά εργαλεία απαιτούν και κάποια γνώση, κάποια εκπαίδευση. Προβλέπονται συνοδευτικά και τέτοιες δράσεις εκπαίδευσης των παραγωγών και των συμβούλων και όλων των εμπλεκόμενων στη χρήση αυτών των εργαλείων;

Γιώργος Γεωργαντάς: Να σας ευχαριστήσω για ακόμα μία φορά για την πρόσκληση. Με την ευκαιρία των ερωτημάτων σας να σας πω το

εξής: στο Υπουργείο μας αποφασίσαμε να κάνουμε το εξής. Υπάρχει, υπήρχε και προηγούμενα μάλλον μια στρατηγική για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Φυσικά και κρατάμε ό,τι έχει δημιουργηθεί, ό,τι υπάρχει από τα προηγούμενα αυτά έτη και πάνω σε αυτό, με βάση τις ανάγκες οι οποίες προκύπτουν και τις αλλαγές οι οποίες γίνονται, ερχόμαστε να προσθέσουμε και εμείς τα έργα, όχι μόνο τη στρατηγική, αλλά για πρώτη φορά και τα έργα που θα πρέπει να υλοποιήσουν αυτή τη στρατηγική.

Η ψηφιακή Βίβλος έχει αυτή τη διαφορά με ότι παλαιότερα ίσως υπήρχε. Υπάρχει μια αναλυτική, συγκεκριμένη περιγραφή των έργων υποδομής, αλλά και των άλλων παρεμβάσεων, οι οποίες είναι αναγκαίες, έτσι ώστε να μπορέσει η ψηφιακή στρατηγική να ολοκληρωθεί. Θα ανακοινωθούν, λοιπόν, συνολικά αυτά τα έργα που αφορούν το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, την ευφυή γεωργία μέσα στο έτος, δηλαδή το αργότερο μέχρι τον Δεκέμβριο, τον επόμενο μήνα δηλαδή. Και, βεβαίως, υπάρχει ήδη προεργασία και ετοιμότητα για να μπορέσουμε αυτά τα έργα να αρχίσουμε να τα υλοποιούμε, καθώς, όπως ξέρετε, στα χρηματοδοτικά εργαλεία τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα, μεγάλο ποσοστό εξ' αυτών έχει προκαθοριστεί ότι θα δι-οχετευθούν προς τις ανάγκες της ψηφιακής πολιτικής, δηλαδή του ψηφιακού εκσυγχρονισμού της χώρας. Οπότε είναι μια πολύ καλή συγκυρία, υπάρχει ο σχεδιασμός, υπάρχει ετοιμότητα, θα υπάρξουν και τα χρηματοδοτικά εργαλεία και θέλω να πιστεύω ότι θα εκμεταλλευτούμε πραγματικά όλοι οι εμπλεκόμενοι αυτή την ευκαιρία.

Επειδή σωστά αναφερθήκατε και στον τόπο καταγωγής μου, νομίζω και για να απαντήσω και στο δεύτερο ερώτημά σας, αυτό το οποίο έχουμε υποχρέωση να κάνουμε το επόμενο διάστημα είναι να κάνουμε πραγματικά προσπάθειες προς τους παραγωγούς, προς τους αγρότες, προς τους κτηνοτρόφους τις δυνατότητες που τους δίνει η τεχνολογία, που τους δίνει πληροφορική. **Σε αυτή την προσπάθεια, θα αναπτύξουμε προγράμματα επιμόρφωσης σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.** Έχουμε βέβαια, μια δυνατότητα συνολικά ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων του καθενός μέσα από μια πλατφόρμα που ήδη λειτουργεί στο gov.gr. Υπάρχει μια ακαδημία που λειτουργεί εκεί, στην οποία ο καθένας, αφού μπορέσει και μπει και αυτοαξιολογηθεί για να δει σε ποιο επίπεδο βρίσκεται, στη συνέχεια μπορεί να ενισχύσει τις ψηφιακές του δεξιότητες, παρακολουθώντας δωρεάν μαθήματα, τα οποία υπάρχουν μέσα σε αυτή την πλατφόρμα. Αυτό είναι συνολικά για τη χρήση των μέσων πληροφορικής και τεχνολογίας, αλλά θα υπάρξουν και εξειδικευμένα και στοχευμένα προγράμματα για τους αγρότες μας. Και δεν πρέπει οι αγρότες να φοβούνται να δοκιμάσουν αυτές τις νέες πρακτικές γιατί, άλλωστε τους, μεταφέρεται με έναν πολύ πιο άμεσο και εύκολο τρόπο το αποτέλεσμα μιας επιστημονικής δουλειάς, η οποία έχει προηγηθεί. Οπότε καλώ όλους τους αγρότες πραγματικά να αγκαλιάσουν αυτές τις τεχνολογίες και αυτή την προσπάθεια. Είναι ο μοναδικός δρόμος, είναι μονόδρομος για να μπορέσουμε να έχουμε μια ανάπτυξη της παραγωγικής δραστηριότητας της χώρας μας.

Έλλη Τσιφόρου: Συμφωνούμε απόλυτα, κύριε Υφυπουργέ. Σας ευχαριστώ και πάλι για την τιμητική παρουσία σας σε αυτή την σε αυτή τη θεματική ενότητα και στο συνέδριό μας. Νομίζω ότι το ενδιαφέρον των παραγωγών αποδεικνύεται από τα πολλά ερωτήματα που δεχόμαστε. Ωστόσο, επειδή δεν μας μένει πολύς χρόνος, θα ήθελα να προχωρήσουμε στον επόμενο ομιλητή μας εφόσον είμαστε έτοιμοι να περάσουμε στον κύριο Μανιάτη. Να καλωσορίσω, λοιπόν, τον Γιάννη Μανιάτη, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Πειραιά, πρώην Υπουργό Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Κύριε Μανιάτη, σας καλωσορίζουμε στο συνέδριο μας. Σας ευχαριστούμε που είστε μαζί μας έστω και με αυτόν τον απομακρυσμένο τρόπο. Νομίζω ότι μπορείτε να μας τοποθετήσετε σε μια μεγαλύτερη εικόνα των θεμάτων που πραγματευόμαστε σήμερα και λόγω της εμπειρίας σας, αλλά και λόγω της παρούσας ενασχόλησής σας με το μεταπτυχιακό μάθημα που έχει εντάξει μέσα στα αντικείμενα ενδιαφέροντος του και την ευφυή γεωργία. Σας ακούμε. Έχετε τον λόγο.

Γιάννης Μανιάτης

Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά, πρώην Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής

Ξεκινώ, παίρνοντας αφορμή από τον Δανό προσκεκλημένο μας, ο οποίος μου θύμισε ότι πριν 25 περίπου χρόνια, ως νεαρός Λέκτορας, ξεκίνησα να διδάσκω στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, **Τηλεπισκόπηση - Remote Sensing**, δηλ. ερμηνεία δορυφορικών εικόνων, προκειμένου να παρακολουθήσουμε το περιβάλλον και την αγροτική παραγωγή, σε συνδυασμό με τα G.I.S., τα **Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών**. Η επιστήμη έκτοτε έχει προχωρήσει πάρα πολύ και χαίρομαι που τώρα πλέον παρουσιάζονται εκπληκτικές εφαρμογές στον αγροτικό τομέα, σε επίπεδο σχεδιασμού και πρόβλεψης παραγωγής, καθώς και καταγραφής ζημιών. Το δυσάρεστο είναι ότι πολύ λίγα από αυτά έχουν περάσει σε ευρεία χρήση στους Έλληνες αγρότες και γι' αυτό ελπίζω η σημερινή εκδήλωση να βοηθήσει ώστε να επεκταθεί όσο το δυνατόν περισσότερο στους Έλληνες αγρότες.

Η δεύτερη παρατήρησή μου σχετίζεται με την αναφορά σας στο **Μεταπτυχιακό μας στο Πανεπιστήμιο Πειραιά: «Κλιματική Κρίση και Τεχνολογίες Πληροφορικής κι Επικοινωνιών»**. Το ξεκινήσαμε τον Οκτώβριο 2020 και προσπαθήσαμε να συνδυάσουμε τους δύο βασικούς πυλώνες της μεγάλης ανατροπής που πρέπει να γίνει στη χώρα με αφορμή και τα €32 δισ. που θα εισρεύσουν τα επόμενα χρόνια, από το Ταμείο Ανασυγκρότησης. Το Μεταπτυχιακό στηρίζεται τόσο στον ένα πυλώνα, αυτόν του Ψηφιακού Μετασχηματισμού ή Ψηφιακής επανάστασης, με αξιοποίηση της Τεχνητής Νοημοσύνης, του machine learning, του Internet of Things (IoT), όσο και στο δεύτερο πυλώνα, το άλλο σύμπαν, το σύμπαν της περιβαλλοντικής προστασίας και του ενεργειακού μετασχηματισμού.

Είναι δύο κόσμοι που ενώ στην αγορά συμβαδίζουν και συνεργάζονται στενά, στα πανεπιστήμια ακόμη δεν έχουν συνδεθεί. Εμείς λοιπόν ξεκινήσαμε αυτή την προσπάθεια, δίνοντας μάλιστα τέσσερις κατευθύνσεις στο Μεταπτυχιακό μας. Η μία είναι η **ευφυής γεωργία**, η δεύτερη είναι η **ευφυής ενέργεια**, η τρίτη είναι οι **έξυπνες μεταφορές και τα logistics** και η τέταρτη, είναι οι **έξυπνες πόλεις, το έξυπνο Δημόσιο και οι έξυπνες κοινότητες**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν συζητά μόνο για έξυπνες πόλεις, αλλά έχει περάσει και σε μικρές κοινότητες, πολλές από τις οποίες είναι αγροτικές, έτσι ώστε μαζί με το smart farming δηλαδή, τον εκσυγχρονισμό της ίδιας της αγροτικής παραγωγής, να εκσυγχρονιστεί και η καθημερινή διαβίωση του αγρότη στο σπίτι του, στο χωριό του. Αυτά, αναφορικά με το Μεταπτυχιακό.

Επειδή το τελευταίο χρονικό διάστημα γίνεται στη χώρα μια σοβαρή προσπάθεια να συνδεθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός με την αγροτική παραγωγή, θέλω να θυμίσω ότι το 2014 υλοποιήσαμε μια σημαντική νομοθετική πρωτοβουλία στο Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Να συζητήσουμε την αγροτική παραγωγή των 400 ΤΟΕΒ, των 400 Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων, στους οποίους ανήκουν 250.000 - 300.000 Έλληνες αγρότες ως μέλη τους, με τον Ενεργειακό Συμφωνισμό, μέσα από αποκεντρωμένα φωτοβολταϊκά συστήματα ιδιοκτησίας των ιδίων των ΤΟΕΒ, όχι του κάθε αγρότη χωριστά.

Έτσι, λοιπόν, νομοθετήσαμε στα μέσα του 2014, τη δυνατότητα κατά προτεραιότητα να συνδέονται οι εγκαταστάσεις των αποκεντρωμένων φωτοβολταϊκών των ΤΟΕΒ με τα δίκτυα της ΔΕΗ / ΔΕΔΔΗΕ, έτσι ώστε να στηρίζουμε τον Έλληνα αγρότη που κατά μέσο όρο πληρώνει 2.000 - 5.000€ το χρόνο στη ΔΕΗ για το ηλεκτρικό ρεύμα της καλλιέργειας του. Με άλλα λόγια, ο **Ενεργειακός Συμφωνισμός** επιτρέπει, το περίσσειμα της ενέργειας που παράγει

ένα φωτοβολταϊκό και η οποία ενέργεια δεν χρησιμοποιείται, να εγχύεται στο ηλεκτρικό σύστημα διανομής, έτσι ώστε στο τέλος του έτους, να γνωρίζει ο ιδιοκτήτης του φωτοβολταϊκού, πόση πράσινη ενέργεια έχει εγχύσει στο σύστημα και αυτή η ενέργεια να του επιστρέφεται ως δωρεάν κατανάλωση από το σύστημα. Τονίζω μάλιστα ότι γι' αυτό ακριβώς το θέμα υπάρχει εκτίμηση πως το 50% της εγκατεστημένης ισχύος των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας τα επόμενα πέντε χρόνια, σε παγκόσμιο επίπεδο, θα είναι από αποκεντρωμένα συστήματα σαν αυτά που συζητάμε για τους αγρότες. Δηλαδή, υπάρχει εκτίμηση ότι για ίδια χρήση άλλων τομέων, καθώς και για την αγροτική παραγωγή, τα επόμενα πέντε χρόνια θα εγκατασταθούν γύρω στα 500 με 600 GigaWatt σε όλον τον κόσμο, που είναι το 50% της σημερινής εγκατεστημένης ισχύος των Ηνωμένων Πολιτειών.

Σας ζητώ τώρα, να πάμε ένα βήμα πίσω τη σκέψη μας και να προσπαθήσουμε να «σπικθούμε» λίγο πιο ψηλά. Τι θέλουμε; Θέλουμε με την Πράσινη Συμφωνία να **παράγουμε περισσότερα** για τον παγκόσμιο πληθυσμό και για την Ευρώπη, με **λιγότερο κόστος**, περιβαλλοντικό κόστος, ενεργειακό κόστος, χρηματικό κόστος. Και ταυτόχρονα να **υλοποιήσουμε τη στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο»**. Όλα αυτά πως γίνονται πράξη σε μια χώρα τώρα σαν την Ελλάδα; Λέω με τίτλους αυτά που θεωρώ ότι είναι κομβικά σημεία για να πετύχει αυτή η εθνική προσπάθεια.

Ξεκινώ με αυτό που ονομάζω **Μεγάλη Ανατροπή στο εθνικό Software και το εθνικό Hardware**. Ποιο είναι το εθνικό software; Είναι ο τρόπος που διοικείται η χώρα από τα κεντρικά Υπουργεία, από την τοπική αυτοδιοίκηση και από τις περιφέρειες. Εμείς αν δεν το αλλάξουμε αυτό έτσι ώστε να υπάρχει αποκέντρωση αρμοδιοτήτων από το κράτος προς την αυτοδιοίκηση και πολύ ισχυρή επιλογή για outsourcing, δηλαδή να πάσουμε πια να σκεφτόμαστε πόσους καινούργιους δημοσίους υπαλλήλους θα προσλάβουμε, αλλά να εμπιστευτούμε τον ιδιωτικό τομέα με τη λογική των φερέγγυων πιστοποιημένων συνεργατών, του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι θα μπορέσουν σε όλους τους τομείς της δημόσιας διοίκησης να συνεργαστούν με αποτελεσματικότητα και διαφάνεια με το δημόσιο. Αυτό που συζητούμε σήμερα, για την παροχή σύγχρονων γνώσεων στους Έλληνες αγρότες, είναι ένα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα συνεργασίας του ιδιωτικού τομέα με τους συνεταιρισμένους αγρότες, όπως αντίστοιχα έχουμε στα οικονομικά τους ορκωτούς λογιστές, στα κτίρια τους ενεργειακούς επιθεωρητές, στην Πολεοδομία τους ελεγκτές δόμησης, κ.α.

Η **δεύτερη παρατήρησή** μου σχετίζεται με τις αμερικανικές εκλογές και το ποιοι ψήφισαν τον πρόεδρο Donald Trump. Τον πρόεδρο Trump τον ψήφισαν περισσότεροι από ό,τι το 2016, επειδή κατάφερε να πείσει αυτούς που ονομάζουμε **left behind**, δηλαδή αυτούς που αισθάνονταν ότι «μένουν πίσω». Εδώ, λοιπόν, για τον αγροτικό πληθυσμό της Ευρώπης και πολύ περισσότερο για τον αγροτικό πληθυσμό της Ελλάδας, έχουμε υποχρέωση να πείσουμε τους Έλληνες αγρότες ότι δεν θα μείνουν πίσω, αλλά αντίθετα θα συμμετάσχουν σε αυτή τη μεγάλη, θετική τεχνολογική και αγροτική εξέλιξη, προκειμένου να αυξήσουν το δικό τους εισόδημα μέσα από σύγχρονες διαδικασίες καλλιέργειας.

Προσθέτω την **τρίτη διάσταση**, την **πανδημία**. Η πανδημία έχει αλλάξει όλες τις εφοδιαστικές αλυσίδες σε όλα τα προϊόντα και ασφαλώς και στα αγροτικά προϊόντα. Τι έχουμε λοιπόν σήμερα; Ποιος μετασχηματισμός είναι σε εξέλιξη σε επίπεδο logistics, εφοδιαστικής αλυσίδας; Έχουμε το εξαιρετικά σημαντικό ότι αρχίζει πια και ξαναγίνεται προτεραιότητα η παραγωγή των προϊόντων να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στον τόπο κατανάλωσης, διότι αποκτά εξέχουσα σημασία η επισιτιστική επάρκεια μιας χώρας και ταυτόχρονα να μην αυξηθεί το κόστος της μεταφοράς. Εδώ, λοιπόν, η ελληνική γεωργία, το καλό ελληνικό αγροτικό προϊόν, έχει δυνατότητα να έχει συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με εισαγωγές από Λατινική Αμερική ή άλλες μακρινές περιοχές, όχι μόνο εντός Ελλάδος, αλλά και σε ολόκληρη την Ε.Ε. Άρα, έχουμε μία ακόμη σοβαρή πιθανότητα να στηρίζουμε τον Έλληνα αγρότη.

Τέταρτη παρατήρηση: σπατάλη τροφίμων. Δεν ξέρω πόσοι από μας το γνωρίζουμε, ένα τρισεκατομμύριο δολάρια (\$1τρίς) κάθε χρόνο, το περίπου 30% της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων, πετιέται στα σκουπίδια επειδή είτε δεν καταναλώθηκε, είτε καταστράφηκε κατά τη μεταφορά. Αντίστοιχα, σε επίπεδο Ευρώπης, η μελέτη που έχει γίνει δείχνει ότι κάθε χρόνο η Ευρώπη πετάει τρόφιμα της τάξης των 143 δισ. δολαρίων, την ίδια στιγμή που ολόκληροι πληθυσμοί και κοινωνικά στρώματα έχουν σοβαρό πρόβλημα επιβίωσης. Άρα, η δική μας δουλειά, γιατί η Ελλάδα είναι δυστυχώς πολύ ψηλά στη σπατάλη τροφίμων, η δική μας δουλειά είναι ακριβώς να πείσουμε την

κοινωνία να ελαχιστοποιήσει τη σπάταλη των τροφίμων.

Πέμπτη παρατήρηση. Δεν γίνεται, για λόγους δικαιοσύνης και υγιούς ανταγωνισμού, από τη μία να επιβάλεις μόνο στον Ευρωπαίο και τον Έλληνα αγρότη να ακολουθεί συγκεκριμένες περιβαλλοντικές πρακτικές, που πολλές από αυτές του αυξάνουν το κόστος ή του μειώνουν την παραγωγή, παρότι του αυξάνουν την ποιότητα του προϊόντος του, και από την άλλη να μην επιβαρύνεις καθόλου τις εισαγωγές από τρίτες χώρες που δεν σέβονται ούτε την περιβαλλοντική νομοθεσία, ούτε την παιδική εργασία, ούτε τα ζητήματα του με ποιες ποσότητες φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων καλλιεργείς. Η Ευρώπη, λοιπόν, έχει αρχίσει να σκέφτεται ήδη σχετικές πολιτικές σε βιομηχανικά προϊόντα και εκτιμώ ότι θα το επεκτείνει και στα αγροτικά. Αρχίζει να σκέφτεται να επιβάλει «βάρη», ή είδος δασμών σε εισαγωγές αγροτικών προϊόντων από τρίτες χώρες, για προϊόντα που προέρχονται από χώρες που δεν ακολουθούν αυστηρές περιβαλλοντικές προδιαγραφές, ανάλογες με τις ευρωπαϊκές.

Κλείνω με δύο παρατηρήσεις που είναι και δύο προτάσεις. Έχω την αίσθηση ότι στη σημερινή εποχή, όπου η ενέργεια είναι εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα, είναι το αίμα που ρέει στις φλέβες των εθνικών οικονομιών και ασφαλώς και της αγροτικής παραγωγής, **θα πρέπει πια η αποκεντρωμένη εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στην Ελληνική ύπαιθρο να ενισχυθεί και ως μια νέα δημόσια υποδομή, κατά το ανάλογο που ενισχύονται τα εγγειοβελτιωτικά έργα.** Όσο σπουδαίο είναι να έχεις νερό για να παράγεις αγροτικό προϊόν, εξίσου σπουδαίο είναι να έχεις φθηνή δική σου ενέργεια, γιατί πια δεν είμαστε στην εποχή που η ΔΕΗ δίνει πάμφθινο αγροτικό ρεύμα επειδή το επέτρεπαν οι τότε συνθήκες. Άρα, πρόταση: στη νέα προγραμματική περίοδο, να στηρίζουμε με οικονομικές ενισχύσεις, τις αποκεντρωμένες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μόνο για χρήση των αγροτών Ελλήνων μέσα από συλλογικά σχήματα, είτε συνεταιρισμούς, είτε ΤΟΕΒ, όπως κάνουμε και για τα δίκτυα άρδευσης.

Η δεύτερη πρότασή μου είναι, **να δημιουργήσουμε ένα agri.gov.gr**, όπου στην ηλεκτρονική αυτή πύλη θα συνδεθούν τα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ, του Εθνικού Κτηματολογίου, της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, τα μετεωρολογικά στοιχεία, καθώς και άλλα πληροφοριακά συστήματα που τα χρειάζεται ο αγρότης, ώστε να διαμορφώσουμε σε εθνικό επίπεδο, ένα πλήρες πληροφοριακό σύστημα λήψης αγροτικών αποφάσεων πολλαπλών επιπέδων.

Τελειώνω με κάτι, το οποίο πολύ συχνά δεν αναφέρεται, όταν συζητάμε αγροτικά ζητήματα. Είναι το θέμα των προστατευόμενων **περιοχών Natura 2000**. Οι Natura 2000 είναι το 27% του ελληνικού εδάφους. Το 30% σχεδόν. Αντίστοιχο είναι στην Ευρώπη. Στην Ευρώπη, όμως, οι περιοχές Natura δίνουν περίπου 200 με 300 δισ. ευρώ έσοδα κάθε χρόνο, μεγάλο μέρος των οποίων είναι αγροτικά έσοδα και δημιουργούν 4-5 εκατ. θέσεις εργασίας σε αυτές τις περιοχές. Στην Ελλάδα, αποδεικνύεται ότι μπορούμε στις περιοχές αυτές, με ήπια αγροκτηνοτροφική ανάπτυξη και με ήπια τουριστική, να έχουμε έσοδα της τάξης των δύο δισ. ευρώ κάθε χρόνο, καθώς και τη δημιουργία 15.000

θέσεων εργασίας.

Με αυτές τις σκέψεις, κλείνω την παρέμβασή μου κι ευχαριστώ θερμά που με καλέσατε.

Έλλη Τσιφόρου: Σας ευχαριστούμε πολύ και για τη συμμετοχή σας και για τα καλά σας λόγια. Μας δώσατε νέες διαστάσεις, όπως το υποθέσαμε και στην αρχή στη συζήτησή μας. Θα ήθελα να κρατήσω, μέχρι να συνδεθούμε με τον επόμενο ομιλητή, τον κύριο Σδράκα, το εθνικό software και το εθνικό hardware. Το εθνικό software σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, τη γνώση, την αλλαγή νοοτροπίας και το εθνικό hardware σε ό,τι αφορά τα έργα υποδομής που πρέπει να γίνουν για να στηρίξουν όλη αυτή τη μετάβαση. Το 2018 στο συνέδριό μας είχαμε παρουσιάσει την πρόταση της τότε κυβέρνησης. Βλέπουμε τώρα ότι και η σημερινή κυβέρνηση ετοιμάζει, έχει στα σκαριά τέτοιου είδους παρεμβάσεις. Όλοι με πολύ ενδιαφέρον περιμένουμε να δούμε τι θα ακολουθήσει στην υπόθεση του ψηφιακού μετασχηματισμού του πρωτογενούς τομέα στην Ελλάδα. Βλέπουμε και από τα πάρα πολλά ερωτήματα που δεχόμαστε στην πλατφόρμα το ενδιαφέρον του κόσμου. Αυτό αποδεικνύει ότι έχει αρχίσει το ζήτημα να ανεβαίνει και πιο ψηλά στην ατζέντα. Με ενημερώνουν ότι έχουμε μαζί μας τον κύριο Σδράκα, ο οποίος είναι διευθυντής στην εταιρεία Novaplan, εταιρεία παροχής γεωργικών συμβουλών με μεγάλη εμπειρία, στο πλευρό του αγρότη εδώ και πολλά χρόνια. Και τα τελευταία χρόνια αν δεν κάνω λάθος, διορθώστε με κύριε Σδράκα, και με εμπειρία και στην παροχή συμβουλών που σχετίζονται με την ευφυή γεωργία. Σας ακούμε. Ευχαριστώ πολύ.

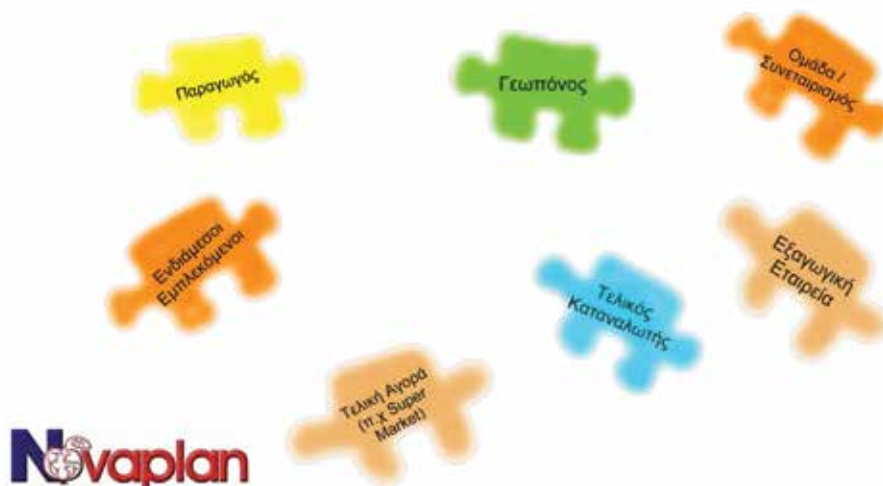

Μάνος Σδράκας

Διευθυντής Εταιρείας Novaplan, Μέλος ΔΣ της Αγροτικής Καινοτομίας

Σας ευχαριστώ και εγώ. Θα προσπαθήσω να είμαι όσο πιο σύντομος γίνεται και θα ξεκινήσω με την παρουσίασή μου, μία σύντομη παρουσίαση, η οποία θα έχει κυρίως δυο θέματα. Το πρώτο θέμα αφορά την ευφυή γεωργία και την ανταγωνιστικότητα και το περιβάλλον και η δεύτερη ενότητα θα αφορά κυρίως τον κομβικό ρόλο των ευφυών γεωργικών συμβουλών.

Παραγωγή Αγροτικών Προϊόντων

Ξεκινώντας, να πούμε για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων, ότι για να είναι επιτυχημένη, θα πρέπει οι εμπλεκόμενοι σε αυτήν να κάνουν όσο καλύτερα γίνεται τη δουλειά τους. Και για όλους εμάς που ασχολούμαστε με τον αγροτικό τομέα, είναι σημαντικό να έχουμε έναν

στόχο. Όλοι στην αλυσίδα να είναι ευχαριστημένοι με κυρίως τελευταίο, τον καταναλωτή, ο οποίος είναι ο σημαντικότερος κρίκος της αλυσίδας γιατί αυτός καθορίζει τις διαδικασίες μέσα σε αυτήν.

Μπορούμε όμως να κάνουμε μια διαπίστωση για την ελληνική αλυσίδα παραγωγής προϊόντων, στην οποία διαπιστώνουμε το εξής: ο Έλληνας παραγωγός δυσκολεύεται να παρακολουθήσει τις εξελίξεις. Έχει

μείνει λίγο πίσω σε πολλά θέματα που τον αφορούν, κυρίως βλέπει τον τελικό καταναλωτή ως αντίπαλο, ενώ θα έπρεπε να τον έχει σαν σύμβουλο που θα τον βοηθά στην βελτίωση των προϊόντων του.

Ένα σημείο στο οποίο μπορεί η ευφυής γεωργία να προσφέρει πάρα πολλά είναι αυτό, στον παραγωγό, στον πρώτο κρίκο της αλυσίδας. Βέβαια, η δική μου γνώμη -μετά από αρκετή εμπειρία στο θέμα- είναι ότι η ευφυής γεωργία μπορεί να προσφέρει εξίσου και ακόμη περισσότερα και στους επόμενους κρίκους της αλυσίδας, μέσω της διάχυσης των πληροφοριών κατά μήκος της αλυσίδας προς τα μπροστά και προς τα πίσω. Είναι σημαντικό ότι μέσω της ευφυούς γεωργίας οι περισσότεροι μπορούν να μάθουν αυτά που τους αφορούν. Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, που πρόσφατα μου έγινε γνωστό, είναι ότι η πολύ μεγάλη

βιομηχανική ελληνική βιομηχανία που πουλάει αγροτικά προϊόντα, συγκεκριμένα κατεψυγμένα ροδάκινα στην αγορά της Ιαπωνίας, που είναι μια πάρα πολύ καλή αγορά, φέτος δεν πούλησε καθόλου, ούτε ένα κιλό προϊόντος. Γιατί; Γιατί δεν είχε καθόλου πληροφόρηση για τον ψεκασμό ενός συγκεκριμένου μόνο δραστικού συστατικού που λόγω της περσινής χαλαζόπτωσης φοβόταν ότι είχε πέσει στην αγροτική της παραγωγή. Αυτό στην πραγματικότητα δεν συνέβη ποτέ, δηλαδή το προϊόν δεν ψεκάστηκε, αλλά μόνο και μόνο η αβεβαιότητα στην εταιρεία την ανάγκασε να μην πουλήσει καθόλου χάνοντας έτσι την αγορά της Ιαπωνίας.

Ευφυής γεωργία - Ανταγωνιστικότητα & Περιβάλλον

- Οι περισσότεροι αυθόρμητα συνδέουν την ευφυή γεωργία με την βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας μόνο στον 1ο κρίκο της αλυσίδας, δηλαδή στην πρωτογενή παραγωγή.

- Όμως τα οφέλη του συστήματος μπορεί να είναι περισσότερα στους επόμενους κρίκους μέσω της διάχυσης των πληροφοριών.
- Έτος 2020: ελληνικά ροδάκινα στην Ιαπωνία, αντιοξειδωτικά κερασιών

Ένα δεύτερο σημείο που δείχνει την αναγκαιότητα, για εμένα, της ευφυούς γεωργίας στον αγροτικό τομέα είναι να δούμε μια αναλογία των ποσών που έχουν δοθεί από τη χώρα σε επενδύσεις. Κυρίως, θα βλέπαμε ότι έχουν δοθεί πάρα πολλά δισεκατομμύρια σε υποδομές, δηλαδή σε συσκευαστήρια, σε αγορά εξοπλισμού γεωργικών μηχανημάτων. Όλα σωστά και απαραίτητα, αλλά από την άλλη, για τη βελτίωση των γνώσεων των παραγωγών σε κύρια θέματα δεν έχει δοθεί σχεδόν τίποτα, δηλαδή το ποσό εκεί πλησιάζει το μηδέν. Νομίζω ότι αυτό είναι ένα μεγάλο λάθος. Γιατί; Γιατί το προϊόν που τελικά πουλάνε όλοι στον κα-

ταναλωτή -το αγροτικό προϊόν- είναι σχεδόν αυτούσιο, δηλαδή δεν μεταβάλλεται. Από τη στιγμή που θα παραχθεί ένα προϊόν λάθος, δεν βελτιώνεται μέσα στην αλυσίδα. Άρα, είναι πολύ σημαντικό ο πρώτος κρίκος να παράγει σωστά, έτσι ώστε και οι επόμενοι κρίκοι της αλυσίδας να μπορέσουν να πουλήσουν σωστό προϊόν. Διαφορετικά θα πρέπει να συγκρίνουμε τι θα θέλαμε να πουλάμε: ένα τέλειο προϊόν από ένα μέτριο συσκευαστήριο ή από ένα τέλειο συσκευαστήριο ένα μέτριο προϊόν; Προφανώς θα προτιμούσαμε το πρώτο και είναι καιρός να δούμε πώς μπορούμε να το πετύχουμε αυτό.

Κομβικός ρόλος Ευφυών Γεωργικών Συμβουλών

- Είστε ένας σύμβουλος και χρειάζεται να συμβουλευέστε πχ 200 παραγωγούς με 6 αγροτεμάχια κατά μέσο όρο, 3 καλλιέργειες, 6 ποικιλίες, 10 διαφορετικές κλιματολογικά περιοχές, και 6 διαφορετικούς προορισμούς για τα προϊόντα. Μπορείτε? Χωρίς αυτόματη πληροφόρηση είναι πρακτικά αδύνατο.

- Θα δοθούν αναγκαστικά γενικές και προληπτικές συμβουλές με σκοπό αρχικά απλά να μπορέσει να παραχθεί προϊόν σε ικανή ποσότητα και μετά βλέπουμε για τα υπόλοιπα. Τότε όμως έχουμε αυτό που γίνεται τώρα.
- Το προϊόν θα είναι «τυχαίο» που θα συμπαράσει όλους προς τα κάτω.
- Όσον αφορά τα προϊόντα 9 σωστά και 1 λάθος μαζί κάνουν 10 λάθος. Το αγροτικό προϊόν από την στιγμή που θα παραχθεί, δεν αλλάζει εύκολα. Από εκεί και πέρα το πρόβλημα μεταφέρεται σε όλους.

Τώρα όσον αφορά τις ευφυείς γεωργικές συμβουλές, δηλαδή τη βελτίωση των γεωργικών συμβουλών που έχουμε τώρα. Φανταστείτε σήμερα να είστε ένας γεωργικός σύμβουλος και να θέλετε να ενημερώσετε, να συμβουλευέστε, για παράδειγμα, 200 παραγωγούς με 5-6 αγροτεμάχια τον καθένα, 3 καλλιέργειες, 6 ποικιλίες σε ένα διαφορετικό περιβάλλον και με διαφορετικούς προορισμούς στα προϊόντα τους στο τέλος. Και αυτό είναι ένα πολύ απλό παράδειγμα, δηλαδή να συμβουλευέστε έναν μικρό συνεταιρισμό ενός χωριού στην Ελλάδα. Μπορείτε να το κάνετε αυτό; Στην

πραγματικότητα, εγώ, που κάνω αυτή τη δουλειά, γνωρίζω ότι δεν μπορώ να το κάνω, όπως θα έπρεπε. Είναι πρακτικά αδύνατον και οι περισσότεροι σύμβουλοι αυτή τη στιγμή αναγκάζονται να κάνουν το εξής: να δίνουν γενικές και προληπτικές συμβουλές με σκοπό να διασφαλιστεί ότι πρώτα θα παραχθεί το προϊόν. Μα ο στόχος ο δικός μας δεν θα έπρεπε να είναι πρώτα να παράγουμε, αλλά να παράγουμε όπως πρέπει και η ευφυής γεωργία, με τις πληροφορίες και τα δεδομένα που μπορεί να δώσει στον γεωργικό σύμβουλο, μπορεί να αναβαθμίσει τη δουλειά του γεωργικού συμβούλου.

Άρα, λοιπόν, εδώ θα ήθελα να πω ότι στην αγροτική παραγωγή ένα πρόβλημα που υπάρχει είναι η διασφάλιση των προδιαγραφών, η διασφάλιση των πλεονεκτημάτων που έχουν τα αγροτικά μας προϊόντα. Στην πραγματικότητα δεν έχουμε πρόβλημα ποσοτήτων, δηλαδή πολλές εξαγωγικές επιχειρήσεις νωπών προϊόντων έχουν συνεργασίες με μία - δύο αλυσίδες σούπερ μάρκετ, το οποίο σημαίνει πρακτικά πρόσβα-

ση σε 30.000 έως και 40.000 υποκαταστήματα σούπερ μάρκετ σε όλη την Ευρώπη. Αυτό είναι μια τεράστια αγορά, την οποία δεν πρόκειται να καλύψει ποτέ κανένας στην Ελλάδα. Όμως, υπάρχει πρόβλημα μεγάλο να μπορέσει να γίνει προϊόν με συγκεκριμένες προδιαγραφές, έτσι ώστε να το δεχτούν αυτές οι αλυσίδες. Εκεί μπορεί να γίνει πολύ πιο εύκολα αυτή η παραγωγή με την ευφυή γεωργία.

Άρα, λοιπόν, συμπερασματικά, θα ήθελα να τονίσω ότι το όφελος για τους παραγωγούς είναι και πρωτογενώς και δευτερογενώς. Πρωτογενώς, όπως αναπτύχθηκε πριν και από τους προηγούμενους ομιλητές, μέσω της μείωσης των φυτοφαρμάκων, της ορθολογικής λίπανσης, της ορθολογικής άρδευσης, πράγματα που καταλαβαίνουμε όλοι μας, αλλά και δευτερογενώς με τη διάχυση αυτών των πληροφοριών που συμβαίνουν στην παραγωγή σε όλη την αλυσίδα και στον καταναλωτή.

Επίσης, είναι κομβικός ο ρόλος της ευφυούς γεωργίας, γιατί επεμβαίνει στον πρώτο κρίκο και επιτυγχάνει εγκαίρως αποτελέσματα. Αυτό τί σημαίνει; Ότι το προϊόν που θα παραχθεί σωστά έχει πετύχει ήδη τον σκοπό του. Γιατί είπαμε ότι το προϊόν δεν αλλάζει. Ένα μήλο με υπολείμματα φυτοφαρμάκων δεν μπορεί να βελτιωθεί στη διάρκεια της αλυσίδας μέχρι τον καταναλωτή. Ένα μήλο με ένα πρόβλημα, με ένα σκουλήκι ή με κάποια άλλη φθορά δεν βελτιώνεται. Πωλείται, κυρίως αυτούσιο. Επίσης, μέσω της ευφυούς γεωργίας οι πληροφορίες διαχέονται πλήρως, παντού και με πολύ εύκολο τρόπο. Νομίζω ότι είναι κατανοητό ότι η ταχύτητα που μαθαίνουμε τα πράγματα είναι πολύ σημαντικό κομμάτι στην παραγωγή. Η ευφυής γεωργία συνθέτει πολύπλοκες πληροφορίες και δεδομένα που προέρχονται από όλους τους κρίκους της αλυσίδας. Μπορεί, επίσης, επειδή είναι ένα σύστημα δουλειάς και δεν είναι ένας τυχαίος τρόπος εργασίας, είναι ένα σύστημα, μπορεί να αξιολογείται

συστηματικά. Και γενικά, για μένα, από ό,τι έχω δει μέχρι τώρα μέχρι στιγμής η ευφυής γεωργία έχει χαρακτηριστικά συνέργειας και αυτοτροφοδότησης. Δηλαδή, ο γεωργικός σύμβουλος και το σύστημα της γεωργίας συνεργάζονται συνεχώς με σκοπό ο γεωργικός σύμβουλος να βελτιώνει το σύστημα και το σύστημα να βελτιώνει τη δουλειά όλων των εμπλεκόμενων στη διαδικασία.

Εδώ έχω τελειώσει. Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς σας ευχαριστούμε. Ευχαριστούμε που ήσασταν και ουσιαστικός, αλλά και στοχευμένος και συνοπτικός. Μας δώσατε μια πολύ σημαντική διάσταση που δείχνει πως η ψηφιοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας είναι καταλυτική για την ορθή ροή και λειτουργία όλης της αλυσίδας μέχρι τον τελικό καταναλωτή. Σας ευχαριστώ και πάλι θερμά για τη συμβολή σας στη συζήτηση και να κλείσω με τον επόμενο ομιλητή μας, τον Γιάννη Χανιωτάκη, Ανώτερο Διευθυντή Ανάπτυξης Εργασιών Αγροτικού Τομέα από την Τράπεζα Πειραιώς και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Κύριε Χανιωτάκη, ακούσαμε πολλά πράγματα. Πήραμε και μια πρόγνωση ήδη από τις προηγούμενες ενότητες για τον ρόλο της τράπεζας. Νομίζω ότι εσείς θα μας πείτε ακόμα πιο στοχευμένα στο θέμα της συγκεκριμένης συζήτησης πώς η Τράπεζα Πειραιώς θα υπηρετήσει αυτούς τους στόχους βιωσιμότητας και ενδεχομένως, σε σχέση και με την ευφυή γεωργία. Σας ακούμε.

Ιωάννης Χανιωτάκης

Ανώτερος Διευθυντής Ανάπτυξης Εργασιών Αγροτικού Τομέα, Τράπεζα Πειραιώς, Μέλος ΔΣ GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Ευχαριστώ. Ακούγεται λίγο περίεργο μια τράπεζα να συμμετέχει σε ένα πάνελ που το θέμα της δείχνει να είναι τεχνικό. Όμως, προσωπικά, θεωρώ, και αποδεικνύεται και από τις προηγούμενες ομιλίες ότι είναι εξόχως οικονομικό. Ως τελευταίος ομιλητής του πάνελ θα προσπαθήσω να διαχειριστώ το πρόβλημα της τυχόν επανάληψης με τις σαφείς απαντήσεις σε κάποια συγκεκριμένα ερωτήματα.

Πρώτο ερώτημα είναι αυτό που θέσατε: γιατί η τράπεζα Πειραιώς ενδιαφέρεται για τη βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα; Η στρατηγική επιλογή της τράπεζας να συμβάλει ουσιαστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, συνδέεται με τη μακροχρόνια εμπειρία της, την τεχνογνωσία και το υψηλό ενδιαφέρον που δείχνει πολλά χρόνια τώρα. Για τον λόγο αυτό διαθέτει δύο εξειδικευμένες μονάδες περιβαλλοντικής και βιώσιμης τραπεζικής με κατάλληλα καταρτισμένο επιστημονικά προσωπικό. Την ίδια στιγμή, και σε άμεση συσχέτιση με τα παραπάνω, είναι στρατηγική επιλογή της τράπεζας η στήριξη του αγροτικού τομέα, ενός τομέα που βιώνει σημαντικές αλλαγές και προκλήσεις. Αλλαγές και προκλήσεις που έχουν οικονομική διάσταση, αλλά περισσότερο από κάθε άλλη φορά έχουν και κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση. Άρα, τον αφορούν ουσιαστικά και συνολικά αυτές οι αλλαγές και οι διαστάσεις της αειφορίας. Για να μπορέσει, λοιπόν, ο πρωτογενής τομέας να λειτουργήσει αποτελεσματικά σε ένα τέτοιο περιβάλλον χρειάζεται συνεργασία, όραμα, σχέδιο, συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων, προσαρμογή, συντονισμό και βέβαια στήριξη. Μια στήριξη που η Τράπεζα Πειραιώς δλώνει σταθερά παρούσα να την προσφέρει.

Το δεύτερο ερώτημα σχετίζεται με το αν η ανάπτυξη, τελικά, του αγροτικού τομέα είναι αρκετή ή χρειάζεται κάτι παραπάνω. Κατά τη γνώμη μου απαιτείται να γίνει έγκυρα αντιληπτό ότι απλά η ανάπτυξη δεν αρκεί. Χρειάζεται να είναι και βιώσιμη. Άλλωστε, ο ρόλος της γεωργίας στο πλαίσιο της λειτουργίας των αλυσίδων αξίας που αναφέρθηκε και προηγουμένως από τους προλαλήσαντες, με όρους μάλιστα αειφορίας, είναι καθοριστικός. Τόσο γιατί αποτελεί την εναρκτήριο βάση για την παραγωγή των προϊόντων τους, όσο και γιατί αντικειμενικά έχει ένα σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα με άμεση επίπτωση στο αειφορικό αποτύπωμα του τελικού προϊόντος που θα φτάσει στον καταναλωτή. Ως εκ τούτου, οι μέθοδοι παραγωγής που επιλέγονται έχουν ανάλογες επιπτώσεις στην κλιματική αλλαγή, στην επάρκεια των υδάτων, στη διατήρηση της ποιότητας του εδάφους, στην αποψίλωση των δασών, αλλά και σε μία σειρά από άλλες διαδικασίες. Ποια είναι όμως η σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ποιες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει; Ο Υπουργός αναφέρθηκε το πρωί στην ομιλία του σε αυτές και φαίνεται ότι είναι σαφές πλέον ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αντιμετωπίζει τους αγρότες απλά σαν παραγωγούς ποιοτικών, ασφαλών προϊόντων, αλλά και ως θεματοφύλακες του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Η Κοινή Αγροτική Πολιτική αποτελεί, αυτή τη στιγμή, σημαντικό εργαλείο υλοποίησης πολιτικών και αλλαγών που θα είναι προς αυτή την κατεύθυνση. Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2021-2027 προσαρμοζόμενη στην Γράσηνη Συμφωνία και ιδιαίτερα στην στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», αναμένεται να αλλάξει σημαντικές πτυχές της λειτουργίας του χώρου και η «παραγωγή περισσότερων με λιγότερα» θα αποτελεί κεντρικό της στόχο.

Ως εκ τούτου, θα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη και σαφή ροπή προς την τεχνολογία, την αυτοματοποίηση και την ανταμοιβή παραγωγών στη βάση επίτευξης προκαθορισμένων κοινά αποδεκτών στόχων. Δράσεις που σύντομα θα εξειδικευτούν, όπως είχε και ο κύριος Βορίδης, μέσω του εθνικού στρατηγικού σχεδίου για τον αγροτικό τομέα της χώρας. Πώς όμως η ευφυής γεωργία μπορεί να διευκολύνει τη σύνδεση του παραγωγού με την αγορά; Η προτίμηση ποιοτικών, ασφαλών, πιστοποιημένων και φιλικών προς το περιβάλλον τροφίμων που μέσω της τεχνολογίας, της ικνυλασιμότητας δίνουν περισσότερες πληροφορίες για τον παραγωγό και τις μεθόδους παραγωγής, αυξάνεται σημαντικά ως καταναλωτική τάση διεθνώς. Η ευφυής γεωργία μπορεί να δημιουργήσει το υπόβαθρο των πληροφοριών αυτών που αναζητούν οι καταναλωτές, δίνοντας τη δυνατότητα σε

όλη την αλυσίδα αξίας του προϊόντος να γίνει πιο ανταγωνιστική.

Παράλληλα, οι λιανέμποροι, επιδιώκοντας να ικανοποιήσουν τους πελάτες τους, αναζητούν τέτοια προϊόντα για να τα τοποθετήσουν στα ράφια τους. Πώς όμως μπορεί να εφαρμοστεί η ευφυής γεωργία στη χώρα μας; Πριν ακούσω τον κύριο Χατζηπαπαδόπουλο, έκανα λίγο μια μικρή έρευνα στην ευρωπαϊκή αγορά. Ο Jacob Van den Boite είναι ένας Ολλανδός παραγωγός με 5.500 στρέμματα πατάτας, 3.000 στρέμματα αραβοσίτου και 500 στρέμματα ζχαρότευτλων. Χρησιμοποιώντας τεράστιες ποσότητες δεδομένων που συλλέγονται από όλα τα είδη αισθητήρων που διαθέτει, καταφέρει να αξιοποιεί τη γη του πιο αποτελεσματικά. Το αγρόκτημα του είναι σαν ένα πεδίο δοκιμών της τεχνολογίας που θα συμβάλει στον επανασχεδιασμό της γεωργίας. Επιπλέον, έχει αποκτήσει όλο τον κατάλληλο εξοπλισμό και έχει προσλάβει γεωπόνους για να του παρέχουν συμβουλές και να υποστηρίξουν την παραγωγή του. Το αυθόρμητο, λοιπόν, ερώτημα διαβάζοντας αυτό, ήταν πως θα μπορούσε ο Έλληνας παραγωγός να έχει αντίστοιχα αποτελέσματα; Η απάντηση ήρθε μέσα από την παρουσίαση του κύριου Χατζηπαπαδόπουλου, καθώς ο Έλληνας παραγωγός πιθανότητα με πολύ μικρότερο κλήρο από τον Ολλανδό συνάδελφό του και, μάλιστα, πολύ κατακερματισμένο, μπορεί να έχει στη διάθεσή του την ίδια τεχνολογία και τις συμβουλές μέσω ενός εναλλακτικού δρόμου, εφόσον όμως αποκτήσει πρόσβαση στις ολοκληρωμένες υπηρεσίες ευφυούς γεωργίας με σημαντικά οφέλη, καθώς δεν χρειάζεται να κάνει επενδύσεις, δεν χρειάζεται έξοδα συντήρησης του εξοπλισμού και αναβάθμισης των προγραμμάτων. **Οι γεωτεχνικές συμβουλές του προσφέρονται μέσα στο πλαίσιο της υπηρεσίας, ενώ το κόστος είναι προσαρμοσμένο στο μέγεθος και στη φύση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Με βάση αυτό, αντιλαμβάνομαι ότι η προσφορά της ευφυούς γεωργίας ως υπηρεσία είναι μάλλον το πλέον βιώσιμο μοντέλο που μπορεί να υιοθετηθεί στον ελληνικό αγροτικό τομέα.**

Κλείνοντας θα απαντήσω στο ερώτημα που θέσατε κυρία Τσιφόρου: πώς τοποθετείται η Τράπεζα Πειραιώς σε σχέση με την υιοθέτηση της ευφυούς γεωργίας; Η Τράπεζα Πειραιώς θεωρούμε ότι είναι η τράπεζα του αγροδιατροφικού τομέα στην Ελλάδα και υποστηρίζει τη μετάβασή του στο αύριο. Πιστεύει ότι είναι εξαιρετικής σημασίας η αξιοποίηση των υπηρεσιών ψηφιακής γεωργίας από τους αγρότες, αλλά και από τους συνεταιρισμούς. Μάλιστα, μέσω προϊόντων κεφαλαίων κίνησης ήδη χρηματοδοτεί τη χρήση υπηρεσιών ευφυούς γεωργίας, όπως την περιγράψαμε, αλλά και μέσω επενδυτικών δανείων την αγορά βοηθητικού εξοπλισμού. Παράλληλα, εξετάζει την προσφορά εξειδικευμένων χρηματοδοτικών λύσεων που θα συνέβαλαν στην περαιτέρω υιοθέτηση της ευφυούς γεωργίας προς όφελος των Ελλήνων αγροτών. Επιπλέον, στο πλαίσιο των συνεργασιών της συμβολαϊκής γεωργίας, θεωρεί ότι η ευφυής γεωργία μπορεί να δώσει σημαντική προστιθέμενη αξία και να ενισχύσει τις σχέσεις εμπιστοσύνης των παραγωγών με τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις, είτε αυτές είναι ιδιωτικές είτε είναι συνεταιριστικές. Ως εκ τούτου, πιστεύουμε ότι η ένταξη υπηρεσιών ευφυούς γεωργίας στο πρόγραμμα συμβολαϊκής τραπεζικής θα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Κλείνοντας, με το βλέμμα στο μέλλον, στην Τράπεζα Πειραιώς παρακολουθούμε, με ενθουσιασμό ενεργά στις εξελίξεις, διαθέτουμε την εμπειρία, την τεχνογνωσία και τη βούληση να στηρίξουμε τον αγροδιατροφικό τομέα της χώρας, έτσι ώστε να αποκτήσει μια αειφόρο προοπτική. Για τον λόγο αυτό, στηρίζουμε καινοτόμες και αξιόπιστες και αειφόρες πρωτοβουλίες, όπως αυτή της ευφυούς γεωργίας. Ευχαριστώ πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Σας ευχαριστώ θερμά για τα όσα μας είπατε και για το γεγονός ότι δώσατε πολύ συγκεκριμένες απαντήσεις, προλαβαίνοντας και τα ερωτήματα των συνέδρων που βλέπω απέναντί μου σε σχέση με το ποια θα είναι τα εργαλεία που θα προτείνει η Τράπεζα. Μας απαντήσατε ήδη. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Δυστυχώς, δεν έχουμε περισσότερο χρόνο για να πάρουμε ερωτήματα. Δεσμεύομαι ότι θα δούμε τα ερωτήματά σας μέσα από την πλατφόρμα και μέσα στις επόμενες μέρες θα σας δώσουμε τις απαντήσεις που ζητάτε. Αν και κάποια από αυτά βλέπω ότι έχουν ήδη απαντηθεί από τους ομιλητές. Δεχόμαστε πολλά ερωτήματα για το κατά πόσο θα είναι διαθέσιμο το συνέδριο για να το ξαναδείτε μέσα στις επόμενες μέρες. Θα είναι, παραμένετε συνδεδεμένοι. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, το κανάλι μας στο YouTube και την πλατφόρμα μέσα στις επόμενες μέρες, θα έχει ανέβει το σύνολο του συνεδρίου για όσους θέλουν να το δουν. Παρακαλώ ένα τελευταίο σχόλιο από τον κ. Χατζηπαπαδόπουλο και κλείνουμε.

Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος: Επειδή είδα ότι υπάρχουν ερωτήματα σχετικά με το σύστημα Gaisense, να αναφέρω επειδή δεν έχουμε χρόνο - ότι σύντομα θα έχουμε ανακοινώσεις για τα διάφορα νέα επίπεδα υπηρεσιών του Gaisense, και πολλά από αυτά τα ερωτήματα θα απαντηθούν. Οπότε μείνετε συντονισμένοι.

Έλλη Τσιφόρου: Πολύ ωραία, ευχαριστώ πολύ για αυτή τη διευκρίνιση. Περνάμε να δούμε ένα βίντεο και σε πέντε λεπτά περίπου συνεχίζουμε με την επόμενη ενότητα. Σας ευχαριστώ πολύ.

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Απλούστευση και εκσυγχρονισμός για τον παραγωγό και τη δημόσια διοίκηση:
το ΟΣΔΕ στη μετάβαση προς τη νέα εποχή

Έλλη Τσιφόρου: Αγαπητοί σύνεδροι, επιστρέφουμε με τη δεύτερη θεματική μας ενότητα: «Απλούστευση και εκσυγχρονισμός για τον παραγωγό και τη δημόσια διοίκηση: Το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου (ΟΣΔΕ) στη μετάβαση προς τη νέα εποχή». Είδαμε και προηγουμένως, για όσους παρακολούθησαν τα προηγούμενα πάνελ, τις προηγούμενες συζητήσεις, ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός δεν αφορά μόνο την ίδια την παραγωγική διαδικασία, που είναι και το κεντρικό κομμάτι, αφορά και όλες τις διοικητικές διαδικασίες που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση του παραγωγού, κυρίως σε ό,τι αφορά στην υποβολή της αίτησης ενίσχυσης και όλο το σύστημα διακυβέρνησης της ΚΑΠ, το λεγόμενο ΟΣΔΕ, το οποίο περνά και αυτό στη νέα εποχή. Και για να συζητήσουμε αυτό το πολύ ενδιαφέρον ζήτημα, αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα διάσταση που έχουμε αποφασίσει να εντάξουμε στη θεματική του φετινού μας συνεδρίου, έχουμε κοντά μας ως κεντρική ομιλήτρια την Ευαγγελία Μούρμουρα, η οποία είναι Υπεύθυνη Ομάδας Στήριξης της υλοποίησης ΟΣΔΕ στη Διεύθυνση Βιωσιμότητας και Εισοδηματικής Στήριξης, στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Θα ήθελα να σας καλωσορίσω και να σας ευχαριστήσω για την αποδοχή της πρόσκλησής μας.

Είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι που σας φιλοξενούμε για πρώτη φορά στο συνέδριό μας κι εύχομαι αυτή να είναι η αρχή μιας συνεργασίας που θα επεκτείνουμε και σε άλλες εκδηλώσεις που ετοιμάζουμε. Είστε η κεντρική ομιλήτρια του πάνελ, έχετε τον λόγο. Σας ακούμε με πολύ ενδιαφέρον.

Ευαγγελία Μούρμουρα

Υπεύθυνη Ομάδας, Τμήμα Υλοποίησης και Υποστήριξης του ΟΣΔΕ, Διεύθυνση Βιωσιμότητας & εισοδηματικής στήριξης, Γεν. Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Καλησπέρα και από τις Βρυξέλλες. Ελπίζω να με ακούτε και να με βλέπετε. Κατ'αρχάς να σας ευχαριστήσω και εγώ για την πρόσκληση και την ευκαιρία που μου έχετε δώσει να μιλήσω σήμερα στη θεματική συνεδρία σχετικά με την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό του ΟΣΔΕ, της ΚΑΠ, προς όφελος του παραγωγού και της δημόσιας διοίκησης.

Όπως -νομίζω- αναφέρθηκε και το πρωί από τον κύριο Χανιώτη, δουλεύουμε μαζί στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εγώ προσωπικά δουλεύω στο Τμήμα Υλοποίησης και Υποστήριξης του ΟΣΔΕ (Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου) και είμαι εδώ σήμερα, όχι κυριολεκτικά, φυσικά online, όπως πολλοί από εμάς λόγω της κατάστασης. Και να ένας ρόλος των τεχνολογιών και πώς μπορούν να μας βοηθήσουν σήμερα. Είμαι εδώ για να σας μιλήσω για τον ρόλο του ΟΣΔΕ στη σημερινή, αλλά και στη μελλοντική ΚΑΠ.

Ουσιαστικά, η ΚΑΠ, μια πολιτική, η οποία καλείται όλο και περισσότερο να συμβάλει σε ένα ευρύ φάσμα στόχων, όπως το κλίμα και το περιβάλλον, όπως αναφέρθηκε πολύ μέχρι στιγμής. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, μία από τις προϋποθέσεις είναι ο εκσυγχρονισμός και η απλούστευση της εφαρμογής της πολιτικής, τόσο για τον παραγωγό όσο και για τη δημόσια διοίκηση.

Νέες τεχνολογίες

Ψηφιακές τεχνολογίες :

- παγκόσμια δορυφορικά συστήματα πλοήγησης (GNSS)
- τεχνολογίες γεωσκόπησης (Earth Observation: Copernicus, Sentinel)

- βελτίωση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών
- ανταπόκριση στις απαιτήσεις των πολιτών για περιβαλλοντικές επιδόσεις των γεωργικών πρακτικών
- μετασχηματισμός της διοίκησης της γεωργικής πολιτικής

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν ένα πολύ ισχυρό εργαλείο, καθώς -όπως έχουμε ήδη πει μέχρι τώρα- η χρήση έξυπνων συσκευών από τους γεωργούς θα αλλάξει σημαντικά τον πρωτογενή τομέα. Ήδη σήμερα, και εδώ και αρκετά χρόνια, ο τομέας της γεωργικής παραγωγής είναι σχετικά καλά προηγμένος στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών, αξιοποιώντας ήδη τις τεχνολογίες των Ευρωπαϊκών και Παγκόσμιων Δορυφορικών Συστημάτων Πλοήγησης, όπως και τις τεχνολογίες γεωσκόπησης. Πιο συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στα συστήματα Galileo και EGNOS, τα οποία είναι πολύ σημαντικά για την ανάπτυξη της γεωργίας. Κι επίσης υπάρχει και το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Γεωσκόπησης Copernicus με τους δορυφόρους Sentinel, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν πολλά δεδομένα κι υπηρεσίες σε σχέση με το τι συμβαίνει στα αγροτεμάχια. Νομίζω ότι έχει ειπωθεί πολλές φορές μέχρι τώρα το πώς οι ψηφιακές τεχνολογίες θα ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των πολιτών σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των γεωργικών πρακτικών, και οι τεχνολογίες μπορούν ουσιαστικά να μας προσφέρουν αυτά τα δεδομένα, ώστε να εκτιμήσουμε την κατάσταση των εδαφών

και των φυτών. Στη συνέχεια, όλα αυτά τα δεδομένα μπορεί να χρησιμοποιηθούν έτσι ώστε να μειωθεί, για παράδειγμα, η κατανάλωση των χημικών ουσιών. Ένα άλλο παράδειγμα που δεν έχει αναφερθεί μέχρι τώρα, είναι το πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αισθητήρες για να βελτιώσουμε την καλή μεταχείριση των ζώων με τη συνεχή καταγραφή κι αξιολόγηση των παραμέτρων υγείας του ζωικού κεφαλαίου, έτσι ώστε ο γεωργός να έχει τις σωστές πληροφορίες και να δράσει σε περίπτωση προβλήματος.

Τέλος, με τη χρήση των παραπάνω τεχνολογιών, μετασχηματίζεται ουσιαστικά η διοίκηση της γεωργικής πολιτικής. Η πρόσφατη ενίσχυση της διαθεσιμότητας νέων τεχνολογιών, αλλά και η προθυμία, κυρίως, εφαρμογής τους, βραχυπρόθεσμα, αλλά και μεσοπρόθεσμα, μας επιτρέπει να αλλάξουμε τις διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου. Μας επιτρέπει να έχουμε μια ΚΑΠ απλούστερη, ακόμα πιο σύγχρονη και πιο κοντά στους γεωργούς και στους πολίτες. Και φυσικά ο μετασχηματισμός του ΟΣΔΕ παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο σε αυτήν την ψηφιακή μετάβαση και στις προαναφερθείσες κατευθύνσεις.

Νομίζω πως όλοι γνωρίζουμε ότι το ΟΣΔΕ είναι ένα αξιόπιστο σύστημα, το οποίο έχει εισαχθεί από το 1992, ώστε να διαχειρίζονται και να ελέγχονται σωστά οι πληρωμές στους δικαιούχους της ΚΑΠ. Γνωρίζουμε

ότι το ΟΣΔΕ καλύπτει όλα τα βήματα, όπως αναφέρθηκε, από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης από τον γεωργό έως και την πληρωμή της ενίσχυσης.

Το ΟΣΔΕ, από το 1992, φυσικά, έχει εξελιχθεί σημαντικά. Όλα τα στοιχεία του – τα συστήματα που αποτελούν το ΟΣΔΕ- όπως, για παράδειγμα, η επεξεργασία αιτήσεων, το σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων, το μητρώο δικαιούχων κλπ., όλα αυτά τα συστήματα βασίζονται σε τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών. Μάλιστα, το 2015, εισήχθη η αίτηση ενίσχυσης με γεωχωρικά στοιχεία, η οποία όχι μόνο προσφέρει μια γεωχωρική απεικόνιση των αγροτεμαχίων, αλλά είναι ήδη προσυμπληρωμένη με δεδομένα που έχει η δημόσια διοίκηση και έτσι έχει απλοποιήσει ακόμα περισσότερο τη δουλειά του γεωργού, όσον αφορά την αίτηση. Επίσης, η γεωχωρική αίτηση έχει προσφέρει και πλεονεκτήματα στους οργανισμούς πληρωμών, ώστε να διευκολύνονται οι διαδικασίες ελέγχου.

Ταυτόχρονα, στο ΟΣΔΕ χρησιμοποιούνται πλέον ευρέως οι τεχνικές τηλεπισκόπησης που αναφέρθηκαν κι από τον κύριο Μανιάτη. Αυτές οι τεχνικές τηλεπισκόπησης χρησιμοποιούνται για την επικαιροποίηση, για παράδειγμα, του συστήματος αναγνώρισης αγροτεμαχίων, αλλά κυρίως για να αντικαταστήσουν τους επιτόπιους ελέγχους σχετικά με τα κριτήρια επιλεξιμότητας, αυτό που λέμε controls with remote sensing. Μάλιστα σε πολλά κράτη-μέλη, και στην Ελλάδα, ουσιαστικά αυτοί οι έλεγχοι έχουν αντικαταστήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό, έως και 100%, τους επιτόπιους ελέγχους. Βέβαια, αν υπάρχει κάποια ασάφεια, κάποια αμφιβολία όσον αφορά στην ερμηνεία των εικόνων, στην ερμηνεία αυτών των δεδομένων, μπορεί να υπάρξει και μία φυσική επιθεώρηση αργότερα.

Κίνητρα για αλλαγή

Κύριοι στόχοι

- αποτελεσματικότερη επεξεργασία των αιτήσεων
- αύξηση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων
- εξοικονόμηση χρόνου (και κόστους) για τους οργανισμούς πληρωμών και τους γεωργούς
- ΚΑΠ μετά το 2020 και της πολιτικής που βασίζεται στις επιδόσεις

Παρά αυτή την ήδη ευρεία χρήση των παραπάνω τεχνολογιών, υπάρχει ακόμα περιθώριο για περαιτέρω βήματα για τον εκσυγχρονισμό του ΟΣΔΕ και, κατά συνέπεια, για την απλούστευσή του. Στη σημερινή ΚΑΠ ήδη, – δεν χρειάζεται να περιμένουμε τη μελλοντική ΚΑΠ – τα κίνητρα για αυτή την αλλαγή είναι η αποτελεσματικότερη επεξεργασία των αιτήσεων από τη διοίκηση, η αύξηση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων, αλλά και η εξοικονόμηση χρόνου για τους οργανισμούς πληρωμών, αλλά και για τους γεωργούς.

Κι, επίσης, μην ξεχνάμε την εξοικονόμηση κόστους για τους οργανισμούς πληρωμών, καθώς όλοι αυτοί οι έλεγχοι αντικαθιστούν, ουσιαστικά,

τους επιτόπιους ελέγχους. Και να μην ξεχνάμε ότι, αυτά τα χρόνια, τη μεταβατική περίοδο που έχουμε μπροστά μας, πρέπει να την δούμε σαν μια ευκαιρία για να προετοιμάσουμε το έδαφος για τη μελλοντική ΚΑΠ, η οποία είναι μια πολιτική που βασίζεται στις επιδόσεις. Και αν, ουσιαστικά, όλα αυτά τα συστήματα του ΟΣΔΕ, όλες οι εφαρμογές που αναπτύσσονται -που πολύ σωστά είδαμε και σχετικά παραδείγματα - δεν έρθουν όλα μαζί να συνεργαστούν, δεν θα καταφέρουμε να διασφαλίσουμε τις επιδόσεις που χρειάζονται στο μέλλον. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει ήδη προχωρήσει σε διάφορες νομοθετικές αλλαγές που επιτρέπουν τα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση

Νομοθεσία

από το έτος υποβολής αιτήσεων 2018 και μετά...

- ✓ επιτρέπει ρητά τη χρήση νέων τεχνολογιών στο ΟΣΔΕ
 - δεδομένα Sentinel, μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones), φωτογραφίες με γεωσήμανση (geo-tagged photos), EGNOS/Galileo
- ✓ επιτρέπει στα κράτη μέλη να αρχίσουν «ελέγχους μέσω παρακολούθησης» (Checks by Monitoring)
 - τεχνικές παρακολούθησης που βασίζονται σε δεδομένα γεωσκόπησης για να αντικαταστήσουν τους κλασικούς «επιτόπιους ελέγχους»

Από το 2018 και μετά, επιτρέπεται η χρήση δεδομένων Sentinel από το πρόγραμμα Copernicus. Επιτρέπεται η χρήση δεδομένων από μη επανδρωμένα αεροσκάφη, από drones. Επίσης, η διοίκηση μπορεί

να δεχτεί στοιχεία, φωτογραφίες, με γεωσήμανση και στοιχεία από τα διάφορα δορυφορικά συστήματα. Επίσης, μία μεγάλη καινοτομία, από το 2018 και μετά, είναι ότι η Επιτροπή επιτρέπει στα κράτη-μέλη να

Ξεκινήσουν ελέγχους μέσω παρακολούθησης, αυτό που ονομάζεται checks by monitoring, έτσι ώστε να αντικαταστήσουν τους κλασικούς επιτόπιους ελέγχους. Οι έλεγχοι αυτοί χρησιμοποιούν τεχνικές παρακολούθησης, βασίζονται σε δεδομένα γεωσκόπησης κι αποτελούν μια διαδικασία τακτικής και συστηματικής παρατήρησης, εντοπισμού των

κριτηρίων επιλεξιμότητας, των δεσμεύσεων, που μπορούν να παρακολουθούνται από δορυφορικά δεδομένα Sentinel ή άλλα δεδομένα ισοδύναμης αξίας. Αυτή η παρακολούθηση γίνεται κατά τη διάρκεια κατάλληλης χρονικής περιόδου που να επιτρέπει την εξαγωγή συμπεράσματος.

Έλεγχοι μέσω παρακολούθησης

- αυτόματος έλεγχος των παρακολουθούμενων συμβάντων σε σχέση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας
- επικοινωνία με δικαιούχους
- παρακολούθηση ασαφών υποθέσεων με τη χρήση φωτογραφιών με γεωσήμανση κ.λπ.

Απλούστερο για τους γεωργούς και τις διοικήσεις

Images courtesy of ESA and JRC

Οπότε, γίνεται ένας αυτόματος έλεγχος των κριτηρίων επιλεξιμότητας και, βέβαια, οι έλεγχοι αυτοί προϋποθέτουν τη δημιουργία εργαλείων για την επικοινωνία με τους δικαιούχους, για προειδοποιήσεις, αλλά και για αποδεικτικά στοιχεία που ίσως χρειαστεί να στείλουν οι

δικαιούχοι κατά τη διάρκεια των ελέγχων αυτών. Οπότε, με αυτούς τους ελέγχους και με αυτό το σύστημα γίνεται ένα πρώτο βήμα αλλαγής στις σχέσεις δημόσιας διοίκησης και παραγωγού.

Έλεγχοι μέσω παρακολούθησης

Μια νέα έννοια των ελέγχων

- ✓ Αυξημένη συμμόρφωση
- ✓ Μείωση των επιτόπιων επιθεωρήσεων (στις περισσότερες περιπτώσεις δεν απαιτούνται επιτόπιες επισκέψεις)
- ✓ Δεν χρειάζονται πολλαπλές επισκέψεις (π.χ. για εμβόλιμες καλλιέργειες)
- ✓ Εστίαση στην πρόληψη (προειδοποιήσεις για γεωργούς)
- ✓ Ο γεωργός ως εταίρος

Φυσικά, δεν θα αναφέρω ξανά ότι με αυτό το σύστημα όντως έχουμε μια αυξημένη συμμόρφωση με τους κανόνες. Είπαμε ήδη πως αυτό το σύστημα ελέγχου συνεισφέρει στη μείωση του κόστους, του χρόνου κλπ. **Αλλά το σημαντικό είναι ότι ο παραγωγός σε αυτό το σύστημα γίνεται συνεργάτης της διοίκησης σ' ένα σύστημα όπου η προειδοποίηση παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για τη συμ-**

μόρφωση με τους κανόνες. Ουσιαστικά, το σύστημα αυτό και οι ανάλογες προειδοποιήσεις μπορούν να οδηγήσουν σε διόρθωση της αίτησης χωρίς κύρωση γιατί δίνεται ευελιξία στους δικαιούχους να τροποποιήσουν την αίτησή τους και να διορθώσουν τυχόν παρατυπίες.

Κι ήδη από το 2019, πέντε κράτη-μέλη έχουν προχωρήσει κι εφαρμόζουν το συγκεκριμένο σύστημα -και συνέχισαν το 2020. Ένα καλό παράδειγμα είχαμε και σήμερα, το παράδειγμα της Δανίας. Είναι πρωτοπόροι και σε αυτό το σύστημα και δείχνουν τον δρόμο. Και

την επόμενη χρονιά θα υπάρξουν περισσότερα ακόμα κράτη-μέλη που θα προχωρήσουν στη χρήση αυτού του συστήματος γιατί είναι, επίσης, και μία προετοιμασία για τη μελλοντική ΚΑΠ, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Οφέλη των ελέγχων μέσω παρακολούθησης

Για τους οργανισμούς πληρωμών:

- Αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων για αποτελεσματική διοίκηση
- Μείωση του κόστους που συνδέεται με τις επιτόπιες επισκέψεις

Για τους γεωργούς:

- Μείωση του χρόνου και του άγχους που συνδέονται με τις επιτόπιες επιθεωρήσεις
- Εξορθολογισμένη διαδικασία επικοινωνίας με τους οργανισμούς πληρωμών
- Λιγότερα σφάλματα & κυρώσεις χάρη στα συστήματα προειδοποίησης και το προληπτικό αποτέλεσμα

Οπότε, οφέλη αυτών των ελέγχων υπάρχουν και για τους οργανισμούς πληρωμών, καθώς η αυτοματοποιημένη επεξεργασία των δεδομένων οδηγεί σε αποτελεσματικότερη διοίκηση από τις αρμόδιες αρχές και μείωση του κόστους, αλλά έχει και πολλά οφέλη για τους γεωργούς,

γιατί η διαδικασία επικοινωνίας με τις αρχές οδηγεί, ουσιαστικά, σε λιγότερα σφάλματα ή κυρώσεις χάρη στα συστήματα προειδοποίησης και το προληπτικό αποτέλεσμα.

ΟΣΔΕ στην ΚΑΠ μετά το 2020

➤ Εκσυγχρονισμός

- Πλήρης ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων στο ΟΣΔΕ

➤ Σημαντική απλούστευση

- Σχεδιασμός συστημάτων ελέγχου και κυρώσεων, κανόνων για τον υπολογισμό των πληρωμών, κανόνων σχετικά με τις προθεσμίες υποβολής των αιτήσεων, τις τροποποιήσεις, τις κυρώσεις για εκπρόθεσμες αιτήσεις κ.λπ.

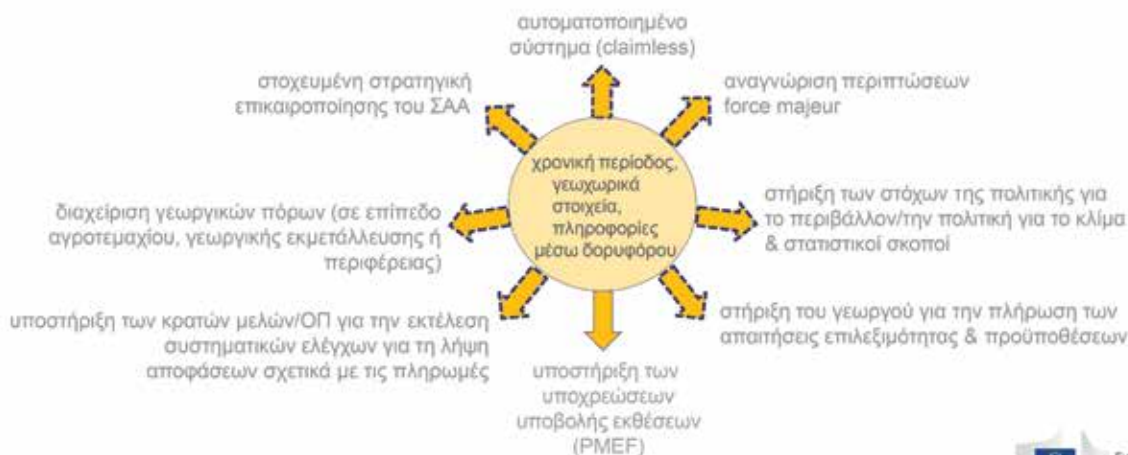

Όλα αυτά, κι όλες αυτές οι προσπάθειες που γίνονται σήμερα για τον εκσυγχρονισμό του ΟΣΔΕ είναι και η βάση για τη μελλοντική ΚΑΠ. Εκεί, προωθείται η πλήρης ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων στο ΟΣΔΕ. Και ο εκσυγχρονισμός αυτός τελικά θα επιφέρει και την αναγκαία απλούστευση, η οποία, ουσιαστικά, θα υποβοηθηθεί από την επικουρικότητα που δίνεται στα κράτη-μέλη σχετικά με τον σχεδιασμό των συστημάτων ελέγχων και κυρώσεων. Δηλαδή,

δη, εναπόκειται πλέον στα κράτη-μέλη να σχεδιάσουν τους κανόνες για τον υπολογισμό των πληρωμών, για τις προθεσμίες υποβολής αιτήσεων κλπ., σεβόμενα, βέβαια, τις γραμμές που υπάρχουν ήδη τώρα. Και να μην ξεχνάμε ότι κι εκείνοι οι κανόνες, άσχετα αν σχεδιάζονται σε εθνικό επίπεδο, πρέπει να γίνονται σεβαστοί από τους δικαιούχους και, φυσικά, οι αρμόδιες αρχές να ελέγχουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες.

ΟΣΔΕ στην ΚΑΠ μετά το 2020

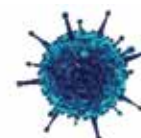
Σύστημα παρακολούθησης εκτάσεων (Area Monitoring System)

Οπότε, στη μελλοντική ΚΑΠ, επιγραμματικά να πω, ότι τα βασικά συστήματα του ΟΣΔΕ παραμένουν: το σύστημα αναγνώρισης αγροτεμαχίων, η γεωχωρική αίτηση, τα μητρώα κλπ. Αλλά ένα καινούριο σύστημα που έρχεται είναι το σύστημα παρακολούθησης εκτάσεων, το Area Monitoring System, το οποίο είναι μια εξέλιξη του συστήματος ελέγχων μέσω παρακολούθησης που θα καλύπτει ένα μεγαλύτερο εύρος διαδικασιών. Όπως είπαμε, αυτό το σύστημα καλύπτει κατά μία χρονική περίοδο όλα τα αγροτεμάχια μιας περιοχής και συλλέγει δεδομένα. Αυτά τα δεδομένα, όταν θα χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό με δεδομένα από τις υπόλοιπες βάσεις του ΟΣΔΕ, τότε θα έχουμε πολλαπλά οφέλη. Μπορούμε, για παράδειγμα, είτε να φτιάξουμε ένα αυτοματοποιημένο σύστημα όσον αφορά τις παρεμβάσεις, το claimless system, το οποίο υπάρχει σαν δυνατότητα στη μελλοντική ΚΑΠ. Η διοίκηση θα μπορεί επίσης να χρησιμοποιεί αυτά τα δεδομένα

να για να αναγνωρίζει περιπτώσεις ανωτέρας βίας. Θα μπορέσουν να υπάρξουν δεδομένα για να στηρίξουμε ουσιαστικά τον γεωργό στην εκπλήρωση των κριτηρίων επιλεξιμότητας και των προϋποθέσεων. Και, φυσικά, όλα αυτά τα δεδομένα θα υποστηρίξουν τις υποχρεώσεις του κράτους-μέλους για την υποβολή των δεικτών στις εκθέσεις που απαιτούνται. Ταυτόχρονα, όλα αυτά τα δεδομένα που θα υπάρχουν στο ΟΣΔΕ, σε συνδυασμό με άλλες πηγές δεδομένων, θα πρέπει -θα μπορούν, αλλά και θα πρέπει- να χρησιμοποιηθούν από τη διοίκηση όχι μόνο προς όφελος των Αρχών, αλλά κυρίως προς όφελος των γεωργών. Είδαμε παραδείγματα μέχρι τώρα και το ΟΣΔΕ είναι μια πλούσια βάση δεδομένων που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί σωστά και, όπως πολύ σωστά είπε κι ο Δανός συνάδελφος, θα πρέπει ουσιαστικά ο γεωργός πλέον να μην φοβάται να μοιράζεται τα δεδομένα του, εφόσον υπάρχει η κατάλληλη προστασία αυτών των δεδομένων.

Δράσεις εν μέσω COVID

- Διευκόλυνση του έργου της εθνικής διοίκησης όσον αφορά τη διεκπεραίωση των αιτήσεων
 - ✓ προθεσμίες, προκαταβολές...
- Ευελιξία κατά τη διενέργεια των ελέγχων
 - ✓ Ποσοστά ελέγχων, χρονοδιαγράμματα
 - ✓ Παροχή της δυνατότητας χρήσης εναλλακτικών μεθόδων για τους ελέγχους

Via mobile applet linked to IACS database

Evidencing:
- Mowing date, VCS (durum wheat),
- Crop mixture (catch crop), EFAs,
- Land laying fallow, ...

Τέλος, ήθελα να κλείσω αυτήν την παρουσίαση με ένα παράδειγμα που μας φέρνει λίγο πιο κοντά στο μέλλον. Γνωρίζουμε όλοι την κατάσταση λόγω της πανδημίας COVID και τους περιορισμούς που έχουμε αυτή τη στιγμή. Αυτή η κατάσταση μας έχει επηρεάσει όλους μας σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο. Και, φυσικά, ο γεωργικός τομέας δεν θα μπορούσε να μην επηρεαστεί από αυτό. Από τον Μάρτιο και μετά, τα κράτη-μέλη βρίσκονται σε δυσκολίες όσον αφορά τους ελέγχους, τις αιτήσεις, τις πληρωμές, κυρίως λόγω των κυκλοφοριακών περιορισμών. Κι έτσι η Επιτροπή έλαβε μια σειρά μέτρων, διευκόλυνε, ουσιαστικά, το έργο των διοικήσεων σχετικά με τις προθεσμίες προκαταβολών και προσέφερε ευελιξία σε επίπεδο

ελέγχων σχετικά με τα ποσοστά, τα χρονοδιαγράμματα, αλλά κυρίως μέσω της χρήσης εναλλακτικών μεθόδων, όπως φωτογραφίες με γεωσήμανση, δορυφορικές εικόνες, έγγραφα, βιντεοσυσκέψεις. Αυτό το παράδειγμα εν μέσω πανδημίας μας έχει δείξει ότι οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις αντί των φυσικών επιθεωρήσεων. Η δυνατότητα αντικατάστασης των φυσικών επιθεωρήσεων και των επιτόπιων ελέγχων έγινε όχι μόνο στο πλαίσιο των άμεσων ενισχύσεων, αλλά και της αγροτικής ανάπτυξης και της ΚΟΑ (Κοινή Οργάνωση Αγοράς) και έτσι, πλέον από τώρα, ο δικαιούχος έγινε, ουσιαστικά, συνεργάτης, συμμετέχοντας ενεργά στη διαχείριση της αίτησης.

Συμπεράσματα

Υιοθέτηση νέων τεχνολογιών:

- ❑ Βελτίωση της διοίκησης, παρακολούθηση & της συνολικής λειτουργίας της ΚΑΠ
- ❑ Πολλαπλά οφέλη για αμφότερους τους γεωργούς & τις διοικήσεις των κρατών μελών
 - ✓ Μέσα απλούστευσης
 - ✓ Διασφάλιση των επιδόσεων της ΚΑΠ
 - ✓ Εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους γεωργούς
 - ✓ Προληπτική προσέγγιση
 - ✓ Μετασχηματισμός των σχέσεων με τους γεωργούς

Οπότε, εν τέλει, θα ήθελα, να κλείσω υπογραμμίζοντας ότι όλες αυτές οι πρωτοβουλίες σχετικά με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών στη διοίκηση της γεωργικής πολιτικής είναι ζωτικής σημασίας για την παρακολούθηση και τη λειτουργία της ΚΑΠ. Προσφέρουν πολλαπλά οφέλη τόσο για τους γεωργούς όσο και για τις διοικήσεις, καθώς ο εκσυγχρονισμός είναι το μέσο για την απλούστευση της εφαρμογής της πολιτικής, διασφαλίζει τις επιδόσεις της ΚΑΠ, αλλά το σημαντικότερο είναι ότι κατευθυνόμαστε προς μια προληπτική προσέγγιση σε σχέση με τους κανόνες, ενώ ταυτόχρονα επαναπροσδιορίζεται η σχέση με τον γεωργό, ο οποίος πλέον γίνεται εταίρος. Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

Έλλη Τσιφόρου: Σας ευχαριστούμε εμείς θερμά για τη συμμετοχή σας και για τα όσα μας είπατε με έναν πολύ καθαρό και εύληπτο τρόπο, θα έλεγα. Κρατάμε τις πολύ σημαντικές έννοιες που αναφέρατε: τον δικαιούχο συνεργάτη, τον δικαιούχο εταίρο. Το γεγονός ότι το ΟΣΔΕ πλέον στην πορεία του αυτή, τη διαχρονική του πορεία, και την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών γίνεται ένα εργαλείο, το οποίο μπορεί να τεθεί στην υπηρεσία του παραγωγού και πέραν της ίδιας της αίτησης. Μας δώσατε κι ένα πολύ σημαντικό, από παράδειγμα προς αυτή την κατεύθυνση. Αν μπορείτε, μείνετε μαζί μας για τη συνέχεια της συζήτησης. Θα έχει ενδιαφέρον να ακούσετε και τους υπόλοιπους ομιλητές και να επανέλθουμε στο τέλος για ορισμένα ερωτήματα και καταληκτικά σχόλια. Να δώσω τον λόγο τώρα στον Δημήτρη Καπνιά, Διευθυντή Έργου ΟΣΔΕ της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Ο Δημήτρης Καπνιάς είναι ο άνθρωπος που την τελευταία επταετία κατά την οποία η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ είχε τον ρόλο του φορέα συντονισμού της εκτέλεσης αυτού του σημαντικού έργου, του σπουδαίου έργου που συνεισφέρει στην απορρόφηση άνω των 2 δισ. τον χρόνο, ήταν ο άνθρωπος που ηγήθηκε της δουλειάς που κάναμε ως GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Δημήτρη, έχεις τον λόγο.

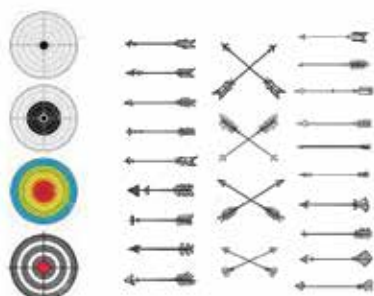

Δημήτρης Καπνιάς

Διευθυντής Έργου ΟΣΔΕ, GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Καλησπέρα και από εμένα. Γεια σας όπου κι αν είστε. Δεν βλέπω κανέναν σας φέτος. Θέλω να πω -επειδή δεν βλέπω κανέναν-, εκτός από ερωτήσεις -δεν ξέρω αν έχει αντίρρηση η Έλλη- θα μπορούσατε να στέλνετε και τους χαιρετισμούς σας μέσα από το σύστημα, για να έχουμε μια καλύτερη επικοινωνία. Και τέλος, πριν ξεκινήσω, θέλω να πω ότι οι εισηγήσεις που έχω ακούσει σε αυτό το συνέδριο νομίζω ότι είναι πραγματικά εισηγήσεις αναφοράς. Την κυρία Μούρμουρα νωρίτερα ήθελα να τη χειροκροτήσω όταν τελείωσε. Είναι η πιο συγκεκριμένη, η πιο καλή παρουσίαση, από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που έχω ακούσει εδώ και πάρα πολλά χρόνια -και πιστέψτε με έχω ακούσει πάρα πολλές-. Κι όσοι δεν την παρακολουθήσατε από την αρχή, όταν θα ανεβεί στο διαδίκτυο νομίζω ότι πρέπει να την ακούσετε, γιατί πραγματικά μίλησε για τη νέα ΚΑΠ πολύ συγκεκριμένα και θέτοντας τις προτεραιότητες και εργαλεία στη διάστασή τους.

Το ΟΣΔΕ στην καρδιά της ΚΑΠ

Τα πάντα
για την εξυπηρέτηση
του αγρότη

gaia

Ας ξεκινήσουμε χωρίς εισαγωγή. Τι είναι το ΟΣΔΕ; Το ΟΣΔΕ είναι το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου. Ποιανού πράγματος; Των αγροτικών επιδοτήσεων της ΚΑΠ. Τι είναι η ΚΑΠ; Η ΚΑΠ είναι στόχοι και πολλές φορές είναι στόχοι, οι οποίοι μεταξύ τους μπορεί να είναι και λίγο αντικρουόμενοι, όπως είναι η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και η βιωσιμότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, θα επανέλθω μετά σε αυτό. Αφού, λοιπόν, καθορίσουμε τους στόχους της ΚΑΠ κάθε φορά, μετά επεξεργαζόμαστε τα εργαλεία. Τα εργαλεία είναι τα μέτρα. Με ποια βέλη δηλαδή θα χτυπήσουμε τους στόχους που έχουμε βάλει; Και βέβαια για να συμβούν όλα αυτά, χρειαζόμαστε παραγωγούς. Οι

παραγωγοί είναι αυτοί, οι οποίοι θα εφαρμόσουν αυτά τα μέτρα κι αφού τα εφαρμόσουν στο τέλος θα μετρήσουμε για τον κάθε στόχο ποιο ήταν το αποτέλεσμα. Στο κέντρο όλου αυτού του πράγματος είναι αυτό που λέμε Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου. Και για όσους δεν το ξέρουν, το ΟΣΔΕ είναι συνυφασμένο με τις επιδοτήσεις στη συνείδηση των αγροτών, είναι η πόρτα του κόσμου των επιδοτήσεων. Το ΟΣΔΕ, λοιπόν, για αυτούς, είναι η επικοινωνία τους με όλο το σύστημα των επιδοτήσεων. Αυτή τη στιγμή, το σύστημα των επιδοτήσεων λειτουργεί -σε αδρές γραμμές ως εξής: έχουμε την υποβολή των αιτήσεων, τον έλεγχο και την πληρωμή.

Το ΟΣΔΕ σήμερα

Τα πάντα
για την εξυπηρέτηση
του αγρότη

gaia

Πώς είναι το ΟΣΔΕ σήμερα; Στην προηγούμενη διαφάνεια, έβαλα ένα λάθος επίτηδες. Έκανα όλους τους παραγωγούς ίσους. Οι παραγωγοί, όμως, δεν είναι ίσοι. Δεν είναι ίδιοι, ούτε από πλευράς μεγέθους εκμετάλλευσης, ούτε στο μέγεθος της παραγωγής ούτε στα μέσα παραγωγής, αντίθετα υπάρχει ένα τεράστιο εύρος διαφοροποίησης. Τι κάνει, λοιπόν, το ΟΣΔΕ μέχρι σήμερα; Το ΟΣΔΕ μέχρι σήμερα προσπαθεί να χωρέσει όλους τους παραγωγούς σε ένα καλούπι, να φορέσει σε όλους ένα κουστόμ. Κατά τη γνώμη μου, το πιο σημαντικό πράγμα

που έρχεται να αντιμετωπίσει η νέα ΚΑΠ και να κάνει βήματα σε αυτήν την κατεύθυνση είναι το εξής: αντί να προσπαθούμε να προσαρμόσουμε τους παραγωγούς στην ΚΑΠ, να προσπαθήσουμε να προσαρμόσουμε περισσότερο την ΚΑΠ στους παραγωγούς. Και αυτό θέλω να σας πω ότι είναι κάτι που η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ το επεξεργάζεται και το δουλεύει για πάρα πολλά χρόνια και για αυτό αποφάσισα σήμερα στην παρουσίασή μου να μιλήσω περισσότερο για πράγματα που έχουμε κάνει όλο αυτό το διάστημα.

(Near) Future developments

- Satellite imagery
- Drones
- Smart phones / PDAs
- Aid application documentation
- Less mistakes
- Automation - full scale monitoring & control
- Less and more targeted OTS checks
- Improved efficiency with reduced administrative burden

Τα πάντα
για την εξυπηρέτηση
του αγρότη

OLAF – Σχολή Δικαστών, Νοέμβριος 2016

Και ξεκινάω από το 2016. Σε μία παρουσίαση μου σε μία εκδήλωση της OLAF, την Υπηρεσία κατά της Διαφθοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είχαμε μιλήσει το 2016 για τον τρόπο να παταχθεί η διαφθορά, γιατί το θέμα ήταν η διαφθορά στις επιδοτήσεις και απευθυνόμουν σε κοινό δικαστών. Είχαμε μιλήσει τότε για drones, είχαμε μιλήσει για αυτοματισμούς, είχαμε μιλήσει για full-scale monitoring, δηλαδή για παρακολούθηση καλλιεργειών σε όλες τις καλλιέργειες

και σε όλα τα αγροτεμάχια. Αυτά λοιπόν το 2016, και μάλιστα σε μία άλλη συνάντηση του JRC της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαμε μιλήσει πρώτοι για preventive controls, για προληπτικούς ελέγχους δηλαδή, για ελέγχους που θα βοηθούν κυρίως στον παραγωγό να κάνει σωστά τη δήλωσή του, πριν ακόμα φτάσουμε στο στάδιο των ελέγχων που διενεργούν οι οργανισμοί πληρωμών.

Διαχείριση & έλεγχος επιδοτήσεων

- 650.000 παραγωγοί υποβάλουν αίτηση (Μάρτιο-Ιούνιο)
- Έλεγχος τουλάχιστον του 5% των αιτήσεων
 - Τηλεπισκόπηση - Φωτοερμηνεία
 - Επιτόπιοι έλεγχοι
- Υπολογισμός καταλογισμών – πληρωμή ενίσχυσης

Τα πάντα
για την εξυπηρέτηση
του αγρότη

5ο Πανελλήνιο Συνέδριο, Οκτώβριος 2018

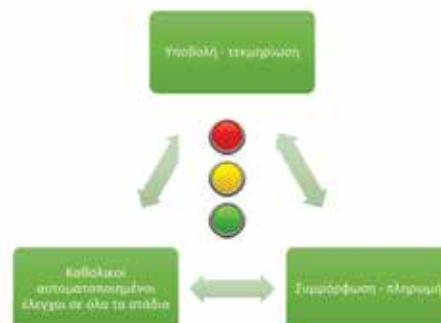

Το 2018, σε αυτή εδώ τη διαφάνεια, μιλούσαμε για την εξέλιξη που θα έχει το ΟΣΔΕ στη νέα ΚΑΠ. Μίλησε η κυρία Μούρμουρα πριν για το

σύστημα σήμερα, δεν θα το επαναλάβω αναλυτικά: υποβολή, έλεγχος, πληρωμή.

Διαχείριση & έλεγχος επιδοτήσεων

Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης & Ελέγχου καλλιεργειών

Τα πάντα για την εξυπηρέτηση του αγρότη

5ο Πανελλήνιο Συνέδριο, Οκτώβριος 2018

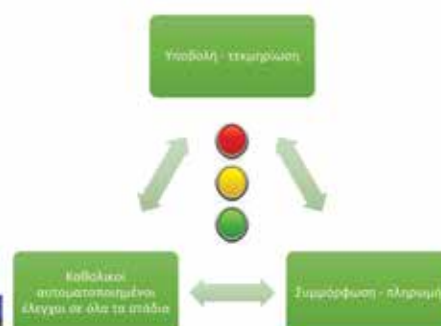
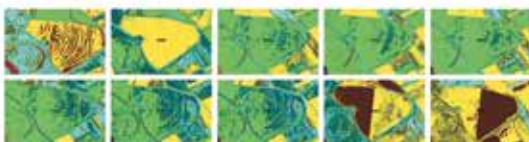

Και είπαμε ότι πάμε σε ένα νέο μοντέλο, όπου πλέον αυτά τα ξεκάθαρα στάδια θα αντικατασταθούν από έναν αέναο κύκλο, όπου οι έλεγχοι, η υποβολή και η πληρωμή θα είναι πιο προσωποποιημένες διαδικα-

σίες, και η πορεία του κάθε παραγωγού στο σύστημα των επιδοτήσεων θα συναρτάται από το τι κάνει, τι παράγει, πότε το παράγει και τι ανάγκες έχει. Πάνω σε αυτή την εξέλιξη λοιπόν εργαζόμαστε πολύ καιρό τώρα.

Διαχείριση & έλεγχος επιδοτήσεων

Ολοκληρωμένο Σύστημα Παρακολούθησης & Ελέγχου καλλιεργειών

Τα πάντα για την εξυπηρέτηση του αγρότη

5ο Πανελλήνιο Συνέδριο, Οκτώβριος 2018

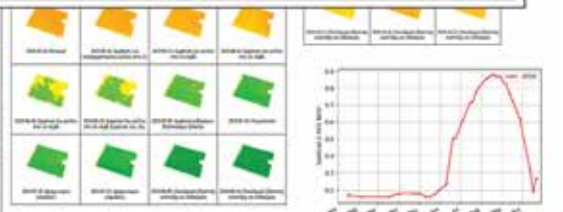

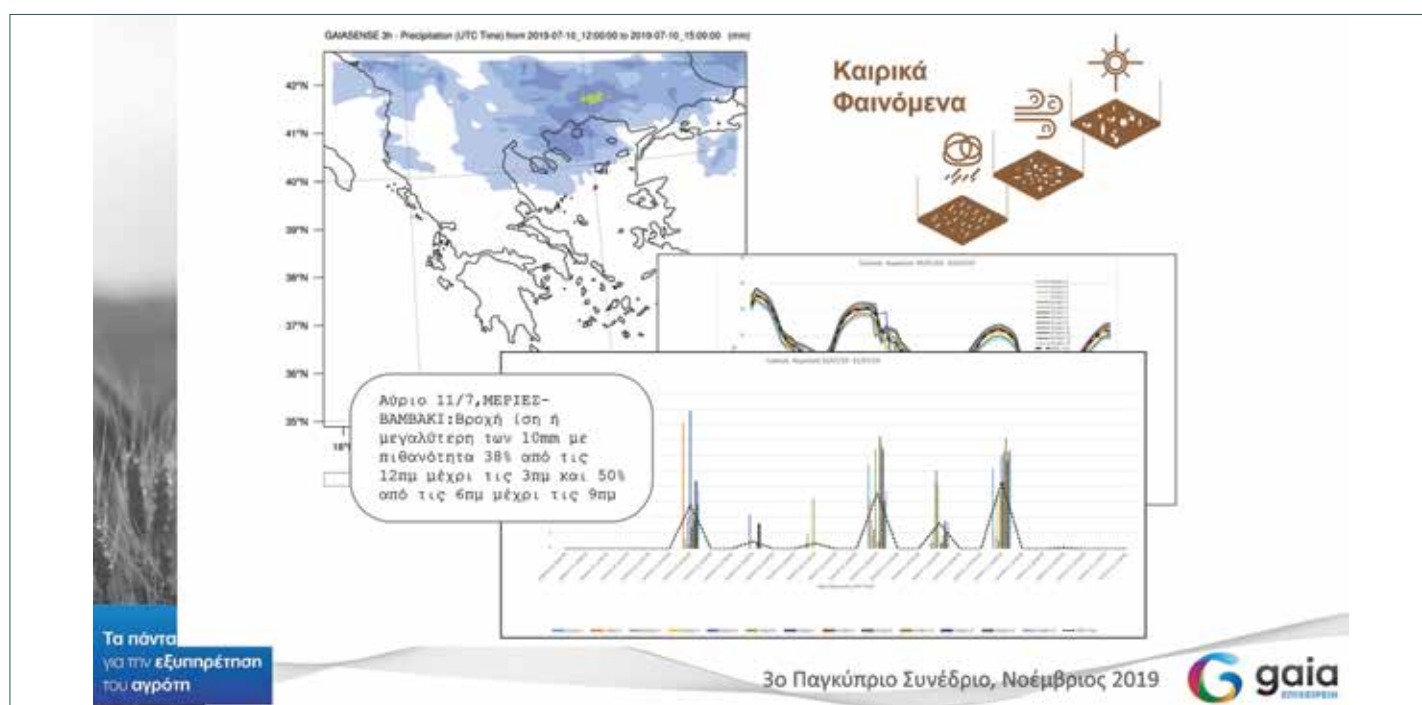
Με ποιες τεχνολογίες το επιτυγχάνουμε αυτό και γιατί είναι τόσο απαραίτητες σήμερα; Υπάρχει σήμερα μία σειρά ώριμων τεχνολογιών και εργαλείων γεωπληροφορικής που αναφέρθηκαν από πολ-

λούς ομιλητές, τεχνικούς και πολιτικούς, σε προηγούμενες εισηγήσεις και για αυτό δεν θα τα αναλύσω ξανά.

λύσεις σε αυτό το πρόβλημα, να βοηθήσει ουσιαστικά στο να «δεθούν» οι δύο αυτές ανάγκες μαζί - θα δούμε σε λίγο πως. Και είπαμε ότι θα μπορούσε η ορθολογική διαχείριση των εισροών να βοηθήσει στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας του προϊόντος, δημιουργώντας ένα eco-scheme win-win για τον παραγωγό και το περιβάλλον.

Στο Παγκύπριο Συνέδριο την ίδια χρονιά, παρουσιάσαμε εργαλεία για την ευφυή λίπανση, για τη διαχείριση του νερού και την ευφυή άρδευση,

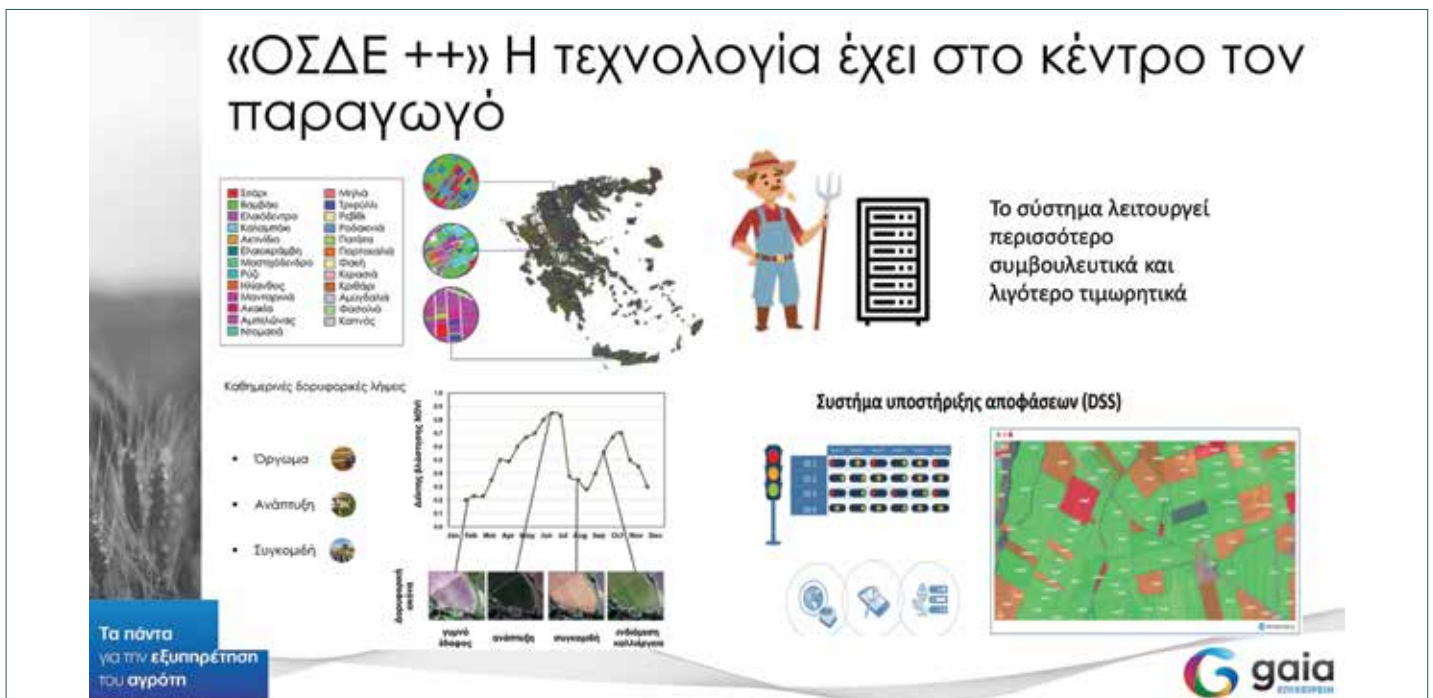
και για συστήματα προειδοποιήσεων εκτάκτων φαινομένων ως εργαλεία risk-management (που γίνεται όλο και πιο σημαντικό στην ΚΑΠ).

Και πέρυσι στο συνέδριό μας, παρουσίασα αυτή την εξίσωση, την οποία σήμερα -ακριβώς την ίδια- την περιέγραψαν τουλάχιστον τρεις ομιλητές, με προεξέχοντα τον ΥπΑΑΤ. Τι λέει αυτή η εξίσωση; Λέει ότι ο παραγωγός καλείται να παράγει περισσότερα και ποιοτικότερα τρόφιμα με λιγότερα φυσικά διαθέσιμα. Αυτό, λοιπόν, είναι ένα κεντρικό σημείο στη νέα ΚΑΠ, είναι μια μεγάλη πρόκληση για τους παραγωγούς. Και τί λέγαμε τότε; Λέγαμε ότι η βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεων και η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και του κλίματος μέχρι τώρα ήταν δύο έννοιες αντιμαχόμενες. Τώρα, όμως, έρχεται αυτό που λέμε ψηφιοποίηση να βοηθήσει στο να μπορέσουμε να λύσουμε αυτή την εξίσωση. Και τί είναι η ψηφιοποίηση; Είναι η επιστήμη, είναι η γνώση, είναι η τεχνολογία,

είναι η τεχνογνωσία, η καινοτομία, η συμβουλευτική. Και μάλιστα αυτή τη σκέψη ο καλός μου δάσκαλος στο πανεπιστήμιο, ο κύριος Μανιάτης, την προχώρησε ακόμα περισσότερο, και μέσω του μεταπτυχιακού προγράμματος που έχει δημιουργήσει και με όσα είπε στην εξαιρετική εισήγησή του νωρίτερα.

Και λέγαμε, λοιπόν, ότι με αυτόν τον τρόπο τί θα πετύχουμε; Εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας και ταυτόχρονα την αποτελεσματικότερη διαχείριση και τη μείωση του διοικητικού κόστους των επιδοτήσεων, το οποίο είναι σημαντικό για τα κράτη-μέλη, γιατί τους επιτρέπει να είναι και πιο αποτελεσματικοί απέναντι στους παραγωγούς.

Ποια είναι, λοιπόν, η δικιά μας οπτική, το δικό μας όραμα -αν το θέλετε- για το πώς θα είναι το ΟΣΔΕ της νέας εποχής. Το έχω ξαναπεί ότι θα πρόκειται για ένα ΟΣΔΕ++ και η λογική του θα είναι ότι η τεχνολογία πλέον πρέπει να έχει στο κέντρο τον παραγωγό, και όχι στο κέντρο τα συστήματα ελέγχου. Να τος, λοιπόν, ο μικρός μας παραγωγός.

Το είπε πριν η κυρία Μούρμουρα ακριβώς. Το σύστημα θα λειτουργεί περισσότερο συμβουλευτικά και λιγότερο τιμωρητικά. Αυτή είναι η λογική της νέας ΚΑΠ. Ότι τον παραγωγό δεν τον περιμένουμε στο γκισέ απέναντι, για να δούμε πόσα λεφτά θα του κρατήσουμε, αλλά προσπαθούμε σε όλη τη διαδικασία παραγωγής να τον βοηθήσουμε,

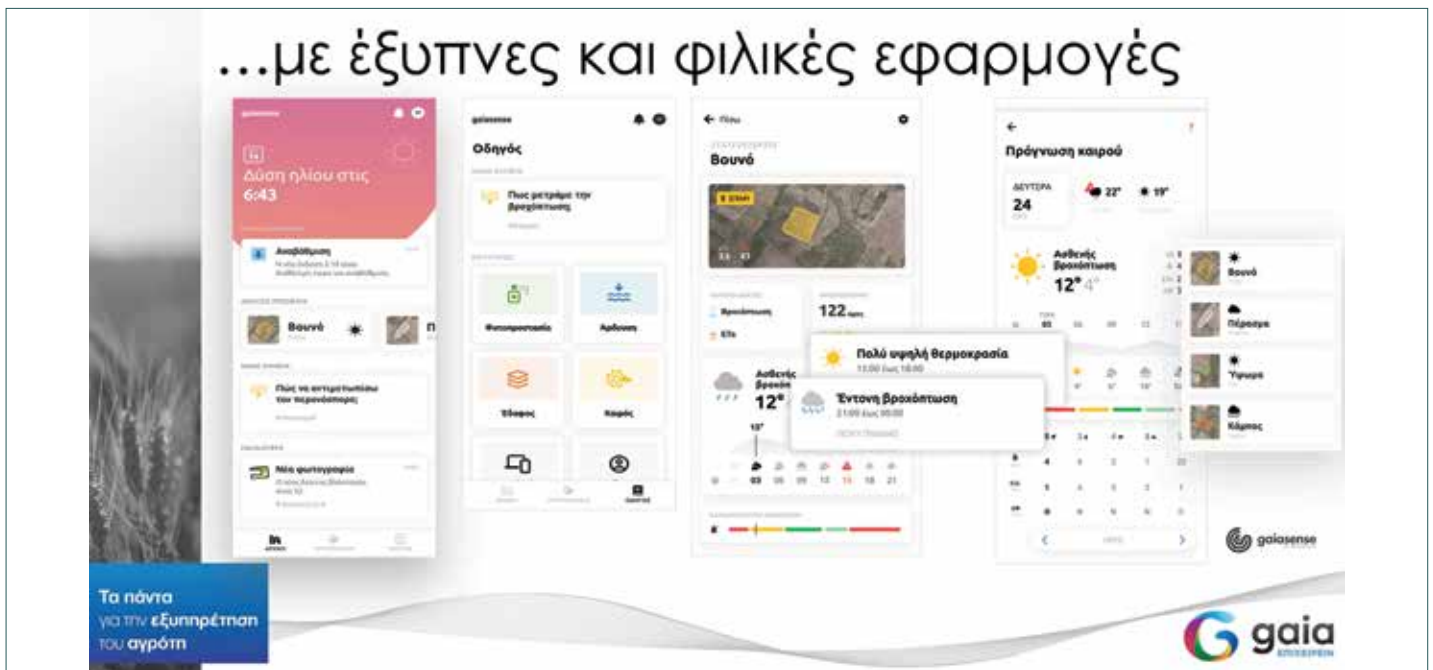
ώστε όταν θα πάει στο ταμείο, να πάρει τα χρήματα που του αναλογούν. Και σας παρουσιάζω το δικά μας σύστημα παρακολούθησης, αυτό που νωρίτερα αναφέρθηκε ως monitoring, Έχουμε αναπτύξει ένα σύστημα αναγνώρισης καλλιέργειών το οποίο λειτουργεί αυτοματοποιημένα και έχει πάρα πολύ υψηλά ποσοστά επιτυχίας. Τί κάνουμε ουσιαστικά; Από την ανάλυση διαδοχικών φωτογραφιών των αγροτεμαχίων φτιάχνουμε λεπτομερή προφίλ ανά καλλιέργεια γνωρίζοντας σε κάθε φάση η κάθε καλλιέργεια τι εικόνα πρέπει να παρουσιάζει. Αυτή η δυνατότητα, λοιπόν, τί δημιουργεί; Αυτό που είπαμε νωρίτερα

δημιουργεί ένα σύστημα υποστήριξης αποφάσεων, ένα σύστημα δηλαδή που έχει για τους οργανισμούς πληρωμών μια αξία, γιατί ελέγχει, βλέπει εάν η πορεία της καλλιέργειας είναι αυτή που θα έπρεπε να είναι. Όμως, στο επίπεδο της παραγωγικής διαδικασίας έχει τεράστια αξία και για τον παραγωγό, γιατί –όπως θα δούμε λίγο πιο μετά– η ίδια η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιείται, για να παρακολουθεί ο ίδιος ο παραγωγός την εικόνα του χωραφιού του, σε τι κατάσταση βρίσκεται, τι πρέπει να κάνει και πότε και τι πρέπει να αποφύγει σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.

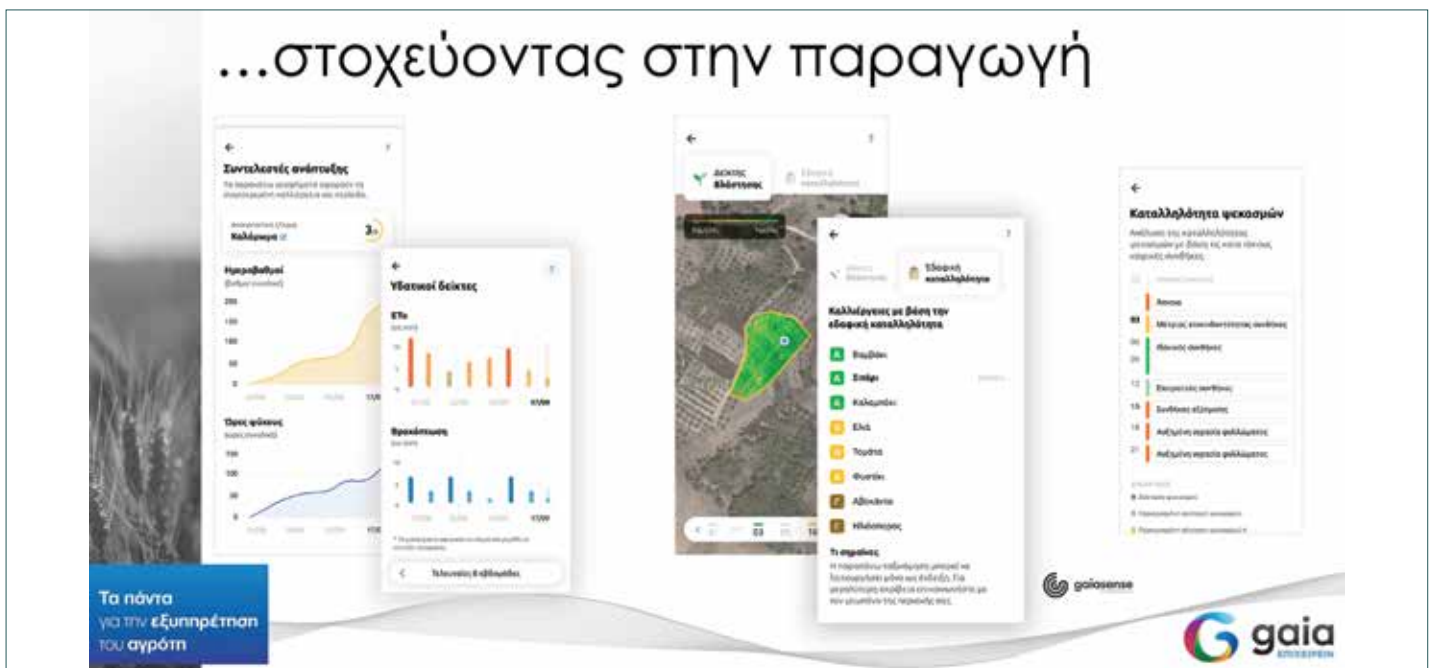
Αυτό όλο το σύστημα όμως -ειπώθηκε πάλι πάρα πολύ- απαιτεί εργασία διάδρασης με τους αγρότες, προχωρούμε δηλαδή σε ένα σύστημα όπου ο παραγωγός, είτε μόνος του είτε μέσω του συμβούλου του θα πρέπει να μπορεί να ενημερώνεται και να διαδρά με το σύστημα. Να μπορεί να βλέπει και να διαχειρίζεται δεδομένα από τα χωράφια του. Ήδη αυτό είναι μία δυνατότητα, το οποίο το έχουμε υλοποιήσει και το έχουμε προτείνει τα προηγούμενα χρόνια. Θα μπορεί να βγάζει μία φωτογραφία το χωράφι του και με αυτό να τεκμηριώνει ότι αυτό είναι το χωράφι του, αυτή είναι η καλλιέργειά του τη δεδομένη στιγμή. Αυτό λοιπόν όπως καταλαβαίνετε γλιτώνει κόπο και έξοδα από τη διοίκηση κατά τη διενέργεια των ελέγχων, και επιτρέπει και στον ίδιο τον παραγωγό να υπερασπιστεί τη δήλωσή του ή αποτρέπει αυτόν τον παραγωγό, ο οποίος μπορεί να σκεφτεί πονηρά, στο να σκεφτεί πονηρά. Και υπάρχουν τέτοιου είδους εφαρμογές που μπορούν να διαδράσουν με το σύστημα και να βοηθήσουν στην τεκμηρίωση των δηλώσεων των παραγωγών. Εύκολα μπορεί ο παραγωγός να ψηφιοποιήσει ο ίδιος το χωράφι του απλώς περιπατώντας το ή να πάει στο κέντρο του και να δώσει ένα ση-

μείο για τον εντοπισμό του. Αυτό η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ το παρέχει στο σύστημα ΟΣΔΕ από το 2017 και παρότι δεν στηρίχθηκε όσο θα έπρεπε από τη δημόσια διοίκηση, είναι μία εφαρμογή η οποία είναι πλήρως λειτουργική και μπορεί να βοηθήσει σε πάρα πολλές περιπτώσεις τους σωστούς εντοπισμούς των αγροτεμαχίων. Είναι μια λειτουργική εφαρμογή, η οποία λειτουργεί από το 2017. Όμως αυτού του είδους η διάδραση -θέλω να πάμε ένα βήμα παραπάνω- και να γίνει σαφές ότι αυτού του είδους η διάδραση και αυτού του είδους τα εργαλεία δεν υπάρχει λόγος να τα κρατήσουμε μόνο στο κανονιστικό επίπεδο, πρέπει να τα πάμε και στο παραγωγικό επίπεδο, γιατί είναι οι ίδιες τεχνολογίες. Αυτό που χρειάζεται είναι απλά να τις χρησιμοποιήσουμε διαφορετικά. Το να μπορεί δηλαδή ο παραγωγός να δει για παράδειγμα τον δείκτη υγείας της καλλιέργειάς του είναι ένα στοιχείο, το οποίο παράγεται από τα ίδια δεδομένα, τα οποία χρησιμοποιούνται για το monitoring. Οι αλγόριθμοι είναι διαφορετικοί, η προσέγγιση είναι διαφορετική, αυτή όμως αποτελεί την κεντρική κατεύθυνση και προτεραιότητα της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, γιατί αφορά την καρδιά της δουλειάς που κάνει ο κάθε αγρότης.

Πώς πρέπει να είναι όμως αυτές οι εφαρμογές; Οι παραγωγοί, στην Ελλάδα τουλάχιστον, δεν είναι άνθρωποι, οι οποίοι έχουν πολύ μεγάλη εξοικείωση με την τεχνολογία. Πρέπει να βρούμε έξυπνους τρόπους, φιλικές εφαρμογές, για να μπορέσουμε να χτίσουμε σταδιακά αυτού του είδους τη διάδραση, αυτού του είδους την επικοινωνία, που θα επιτρέπει και στους ίδιους πιο εύκολα να κάνουν πράγματα που θέλουν, αλλά και σε μας και σε όλους όσοι ασχολούνται με τον χώρο, να μπο-

ρούν να τους δώσουν την πληροφορία και τη συμβουλή που χρειάζονται. Έχω βάλει μόνο μερικές οθόνες από τη δουλειά που έχουμε κάνει πάνω σε αυτό τον τομέα. Αφορά μια mobile εφαρμογή, η οποία ξεκινάει από απλές πληροφορίες προς τους παραγωγούς, όπως είναι η δύση του ηλίου ή η ανατολή του ηλίου. Προχωράει σε πρόγνωση καιρού, η οποία μπορεί να γίνεται σταδιακά όλο και πιο λεπτομερής, όλο και πιο χρήσιμη για τον παραγωγό.

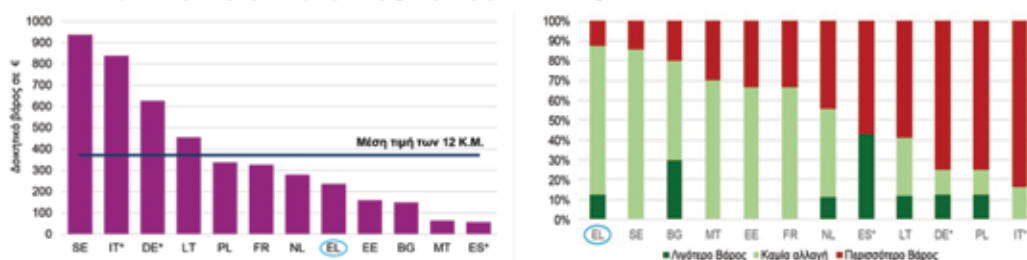

Και πηγαίνουμε με στόχευση την παραγωγή, όπως είπε νωρίτερα και ο Φώτης Χατζηπαπαδόπουλος, στοχεύοντας όμως στην παραγωγή με πληροφορίες σχετικά με την εικόνα, με την υγεία των χωραφιών, σχετικά με το αν χρειάζεται να ποτιστεί ή δεν χρειάζεται να ποτιστεί, αν εκείνη τη δεδομένη στιγμή πρέπει ο αγρότης να προχωρήσει σε λίπανση ή όχι. Είναι προφανώς μια μακρά διαδικασία όπου οι εξελίξεις είναι δι-αρκείς και ενίοτε ραγδαίες. Αποτελεί όμως το πιο σημαντικό πεδίο ανά-

πτυξης συνολικά για τη γεωργία αυτή τη στιγμή σε παγκόσμιο επίπεδο. Χαιρόμαστε και είμαστε περήφανοι γι' αυτό γιατί όταν ξεκινήσαμε, όπως σας έδειξα ήδη, να μιλάμε για ευφυή γεωργία και να παρουσιάζουμε τη δουλειά μας, η πορεία μας ήταν μοναχική και καθόλου εύκολη, πολλές φορές βρεθήκαμε σε εχθρικό περιβάλλον ή ακόμα και χλευαστήκαμε για την πεποίθησή μας ότι τέτοιου είδους εφαρμογές αποτελούν την αιχμή της ψηφιοποίησης του αγροτικού τομέα.

Η μεγάλη βελτίωση

- Πληρωμή των Δικαιωμάτων Βασικής Ενίσχυσης κατά 99.6% την τελευταία τριετία
- Εξάλειψη καταλογισμών προστίμων στη χώρα από την Ε.Ε.
- Μεγαλύτερη «απορρόφηση» της διοικητικής επιβάρυνσης από την εφαρμογή της τρέχουσας ΚΑΠ

https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/external-studies/2018-analysis-adm-burden-arising-cap/final-report_en.pdf

Τα πάντα
για την εξυπηρέτηση
του αγρότη

Εκδήλωση Συνηγόρου του Πολίτη, Σεπτέμβριος 2019

 gaia

Θα κλείσω με δύο διαφάνειες που χρησιμοποίησα πριν από περίπου ενάμιση χρόνο σε μία εκδήλωση για τον Συνήγορο του Πολίτη, εκεί δηλαδή όπου το σύστημα των επιδοτήσεων καλούνταν λίγο-πολύ να απολογηθεί, γιατί βρέθηκαν κάποιες περιπτώσεις παραγωγών, οι οποίοι –όπως είπα τότε– έπεσαν στη μαύρη τρύπα του συστήματος. Είπα, λοιπόν, ότι διανύσαμε πολύ δρόμο. Πετύχαμε πάρα πολλά πράγματα τα τελευταία 7 χρόνια που υπάρχει αυτό το πλαίσιο. Η πληρωμή των δικαιωμάτων βασικής ενίσχυσης δεν είναι θέσφατο, δεν είναι αυτόματη διαδικασία. Η εξάλειψη του καταλογισμού των προστίμων στη χώρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, επίσης, δεν είναι θέσφατο και δεν ήταν κάτι, το οποίο γινόταν αυτόματα και ο λόγος που είχαμε -αν θυμάστε οι παλιό-

τεροι- όλους αυτούς τους καταλογισμούς ήταν, γιατί αδυνατούσαμε να έχουμε συστήματα ελέγχου σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Και το αγαπημένο μου διάγραμμα: οι Έλληνες παραγωγοί να εμφανίζονται σε έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως οι πιο ευχαριστημένοι σε σχέση με άλλους, από χώρες όπως η Σουηδία, η Γερμανία, η Ισπανία, η Ιταλία, σε ό,τι αφορά την επαφή τους με το ΟΣΔΕ. Αυτό, δηλαδή, που καταφέραμε ως χώρα την τελευταία επταετία ήταν να απορροφήσουμε πολύ μεγαλύτερη διοικητική επιβάρυνση από άλλες χώρες, στις οποίες η δυσaráσκεια των παραγωγών είναι σαφώς υψηλότερη -είναι οι κόκκινες μπάρες που βλέπετε στο διάγραμμα.

Συνοψίζοντας

- Τεράστια πρόοδος τα τελευταία έτη
- Το πλαίσιο υποβοήθησης πρέπει να ενισχυθεί με ισχυρή εποπτεία και σεβασμό στους παραγωγούς
- Η εξέλιξη των τεχνολογικών υποδομών και εργαλείων αποτελεί μονόδρομο για ένα τόσο μεγάλο και πολύπλοκο έργο – Υπάρχουν ώριμες λύσεις
- Η μείωση του αριθμού των αστοχιών θα επιτρέψει στον ΟΠΕΚΕΠΕ να αντέχει το διοικητικό βάρος

Τα πάντα
για την εξυπηρέτηση
του αγρότη

Εκδήλωση Συνηγόρου του Πολίτη, Σεπτέμβριος 2019

 gaia

Είχα συνοψίσει τότε -αυτή είναι μία διαφάνεια από την εκδήλωση του Συνηγόρου του Πολίτη- για την τεράστια πρόοδο που κάναμε. Είχα πει ότι το πλαίσιο υποβοήθησης πρέπει να ενισχυθεί με ισχυρή

εποπτεία και σεβασμό στους παραγωγούς, ότι πρέπει να πατήσουμε πάνω σε αυτό που χτίσαμε, για να πάμε στο επόμενο βήμα. Είχα πει ότι η εξέλιξη των τεχνολογικών υποδομών και εργαλείων είναι

μονόδρομος για να πετύχει και ο Οργανισμός Πληρωμών (ΟΠΕΚΕ-ΠΕ) γιατί αυτό ήταν το ζητούμενο, να έχει επιτυχία σε ένα πολύπλοκο έργο- ότι μόνο με αυτοματοποιημένο τρόπο μπορούμε να ελέγξουμε όλον αυτόν τον ορυμαγδό των δεδομένων που έχουμε πλέον στη διάθεσή μας και καλούμαστε να ελέγξουμε. Και είχα πει βέβαια ότι όσο πιο σωστά είναι τα δεδομένα που μπαίνουν μέσα στο σύστημα, όταν έρχεται η ώρα να ελεγχθούν, τόσο θα αντέχουν οι οργανισμοί πληρωμών το διοικητικό βάρος, ώστε να μην υπάρχουν αυτοί -που

λέω εγώ- οι παραγωγοί που πέφτουν στη μαύρη τρύπα, δηλαδή αυτοί που πέφτουν θύματα χονδροειδούς σφάλματος. Όταν ο αριθμός τους καμιά φορά είναι μεγαλύτερος από ό,τι μπορεί να διαχειριστεί ένας οργανισμός πληρωμών- οι αγρότες χάνουν τα χρήματά τους ή καθυστερεί πολύ η πληρωμή τους, και όλοι γνωρίζουμε πόσο σημαντικές είναι οι επιδοτήσεις για τον κάθε έναν από τους 650.000 δικαιούχους.

Αυτό που θέλω να πω κλείνοντας είναι ότι έχει έρθει η ώρα- κατά τη γνώμη μας- να ανέβουμε στο κύμα. Υπάρχουν δύο τρόποι να αντιμετωπίσει κάποιος ένα μεγάλο κύμα: είτε να ανέβει πάνω στο κύμα και να πάει μαζί του, είτε να προσπαθεί να περάσει από κάτω κρατώντας την ανάσα του. Αυτό που θέλω να πω είναι ότι η χώρα πρέπει να κάνει βήματα σήμερα. Ήδη -κατά τη γνώμη μου- έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος, ήδη πάρα πολλά από αυτά που ανέφερε η κυρία Μούρμουρα νωρίτερα εμείς δεν τα έχουμε εφαρμόσει στο σύστημα των επιδοτήσεων, παρότι υπάρχουν λύσεις και προτάσεις συγκεκριμένες πάνω στο τραπέζι. Χρειάζεται λοιπόν αυτή τη στιγμή να κερδίσουμε το χαμένο έδαφος. Απαιτείται ένα φιλόδοξο και καθαρό σχέδιο και πλαίσιο για το πού θέλουμε να πάμε το ΟΣΔΕ της νέας εποχής, τι υπεραξίες θέλουμε να δημιουργήσουμε από τα δεδομένα, τι διασύνδεση δεδομένων θέλουμε να παρέχουμε για να δημιουργήσουμε αυτή την υπεραξία. Από την πλευρά μας, πραγματικά θέλω να πω ότι είμαστε περήφανοι για τη δουλειά που έχουμε κάνει όλα αυτά τα χρόνια, είμαστε απολύτως έτοιμοι να συμβάλουμε σε αυτή την κατεύθυνση και ελπίζω ότι σε ένα χρόνο δεν θα ξαναλέμε τι πρέπει να κάνουμε, αλλά θα είμαστε στην ευτυχή θέση να αναλύσουμε τι έχουμε ήδη πετύχει. Ευχαριστώ.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε τον Δημήτρη Καπνιά. Δεν έχω κάποιο σχόλιο να κάνω. Νομίζω ότι και με την εισήγηση της Εύης της Μούρμουρα και με τη δική σου φτάσαμε σε ένα πολύ υψηλό βαθμό κατανόησης του τι σημαίνει ένα σύγχρονο ΟΣΔΕ στην υπηρεσία του παραγωγού, με την πολλαπλή διάσταση αυτού που εννοούμε λέγοντας «στην υπηρεσία του παραγωγού». Το κύμα -ναι-, το σερφάρισμα επάνω στο κύμα είναι μία κοινή πρακτική στον ψηφιακό κόσμο και είναι η ώρα να ανέβουμε στο κύμα, συμφωνών μαζί σου. Προχωράμε στον επόμενο ομιλητή από την Ιταλία, από την Coldiretti. Η Coldiretti είναι μία από τις πιο σημαντικές οργανώσεις εκπροσώπησης των αγροτών, όχι μόνο στη χώρα της, αλλά και πανευρωπαϊκά με εκατομμύρια αγρότες-μέλη. Ο Lorenzo Belcapo που έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε σήμερα στο συ-

νέδριό μας, είναι ο υπεύθυνος των κέντρων εξυπηρέτησης αγροτών εκ μέρους της Coldiretti. Έχει έναν ανάλογο -αν μου επιτρέπετε- ρόλο στο εθνικό τοπίο της Ιταλίας με αυτόν του Δημήτρη. Είμαστε πολύ χαρούμενοι που τον έχουμε κοντά μας. Τον καλωσορίζω και περιμένουμε με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον να ακούσουμε τα όσα έχει να μας πει, σαν μία έξωθεν μαρτυρία από μία άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με αυτό το πολύ σημαντικό ζήτημα. Αγαπητέ Lorenzo, έχεις τον λόγο.

Lorenzo Belcapo

Υπεύθυνος Κέντρων Εξυπηρέτησης Αγροτών (ΚΕΑ), Coldiretti (Ιταλία)

Καλησπέρα σε όλους. Ευχαριστώ για την πρόσκληση στο συνέδριό σας και σε ένα πλαίσιο ανταλλαγής απόψεων εξαιρετικού ενδιαφέροντος. Η τεχνολογία εισέβαλε σε όλα τα κράτη-μέλη και θα πρέπει να προσπαθήσουμε να τη χρησιμοποιήσουμε υπέρ των αγροτών. Βρίσκομαι εδώ εκπροσωπώντας την Coldiretti, η οποία είχε διοργανώσει ένα σημαντικό συνέδριο για να πραγματοποιηθεί ακριβώς και να παρουσιάσει αυτή μας την εμπειρία. Σε σχέση με τα όσα

ελέγχσαν από την εκπρόσωπο της Επιτροπής, όταν το 2018 ξεκίνησε η πραγματική χρήση της δορυφορικής παρακολούθησης για την εφαρμογή της ΚΑΠ, όπως άκουσα προηγουμένως, σε συνέχεια της τροποποίησης με την οποία εισήχθησαν αυτές οι νομοθετικές καινοτομίες, αποφασίσαμε να την εφαρμόσουμε πειραματικά για αρχή, για να δούμε και τον αντίκτυπο που θα είχε στους παραγωγούς, γιατί το ΟΣΔΕ μας προβλημάτιζε, κυρίως σε ό,τι αφορούσε τον αντίκτυπο στον Ιταλό αγρότη, καλλιεργητή. Μιλάμε για παραγωγούς με κατακερματισμένο κλήρο, με πολύ χαμηλό αριθμό εκταρίων, δέκα εκτάρια επιφάνεια. Έγινε, λοιπόν, η επιλογή από την αρχή να πειραματιστούμε αμέσως σε αυτές τις νέες τεχνολογίες. Το 2018 έγινε μία πρώτη πειραματική εφαρμογή σε μία και μοναδική ιταλική περιφέρεια. Πρόκειται για έναν παραγωγό σε μία περιφέρεια. Μας φάνηκε ο πιο εύκολος τρόπος προσέγγισης. Εγώ θα σας παρουσιάσω, εν συνόψει, τον τρόπο εφαρμογής και χρήσης της νέας αυτής τεχνολογίας, που κάθε κράτος-μέλος θα κληθεί να αποφασίσει στο μέλλον.

Από την εμπειρία του 2018, που αφορούσε το βασικό καθεστώς πληρωμής, περάσαμε σταδιακά και καταφέραμε να ξεπεράσουμε το κομβικό σημείο, τις δυσκολίες αυτών των νέων τεχνολογιών, γιατί και η ιταλική επικράτεια παρουσιάζει ποικιλομορφία -ορεινές/πεδινές περιοχές-, αλλά και τα ίδια τα καθεστώτα συνεπάγονται διαφορετικού τύπου ελέγχους. Μετά το 2018, λοιπόν, έγινε αυτή η αναβάθμιση σε ολόκληρη την ιταλική επικράτεια σε ότι αφορά στο επίπεδο των βασικών πληρωμών. Υπάρχουν 17 επαρχίες υπό παρακολούθηση, όπου υπάρχουν όλα τα καθεστώτα άμεσης ενίσχυσης του πυλώνα 1 που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία. Πώς αποφασίσαμε τώρα να κάνουμε χρήση αυτών των νέων τεχνολογιών στην Ιταλία; Σκεφτήκαμε να εντοπίσουμε κάποιους δείκτες, κάποια ορόσημα, βάσει εικόνων που διαθέτουμε που συνδέονται με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Copernicus, που αναφέρθηκε. Αναφέρομαι στις δραστηριότητες καλλιέργειας ή συγκομιδής προϊόντων. Όλα αυτά τα στοιχεία μπορούν να εντοπιστούν λιγότερο ή περισσότερο εύκολα από τα συστήματα δορυφορικής παρακολούθησης που χρησιμοποιούμε. Αυτό το σύστημα παρακολούθησης χρησιμεύει εν τοις πράγμασι να αντικαταστήσει όλα τα επιτόπια συστήματα ελέγχου. Η σύγκριση δεν ήταν εύκολη και κατ' ουσίαν δεν υπήρχαν και πολύ μεγάλες διαφορές. Τα επίπεδα λεπτομέρειας που μας έδιναν τα ευρωπαϊκά συστήματα παρακολούθησης επιβεβαίωναν πλήρως τα αποτελέσματα των επιτόπιων τακτικών ελέγχων στους κλήρους. Υπάρχουν και ειδικοί δείκτες, όπως π.χ. για το στάρι. Εντοπίστηκε ένας δείκτης που μπορεί, σε πρακτικό επίπεδο, να εντοπίσει όσα αποτυπώνει ο δορυφόρος, όταν παρακολουθεί τη σοδιά, την ανάπτυξη και τη συγκομιδή. Αυτό, λοιπόν, δόθηκε στους παραγωγούς. Οι αντιδράσεις από πλευράς παραγωγών ήταν ότι δεν έδειξαν πλήρη εμπιστοσύνη στα στοιχεία αυτά. Κατανόησαν μόνο εκ των υστέρων, μέσω του διαλόγου, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, ότι η κεντρική διοίκηση επέτρεψε την ύπαρξη διορθωτικών κινήσεων και αυτό υπήρξε μεγάλο κίνητρο για να κατανοήσουν οι αγρότες, οι γεωργοί, ότι το μοντέλο αυτό, λειτουργούσε υπέρ τους και θα διευκόλυνε όλο το γραφειοκρατικό εκείνο σκέλος που συνιστούσε εμπόδιο προηγουμένως για όλους τους Ιταλούς αγρότες. Πράγματι, διανοίγονται σενάρια και επιλογές για τους Ιταλούς γεωργούς άκρως ενδιαφέροντα, ενώ δηλώθηκε ευθύς αμέσως από τη δημόσια διοίκηση το γεγονός ότι όλες αυτές οι πληροφορίες παραμένουν σε καθαρά διοικητικό επίπεδο και ότι κανείς τρίτος δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στα δεδομένα αυτά για να κάνει χρήση αυτών. Αυτό που μάθαμε εμείς στην πορεία ως Coldiretti, το επόμενο βήμα που προέκυψε σχεδόν αυθόρμητα, είναι ότι τις ίδιες πληροφορίες που η δημόσια διοίκηση χρησιμοποιεί στην Ιταλία για να ενεργεί τους διοικητικούς ελέγχους μπορούν να τεθούν στην υπηρεσία των παραγωγών για την ανάπτυξη των εκμεταλλεύσεών τους. Πιστεύουμε ότι η κάθε γεωργική επιχείρηση πρέπει να γνωρίζει ότι υπάρχουν όλες αυτές οι δυνατότητες. Ως εκ τούτου, ως Coldiretti προσπαθήσαμε, από την αρχή αυτού του ατυχούς έτους, του 2020, να βρούμε τρόπους να επικοινωνήσουμε με τους γεωργούς και τα μέλη μας, ώστε να αξιοποιήσουν αυτές τις δυνατότητες. Εμείς, λοιπόν, πλέον είμαστε σε θέση να έρθουμε σε

επαφή με όλους τους παραγωγούς, ανεξάρτητα από το μέγεθος των εκμεταλλεύσεών τους και τις καλλιέργειές τους. Έχουμε, λοιπόν, τη δυνατότητα χρήσης δορυφορικών δεικτών και τεχνολογίας που επιτρέπει σε αυτούς τους γεωργούς να έχουν πρόσβαση σε κάποια δεδομένα και επιτρέπει σε εμάς να τους βοηθήσουμε, βεβαίως, να προσεγγίσουν αυτές τις νέες τεχνολογίες. Έχουμε επτά δορυφορικούς δείκτες που καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της επικράτειας της Ιταλίας και, πέραν αυτού, πρέπει και εμείς να χρησιμοποιήσουμε όλα τα μέτρα, στα οποία και εσείς αναφερθήκατε, και να αναπτύξουμε περισσότερα εργαλεία που θα δίνουν τη δυνατότητα στους παραγωγούς να χρησιμοποιούν αυτές τις νέες τεχνολογίες με μεγαλύτερη επιτυχία και αποτελεσματικότητα.

Έλλη Τσιφόρου: Να ευχαριστήσουμε θερμά τον Lorenzo Belcaro για την τοποθέτησή του. Μοιράστηκε μαζί μας στην ιταλική εμπειρία. Διαπιστώνουμε ότι δεν είμαστε τόσο μακριά, ότι και στο επίπεδο των παραγωγών και στο επίπεδο των φορέων που συνεργάζονται με τους παραγωγούς, οι προβληματισμοί είναι ίδιοι και η κατεύθυνση είναι ίδια. Τον ευχαριστούμε πολύ. Είμαστε πολύ περιορισμένοι, από πλευράς χρόνου, για να περάσουμε σε διαδικασία ερωτήσεων. Θα ήθελα τώρα να συνεχίσουμε με τους άμεσα ενδιαφερόμενους αυτής της υπόθεσης και όλης της θεματικής του συνεδρίου, που είναι οι ίδιοι οι παραγωγοί. Έχουμε τρεις εκπροσώπους τους σήμερα μαζί μας, έχουμε τη χαρά να τους φιλοξενούμε και στο στούντιο και με απομακρυσμένη σύνδεση. Θα ήθελα να ξεκινήσουμε από το Χρήστο Μπαρλιά, ο οποίος είναι πρόεδρος της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Κορινθίας και αντιπρόεδρος της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Κύριε Μπαρλιά, έχετε τον λόγο.

Χρήστος Μπαρλιάς

Πρόεδρος Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Κορινθίας ΑΕΣ ΑΕ, Αντιπρόεδρος GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Γεια σας και από μένα. Είχαμε συνηθίσει στα προηγούμενα συνεδρία μία γεμάτη αίθουσα, ένα μεγάλο ακροατήριο. Σήμερα, λόγω της πανδημίας, μπορεί να είμαστε μόνοι μας εδώ, αλλά, από ό,τι μου λένε τα παιδιά, υπάρχει μία πολύ μεγάλη συμμετοχή, η οποία είναι διπλάσια και τριπλάσια των προηγούμενων ετών και αυτό πιστεύω ότι μας χαροποιεί όλους, γιατί φαίνεται ότι συζητάμε κάτι, το οποίο είναι χρήσιμο για τα επόμενα επτά χρόνια της ΚΑΠ. Πιστεύουμε ότι στο τέλος του συνεδρίου τα συμπεράσματα θα είναι οι βάσεις για τις προτάσεις μας, για την καινούρια πορεία του αγροτικού τομέα στη χώρα μας. Με βάλατε, βέβαια, να μιλήσω μετά τον κύριο Δημήτρη Καπνιά. Είμαστε συνεργάτες. Κάλυψε το μεγαλύτερο μέρος για το ΟΣΔΕ και, βέβαια, θα ήταν παράδοξο να μη συμφωνήσω μαζί του, αφού είναι συνεργάτης μου και εγώ είμαι αντιπρόεδρος στην GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Δεν υπάρχει περίπτωση να μη συμφωνήσω με αυτά που είπε και θέλω να κάνω μερικές επισημάνσεις.

Και πρώτα-πρώτα, να ξεκινήσω με την τοποθέτηση της κυρίας Μούρμουρα από τις Βρυξέλλες, η οποία πιστεύω δίνει μία απάντηση στην παραφιλολογία και στις Κασσάνδρες που έλεγαν τώρα, εδώ και αρκετό καιρό, «Τί κάνετε εσείς στην GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ σαν φορέας συντονισμού; Πώς διαχειρίζεστε το ΟΣΔΕ; Εμείς μπορούμε να το κά-

νουμε, γιατί είναι απλό και μας τα λέτε πολύ δύσκολα». Σίγουρα, λοιπόν, η τοποθέτηση της λέει ότι για να πάμε στη νέα ΚΑΠ πρέπει αυτό το εργαλείο που έχουμε, το οποίο, μας έδωσε μεν πολλά κατά την προηγούμενη περίοδο, αλλά πρέπει να το εκσυγχρονίσουμε ακόμα περισσότερο, να το προσαρμόσουμε στα καινούρια δεδομένα και, στο τέλος, να σερφάρουμε -που είπε και ο Δημήτρης. Άρα, λοιπόν, είναι γεγονός ότι με την ηλεκτρονική δήλωση, δηλαδή με έναν υπολογιστή και μία γραμμή στο διαδίκτυο, πήγαμε σε μία άλλη εποχή. Αυτή τη διανύσαμε, πέρασε η επταετία και φτάσαμε στο σήμερα. Είναι γεγονός ότι ο παραγωγός το αγκάλιασε, γιατί βλέπουμε ότι η συμμετοχή του παραγωγού στα ΚΥΔ μας ξεπερνάει το 98%. Άρα, λοιπόν, ήδη αυτό έγινε το πολυεργαλείο, το οποίο -από ό,τι φάνηκε- στην αρχή το πήρε σαν εργαλείο για να παίρνει μόνο την επιδότηση, αλλά αυτό τελικά ήταν πολυεργαλείο. **Και οι προηγούμενοι ομιλητές είπαν ότι η νέα ΚΑΠ, αφού έχουμε τη γνώση της προηγούμενης, πρέπει να μπορεί να συμβάλει, ώστε ο παραγωγός να παράξει ποιοτικά προϊόντα, τα οποία να είναι φιλικά προς το περιβάλλον, να είναι ανταγωνιστικά στο ράφι και να μπορεί και ο παραγωγός να ζήσει από αυτά. Είναι γεγονός ότι για αυτό ακριβώς κάποιοι εμπνεύστηκαν για να φτιάξουν τη GAIA ΕΠΙΧΕΡΕΙΝ, εμπνεύστηκαν και έφτιαξαν το Gaiasense, το οποίο απαντάει σε όλα αυτά, δηλαδή φτιάξαμε τα κατάλληλα εργαλεία, τα οποία αν ο παραγωγός τα χρησιμοποιήσει, θα μπορέσει να απαντήσει στις προκλήσεις που σήμερα όλοι βάζουμε: περιβάλλον, ποιότητα, ανταγωνιστικότητα και να αποκομίσουμε και το κέρδος που πρέπει -αλλιώς δεν θα παράγουμε.** Άρα, λοιπόν, είχαμε προβλέψει και για αυτό. Το οποίο, μαζί με τον γεωργικό σύμβουλο, θα είναι ένα κατάλληλο εργαλείο, για να μπορέσουμε στην καινούρια ΚΑΠ να είμαστε αισιόδοξοι ότι ο παραγωγός θα μπορέσει να πραγματοποιήσει τους στόχους του. Με το καινούριο ΟΣΔΕ, δηλαδή, να παίρνει τις επιδοτήσεις, να παράγει τα προϊόντα που πρέπει και να έχει και το οικονομικό αποτέλεσμα που πρέπει. Για να γίνει αυτό, πρέπει η δημόσια διοίκηση -το κράτος δηλαδή- να βάλει το χέρι βαθιά στην τσέπη και να αρχίσουν να ξετυλίγονται τα προγράμματα για την αγροτική καινοτομία, για τους γεωργικούς συμβούλους, γιατί ο παραγωγός αυτή τη στιγμή είναι σε δεινή οικονομική κατάσταση, είναι φοβισμένος. Δεν μπορούμε να τον πείσουμε για να επενδύσει και να πληρώσει από μόνος του αυτά τα τεχνολογικά εργαλεία, τα οποία θα του φέρουν αυτό το αποτέλεσμα.

Όσο λοιπόν αργοπορούμε και μέσα από τη γραφειοκρατία βάζουμε εμπόδια και δικλείδες, τόσο αργότερα θα πάμε στο αποτέλεσμα, το οποίο θα πρέπει να συνδυάσουμε, όπως είπα, για την παραγωγή, αλλά και για τις επιδοτήσεις.

Τώρα, για να μη μακρηγορώ και επειδή με κάλυψαν οι προηγούμενοι, **πρέπει η νέα ΚΑΠ να συζητηθεί με την παραγωγική βάση. Δεν μπορεί τη στιγμή που δίνεται δυνατότητα στο κάθε κράτος-μέλος να παρουσιάσει το μοντέλο του να μην έχει γίνει αυτό ακόμα. Δεν μπορεί, δηλαδή, 10 επιστήμονες να κλειστούν μέσα στο γραφείο ενός Υπουργείου -ή δεν ξέρω που αλλού-, στον ΟΠΕΚΕΠΕ, και να παρουσιάσουν το καινούριο μοντέλο της επταετίας. Πρέπει να γίνει μακρύς διάλογος σε όλη την Ελλάδα, να μαζεθούν τα συμπεράσματα, να ακουστούν οι απόψεις, οι προβληματισμοί, και, στο τέλος, να φτιάξουμε ένα μοντέλο, το οποίο να μην το φοβάται ο παραγωγός.** Αυτό που είπε ο Δημήτρης : ο παραγωγός είναι δύσπιστος. Γιατί; Γιατί δεν έχει το ικανοποιητικό αποτέλεσμα που πρέπει. Άρα, λοιπόν, πρέπει να δούμε τους προβληματισμούς του, να βρούμε τα προβλήματα και, στο τέλος, να αποφασίσουμε για κάτι που θα μπορεί να είναι υλοποιήσιμο και για την Πολιτεία μαζί με τον ΟΠΕΚΕΠΕ, αλλά και για τον παραγωγό, όσον αφορά τα προϊόντα και την προοπτική του.

Αυτές ήταν οι σκέψεις μου, αφού συμφώνησα για το ΟΣΔΕ με όλα αυτά που είπε ο Δημήτρης Καπνιάς και εύχομαι στο τέλος του συνεδρίου να βγουν ασφαλή συμπεράσματα, τα οποία θα πρέπει να τα λάβει υπόψη της η πολιτεία, για να διανύσουμε την καινούρια ΚΑΠ με σιγουριά, με αισιοδοξία, αλλά και με οικονομικό αποτέλεσμα για τον Έλληνα παραγωγό. Σας ευχαριστώ πολύ και θα είμαι παρών σε

όλη την πορεία του συνεδρίου.

Έλλη Τσιφόρου: Ευχαριστούμε και εμείς τον πρόεδρο της Ένωσης Κορινθίας και αντιπρόεδρό μας, τον κύριο Μπαρλιά, για τα πολύ σημαντικά μηνύματα. Προφανώς, η γνώμη των παραγωγών, των άμεσα ενδιαφερομένων είναι αυτή που βαρύνει περισσότερο. Θα ήθελα, επειδή έχουμε υπερβεί τον χρόνο, να ξανασυνδεθούμε με την κυρία Μουρμούρα, στην περίπτωση που θέλει να αποδεσμευτεί από το πάνελ. Εάν έχετε κάποιο σχόλιο σε αυτά που ακούστηκαν, μέχρι στιγμής, πριν σας αποχαιρετήσουμε και σας ευχαριστήσουμε θερμά.

Εύη Μούρμουρα: Καλησπέρα ξανά. Ελπίζω να με ακούτε. Ήταν πολύ ευχάριστες οι παρουσιάσεις από τον κύριο Καπνιά. Οπότε σαν ένα τελευταίο σχόλιο, λοιπόν, από μένα είναι ότι αυτό το τρίπτυχο - κανόνες, παραγωγοί και επιδόσεις - πρέπει να διασφαλιστεί, ουσιαστικά, για τη μελλοντική ΚΑΠ. Το ένα δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς το άλλο και έχουμε μία ευκαιρία τώρα -ας το δούμε σαν ευκαιρία - τα συστήματα να είναι εκεί, όχι μόνο για να διασφαλίζουν τους κανόνες, αλλά, όπως είπαμε, και για να βοηθήσουν τους γεωργούς και, εν τέλει, το κράτος-μέλος να επιτύχει τους στόχους που θα έχει θέσει στο στρατηγικό του σχέδιο. Ήταν και ένα θέμα που άγγιξε ο κύριος Καπνιάς με τους δείκτες. Για παράδειγμα, αν τα συστήματα δεν είναι εκεί, αν η τεχνολογία δεν είναι εκεί, οι δείκτες δεν μπορούν να υπάρχουν, δεν θα είναι σωστά τα αποτελέσματα, δεν θα είναι σωστοί οι αριθμοί. Οπότε είναι ένα τρίπτυχο, όπου το ένα στοιχείο δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς το άλλο.

Έλλη Τσιφόρου: Ακριβώς. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Εύη Μούρμουρα: Καλή συνέχεια στο συνέδριό σας. Σας ευχαριστώ.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς. Καλή συνέχεια, προχωράμε. Προχωράμε με δύο ακόμα ομιλητές, πάλι από το παραγωγικό/συνεταιριστικό κόσμο της χώρας και έχουμε στη σύνδεση τον Κώστα Γιαννόπουλο, ο οποίος είναι ο Γενικός Διευθυντής της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης, για να μοιραστεί μαζί μας -και τον ευχαριστούμε που αποδέχτηκε την πρόσκληση- την εμπειρία του σε σχέση με αυτό το σημαντικό εργαλείο που λέγεται ΟΣΔΕ, από την πλευρά και από τη σκοπιά των παραγωγών και των συνεταιρισμών. Κύριε Γιαννόπουλε, έχετε τον λόγο.

Κώστας Γιαννόπουλος

Γενικός Διευθυντής Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Θεσσαλονίκης (ΕΑΣΘ)

Καλησπέρα και από μένα. Καλησπέρα από τη Θεσσαλονίκη. Ήθελα να σας ευχαριστήσω που μου κάνετε την τιμή να είμαι ένας από τους ομιλητές του 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ σήμερα. Σίγουρα είχαμε συνηθίσει στα προηγούμενα συνέδρια της GAIA να ανταμώνουμε και εκτός από τις απαιτήσεις των εργασιών του κάθε συνεδρίου, να ανταλλάσσουμε απόψεις με ομιλητές και προσκεκλημένους, αλλά και όλους τους άλλους συμμετέχοντες. Δυστυχώς, για φέτος η πανδημία μας στερεί αυτή τη δυνατότητα, μας αναγκάζει να τοποθετηθούμε απομακρυσμένα, στερώντας μας το δικαίωμα να βρισκόμαστε με όλους αυτούς τους εξαιρετικούς ομιλητές που έχετε κάθε χρονιά. Άρα, λοιπόν, δυστυχώς

θα μιλήσω για σήμερα απομακρυσμένα.

Θα ήθελα να ξεκινήσω την τοποθέτησή μου σήμερα με μια ευχή. Του χρόνου, στο 8ο συνέδριο της GAIA να είμαστε υγιείς όλοι και φυσικά να μπορούμε να ανταμώνουμε από κοντά. Οι συνθήκες που ζούμε είναι πρωτόγνωρες και καλούμαστε όλοι να δείξουμε υπομονή, ωριμότητα και κυρίως εμπιστοσύνη στην επιστημονική κοινότητα.

Μέχρι τώρα ακούστηκαν πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις από τους προηγούμενους ομιλητές, αλλά εμένα θα μου επιτρέψετε να μιλήσω για κάποια πράγματα που δεν ακούστηκαν. Θα ήθελα να ακουμπήσω κάποια θεσμικά ζητήματα όσον αφορά το ΟΣΔΕ και τη διαχείρισή του όλα αυτά τα χρόνια. Θα ήθελα, λοιπόν, να κάνω μία μικρή ιστορική αναδρομή στο πώς φτάσαμε εδώ, μιας που σε κανονικές συνθήκες φέτος, εν έτει 2020, θα έπρεπε ήδη να οδεύουμε στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική και από την επόμενη χρονιά θα έπρεπε ήδη να διανύουμε -θα πρέπει μάλλον και θα διανύουμε- την πρώτη από τις δύο μεταβατικές περιόδους, μέχρις ότου, επιτέλους, από την 01/01/2023 εισέλθουμε στη νέα προγραμματική περίοδο και επίσημα. Από το 2006 και μετά, λοιπόν, η χώρα μας κατέβαλε πόρους οικονομικούς και πολύ μεγάλη προσπάθεια, έτσι ώστε να αναπτύξει ένα σύγχρονο ΟΣΔΕ, το οποίο στηρίχθηκε ως επί το πλείστον στις ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών όλης της Ελλάδας, οι οποίες με τον συντονισμό της ΠΑΣΕΓΕΣ και την καθοδήγηση του ΟΠΕΚΕΠΕ κατάφεραν να ξεπεράσουν πάρα πολλά εμπόδια που σε πολλές στιγμές φαίνονταν ανυπέρβλητα. Θα ήθελα να θυμίσω σε αυτό το σημείο ότι κάποια στιγμή η χώρα είχε καταρτίσει ένα action plan, ένα σχέδιο δράσης, σε συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το LPIS και, λόγω αδυναμίας υλοποίησης ή δυσκολίας, υπήρχε επαπειλούμενη μείωση 10% των επιδοτήσεων. Παρόλα αυτά, οι συνεταιρισμοί, οι ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, η ΠΑΣΕΓΕΣ τότε, ο ΟΠΕΚΕΠΕ, ξεπέρασαν τον σκόπελο αυτό και φτάσαμε στο 2014 να έχουμε ένα ΟΣΔΕ το οποίο ήταν αξιόπιστο, με αλφαριθμητικά και γεωχωρικά δεδομένα, τα οποία διασφάλιζαν την ομαλή ροή επί του συνόλου των παραγωγών για όλες τις ευρωπαϊκές οικονομικές ενισχύσεις. Μπαίνοντας στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης προκήρυξε έναν διαγωνισμό, ο οποίος έδινε τη δυνατότητα σε όποιον είχε τις προϋποθέσεις να συμμετάσχει και να γίνει η πύλη εισόδου των δηλώσεων ΟΣΔΕ έως το 2020. Οι αρχικές προϋποθέσεις -θα ήθελα να θυμίσω σε όλους παρευρισκόμενους- ότι ήταν ιδιαίτερα αυστηρές. Θα έπρεπε, λοιπόν, όλοι οι υποψήφιοι να γίνουν πύλες εισαγωγής, να έχουν δύο ISO, το 27002 και το 9001 για την ασφάλεια των πληροφορικών συστημάτων. Θα έπρεπε να προσκομίσουν το 5% των υπογραφών από τους παραγωγούς της εκάστοτε περιφερειακής ενότητας, θα έπρεπε να προσλάβουν επιστημονικό προσωπικό με την υποχρέωση να το διατηρούν και όλα αυτά προσθέτουν και ένα επιπλέον κόστος. Μέχρι εδώ, λοιπόν, όλα καλά. Από κει και πέρα, χρόνο με τον χρόνο, παρόλο που μιλούσαμε για το ίδιο ακριβώς έργο, για το ίδιο ακριβώς αντικείμενο, προστίθενται πύλες εισόδου χωρίς, ουσιαστικά, να πληρούν όλες τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Άρα, λοιπόν εδώ καταλαβαίνουμε ότι έπαισε να υφίσταται οποιοσδήποτε υγιής ανταγωνισμός. Φτάσαμε λοιπόν στο σημείο να υπάρχουν πανελλαδικά εκατοντάδες πύλες, εκ των οποίων ουσιαστικά κάποιες πιστοποιήθηκαν με αυστηρά κριτήρια, κάποιες με λιγότερο αυστηρά, κάποιες με μηδέν κριτήρια και φτάσαμε σε ένα σημείο να υπάρχει ένα πολυδαίδαλο σύστημα, με μεγάλη διάχυση, το οποίο ουσιαστικά είναι ανομοιογενές.

Σε όλο αυτό το εγχείρημα, η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, αναλαμβάνοντας τον ρόλο του φορέα συντονισμού, μπορώ να πω ότι βοήθησε -και νομίζω ότι είναι καθομολογουμένως αποδεκτό από όλους- στον εξορθολογισμό του τιμοκαταλόγου, στην παροχή υπηρεσιών προς τους αγρότες, και έβαλε πολλές φορές πλάτη στη διεκπεραίωση του έργου, υλοποιώντας ένα έργο, το οποίο κάθε φορά έχει τις δικές του ιδιαιτερότητες. Νομίζω ότι όλοι οι εξαίρετοι τεχνοκράτες που βρίσκονται στο πάνελ μπορούν να επιβεβαιώσουν ότι για να κάνεις ένα έργο πρέπει να έχεις σταθερές. Καλούμαστε, λοιπόν, κάθε χρό-

νο να διαχειριστούμε ένα έργο χωρίς σταθερές, δηλαδή, παραδείγματος χάριν, δεν είναι δυνατόν τη μία χρονιά η ημερομηνία έναρξης να είναι 28/2, την επόμενη να είναι 29/4, τη μεθεπομένη να είναι 31/3 και τα λοιπά. Όλο αυτό είναι δεδομένο ότι δυσχεραίνει το έργο και τον συντονισμό του. Κατά τη μετάβαση, λοιπόν, στην επόμενη προγραμματική περίοδο -και ενόψει μιας νέας διαδικασίας επιλογής του τρόπου υποδοχής των αιτήσεων ΟΣΔΕ από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων- θα ήθελα να επισημάνω ότι είναι απαραίτητο η διαδικασία που θα ακολουθηθεί να διασφαλίζει ίσους όρους για τους συμμετέχοντες και οι προϋποθέσεις συμμετοχής να είναι δεσμευτικές για κάθε χρόνο έως τη λήξη της επόμενης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Όσον αφορά στην απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών του ΟΣΔΕ για τον παραγωγό, τα πρώτα μηνύματα που έχουμε για την ερχόμενη μεταρρύθμιση μας δείχνουν ότι, αντί για απλούστευση, θα έχουμε μάλλον δυσκολότερη διαδικασία για την υποβολή της δήλωσης από τους αγρότες. Εδώ, λοιπόν, σύντομα θα πρέπει να ανοίξει μία κουβέντα για το πώς η δημόσια διοίκηση, με τον επόμενο φορέα συντονισμού του έργου, θα εμπλουτίσουν τις δυνατότητες υποβολής των αγροτών, έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις που θα επιβάλλει η επόμενη μεταρρύθμιση.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να κάνω σε όλους σαφές -γιατί μερικές φορές εμείς που καθόμαστε σε γραφεία μοιάζουμε να το ξεχνάμε- ότι οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι περνούν τις περισσότερες ώρες της ημέρας στα χωράφια και στους στάβλους τους, χωρίς να έχουν πολλές φορές τις τεχνικές γνώσεις και τις δυνατότητες, παρόλο που μία νέα γενιά την έχει, -της έγκυρης και έγκαιρης ενημέρωσης. Για αυτό, καλό είναι να μη θεωρούμε δεδομένο ότι όλη αυτή η τεχνολογική εξέλιξη φτάνει εύκολα στον αγρότη και τον κτηνοτρόφο. Εδώ, λοιπόν, έρχεται και ο ρόλος των ΚΥΔ (Κέντρα Υποδοχής Δηλώσεων). Εδώ μπορούμε να πούμε ότι είναι καθοριστικός ο ρόλος τους ως προς την ενημέρωση, αλλά και τη γενικότερη εξυπηρέτηση των παραγωγών, προκειμένου και να λάβουν σωστά τις κοινοτικές ενισχύσεις και να διεκπεραιώσουν όλες τις υπόλοιπες εργασίες τους. Εγώ, λοιπόν, πιστεύω ακράδαντα ότι θα πρέπει ξανά οι υγιείς συνεταιριστικές οργανώσεις να αποκτήσουν ξανά προνομιακή θέση σε αυτό τον τομέα.

Η ιστορία μας έχει δείξει, όσον αφορά το ΟΣΔΕ τουλάχιστον, ότι η μεγάλη διάχυση δεν βοήθησε στην ομαλή διεκπεραίωση. Πιστεύω ότι ο οδηγός από δω και πέρα θα πρέπει να είναι τα πρώτα χρόνια της τρέχουσας ΚΑΠ π.χ. το 2014 και το 2015, όπου οι φορείς που ενεπλάκησαν με το ΟΣΔΕ, οι συνεταιρισμοί, τα γεωπονικά γραφεία είχαν πιστοποιηθεί με αυστηρά κριτήρια και πληρούσαν όλα εκείνα τα κριτήρια που εξασφάλιζαν την ομαλή υποβολή του ΟΣΔΕ.

Θα ήθελα, στο σημείο αυτό, να μην παρεξηγηθώ από κανέναν. Τονίζω ξεκάθαρα ότι είμαι εναντίον του οποιουδήποτε αποκλεισμού και υπέρ μιας ανοικτής διαδικασίας. Ποιας διαδικασίας, όμως; Με ίσους όρους, αυστηρές προϋποθέσεις που να διασφαλίζουν την ομαλή ροή των κοινοτικών ενισχύσεων.

Επειδή αν μου δώσετε μικρόφωνο θα μπορώ να μιλάω πάρα πολύ, θα ήθελα να σεβαστώ ότι είμαστε πλέον σε προχωρημένη ώρα. Θα ήθελα να ευχηθώ για ακόμη μία φορά υγεία σε όλους. Καλή συνέχεια στις εργασίες του συνεδρίου και εύχομαι τα συμπεράσματα να βάλουν ένα λιθαράκι στην από δω και πέρα συζήτηση για όλα τα αγροτικά θέματα και, επίσης, θα ήθελα να συμφωνήσω με τον Χρήστο Μπαρλιά ότι καλό είναι η διαβούλευση να γίνεται με όλους τους φορείς και ήδη νομίζω ότι έχουμε καθυστερήσει σε αυτό, γιατί και η γνώμη του πρωτογενούς τομέα και η γνώμη των συνεταιριστικών οργανώσεων και η γνώμη των θεσμικών φορέων πάντα θα πρέπει να προσμετράται σε όποια μεταρρύθμιση θα γίνεται για την οποιαδήποτε επόμενη Κοινή Αγροτική Πολιτική. Στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε τον Κώστα Γιαννόπουλο. Αγαπητέ Κώστα, ήσουν και χειμαρρώδης, αλλά και πολύ ουσιαστικός. Έβαλες πολλές διαστάσεις. Χαίρομαι πάρα πολύ για τη συμπληρωματικότητα αυτού του πάνελ που επιτρέπει να έχουμε ένα πανόραμα -θα έλεγα- της όλης της προβληματικής που έχουμε να συζητήσουμε στο επόμενο διάστημα. Προφανώς και χρειάζεται διάλογος, προφανώς και χρειάζεται διαβούλευση, κυρίως με τους παραγωγούς και τους συνεταιρισμούς. Το ξαναλέω ότι είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι της ΚΑΠ και είναι κάτι που προσπαθήσαμε να κάνουμε και εμείς σε αυτό τον περιορισμένο χρόνο που έχουμε με αυτό το πάνελ και αυτό το συνέδριο. Να τονίσω -μου λένε εδώ και με ενημερώνουν- ότι έχουμε χιλιάδες κόσμο που μας παρακολουθεί διαδικτυακά. Μας συγκινεί πολύ το ενδιαφέρον σας και δικαιώνει τις προσπάθειές μας να διοργανώσουμε αυτό το συνέδριο σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες. Για τη συνέχεια έχουμε μαζί μας τον Γιάννη Πάζιο, τον τελευταίο ομιλητή, last but not least, Γενικό Διευθυντή Του Αγροτικού Συνεταιρισμού Ένωση Μεσσηνίας. Φίλε Γιάννη, καλωσόρισες στο συνέδριο. Σε ευχαριστούμε πολύ που αποδέχτηκες την πρόσκληση. Έχεις τον λόγο.

Γιάννης Πάζιος

Γενικός Διευθυντής Αγροτικού Συνεταιρισμού «Ένωση Μεσσηνίας»

Καλησπέρα σε όλους από την ηλιόλουστη Μεσσηνία, την ηλιόλουστη Καλαμάτα. Ευχαριστώ πάρα πολύ για την πρόσκληση την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και την τιμή που μου έκανε να είμαι σήμερα ομιλητής, και δη τελευταίος, σε ένα τόσο σημαντικό πάνελ.

Είναι βαρυσήμαντες οι έως τώρα παρεμβάσεις και έχουν τεθεί δεκάδες ζητήματα που σίγουρα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης για αρκετές ώρες, μιας και το ΟΣΔΕ είναι ένα εργαλείο το οποίο πραγματικά απασχολεί χιλιάδες παραγωγούς και όχι μόνο, σε όλη τη χώρα και όπως είδαμε και στο Συνέδριο, σε όλη την Ευρώπη.

Από τη δική μας πλευρά, θα ήθελα να ξεκινήσω προσπαθώντας να πιάσω το νήμα από εκεί που το άφησε ο κύριος Δημήτρης Καπνιάς, ο οποίος είναι γνωστό ότι έχει ένα πολύ μεγάλο όραμα για το πώς θα μπορέσουμε να αναβαθμίσουμε αλλά και να ξεδιπλώσουμε μία μεγάλη γκάμα υπηρεσιών τα επόμενα χρόνια μέσα και γύρω από ΟΣΔΕ και απλά να του απαντήσω, Δημήτρη, όπως έκλεισες, με το φιλοσοφικό ερώτημα «μη χάσουμε κι άλλες χρονιές και πούμε τι δεν έχουμε κάνει», έχουμε κάνει ήδη αρκετά και έχουμε κάνει ήδη πάρα πολλά. Εκπροσωπώ έναν συνεταιρισμό τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Ένωση Μεσσηνίας ο οποίος εξυπηρετεί ετησίως 22.000 αιτήσεις παραγωγών. Άρα, αντιλαμβανόμαστε τι σημαίνει μέσα σε ένα χρονικό διάστημα τριών μηνών να εξυπηρετηθούν έγκαιρα 22.000 παραγωγοί, να πρέπει να διασφαλίσουμε στο ακέραιο την επιδότησή τους, να πρέπει να επιμορφώσουμε, πέρα από τα

14 άτομα μόνιμο προσωπικό που απασχολούμε, σε επτά ΚΥΔ (Κέντρα Υποδοχής Δηλώσεων) που διαθέτουμε σε όλη τη Μεσσηνία σε ετήσια βάση, άλλους 50 με 60 εργαζόμενους που απασχολούνται σε άλλα 18 ΚΥΔ που αναπτύσσουμε κατά την περίοδο του ΟΣΔΕ δίπλα στα αγροτικά κέντρα για την βέλτιστη και οικονομικότερη εξυπηρέτηση του παραγωγού. Επομένως, αντιλαμβανόμαστε όλοι την έκταση του έργου για έναν φορέα όπως εμείς, γεγονός που μας καθιστά την μεγαλύτερη Ένωση στην Ελλάδα σε επίπεδο αριθμού δηλώσεων που υποδεχόμαστε, μαζί με την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηρακλείου. Για μας η πρόκληση ήταν πάρα πολύ μεγάλη, γιατί έπρεπε από το 2015 να υλοποιήσουμε τη μετάβαση από την προηγούμενη εποχή στην επόμενη. Και αυτή ήρθε μέσω της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Ήρθε με τα πληροφοριακά της συστήματα, ήρθε με τους διασταυρωτικούς της ελέγχους, ήρθε με την εξυπηρέτηση -τόσο την τηλεφωνική όσο και τη διαδικτυακή-, ήρθε δηλαδή με όλη αυτή τη σουίτα, με όλο αυτό το πακέτο, το οποίο βοήθησε την καθημερινότητά μας, **γιατί -κακά τα ψέματα- το ΟΣΔΕ που όλοι συζητάμε, τί είναι; Είναι ένα διαβατήριο. Είναι το διαβατήριο που ανοίγει τον δρόμο στον παραγωγό, προκειμένου ακριβώς να λάβει την επιδότησή του. Είναι ένα διαβατήριο για να μπορεί να κάνει κι άλλες διαδικασίες -μην το ξεχνάμε αυτό. Είναι ένα διαβατήριο για να μπορεί να αγοράσει αγροτικό αυτοκίνητο, να αποδείξει ότι είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότης, για να μπορεί να βγάλει το λάδι του ΠΟΠ εδώ στη Μεσσηνία ή την ελιά του.** Αντιλαμβάνεστε ότι γύρω από το ΟΣΔΕ στήθηκε ένας ολόκληρος μηχανισμός από το κράτος για να μπορεί ακριβώς να αποτυπώνει και να εξακριβώνει μία σειρά από στοιχεία για να πιστοποιεί το φυτικό και ζωικό κεφάλαιο, ούτως ώστε να δίνει την πρόσβαση στον παραγωγό στον Πρώτο Πυλώνα και, βέβαια, και στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, στον δεύτερο πυλώνα και παράλληλα το ίδιο να αξιοποιεί τα στοιχεία αυτά για την χάραξη πολιτικών.

Συνεπώς, ήταν κομβικό ζήτημα σε μία χώρα, η οποία δεν έχει ούτε κτηματολόγιο, ούτε δασικούς χάρτες -και δεν πρέπει να το ξεχνάμε αυτό- να διαθέτει ένα πληροφοριακό σύστημα που να μπορεί να αποτυπώσει με ακρίβεια και με ταχύτητα. Το ζήσαμε και εδώ στην περιοχή μας με τη διαδικασία της κτηματογράφησης, όπου αξιοποιήθηκε ως ένα υποβοηθητικό δικαιολογητικό ο χάρτης που αποτυπώνει το αγροτεμάχιο του παραγωγού.

Όλα αυτά για να μπορέσει, στην ουσία, να συνταχθεί αυτό το διαβατήριο, μέσα στο ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο που διέπει κάθε φορά τις διαδικασίες και το οποίο το ορίζει και η Πολιτεία αλλά και η ευρωπαϊκή νομοθεσία. Χρειάζεται αυτόν, ο οποίος θα πρέπει να μεσολαβήσει, προκειμένου να συνταχθεί. Αυτό από τη μία πλευρά το έργο αυτό επιτελούσαν οι παλιές ενώσεις, τα ΚΥΔ τώρα, και εκεί υπεισέλθε και ο παράγοντας της GAIA, ως φορέας συντονισμού, αλλά και ως μία ευρύτερη οικογένεια, γιατί εμείς εδώ έτσι το αντιλαμβανόμαστε, ήταν ο πολύτιμος αρωγός, για να μπορέσουμε να περάσουμε στην επόμενη μέρα, να μπορέσουμε να εξυπηρετούμε παραγωγούς γρήγορα, να μπορέσουμε να τους εξυπηρετούμε με ταχύτητα, να τους βγάλουμε από αυτόν τον βραχνά, γιατί -κακά τα ψέματα- οι προκλήσεις της προηγούμενης περιόδου ήταν πολύ μεγάλες και η δυσарέσκεια ακόμα μεγαλύτερη. Νομίζω ότι το κατ'εξοχή και ο άθλος αυτός, εννοείται, πιστώνεται στους ανθρώπους της πρώτης γραμμής που είναι οι άνθρωποι των ΚΥΔ όλης της χώρας, αλλά και στα εργαλεία που ανέπτυξε η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ σε όλο αυτό το έργο. **Μπροστά μας αυτή τη στιγμή έχουμε μία επόμενη προγραμματική περίοδο με τις δικές της δεσμεύσεις και τους δικούς της κανόνες. Και το σημαντικό αυτή τη στιγμή δεν είναι να ακολουθούμε τις εξελίξεις, αλλά να τις διαμορφώσουμε και να τις χαράξουμε εμείς. Και νομίζω πως αυτό εδώ πράττουμε, γιατί από κοινού έχουμε ξεκινήσει εδώ και**

δύο χρόνια ένα μεγάλο πιλοτικό πρόγραμμα με το gaïasense με εννιά τηλεμετρικούς σταθμούς σε όλο τον νομό. Παρακολουθούμε περίπου 70.000 στρέμματα και 6 διαφορετικές καλλιέργειες, ακριβώς για να μπορέσουμε να παρέχουμε αυτή τη «έξυπνη» γεωργική συμβουλή εύστοχα, η οποία έχει ένα σκοπό και στόχο: να παράγουμε περισσότερα και ποιοτικότερα με λιγότερα, αλλά όλα αυτά που να τα συνδέσουμε, όμως;

Αντιλαμβανόμαστε ότι αυτό το πολύτιμο και χρήσιμο εργαλείο που αποκαλείται ΟΣΔΕ μπορεί να μας οδηγήσει στη νέα εποχή μέσα από τη σύμπραξη μεταξύ των συνεταιριστικών οργανώσεων που αποτελούν τον παραδοσιακό πυλώνα με τον καταλύτη τεχνολογίας και τεχνολογίας την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Επειδή ακούστηκαν πολύ σημαντικές προτάσεις και -κακά τα ψέματα- ο παραγωγός είναι στον αγρό, είναι στο χωράφι και δεν μπορεί να παρακολουθηθεί όλες αυτές τις εξελίξεις και είναι καχύποπτος και ενδεχομένως, ψηφιακά αναλφάβητος. Αυτός είναι ένας ρόλος, τον οποίο θα επιτελέσουμε -νομίζω, την επόμενη περίοδο- όλοι μαζί, από κοινού: τη διάχυση της γνώσης και την αντιμετώπιση του ψηφιακού αναλφαβητισμού. Αλλά επειδή αντιμετωπίζει μία σειρά άλλα προβλήματα, τα οποία δεν του επιτρέπουν να δει με μία πιο φιλική μάτια τη διαδικασία αυτή της ψηφιοποίησης και της μετάβασης στην επόμενη περίοδο, μιας και τώρα βρισκόμαστε σε μία νέα ιστορική φάση, στη φάση της μετεξέλιξης των ΚΥΔ, και πώς θα μπορέσουν να ενσωματώσουν και να εναρμονίσουν όλες αυτές τις κανονιστικές δεσμεύσεις, να τις κάνουν -να το πούμε- πάρα πολύ απλά -«νιανιά» στον καθένα παραγωγό, για να μπορέσουμε, αξιοποιώντας όλες αυτές τις σύγχρονες τεχνολογίες, είτε είναι δορυφορικές φωτογραφίες, είτε είναι μικροδορυφόροι, είτε είναι τα drones, είτε είναι ό, τι τεχνολογικό αξιοποιείται σε αυτό που λέμε ευφυής γεωργία και smart farming, να το καταλάβουν στον αγρό και αυτό είναι το επόμενο στάδιο, το οποίο έχει στον επίκεντρο του το νέο ΟΣΔΕ.

Οπότε, για μας, κάνοντας και μία σύντομη επισήμανση σε δυο-τρεις κανονιστικές προτάσεις αναφορικά με την επόμενη προγραμματική περίοδο, θεωρούμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να διασφαλιστεί το εξής. Νομίζω ότι πρέπει να τελειώνουμε με τα ιστορικά δικαιώματα -το είπε και ο Υπουργός- ήρθε η ώρα να πάμε σε μία νέα περίοδο. Δεύτερον, να δούμε πώς μπορούμε να τελειώνουμε με τα χειρόγραφα μισθωτήρια -τεχνικής φύσεως θέμα, αλλά ήρθε η ώρα να το αντιμετωπίσουμε και αυτό -γιατί χρειαζόμαστε δικλίδες και διαφάνεια, και αυτό είναι ένα από τα κομμάτια που διασφάλισε η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ και πρέπει να αξιοποιηθεί πολύτιμα αυτό το εργαλείο, αυτή η παράμετρος της διαφάνειας στο έργο. Και μπορούμε την επόμενη περίοδο να την αξιοποιήσουμε ακόμα περισσότερο, διότι -όπως αντιλαμβάνεστε- είναι πολύ σημαντικό να έχουμε έγκαιρες πληρωμές, να μην έχουμε προβλήματα στον παραγωγό, να έχουμε ασφάλεια στους διασταυρωτικούς ελέγχους.

Χαρακτηριστικά να αναφέρω την περίοδο του κορωνοϊού, όπου όλοι οι συνεταιρισμοί και όλα τα ΚΥΔ περάσαμε ένα σοκ ώστε να μπορέσουμε να εξυπηρετήσουμε τους παραγωγούς. Να ενημερώσω ότι εμείς εδώ εξυπηρετήσαμε 12.000 παραγωγούς από απόσταση. Ήταν και για μας μία τεράστια πρόκληση αν θα μπορέσουμε να ανταπεξέλθουμε και να ανταποκριθούμε σε αυτή τη βίαιη μετάβαση. Αρωγό σε αυτό είχαμε και την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, αλλά και όλη αυτή την πολύτιμη εμπειρία και όλο αυτό το πληροφοριακό σύστημα που μας έλυσε τα χέρια. Και το καταφέραμε. Άρα όλες αυτές οι αλλαγές που ενσωματώνουμε προβλέπονται και στο κανονιστικό πλαίσιο της επόμενης περιόδου, άλλα σχετίζονται και με τις δικλίδες ασφαλείας του έργου και έχουν να κάνουν, για παράδειγμα, με το σε ποιους πρέπει να δώσουμε επιδοτήσεις. Μήπως π.χ. να σταματήσουμε να χορηγούμε επιδοτήσεις σε αυτούς οι οποίοι δεν κόβουν τιμολόγιο; Είναι ένα θέμα το οποίο για μας είναι πολύ σημαντικό. Την επόμενη περίοδο, μπορούμε να δούμε πώς μπορούμε να

τελειώσουμε με όλες αυτές τις ιστορίες με τα μισθωτήρια και ό,τι είχαμε το προηγούμενο διάστημα με τα βοσκοτόπια, με τα ζώα και όλα αυτά τα «μαύρα» φαινόμενα, δυστυχώς, τα οποία μας θυμίζουν παλιές και σκοτεινές εποχές. Πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε.

Τέλος, αυτό με το οποίο θέλω να κλείσω είναι το κομμάτι που σχετίζεται με την αξιολόγηση. Θα συμφωνήσω τον συνάδελφο Διευθυντή κ. Γιαννόπουλο, ότι πρέπει στα ΚΥΔ να μπει μία τάξη. Υπάρχει πλαίσιο, είχαμε συζητήσει για αξιολογήσεις. Νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό να αντιλαμβάνονται όλοι ότι το έργο του ΟΣΔΕ είναι κάτι το οποίο παρέχει πολύτιμα χρήματα στους παραγωγούς, αφήνει πλούτο σε κάθε περιοχή -σας έδωσα ενδεικτικά τα μεγέθη του πόσοι άνθρωποι απασχολούνται, πόσες οικογένειες μέσα από αυτό το έργο και τι πλούτος γυρνάει πίσω πολλαπλασιαστικά προς την κοινωνία-, αλλά το πιο σημαντικό από όλα είναι πώς εμείς που έχουμε αναλάβει μαζί με την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ αυτόν τον ρόλο, να συντάξουμε αυτό το διαβατήριο στην επόμενη περίοδο, να λειτουργήσουμε με κανόνες, να υπάρξει αξιολόγηση για να μπορέσουν αυτοί που μπορούν να επιβιώσουν να επιβιώσουν, να επιβραβευτούν αυτοί που ακριβώς έχουν καταβάλει τιτάνιες προσπάθειες για να είναι στο πλευρό των παραγωγών και σαφέστατα έχουμε ιερή υποχρέωση να προετοιμάζουμε τους παραγωγούς μας για την επόμενη περίοδο -αυτό το κάνουμε ήδη- να προετοιμάσουμε τους γεωπόνους μας για τις έξυπνες γεωργικές συμβουλές, για να μπορέσουμε κι εμείς πλέον να διαμορφώσουμε τις εξελίξεις και ακριβώς να πιάσουμε το νήμα από εκεί που το είχαμε αφήσει και να μην αφήσουμε περιθώρια στον οποιονδήποτε τρίτο να σκέφτεται -ας το πούμε- παλιομοδίτικα ή καθαρά κερδοσκοπικά, αναφορικά με το έργο αυτό, το οποίο -όπως προσπάθησα να αναδείξω λίγο σύντομα- έχει πάρα πολλές διαστάσεις, έχει πάρα πολλές πλευρές, μέσα στις τόσες δυσκολίες που περνάει αυτή τη στιγμή η χώρα μας.

Θα ήθελα να ευχηθώ σε όλους κουράγιο, υπομονή και δύναμη για το lockdown που έρχεται. Νομίζω ότι όλοι μαζί ενωμένοι θα ανταπεξέλθουμε, θα περάσουμε και αυτές τις δυσκολίες στον αγροτικό τομέα. Ευχαριστώ πάρα πολύ την οικογένεια της GAIA για όλη την υποστήριξη και για την τιμή να είμαι ομιλητής στο συνέδριο.

Έλλη Τσιφόρου: Εμείς ευχαριστούμε πολύ τον Γιάννη Πάζιο. Ήταν και δική μας χαρά και τιμή. Πολύ σημαντικά και ουσιαστικά τα όσα μας είπε συμπληρωματικά με τους υπόλοιπους ομιλητές του πάνελ. Δυστυχώς, έχουμε ξεφύγει από τον χρόνο. Απολογούμαι για αυτό και ενώπιον των επόμενων ομιλητών, γιατί πήραμε σχεδόν ένα μισάωρο από την επόμενη ενότητα, ωστόσο είχαμε βαρύνουσας σημασίας ζητήματα να διαχειριστούμε και πολύ σημαντικές τοποθετήσεις. Εδώ σας αποχαιρετώ. Κλείνει αυτή η θεματική ενότητα. Μείνετε μαζί μας. Μέσα στα επόμενα λεπτά ξεκινάει η τελευταία -αλλά όχι λιγότερο σημαντική- ενότητα αυτού του συνεδρίου: Πράσινες και Ψηφιακές Επενδύσεις. Μείνετε μαζί μας. Ευχαριστώ πολύ.

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Πράσινες και ψηφιακές επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα

Γιώργος Αβατάγγελος

Διευθυντής Κέντρων Επιχειρηματικότητας Αγροτικού Τομέα της Τράπεζας Πειραιώς

Κυρίες και Κύριοι, καλησπέρα σας. Έχω την τιμή και τη χαρά να παρουσιάσω την τελευταία θεματική ενότητα, όπως προαναφέρθηκε, εξίσου σημαντική με τις προηγούμενες, η οποία εστιάζει στις πράσινες και ψηφιακές επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα. Οι προσκεκλημένοι ομιλητές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα από τον ακαδημαϊκό χώρο, τις περιφερειακές δομές διοίκησης, την επιχειρηματικότητα και τον τραπεζικό κλάδο. Ξεκινώντας θα ήθελα να καλωσορίσουμε τον κεντρικό μας ομιλητή, τον κ. Eduardo Baamonde Noche από την Ισπανία, ο οποίος είναι Πρόεδρος της μεγαλύτερης Αγροτικής Συνεταιριστικής Τράπεζας της Ισπανίας, της Cajamar Caja Rural. Κ. Baamonde, είναι τιμή και χαρά για μας που συμμετέχετε στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για την ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας και θα θέλαμε τις σκέψεις σας, την τοποθέτησή σας αναφορικά με τα θέματα που άπτονται πρωτίστως της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης στον πρωτογενή τομέα. Ο λόγος είναι σε σας.

Eduardo Baamonde Noche

Πρόεδρος Cajamar Caja Rural (Ισπανία)

Ευχαριστώ πολύ. Ελπίζω να με ακούτε καλά στην Ελλάδα. Είναι χαρά που βρίσκομαι εδώ με όλους εσάς. Είναι μεγάλη ευκαιρία που ακόμα και από απόσταση μπορώ να βρεθώ με τους συναδέλφους από την Ελλάδα, με τους οποίους έχω συνενυρεθεί και στις Βρυξέλλες. Συμμετείχαμε σε τόσες κοινές συναντήσεις. Θα ήθελα να στείλω τους θερμούς μου χαιρετισμούς σε όλους σας από την Ισπανία. Μου ζήτησαν να αναφερθώ στη δική μας την οπτική για την πράσινη μετάβαση, την ψηφιακή οικονομία, την ψηφιοποίηση του αγροδιατροφικού τομέα και να αναφερθώ σε αυτό που κάνουμε στην Ισπανία και ποιο είναι το όραμα της δικής μου οργάνωσης σε σχέση με το μέλλον του αγροδιατροφικού τομέα. Θα αναφερθώ, λοιπόν, στα βασικά σημεία, τα οποία, κατά τη γνώμη μας, έχουν οδηγήσει στη βελτίωση της κατάστασης στην Αλμερία, στον νότο της Ισπανίας. Το μέλλον του αγροδιατροφικού τομέα στην Ευρώπη θα πρέπει να βασίζεται τόσο στην οικονομική όσο και στην περιβαλλοντική και την κοινωνική βιωσιμότητα. Αυτό θα είναι επι-

κτό μόνο εφόσον βασιστεί σε αυτούς τους τρεις πυλώνες: τη γνώση, την καινοτομία και τη συνεργασία.

Ελπίζω ότι εδώ θα δείτε μια σύνοψη αυτών που έχουμε κάνει τα τελευταία χρόνια στην Ισπανία και πώς ο δικός μου οργανισμός έχει συμβάλει στην ενίσχυση του τομέα, ιδίως στη Νότια Ισπανία. Πρώτα απ' όλα, θα ήθελα να πω ότι η Cajamar είναι στην ουσία μια συνένωση πάνω από 40 συνεταιριστικών τραπεζών. Κάποιες τράπεζες είναι πιο τοπικές, άλλες περιφερειακές, άλλες σε ευρύτερη κλίμακα που ξεκίνησε πριν από 20 χρόνια, το 2000. Αυτή η διαδικασία μας επέτρεψε να φτάσουμε στην κατάσταση που βρισκόμαστε σήμερα. Έχουμε περίπου 53.000 εκατ. ενεργητικό και αυτό σημαίνει ότι μας παρακολουθεί άμεσα η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Είμαστε ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ισπανίας. Έχουμε ένα εταιρικό κεφάλαιο 3,1 δις και έχουμε και πάρα πολλούς εταίρους/μέλη, περίπου 1,5 εκατ. που είναι γεωργοί και συνεταιρισμοί. Έχουμε 3,5 εκατ. περίπου πελάτες και στην Ισπανία δουλεύουμε μέσα από ένα δίκτυο γραφείων που είναι πάνω από 1.000 σε όλη την Ισπανία με περίπου 5.500 εργαζόμενους. Θα σας εξηγήσω τώρα πώς ξεκίνησαν όλα. Τη δεκαετία του '60, ξεκινήσαμε από την πιο φτωχή περιοχή της Ισπανίας, την Αλμερία. Βλέπετε εδώ ότι είναι πολύ έρημη περιοχή και γυρίστηκαν πάρα πολλά ταινίες western, διότι μοιάζει και με τη Σαχάρα. Είναι μια έρημη περιοχή με παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές. Επίσης, σε αυτή την περιοχή τη δεκαετία του '60 υπήρξε μεγάλη οικονομική κρίση και μεγάλη μετανάστευση του πληθυσμού. Δεν υπήρχαν σχεδόν φυσικοί πόροι. Ήταν πολύ ορεινά όλα τα εδάφη. Στη συνέχεια, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα του Υπουργείου Γεωργίας κατά τη διάρκεια της δικτατορίας του Φράνκο. Στόχος ήταν να δημιουργηθεί μια γεωργία πιο ανεπτυγμένη με στόχο να τραπεφεί η Ισπανία. Τότε, δεν μπορούσαμε να φανταστούμε ότι θα μπορούσαμε να εξαγάγουμε γεωργικά προϊόντα. Ξεκίνησε λοιπόν ένα εθνικό σχέδιο ανάπτυξης στην Αλμερία με στόχο κάποιοι γεωργοί από τα βουνά, από ορεινές περιοχές, να αρχίσουν να καλλιεργούν παραδοσιακά προϊόντα σε μια περιοχή πολύ κοντά στη θάλασσα που είχε καλύτερες κλιματικές συνθήκες. Οι περιορισμοί, όμως, ήταν ότι το έδαφος δεν ήταν πολύ γόνιμο και υπήρχαν έντονα κλιματικά φαινόμενα. Μπορούσαμε να καλλιεργήσουμε μόνο σιτηρά, πατάτες και περισσότερο αυτό που θέλαμε ήταν να καλύψουμε τις τοπικές ανάγκες και όχι να κάνουμε εξαγωγές ή να δημιουργήσουμε πλούτο. Μέσω των νέων τεχνολογιών της δεκαετίας του '60 άρχισε να αναμειγνύεται με άμμο η γόνιμη γη, έτσι ώστε να καλλιεργηθούν και άλλα οπωροκηπευτικά προϊόντα και στόχος ήταν να αρχίσουμε να χρησιμοποιούμε θερμοκήπια για την προστασία από τον άνεμο εκείνη την περίοδο. Έτσι, ξεκίνησαν τα πρώτα θερμοκήπια. Τα βλέπετε εδώ. Πολύ βασικής τεχνολογίας με ξύλα, καλώδια. Αυτά τα έφτιαχναν οι ίδιοι οι γεωργοί. Άρχισε λοιπόν να χρησιμοποιείται αυτή η νέα τεχνολογία και διαπίστωσαν οι γεωργοί ότι μπορούν να καλλιεργήσουν προϊόντα όπως ντομάτες, πιπεριές, αγγούρια, οπωροκηπευτικά. Χάρη στα θερμοκήπια, η παραγωγή διπλασιάστηκε ή τριπλασιάστηκε. Επειδή η καλλιέργεια γινόταν και τον χειμώνα οι τιμές ήταν πιο υψηλές. Βλέπουμε, λοιπόν, εδώ πώς οι τιμές αυξήθηκαν. Μερικές φορές ακόμα δεκαπλασιάστηκαν. Στη δεκαετία του '60 ήταν πολύ μεγάλο το κόστος για την κατασκευή των θερμοκηπίων. Ένα εκτάριο στην Αλμερία έκανε μόλις 180 ευρώ, τότε. Ήταν πολύ δύσκολο για τους γεωργούς να εγγυηθούν τις πιστώσεις που θα λάμβαναν. Άρα, δεν υπήρχε κανένα πιστωτικό ίδρυμα που θα χρηματοδοτούσε γεωργούς, οι οποίοι δεν θα είχαν εγγυήσεις για τα δάνεια που ζητούσαν. Έτσι, λοιπόν ξεκινά η Cajamar de Almería που είναι στην ουσία ένας συνεταιρισμός, όπου οι ίδιοι γεωργοί ήταν μέλη του συνεταιρισμού με χρηματοδότηση τότε από την τράπεζα της Ισπανίας και έδινε πιστώσεις σε ορισμένους γεωργούς, οι οποίοι δεν είχαν τους απαραίτητους πόρους και ήθελαν να ξεκινήσουν αυτή τη νέα διαδικασία με νέες καλλιέργειες που δεν γνώριζαν. Η χρηματοδότηση ήταν απαραίτητη, αλλά δεν ήταν αρκετή γιατί οι γεωργοί δεν είχαν γνώσεις και τότε η τεχνολογία δεν ήταν προσαρμοσμένη στην πραγματικότητα της γεωργίας στην Αλμερία και στο κλίμα της νότιας Ισπανίας. Το 1974, με τα πρώτα έσοδα του συνεταιρι-

ομού αυτού, ξεκινά το κέντρο πειραματισμού της Palmerillas. Στην ουσία οι στόχοι ήταν δύο. Πρώτον, να ερευνήσουμε και να προσαρμόσουμε τις νέες τεχνολογίες στις ανάγκες που υπάρχουν συγκεκριμένα στην Αλμερία, κυρίως στην καλλιέργεια οπωροκηπευτικών και προϊόντων που δεν υπήρχαν στην Ισπανία και εισάγονταν από άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα το Ισραήλ. Προσλάβαμε ερευνητές. Μια τράπεζα δημιούργησε ένα κέντρο πειραματισμού και στόχος ήταν να γίνει έρευνα για τις νέες τεχνολογίες και να εκπαιδεύουν και να καταρτιστούν οι γεωργοί και αυτό το κάνουμε ακόμα. Αυτή τη στιγμή προσφέρουμε κατάρτιση στους γεωργούς στις νέες τεχνολογίες και ερευνούμε, έτσι ώστε να βρούμε πιο βιώσιμα συστήματα καλλιέργειας. Η έρευνα είναι πολύ σημαντική. Αλλά ακόμα πιο σημαντική είναι η μεταφορά της γνώσης. Εδώ βλέπετε κάποιες φωτογραφίες από πέροι. Φέτος τον Μάρτιο δεν μπορέσαμε να προσφέρουμε εκπαίδευση. Την προσφέραμε εξ αποστάσεως, βέβαια. Αλλά βλέπουμε εδώ πόσο ενδιαφέρον δείχνουν οι γεωργοί και οι επιχειρήσεις και πόσο θέλουν να ενημερωθούν για τις νέες και πιο βιώσιμες τεχνολογίες για την καλλιέργειά τους. Δεν είναι σημαντικό όμως να παράγουμε αποδοτικά και να χρησιμοποιούμε τις νέες τεχνολογίες παραγωγής. Συνειδητοποιήσαμε ότι ήταν, επίσης, απαραίτητο να οργανώσουμε τους παραγωγούς, έτσι ώστε να μπορούν συλλογικά να εμπορεύονται τα προϊόντα τους. Τη δεκαετία του '70, βοηθήσαμε στη δημιουργία των πρώτων συνεταιρισμών στη νότια Ισπανία. Στη συνέχεια, βοηθήσαμε στη δημιουργία συνεταιρισμών τις δεκαετίες του '80 και του '90. Τώρα ακολουθούμε μια νέα στρατηγική που είναι ότι, στην ουσία, βοηθάμε τους συνεταιρισμούς να συνεργαστούν με επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ότι έτσι δίνουμε στους παραγωγούς την δυνατότητα να εμπορεύονται τα προϊόντα τους και να συνεργάζονται. Αυτό που κάνουμε τα τελευταία χρόνια είναι μέσω της κατάρτισης και της εκπαίδευσης που προσφέρουμε τόσο στους παραγωγούς όσο και στους συνεταιρισμούς να δημιουργούμε νέες συνεργασίες, έτσι να δημιουργήσουμε οικονομίες κλίμακας και να αντιμετωπίσουμε το παγκόσμιο εμπόριο και την παγκόσμια αγορά. Το αποτέλεσμα είναι εντυπωσιακό. Βλέπετε εδώ από το πρώτο κέντρο πειραματισμού στην Αλμερία η παραγωγή οπωροκηπευτικών στην Αλμερία πολλαπλασιάστηκε, όπως βλέπετε εδώ. Μέχρι και τετραπλασιάστηκε. Το σημαντικό δεν υπήρχε τίποτα. Βλέπετε ότι είναι εντελώς έρημο το τοπίο. Από κάτω, βλέπετε όλα αυτά τα λευκά σημεία. Είναι τα 35.000 εκτάρια θερμοκηπίων. Τί σημαίνει αυτό; Ότι τα θερμοκήπια είναι το μόνο πράγμα που έχει φτιάξει ο άνθρωπος και φαίνεται από το διάστημα. Τη δεκαετία του '60 αυτό ήταν μόνο μια έρημος. Τίποτα άλλο. Η τεχνολογία, η γνώση, η εργασία και η προσπάθεια δημιούργησαν αυτό το θαύμα. Με 0,24% της γεωργικής επιφάνειας της Ισπανίας και 1,8% των υδάτων η Αλμερία παράγει 8% της γεωργικής παραγωγής της Ισπανίας και 24% της παραγωγής οπωροκηπευτικών της Ισπανίας. Χωρίς την τεχνολογία δεν θα τα καταφέρναμε. Εδώ βλέπετε κάποια παραδείγματα. Η Αλμερία είναι η δεύτερη χώρα-εξαγωγός σε αγγούρια, πιπεριές και η τέταρτη σε ντομάτες. Βλέπετε εδώ τα στοιχεία. Το 2019 εξαγάμε 3,6 εκατ. τόνους οπωροκηπευτικών. Παρά την πανδημία καταφέραμε φέτος να αυξήσουμε τις εξαγωγές επιπλέον κατά 10%. Ενώ η υπόλοιπη οικονομία είχε παραλύσει στη χώρα μας, χάρη στην τεχνολογία, ο τομέας της γεωργίας κατάφερε να τα πάει ακόμα καλύτερα σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Εδώ βλέπετε ένα κέντρο έρευνας και πειραματισμού στη Βαλένθια που συνεργαζόμαστε με οργανώσεις εκεί. Για να δούμε τώρα πώς βλέπουμε το μέλλον. Πώς βλέπουμε τον αγροδιατροφικό τομέα από τη δική μας πλευρά; Υπάρχουν τα κέντρα έρευνας που εστιάζουν σε τέσσερις βασικές γραμμές. Διατροφή και Υγεία. Όσον το δυνατόν να έχουμε πιο υγιεινά τρόφιμα. Βιοοικονομία - είναι πολύ σημαντικό αυτό. Είναι σημαντικό να έχουμε όσο το δυνατόν πιο φιλική γεωργία προς το περιβάλλον και να αντιμετωπίσουμε τα περιβαλλοντολογικά προβλήματα. Εμείς ήμασταν από τους πρώτους που αρχίσαμε να οργανώνουμε συνέδρια βιοοικονομίας και κυκλικής οικονομίας. Αυτό άνοιξε

πολύ μεγάλες δυνατότητες στους γεωργούς μας. Επίσης, η βιωσιμότητα της γεωργίας - πώς μπορείς να παράγεις περισσότερα με λιγότερα και πώς μπορούμε να εξοικονομήσουμε νερό γιατί έχουμε πρόβλημα στην περιοχή μας. Συνδυάζουμε επίσης τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, χρησιμοποιώντας φωτοβολταϊκά. Ταυτόχρονα σημαντικό - τέταρτο κομμάτι - είναι τα θερμοκήπια. Προσπαθούμε παράλληλα να αντικαταστήσουμε τα φυτοφάρμακα με βιολογικά συστατικά. Θα έλεγα ότι έχουμε καταφέρει να δημιουργήσουμε μια κοινότητα γνώσης για τον αγροδιατροφικό τομέα στην Ισπανία. Βλέπετε εδώ τα γραφεία μας που βρίσκονται σε όλη την Ισπανία. Υπάρχει μια μεγάλη κοινότητα γνώσης. Θεωρούμε ότι όλες οι γνώσεις θα πρέπει να μεταφέρονται και να διαχέονται στον κλάδο αυτό. Γι' αυτό τον λόγο, έχουμε δημιουργήσει κάποιες δημοσιεύσεις. Μέσω των δημοσιεύσεών μας ενημερώνουμε τους γεωργούς, κάνουμε μια αποτίμηση της κατάστασης στον αγροδιατροφικό τομέα της Ισπανίας κάθε έτος και λαμβάνουμε υπόψη μας τη σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εδώ βλέπετε κάποιες από τις δημοσιεύσεις μας για κάθε κλάδο. Αυτό που κάνουμε αυτή τη στιγμή και αυτό είναι ένα έργο που θα παρουσιάσουμε τον Δεκέμβριο είναι ότι συγκεντρώνουμε όλες τις γνώσεις αυτές σε μια ψηφιακή πλατφόρμα και την θέτουμε στη διάθεση του κλάδου μας. Στόχος είναι λοιπόν να μοιραστούμε τη γνώση και να μπορούμε να ενισχύσουμε τη βιωσιμότητα του αγροδιατροφικού τομέα. Η βιωσιμότητα υπάρχει μόνο εφόσον είναι οικονομική, περιβαλλοντολογική και κοινωνική βιωσιμότητα. Αυτό μας έχει επιτρέψει να χρηματοδοτήσουμε το 15% της γεωργικής παραγωγής της χώρας μας. Αυτή είναι μια συνέπεια του ότι, όχι μόνο χρηματοδοτούμε τον κλάδο, αλλά ότι εξίσου σημαντικό με τη χρηματοδότηση είναι να ενισχύσουμε τη χρήση νέων τεχνολογιών, έτσι ώστε να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί και ταυτόχρονα να είμαστε και βιώσιμοι. Σας αφήνω εδώ αυτά τα στοιχεία μας που μπορείτε να βρείτε στο ADN AGRO και σας καλώ να έρθετε στην Ισπανία, να έρθετε στην Αλμερία, για να γνωρίσετε την εμπειρία μας στα κέντρα πειραματισμού και έρευνάς μας. Σας στέλνω τους θερμούς μου χαιρετισμούς. Να προσέχετε. Ξέρω ότι είναι δύσκολα τα πράγματα υγειονομικά στην Ελλάδα. Εύχομαι τα καλύτερα στους συναδέλφους μου από την Ελλάδα. Ευχαριστώ πολύ.

Γιώργος Αβατάγγελος: Και εμείς ευχαριστούμε για την εξαιρετική παρουσίαση. Κρατάω ότι μας παρουσιάσατε κάποιες βέλτιστες πρακτικές, οι οποίες σε επίπεδο συνεργατικών σχημάτων, εφόσον υπάρχουν τρία πράγματα, γνώση και εκπαίδευση, καινοτομία, τεχνολογική κατεύθυνση και συνεργασία, μπορούν να οδηγήσουν τόσο στην οικονομική ανάπτυξη, στην κοινωνική συνοχή και κατ' επέκταση σε βιώσιμο χαρακτήρα στο μέλλον. Ευχαριστούμε πάρα πολύ και ελπίζουμε σύντομα να μας δοθεί η ευκαιρία να σας ξαναδούμε. Καλό σας απόγευμα. Περνάω τώρα στον δεύτερο ομιλητή της θεματικής μας ενότητας, τον κ. Θάνο Βλαχόπουλο από την Τράπεζα Πειραιώς. Ο κ. Βλαχόπουλος είναι Γενικός Διευθυντής Εταιρικής και Επενδυτικής Τραπεζικής και μέσω στο χαρτοφυλάκιο ευθύνης του υπάρχει και η βιώσιμη τραπεζική. Καλησπέρα σας, κ. Βλαχόπουλε.

Αθανάσιος Βλαχόπουλος

Γενικός Διευθυντής Εταιρικής & Επενδυτικής Τραπεζικής, Τράπεζα Πειραιώς

Καλησπέρα σε όλους, θα ήθελα να ξεκινήσω ευχαριστώντας την GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ για την πρόσκληση σε αυτήν την σημαντική και πραγ-

ματικά επίκαιρη συζήτηση. Παρακολούθησα τη συζήτηση και νομίζω ότι μετά τις παρεμβάσεις που προηγήθηκαν όλοι έχουμε μια πιο καθαρή εικόνα για το Green Deal, την σύνδεση του με την Κοινή Αγροτική Πολιτική και, φυσικά, για τις επενδύσεις που θα διασφαλίσουν τον μετασχηματισμό του πρωτογενούς τομέα.

Πριν μπω όμως σε οποιαδήποτε λεπτομέρεια για το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τον οποίο θεσμοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιούλιο του 2020, θα ήθελα να θυμηθούμε όλοι γιατί ειδικά για την χώρα μας αυτή η ευρωπαϊκή απόφαση για τη σύσταση του Ταμείου Ανάκαμψης, είναι εξαιρετικά κρίσιμη, καθώς πριν η παγκόσμια κοινότητα βιώσει τις πρωτόγνωρες εξελίξεις και συνέπειες της πανδημικής κρίσης, η χώρα μας – σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες – αντιμετώπισε μια δεκαετή κρίση χρέους, μια μακρόχρονη περίοδο οικονομικής και κοινωνικής αναστάτωσης, με υψηλή ύφεση, μεγάλα ποσοστά ανεργίας, αποκλεισμό από τις διεθνείς αγορές και μηδενικές εισροές ξένων επενδύσεων. Μόλις τον προηγούμενο χρόνο ξεκίνησε μια στα-

διακή επαναφορά σε μια επιχειρηματική και δημοσιονομική κανονικότητα. Και ενώ το 2020 θα αποτελούσε το έτος σηματοδότης της αλλαγής σελίδας για τη χώρα, η παγκόσμια εξάπλωση της πανδημίας, άλλαξε συντριπτικά τα δεδομένα. Το 2020, θα καταγραφεί ίσως ως το έτος με τη μεγαλύτερη παγκόσμια οικονομική ύφεση, αλλά παράλληλα και ως η πιο συντονισμένη προσπάθεια σε διεθνές επίπεδο για την προστασία της ανθρώπινης ζωής. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον και την αβεβαιότητα, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση επενδύσεων και η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, δεν μπορεί παρά να αποτελεί υποχρέωση της χώρας έναντι των πολιτών της, έναντι του ίδιου του μέλλοντος της. Η στιγμή αυτή είναι η ευκαιρία για την πραγματοποίηση ουσιαστικών παραγωγικών επενδύσεων στη χώρα μας, που θα στοχεύουν σε μια οικονομία που θα αξιοποιεί τις νέες παγκόσμιες τάσεις και θα είναι ένας τόπος αυξημένων ευκαιριών. Είμαστε, λοιπόν, πεπεισμένοι ότι τόσο το πακέτο των 32 δις του μηχανισμού ανάκαμψης, όσο και τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά προγράμματα, θα συνδράμουν καταλυτικά σε αυτή τη κατεύθυνση.

Μηχανισμός Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας | Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας (RRF) αποτελεί τον κυριότερο βραχίονα του Next Generation EU (NGEU), ο οποίος σε συνδυασμό με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, αποτελούν μια ολοκληρωμένη δέσμη διοχέτευσης πόρων ύψους €1.8τρις για τη στήριξη των οικονομιών της Ένωσης.

Στόχευση

- Αποκατάσταση της ζημίας που προκάλεσε η πανδημία COVID-19
- Στήριξη των επενδύσεων ιδιαίτερα στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση
- Μεταρρυθμίσεις για τη προετοιμασία των οικονομιών και κοινωνιών στη νέα εποχή

Πόροι

- €1.75τρις σύνολο πόρων, εκ των οποίων τα €1.0τρις αφορούν τον επταετή προϋπολογισμό της ΕΕ και €750δισ στο Next Generation EU (τα €672,5δισ μεσώ του RRF)
- Από τα €750δισ, τα €390δισ (52%) θα δοθούν με μορφή επιχορηγήσεων και τα €360δισ (48%) με μορφή δανείων
- 30% του συνόλου των πόρων αυτών θα κατευθυνθεί σε δράσεις που αφορούν την κλιματική αλλαγή

Χρονο-διάγραμμα

- Οι νομικές δεσμεύσεις χρειάζεται να έχουν ολοκληρωθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023
- Οι σχετικές πληρωμές θα γίνουν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026
- Το 70% των επιχορηγήσεων δεσμεύεται για τα έτη 2021 και 2022.
- Το υπόλοιπο 30% δεσμεύεται πλήρως έως τα τέλη του 2023

Ας δούμε λοιπόν κάποια βασικά χαρακτηριστικά του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, του εργαλείου που θεσμοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της πανδημίας, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι οικονομίες τους θα προβούν στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, με αποτέλεσμα να γίνουν πιο βιώσιμες και ανθεκτικές. Τα ποσά που θα δαπανηθούν τα επόμενα έτη,

στο πλαίσιο του μηχανισμού ανέρχονται περίπου σε 1,8 τρις ευρώ, Το 60% περίπου θα δοθεί με μορφή επιχορηγήσεων και τα υπόλοιπα με τη μορφή δανείων. Προκειμένου να λάβουν στήριξη από το Μηχανισμό Ανάκαμψης, τα κράτη μέλη πρέπει έως τον Δεκέμβριο του 2023 να καταρτίσουν εθνικά σχέδια, στα οποία θα καθορίζονται τα επενδυτικά και μεταρρυθμιστικά σχέδια τους, ενώ οι σχετικές πληρωμές θα έχουν ολοκληρωθεί έως το 2026.

Μηχανισμός Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας | Ελλάδα

- €32δισ (€28,9δισ από το RRF και €2,3δισ από το React EU, τα κυριότερα μέρη ουσιαστικά του Ταμείου Ανάκαμψης)
- Τα €19,2δισ (60%) θα δοθούν με μορφή επιχορηγήσεων και τα υπόλοιπα €12,7δισ (40%) με τη μορφή δανείων
- Σημαντικό μέρος (~€10δισ) θα δοθεί για «πράσινες» δράσεις
- Θα χρηματοδοτηθούν δημόσια (κυρίως μέσω επιχορηγήσεων) και ιδιωτικά έργα (κυρίως μέσω δανείων)

Βασικοί Στόχοι Ευρωπαϊκής Επιτροπής

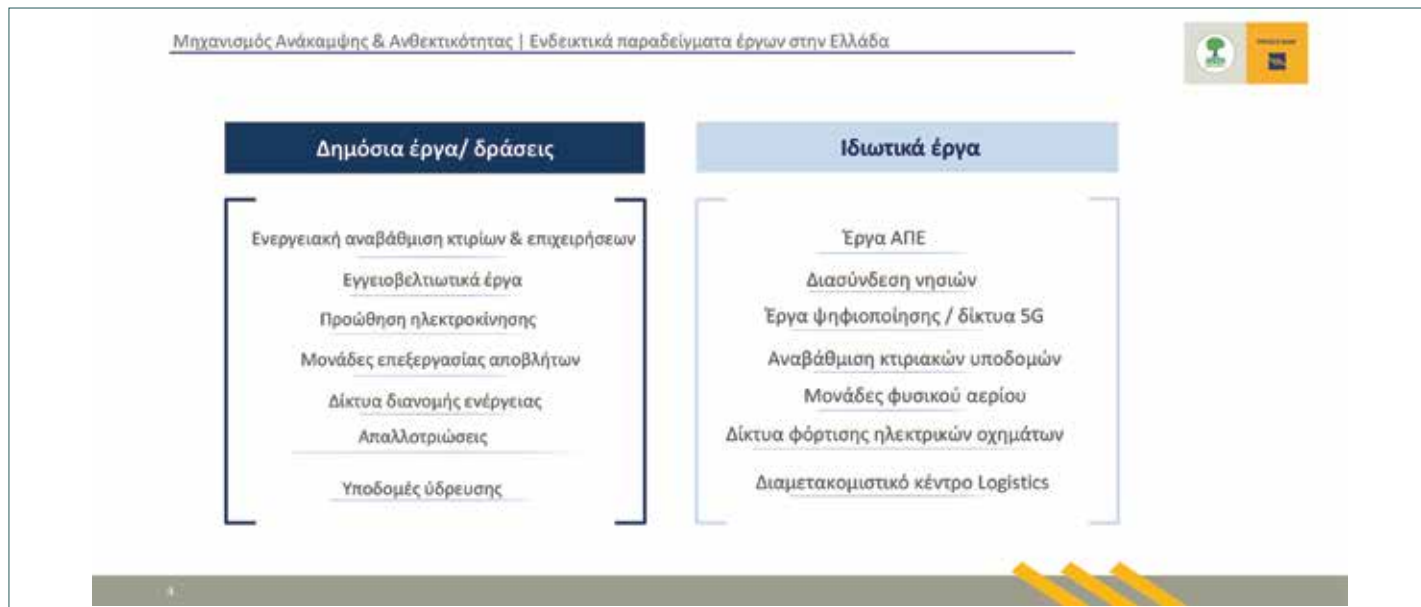
- Μέτρα που θα συμβάλουν αποτελεσματικά στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση
- Μέτρα που θα συμβάλουν στην ενίσχυση του δυναμικού ρυθμού ανάπτυξης, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και την κοινωνική ανθεκτικότητα της χώρας μας

Κύριοι πυλώνες ανάπτυξης

- Πράσινη Οικονομία – Ανάπτυξη
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός
- Τεχνολογική αναβάθμιση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Ενίσχυση Εξωστρέφειας Επιχειρήσεων - Αύξηση Εξαγωγών
- Καινοτομία και Έρευνα
- Ενίσχυση Αγροδιατροφικού τομέα

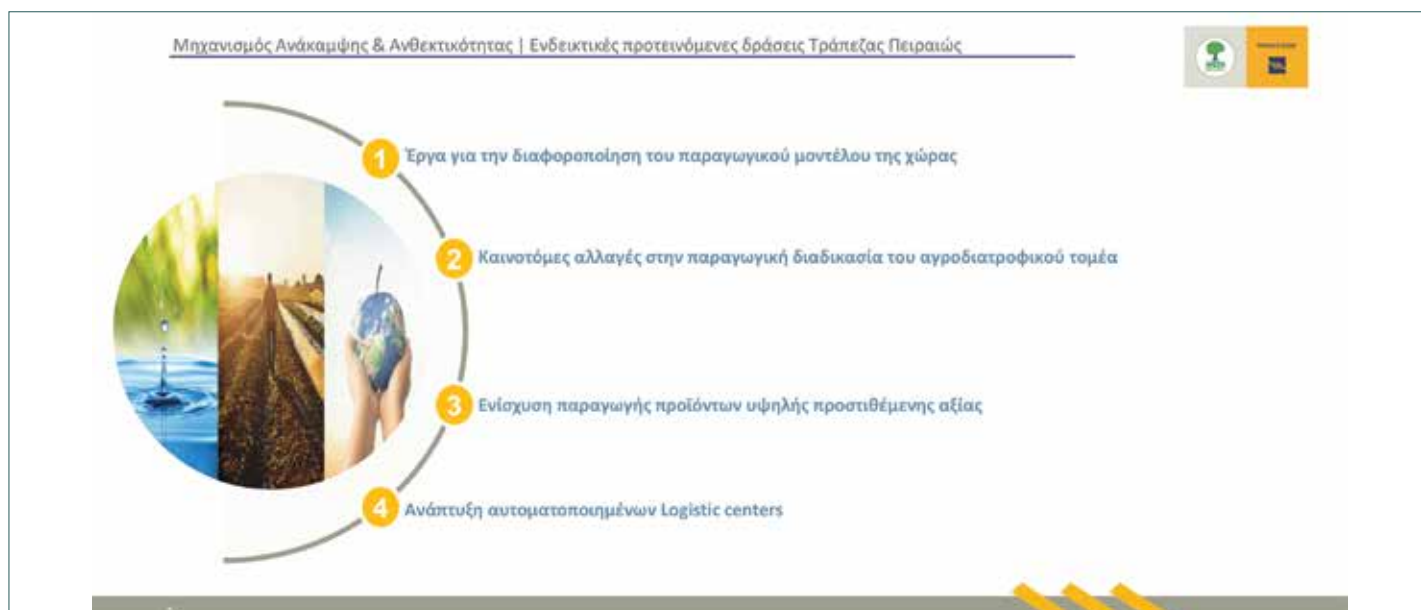
Όσον αφορά την Ελλάδα, από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης προβλέπεται να πάρει 32 δις, εκ των οποίων τα 19,5 δις. θα αφορούν επιχορηγήσεις και τα 12,5 δις δάνεια. Εδώ αξίζει να αναφέρουμε ότι όχι μόνο τα ποσά είναι τεράστια, καθώς ουσιαστικά μιλάμε για ένα δεύτερο πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων που θα οδηγήσει σε ετήσια χρηματοδότηση επενδυτικών έργων άνω των €5 δις, αλλά και ότι η αναλογία μας σαν χώρα ήταν σημαντικά υψηλότερη. Να σας θυμίσω ότι η Ελλάδα έχει

το 2% της οικονομίας στην Ευρώπη, ενώ κατάφερε να πάρει το 5% των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης. Τα κεφάλαια αυτά προσφέρουν πραγματικά μια ιστορική ευκαιρία για την παραγωγική ανασυγκρότηση της Ελλάδας και την αναδιάρθρωση του μοντέλου της ελληνικής οικονομίας, με μέτρα που θα συμβάλλουν στην ενίσχυση του ρυθμού ανάπτυξης, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και, φυσικά, στη δημιουργία κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Κατά την τρέχουσα περίοδο γίνεται αποτύπωση των επενδυτικών αναγκών της χώρας με έμφαση στον εντοπισμό κυρίως μεγάλων έργων προς άμεση χρηματοδότηση από το Μηχανισμό Ανάκαμψης. Έμφαση δίνεται στην πράσινη οικονομία και στη μετάβαση στον ψηφιακό κόσμο. Ενδεικτικά, αναφέρω κάποια παραδείγματα έργων, δημοσίων και ιδιωτικών, όπως αυτών που σχετίζονται με την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, εγγειοβελτιωτικά έργα, υποδομές ύδρευσης, έργα σε πράσινη ενέργεια και ΑΠΕ, διασύνδεση νησιών και ηπειρωτικής Ελλάδας, έργα για την αναβάθμιση του

κλάδου υγείας και logistics centers. Θα σας δώσω και μια αίσθηση ποσών προϋπολογισμού για κάθε κατηγορία έργου. Εκτιμάται ότι για την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων ο προϋπολογισμός θα κυμαίνεται περίπου στα 7 δις. Για τις υποδομές ύδρευσης θα είναι περίπου 200 εκατ. Στα εγγειοβελτιωτικά έργα θα αντιστοιχούν περίπου 2 δις, ενώ στα έργα ΑΠΕ περίπου 1,5 δις. Όλα αυτά είναι προς το παρόν σε επίπεδο συζήτησης και καταγραφής και μένει εντός των επόμενων δύο μηνών, τα Υπουργεία να υποβάλλουν τα σχέδιά τους, έτσι ώστε μετά να κατατεθούν στις Βρυξέλλες για την τελική έγκριση.

Λαμβάνοντας υπόψη τους βασικούς πυλώνες ανάπτυξης που έχει καθορίσει η Κυβέρνηση, η Τράπεζα Πειραιώς έχει προχωρήσει σε μια καταγραφή των προτάσεων της για τη βέλτιστη χρήση των πόρων του Μηχανισμού Ανάκαμψης, με βασικό άξονα τον αγροδιατροφικό κλάδο καθώς και τον τομέα της μεταποίησης, στηριζόμενη στη γνώση, την εμπειρία και τη διαρκή αλληλεπίδραση μας με τους πελάτες μας. Ενδεικτικά θα αναφέρω κάποιες πρώτες προτάσεις μας που είναι άμεσα σχετιζόμενες με τον αγρο-

διατροφικό τομέα, όπως είναι τα έργα για την διαφοροποίηση του παραγωγικού μοντέλου της χώρας, οι επενδύσεις σε καινοτόμες μεταρρυθμίσεις στην παραγωγική διαδικασία του αγροδιατροφικού τομέα, η ενίσχυση της παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, η περαιτέρω ενδυνάμωση της εξωστρέφειας, ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση βιομηχανικών και επιχειρηματικών πάρκων και φυσικά η ανάπτυξη αυτοματοποιημένων logistics centers και μικρότερων hubs ανά περιοχή.

Χρηματοδοτικά Εργαλεία Τράπεζας Πειραιώς

ΕΤαΕ Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης

- 50% του προγράμματος για την Τράπεζα Πειραιώς
- €200εκ. ύψος χαρτοφυλακίου (Τ.Π)
- Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
- Κάλυψη παγίων δαπανών & επενδυτικών σχεδίων
- Αγρότες, αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες παραγωγών
- Ιδιωτικές επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους κλάδους μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων

ΕΤεπ Ταμείο Βιοοικονομίας

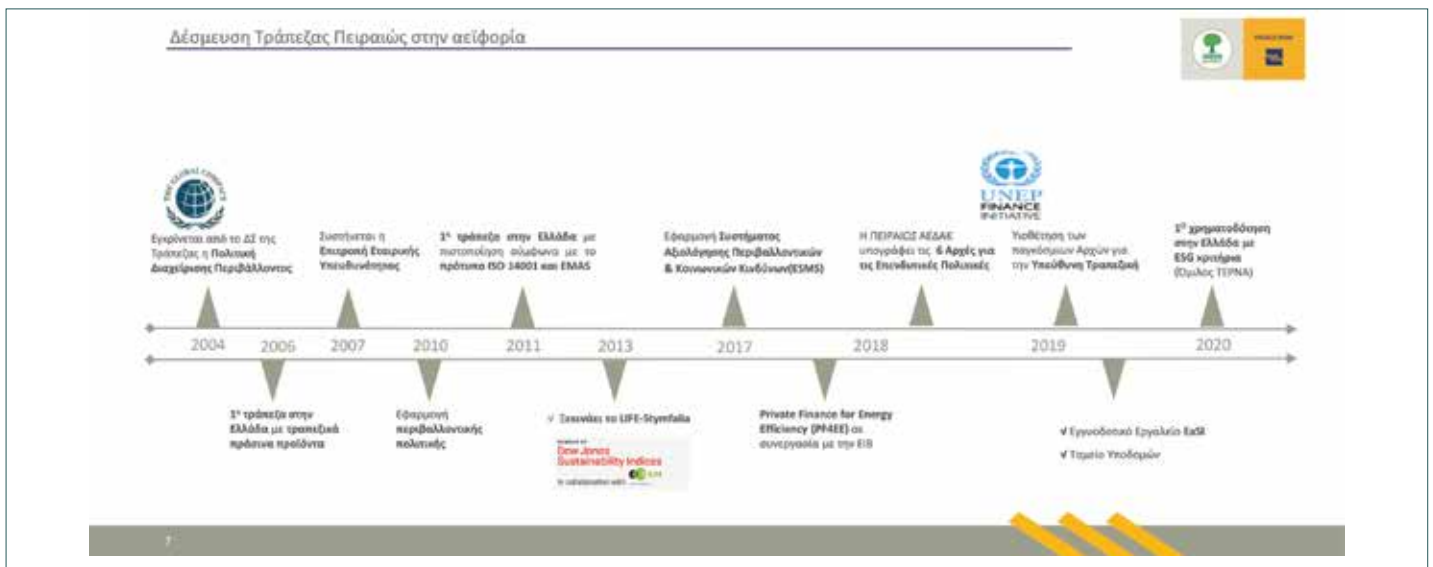
- 50% του προγράμματος για την Τράπεζα Πειραιώς
- €100εκ. ύψος χαρτοφυλακίου (Τ.Π.)
- Χρηματοδότηση μέσω της ΕΤεπ
- Γεωργία & βιοοικονομία στην Ελλάδα
- Εκσυγχρονισμός παραγωγής, αύξηση των εξαγωγών και βελτίωση ποιότητας της ελληνικής γεωργίας
- Χρηματοδότηση ειδικά για νέους αγρότες & μετασχηματισμό του αγροτικού τομέα

Στην Τράπεζα Πειραιώς δεν εργαζόμαστε μόνο με την αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης, αλλά έχουμε ήδη εντάξει αρκετά εργαλεία με τη βοήθεια ευρωπαϊκών προγραμμάτων, ώστε να μπορέσουμε να ενισχύσουμε περαιτέρω τις επενδύσεις στον αγροδιατροφικό τομέα. Θα αναφέρω ενδεικτικά δύο σημαντικά προγράμματα: το Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ταμείο Βιοοικονομίας. Ειδικά, για το Ταμείο Εγγυήσεων Αγροτικής Ανάπτυξης, θα ήθελα να επισημάνω ότι είμαστε η πρώτη συστημική τράπεζα, η οποία έχει εντάξει αυτό το πρόγραμμα στα παρεχόμενα προϊόντα και έχει αναλάβει το 50% του προγράμματος. Στο εν λόγω πρόγραμμα συμμετέχουμε με ύψος χαρτοφυλακίου που ανέρχεται στα 200 εκατ., επιβεβαιώνοντας για ακόμα μια φορά τη δέσμευσή μας για την παροχή ολοκληρωμένης στήριξης της αγροτικής οικονομίας. Μέσω του εργαλείου αυτού μπορούν να χρηματοδοτηθούν αγρότες, αγροτικοί συνεταιρισμοί, ομάδες και οργανώσεις αγροτών και προβλέπει την

κάλυψη παγίων δαπανών και επενδυτικών σχεδίων.

Επιπρόσθετα, ενδιαφέρον παρουσιάζει και το πρόγραμμα του Ταμείου Βιοοικονομίας. Η διάθεση του νέου προγράμματος στήριξης από την Τράπεζα αναμένεται πολύ σύντομα. Το ύψος του χαρτοφυλακίου για την Τράπεζα Πειραιώς ανέρχεται στα 100εκ., το 50% του προγράμματος, και αφορά σε χρηματοδοτήσεις στη γεωργία, στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τομέα της βιοοικονομίας με βασικό άξονα τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής, την αύξηση των εξαγωγών και τη χρηματοδότηση νέων αγροτών.

Αναφέραμε δύο βασικά προγράμματα, τα οποία θα τρέξουν παράλληλα με το Μηχανισμό Ανάκαμψης. Είναι σημαντικό, όμως, να επισημάνω τη δέσμευση της Τράπεζας Πειραιώς στην αειφορία και στη βιώσιμη ανάπτυξη. Ξεκινήσαμε το 2004 υιοθετώντας την πολιτική διαχείρισης περιβάλλοντος, ενώ το 2006 ήμασταν η πρώτη τράπεζα που διέθεσε “πράσινα” προϊόντα.

Σε αυτή τη διαφάνεια φαίνεται η πορεία μας μέχρι σήμερα. Δεν θα σταθώ με λεπτομέρεια σε κάθε έτος ορόσημο αυτής της πορείας. Θα ήθελα απλώς να αναφέρω ότι το 2019 η Τράπεζα Πειραιώς –η πρώτη και η μόνη τράπεζα στην Ελλάδα – συνδιαμόρφωσε μαζί με άλλες 29 τράπεζες από όλο το κόσμο και μέλη του United Nations Environment Programme Finance Initiative, τις παγκόσμιες Αρχές Υπεύθυνης Τραπεζικής. Αυτό σημαίνει ότι έχουμε εντάξει κριτήρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εταιρικής διακυβέρνησης, γνωστά ως ESG, σε όλο και μεγαλύτερο φάσμα των δραστηριοτήτων μας και χρηματοδοτούμε έργα, που προωθούν τη μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία, η οποία θα σέβεται το περι-

βάλλον και θα ευνοεί την ευημερία της κοινωνίας. Ήδη έχουμε προχωρήσει σε σημαντικού ύψους χρηματοδοτήσεις εντός του πλαισίου των ESG κριτηρίων, και είμαστε η πρώτη τράπεζα που έχει δώσει χρηματοδοτήσεις με κριτήρια αειφορίας (Sustainability Linked Loans). Ενώ είμαστε βέβαιοι ότι σταδιακά, όσο οι ελληνικές επιχειρήσεις θα αντιλαμβάνονται την ουσιαστική συνεισφορά υιοθέτησης πολιτικών αειφορίας στο επιχειρηματικό τους μοντέλο, ο αριθμός αυτών των χρηματοδοτήσεων θα αυξάνεται, και θα συμπεριλάβει και πολλές επιχειρήσεις του αγροδιατροφικού τομέα.

Αγαπητές κυρίες και κύριοι, θα ήθελα να κλείσω λέγοντας ότι είναι ίσως αυτή η ιστορική ευκαιρία που έχουμε να ανατάξουμε το παραγωγικό

μοντέλο της χώρας. Η αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης είναι ίσως μία από τις τελευταίες μας δυνατότητες να κατευθύνουμε επενδυτικά κεφάλαια σε τομείς που θα ενισχύσουν την αυτόνομη ανάπτυξη της χώρας μας σε βασικά αγαθά και θα περιορίσουν την υπερεξάρτησή της από τρίτες χώρες.

Όλοι εμείς, λοιπόν, στην Τράπεζα Πειραιώς εργαζόμαστε σε τρεις βασικούς άξονες:

1. στην ενίσχυση των επενδύσεων που είναι προσανατολισμένες στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην αειφόρο ανάπτυξη,
2. στη στήριξη των επιχειρήσεων που σε αυτή την κρίσιμη περίοδο για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας προάγουν τον εξωστρεφή χαρακτήρα της και παρέχουν υπηρεσίες και προϊόντα προστιθέμενης αξίας και
3. στη δημιουργία μιας οικονομικής ευημερίας με κοινωνικό και περιβαλλοντικό προσανατολισμό.

Σας ευχαριστώ θερμά για την προσοχή σας. Ελπίζω του χρόνου να είμαστε όλοι υγιείς και να βρεθούμε από κοντά να συζητήσουμε αναλυτικά την πραγμάτωση, την υλοποίηση του μέλλοντος για το οποίο θέλουμε και πρέπει να προσπαθήσουμε. Αν υπάρχουν ερωτήσεις, είμαι στη διάθεσή σας. Ευχαριστώ.

Γιώργος Αβατάγγελος: Κ. Βλαχόπουλε, ευχαριστούμε για την εξαιρετική παρουσίαση. Εγώ κρατώ ότι το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αποτελεί μεγάλη πρόκληση. Είναι 32 δις. Είναι περίπου 5 δις επταίως. Είναι γύρω στα 3% του ΑΕΠ. Η μόχλευση είναι μεγάλη. Κρατώ από την άλλη πλευρά ότι η Τράπεζα Πειραιώς είναι εδώ με προϊόντα, υπηρεσίες και μια τεχνογνωσία και εμπειρία σε ό,τι έχει σχέση και με τα green (πράσινα) δάνεια, αλλά και γενικότερα για να υποστηρίξει όλα τα βιώσιμα και αειφόρα έργα, τα οποία απαιτούν τραπεζική χρηματοδότηση. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας. Μπορούμε τώρα να περάσουμε στον τρίτο ομιλητή. Απομακρυσμένος και αυτός. Είναι ο κ. Γιώργος Ζαλίδης, καθηγητής στο Τμήμα Γεωπονίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης και Διευθυντής στο Εργαστήριο Τηλεπισκόπησης, Φασματοσκοπίας και Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών. Ο κ. Ζαλίδης είναι κοντά μας;

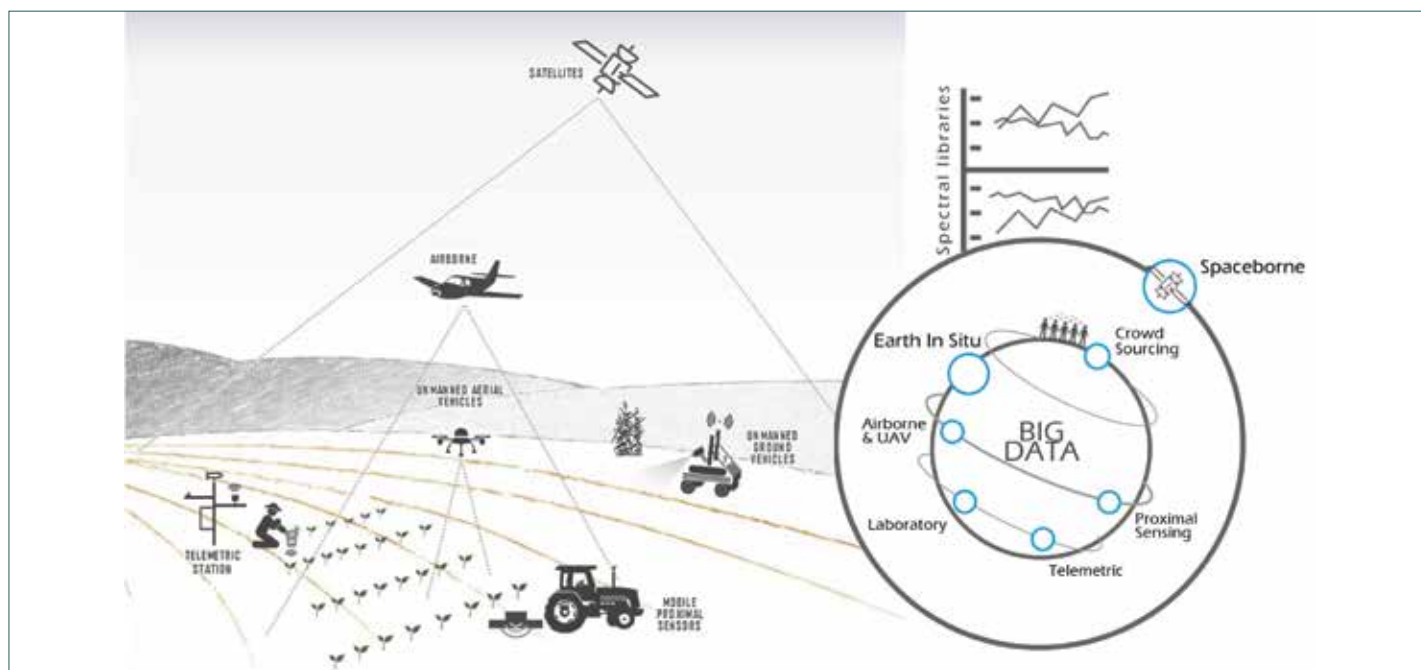

Δρ. Γεώργιος Ζαλίδης

Διευθυντής Εργαστηρίου Τηλεπισκόπησης, Φασματοσκοπίας & Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών, Αριστοτέλειο Παν/μιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

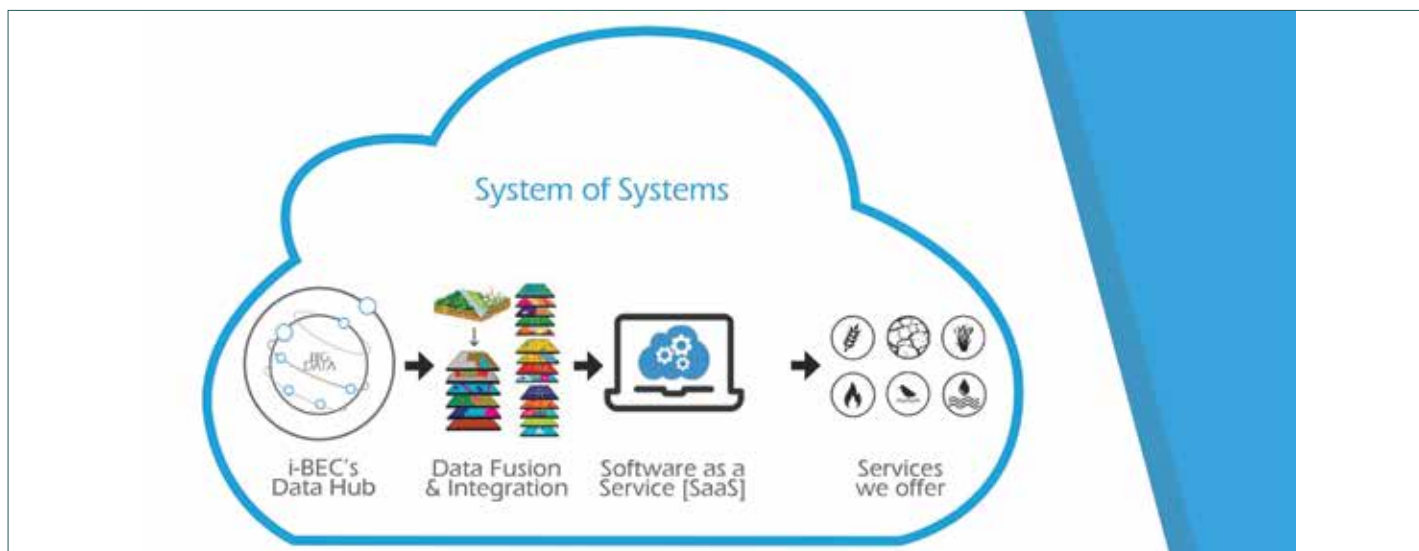
Ναι, είμαι κοντά σας. Λοιπόν, είμαι ο τελευταίος και ίσως πιο άτυχος, αλλά και ο πιο τυχερός μιας και έχω την ευκαιρία να κλείσω και να συνοψίσω πράγματα που ήδη λέχθηκαν.

Στο κομμάτι λοιπόν των ψηφιακών και πράσινων επενδύσεων θα ήθελα να δώσω έμφαση στη βιωσιμότητα και τις προϋποθέσεις, ώστε αυτές οι ψηφιακές επενδύσεις, όπως αναφέρθηκε από τους προηγούμενους ομιλητές, δεδομένου ότι έχουμε πλέον την καινοτομία, η οποία θα χρηματοδοτηθεί, να μας οδηγήσουν στη βιωσιμότητα. Αν αυτό το κομμάτι που λέγεται ψηφιακό, και το οποίο θα μας φέρει και το πράσινο έχει τη δυνατότητα, και ποιες είναι οι προϋποθέσεις, έτσι ώστε πραγματικά να είναι και βιώσιμο. Το ερώτημα της βιωσιμότητας αυτών των χρηματοδοτήσεων αξιοποιώντας ως αιχμή του δόρατος τις νέες τεχνολογίες που καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας συζητήθηκαν

θα πω, αφού τις παρουσιάσω πάρα πολύ σύντομα. Θα πούμε τα πλεονεκτήματα και τις ενέργειες της καθεμίας, θα δούμε τελικά πώς μπορεί όλο αυτό το κομμάτι να δουλέψει ως ενιαίο εθνικό οικοσύστημα παρατήρησης γης, το οποίο θα δώσει τις απαραίτητες υπηρεσίες στους τελικούς δικαιούχους, που δεν είναι άλλοι από τους αγρότες μας. Έχετε δει πολλοί από εσάς και πιθανόν να έχει παρουσιαστεί όλο αυτό το κομμάτι, δηλ. ποια είναι τα μέσα, με τα οποία μπορούμε να

πάρουμε το κομμάτι των μεγάλων δεδομένων, από δορυφορικά μέχρι επίγεια, μη επανδρωμένα οχήματα και όλα τα ρομποτικά οχήματα. Το τελευταίο, αλλά πια πάρα πολύ σημαντικό έχει να κάνει με την επένδυση στον ανθρώπινο παράγοντα, δηλ. στον σύμβουλο-γεωπόνο το κομμάτι του crowdsourcing, ή όπως λέγεται στα ελληνικά πληθοπορισμός, και πως αυτό θα συνεισφέρει στη δημιουργία του σετ των μεγάλων δεδομένων.

Το σύστημα των συστημάτων έχει όλα αυτά τα μεγάλα δεδομένα με την κατάλληλη σύμπτυξη των επιπέδων πληροφοριών, που μαζεύονται από το διάστημα μέχρι και το χωράφι, και αναπτύσσεται σε υπηρεσίες μέσα από τους κατάλληλους αλγόριθμους για τους τελικούς δικαιούχους.

Υπηρεσίες Παρατήρησης της Γης

Ένα σύνολο αισθητήρων πεδίου για τη μέτρηση εδαφικών & φυτικών δεικτών με στόχο την αξιολόγηση των **Ορθών Γεωργικών Πρακτικών** και τον προσδιορισμό της Ανάλυσης Κύκλου Ζωής [Life Cycle Assessment] των αγροτικών προϊόντων.

Υποστήριξη στον σύμβουλο γεωπόνο, ή τον παραγωγό για τη σωστή διαχείριση του αγρού.

Εφαρμογή Κινητού

Ασύρματη Διασύνδεση με Κεντρική Βάση

Σύντηξη δεδομένων

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

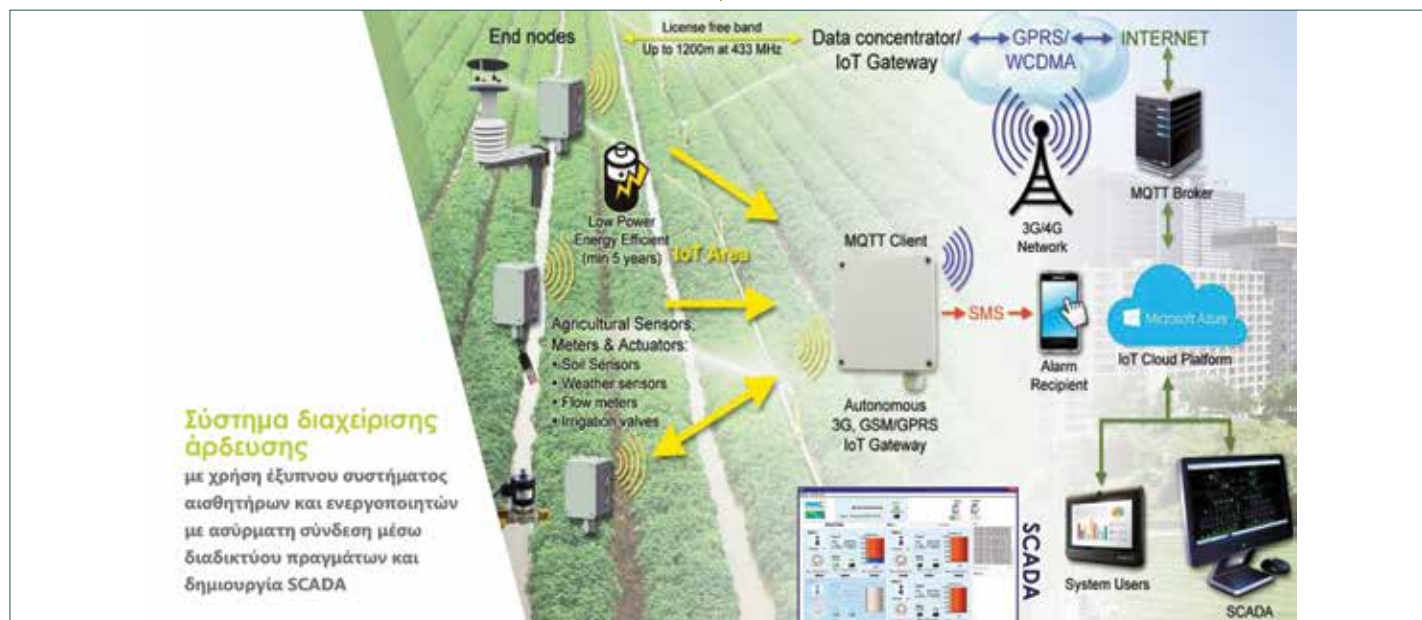
Θα αναφερθώ σε ένα-ένα τα υποκομμάτια, δίνοντας μεγάλη έμφαση στο κομμάτι του πληθοπορισμού, γιατί είναι αυτό το οποίο θα υποστηρίξει τον σύμβουλο-γεωπόνο, ή και τον προηγμένο παραγωγό, στη σωστή διαχείριση του αγρού και, εν τέλει, για να κάνει αυτό που λέμε «από το χωράφι στο ράφι» ή «από το χωράφι στο πιρούνι», το κομμάτι της ανάλυσης του κύκλου ζωής των αγροτικών μας προϊόντων. Γι' αυτό δεν μιλάω μόνο για τον πρωτογενή τομέα, αλλά και για όλο το κομμάτι της αγροδιατροφικής μας αλυσίδας.

Αισθητήρας Εδάφους

- Σύγχρονοι αισθητήρες καταγραφής φάσματος (MEMS) 1.35 – 1.95 nm και αλγόριθμοι μηχανικής εκμάθησης
- Βιβλιοθήκες φασματικών υπογραφών του εδάφους (>6000 για τα Βαλκάνια)
- Ακρίβεια και τάχιστη πρόβλεψη

Οι υπηρεσίες αυτές έχουν αιχμή του δόρατος έναν καινούριο αισθητήρα, οποίος έχει έρθει βέβαια από το κομμάτι του διαστήματος, γιατί οι υπερφασματικές κάμερες πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκαν δορυφορικά. Τώρα πλέον μπορούμε να τις έχουμε είτε στο τρακτέρ μας είτε μέσα στην τηλεδιαγνωστική εργαλειοθήκη του γεωπόνου, όπου με την κατάλληλη λήψη της φασματικής υπογραφής, είτε στη

βλάστηση, είτε στο νερό, είτε στο έδαφος μπορούμε να πάρουμε εκείνα τα δεδομένα και με βάση τις βιβλιοθήκες των φασματικών υπογραφών να γίνει η παροχή εκείνων των υπηρεσιών στον αγρότη που θα δώσει αυτές ακριβώς τις υπηρεσίες σε πραγματικό χρόνο λίπανσης, άρδευσης και φυτοπροστασίας που χρειάζεται ο παραγωγός μας.

Το διαδίκτυο των πραγμάτων είναι πλέον πραγματικότητα και στην καθημερινή μας ζωή. Έχει εξελιχθεί βέβαια και από τη GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, αλλά είναι ένα κομμάτι, το οποίο, με έξυπνα συστήματα αισθητήρων και ενεργοποιητών μέσω ασύρματης σύνδεσης παρέχεται τελικά το κομμάτι της άρδευσης και όχι μόνο στον αγρότη το

κομμάτι τον δορυφορικό, το οποίο πλέον είναι εκ των ων ουκ άνευ και φυσικά παρέχεται σε ένα κομμάτι από τις υπηρεσίες Copernicus της Ευρωπαϊκής Ένωσης -και στο γεω κομμάτι- και συζητάμε πως αυτό το κομμάτι θα φτάσει τελικά εκεί που πρέπει.

Κεντρική Ιδέα

Ένα ψηφιακό εργαλείο συλλογής και διαχείρισης δορυφορικών δεδομένων σε ένα κεντρικό σύστημα που διαθέτει το Διαβαλκανικό Κέντρο Περιβάλλοντος σε συνεργασία με CEOS και CSIRO

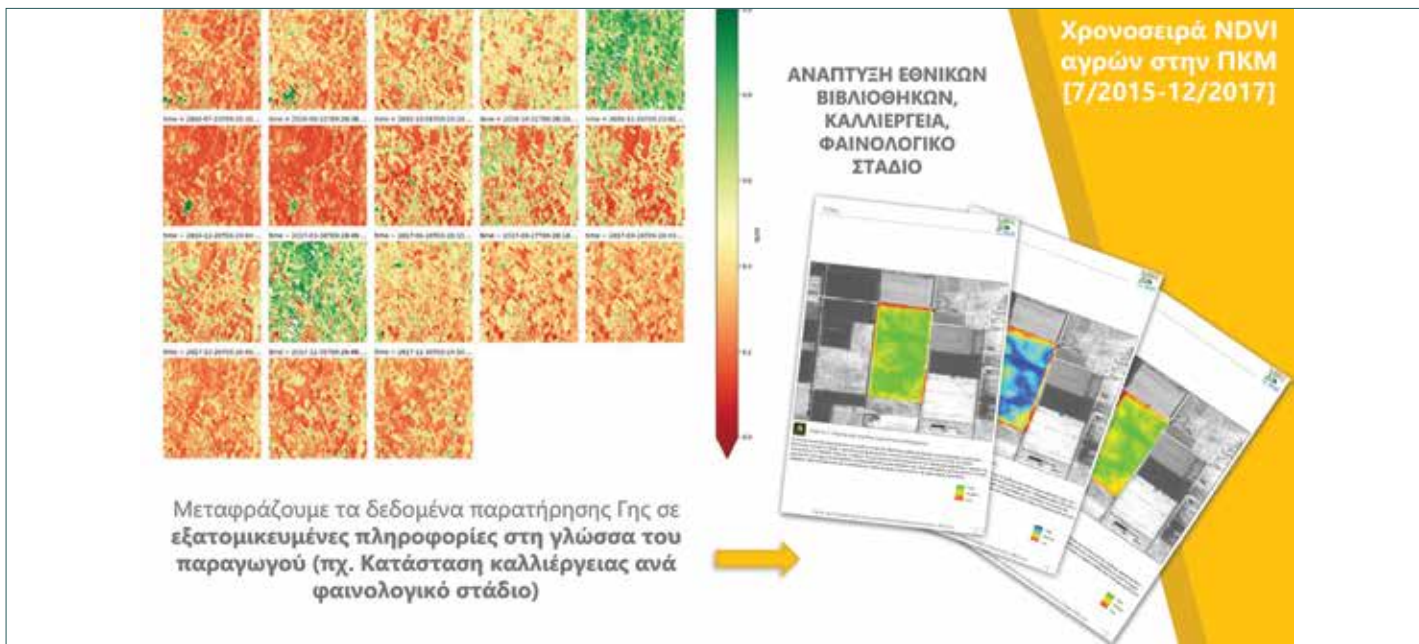
Πλεονεκτήματα Δεδομένων Παρατήρησης Γης

- Μεγάλη κάλυψη
- Ικανή ανάλυση [10m Sentinel-2]
- Συχνή επισκεψιμότητα
- Άμεση διαθεσιμότητα

Πλεονεκτήματα DataCube

- Συνδυασμός δορυφόρων
- Άμεση και εύκολη επεξεργασία
- Ανάλυση μεγάλων χρονοσειρών
- Εύκολη αυτοματοποίηση και παραγωγή υπηρεσιών

Δεν θα μιλήσω -γιατί μίλησαν άλλοι ομιλητές- για το ποια είναι τα πλεονεκτήματα αυτού του κομματιού, όσο το ότι πλέον σήμερα μέσω του datacube, το οποίο διαθέτουμε, μπορούμε να πάρουμε άμεσα, εύκολη επεξεργασία και ανάλυση μεγάλων χρονοσειρών δορυφορικών δεδομένων, έτσι ώστε να διαθέσουμε στον τελικό πάροχο των υπηρεσιών που δεν είναι άλλος από τον αγρότη μας, αυτό το οποίο θα θέλει να

ξέρει και το οποίο είναι η κατάσταση της καλλιέργειάς του και οι εισροές που θα δώσει σε κάθε στάδιο της καλλιέργειάς του. Απαραίτητο συστατικό αυτής της προσπάθειας είναι να αναπτυχθούν οι εθνικές βιβλιοθήκες τόσο για τα εδάφη μας, όσο και για κάθε καλλιέργεια και φαινολογικό στάδιο.

Δυνατότητες Εφαρμογής του DataCube στη Γεωργία

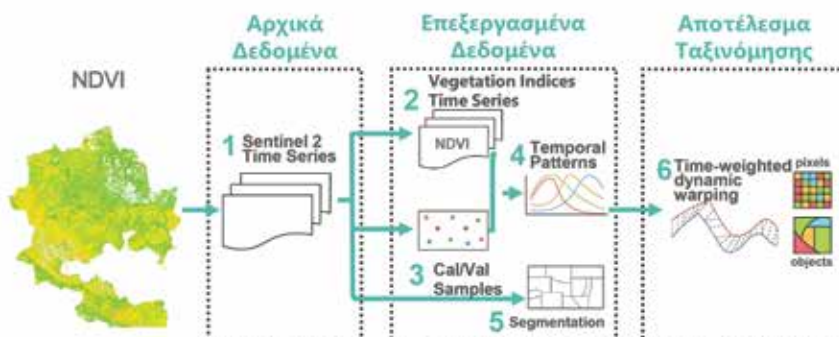
- Εύκολη παρακολούθηση της εξέλιξης των καλλιεργειών με δορυφορικά μέσα συμπεριλαμβανομένου στοιχείων **ποσότητας και ποιότητας της παραγωγής**
- Καταγραφή χρήσεων Γης και **σύγκριση με προηγούμενες καταγραφές**
- **Πρόβλεψη** και απεικόνιση εδαφικών στοιχείων των καλλιεργειών που σχετίζονται με τη γεωργία (σύσταση, οργανική ουσία, θρεπτικά) καθώς και εξέλιξη αυτών
- Έγκαιρη και έγκυρη **πρόβλεψη της παραγωγής** και δυνατότητα υπολογισμού του ισοζυγίου του Άνθρακα

Οι δυνατότητες εφαρμογής του datacube στη γεωργία, φυσικά με τη χρήση των δορυφορικών δεδομένων, ανεξάρτητα αν είναι από το Sentinel, το Once App, τον ισραηλιτικό ή τον ιταλικό δορυφόρο - δεν μας ενδιαφέρει αυτό - μας δίνουν εύκολη παρακολούθηση της ποσότητας και της ποιότητας της παραγωγής, πάντα σε σύμπτυξη με τα δεδομένα πεδίου, την τηλεμετρία του αγρού, τη φορητή τηλεμετρία και την τηλεδιαγνωστική εργαλειοθήκη. Καταγραφή χρήσεων και σύγκριση με προηγούμενες καταγραφές. Πρόβλεψη και απεικόνιση των εδαφικών στοιχείων των καλλιεργειών που σχετίζονται με τη γεωργία και είναι απαραίτητα να ξέρει ο γεωργός για να διαχειριστεί το σύστημα που λέγεται έδαφος, έγκαιρη και έγκυρη πρόβλεψη της παραγωγής. Άφρατα τελευταίο και θα αναλύσω πολύ περισσότερα παρακάτω αυτό που λέγεται υπολογισμό του ισοζυγίου του άνθρακα, γιατί πλέον δεν θα μπορούμε να πουλάμε προϊόντα, τα οποία δεν έχουν τον κύκλο ζωής καταγεγραμ-

μένο επάνω. Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η ολοκληρωμένη προσέγγιση της γεωπεριβαλλοντολογικής παρακολούθησης με εργαλεία παρατήρησης γης μας δίνει πλέον - και δεν θέλω να αναφερθώ σε τεχνικές λεπτομέρειες, αυτές ίσως είναι πιο εξειδικευμένες, γιατί είμαστε στο κομμάτι του επιχειρείν- αλλά το ζητούμενο είναι πώς θα συντηρήσουμε, πώς θα χρηματοδοτήσουμε και πώς θα κρατήσουμε όχι μόνο στο επίπεδο του παραγωγού, αλλά στο επίπεδο όλου του πρωτογενούς τομέα και της αγροδιατροφικής αλυσίδας αυτό το οικοσύστημα, ώστε να μπορεί στο τέλος αυτό που μας λείπει η GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, δηλαδή η τηλεσυμβουλευτική, όπου συμβουλευτικές υπηρεσίες μέσω του διαδραστικού κέντρου ελέγχου να πάνε στον τελικό δικαιούχο. Ο κ. Καπνιάς ανέφερε προηγουμένως εξαιρετικές ιδέες για το πώς θα μπορούσαν να ντυμπλριστούν οι υπηρεσίες που σήμερα υπάρχουν στον ΟΠΕΚΕΠ και να φτάσουν συμβουλευτικά τελικά στον αγρότη.

Συμβουλευτικές Υπηρεσίες στις βοσκήσιμες γαίες και στην κτηνοτροφία

- 4 κατηγορίες γης [Δάση, δασολίβαδα, θαμνολίβαδα, ποολίβαδα]
- Ιχνηλασιμότητα ανά τύπο βοσκήσιμης γης

Εδώ το ξεχάσαμε, αλλά είναι εξίσου σημαντικά να φτάσουμε και έχετε την δυνατότητα τις αντίστοιχες υπηρεσίες. στον κτηνοτρόφο μας και τις βοσκήσιμες γαίες και να δώσουμε - όπου

Συμβουλευτικές υπηρεσίες παρακολούθησης φυσικών πόρων (έδαφος, νερό, βιοποικιλότητα) – nexus approach

Κοινές δράσεις με ESA: Δοκιμή και αποσφαλμάτωση καινούργιου υπερφασματικού αισθητήρα (ENmap) που θα τεθεί σε τροχιά το 2022

Άφρα στο τέλος το κομμάτι των τριών πόρων και συντελεστών από τους οποίους εξαρτάται πλήρως η ανάπτυξη στη γεωργία, οι οποίοι είναι το έδαφος, το νερό και η βιοποικιλότητα, την οποία με την ίδια προσέγγιση μπορούμε πλέον να παρακολουθούμε, αλλά και η παρακολούθηση αυτή να συνεισφέρει στο να υπολογίζουμε το αποτύπωμα του άνθρακα

σε διαφορετικούς τύπους εδαφών, σε διαφορετικές καλλιέργειες, να αποτιμήσουμε την υποβάθμιση των εδαφών με μετασχηματισμό των δεδομένων παρατήρησης γης, με τεχνικές βαθιάς εκμάθησης και μεταφορά πιστοποιημένων υπηρεσιών παρατήρησης γης στο οικοσύστημα των αγροσυμβούλων.

Ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών διαδικασίας παραγωγής & προϊόντων μειωμένου αποτυπώματος άνθρακα

Μέσα από το Σύστημα των Συστημάτων (GEOSS) μπορούμε να παράγουμε αναφορές με θεματικούς ψηφιακούς χάρτες με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα και να αξιοποιηθούν από τους Οργανισμούς Πληρωμών για την παρακολούθηση της ΚΑΠ και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, μέσω δεδομένων πληθοπορισμού και τεχνολογιών καταγεγραμμένης εγγραφής (blockchain)

- Υπολογισμός του ισοζυγίου του Άνθρακα σε διαφορετικούς τύπους εδαφών και καλλιέργειες
- Αποτύπωση της υποβάθμισης των εδαφών ανά ILOT κατά ΟΠΕΚΕΠ με μετασχηματισμό δεδομένων Παρατήρησης Γης και με τεχνικές βαθιάς εκμάθησης
- Μεταφορά πιστοποιημένων υπηρεσιών Παρατήρησης Γης στο οικοσύστημα των αγροσυμβούλων
- Δημιουργία φασματικών βιβλιοθηκών προϊόντων μειωμένου αποτυπώματος άνθρακα

Λέχθηκε προηγουμένως για υπηρεσίες, αλλά οποιαδήποτε υπηρεσία αν δεν έχει τον αγρό και την καλλιέργεια αναφοράς, ώστε αυτή να είναι πιστοποιημένη, δεν θα έχει την προστιθέμενη αξία στο τελικό προ-

ϊόν που θα πάει στο ράφι και βέβαια το από πίσω κομμάτι που πρέπει να δημιουργήσουμε τις φασματικές βιβλιοθήκες για το αποτύπωμα του άνθρακα.

Βιο-οικονομία

Αξιοποίηση αγροτικών αποβλήτων

- ▶ Μετατροπή αγροτικών υπολειμμάτων σε εδαφο-βελτιωτικό και πιστοποίηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του με χρήση φασματοσκοπίας
- ▶ Αξιοποίηση αγροτικών υπολειμμάτων για τη μετατροπή τους σε βιοενέργεια με συμπληρωματική χρήση καλλιέργειας μακρο- και μικροφυκών

The flowchart illustrates the process of converting agricultural waste into various bio-products. It starts with 'crops' and 'crop residues' (including 'oil seeds', 'oil', 'press cake', and 'glycerol'). These are processed into 'bio-fertilizer' and 'biomethane'. 'biomethane' is then used in a 'BIOGAS plant' to produce 'solid digestate' and 'CO₂'. 'solid digestate' is further processed into 'animal feed' and 'pharmaceutical company'. 'CO₂' is used in 'Heterotrophic microalgae cultivation' and 'Autotrophic microalgae cultivation'. 'Heterotrophic microalgae cultivation' produces 'microalgae biomass' and 'microalgae residues', which are then used in 'animal feed' and 'pharmaceutical company'. 'Autotrophic microalgae cultivation' produces 'microalgae biomass' and 'reclaimed water', which are then used in 'animal feed' and 'pharmaceutical company'.

interreg
Mediterranean
GREENOMED
Project co-financed by the European
Regional Development Fund

Ένα κομμάτι μεγάλο της γεωργίας είναι η βιοοικονομία, η οποία αφορά την αξιοποίηση αγροτικών, όπως θα λέγαμε, «αποβλήτων» για να δημιουργήσουμε είτε εδαφοβελτιωτικά είτε με τη χρήση μικρο- και μακροφυκών να μπορέσουμε να πάρουμε το αντίστοιχο ενεργειακό κομμάτι από τη γεωργία, ώστε τα απορρίμματα που λέμε να δημιουργή-

σουν ενεργειακό ισοδύναμο. Τέλος, ένας πολύ δυναμικά αναπτυσσόμενος κλάδος, η παραγωγή πρωτεϊνών και άλλων βιοδραστικών ουσιών, πάλι από τα υπολείμματα της γεωργίας και όλοι ξέρουμε τι μπορούμε να πάρουμε από τον κασίγαρο ή τα υπολείμματα των οινοποιείων.

AG|CLUSTER

Agri-food Cluster of Central Macedonia

Καινοτόμο σύστημα προσδιορισμού αποτυπώματος άνθρακα με δεδομένα Παρατήρησης της Γης

Σήμανση πιστοποίησης αποτυπώματος άνθρακα σε ροδάκινα και ακτινίδια

- ▶ Μείωση των εισροών και προστασία του περιβάλλοντος
- ▶ Μείωση των εκπομπών του CO₂ και μετρίασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- ▶ Καταγραφή με επιστημονικές και πειραματικές μεθόδους των περιβαλλοντικών παραμέτρων και συνεπειών και διαμόρφωση στρατηγικής σε μεγάλη κλίμακα
- ▶ Βελτίωση της θέσης του παραγωγού
- ▶ Αυξημένα οφέλη για τον καταναλωτή
- ▶ Έγκαιρη τοποθέτηση της πιστοποίησης στην αγορά, έναντι του ανταγωνισμού
- ▶ Αύξηση θέσεων εργασίας σε επιστημονικό προσωπικό
- ▶ Ανάδειξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των ελληνικών προϊόντων
- ▶ Ιχνηλασιμότητα

Στη Βόρεια Ελλάδα, μαζί με τη NEUROPUBLIC και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, δημιουργήσαμε για πρώτη φορά ένα καινοτόμο σύστημα προσδιορισμού αποτυπώματος άνθρακα μέσα από το Ag-Cluster. Από την αρχή του μήνα έχει αρχίσει να δουλεύει για όλη την περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, το οποίο θα συνεισφέρει στη μείωση των εισροών και την προστασία του περιβαλλοντολογικού αποτυπώματος ανάλογα την κλιματική ζώνη και φυσικά θα επεκταθεί σε όλη τη χώρα. Είναι η πρώτη φορά που κάνουμε σύζευξη της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής με το Green Deal, μείωση των εκπομπών του διοξειδίου και μετρίασμός των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, καταγραφή με επιστημονικές και πειραματικές μεθόδους των περιβαλλο-

ντολογικών παραμέτρων και συνεπειών, για τη διαμόρφωση της στρατηγικής σε μεγάλη κλίμακα για όλη τη χώρα, έτσι ώστε να μπορούν να χαραχθούν πολιτικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, βελτίωση της θέσης του παραγωγού - γιατί το τελικό προϊόν θα είναι ονοματισμένο και θα μπορεί να μπρανταριστεί πιο εύκολα - αυξημένα οφέλη για τον καταναλωτή, έγκυρη τοποθέτηση πιστοποίησης στην αγορά έναντι του ανταγωνισμού, αύξηση θέσεων εργασίας σε επιστημονικό προσωπικό, ανάδειξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των ελληνικών προϊόντων - γιατί πολλά από αυτά, έτσι κι αλλιώς, βγαίνουν με μικρό αποτύπωμα άνθρακα και τέλος ιχνηλασιμότητα, έτσι ώστε να ξέρουμε από πού βγήκαν αυτά τα προϊόντα.

Εθνικό οικοσύστημα έξυπνης γεωργίας: Δημιουργία & λειτουργία

ΑΝΟΙΧΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΓΗΣ
Διαβαθμονόμηση, Κοινά Παγκόσμια Πρότυπα, Διαλειτουργικότητα

Ροές δεδομένων
και υπηρεσίες
προς τους
τελικούς χρήστες

Αγροί
τεκμηρίωσης
δεδομένων και
υπηρεσιών

Σύμβουλοι
Γεωπόνους

Cluster

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

1. Ευέλικτο και λειτουργικό οικοσύστημα
2. Αποσφαλματοποιημένη και επιχειρησιακή Λειτουργία Ενιαίας Υποδομής

Είπα προηγουμένως ότι οι τεχνολογίες υπάρχουν, είναι εδώ, αλλά πρέπει συντεταγμένα και με έναν τρόπο που θα είναι βιώσιμος να χρηματοδοτηθούν και να μπορέσουν πραγματικά να αποτελέσουν την παρακαταθήκη, ώστε η έξυπνη γεωργία να είναι πραγματικότητα και οι υπηρεσίες που θα πάρει ο παραγωγός μας πραγματικά να είναι αυτές, οι οποίες θα του αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα απέναντι στα άλλα προϊόντα. Οι δομές και οι υπηρεσίες προς εξωτερικούς χρήστες μέσα από τους αγρούς τεκμηρίωσης, όπου θα αποκτήσουμε τις πιστοποιη-

μένες υπηρεσίες, το κομμάτι των συμβούλων-γεωπόνων που θεωρώ απαραίτητο ως ανθρώπινο παράγοντα γιατί θα συνεισφέρει τη λέξη καινοτομία σε αυτό που λέμε ως συνεργατικός σχηματισμός καινοτομίας. Στη Βόρεια Ελλάδα έχουμε πάνω από οκτώ συνεταιρισμούς μαζί με το Αριστοτέλειο, μαζί με τη NEUROPOLIC και δυο-τρεις άλλες τοπικές εταιρείες που σχηματίζουν τον πρώτο τέτοιο καινοτόμο σχηματισμό, με κατεύθυνση το να δώσει στη χώρα το μειωμένο αποτύπωμα του άνθρακα.

Δεδομένα Παρατήρησης Γης:

Ο ρόλος τους στο ψηφιακό μετασχηματισμό της Γεωργίας στην Ελλάδα με όραμα την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων της αγροδιατροφικής αλυσίδας

Η πρόκληση της βιωσιμότητας της ευφυούς γεωργίας, δηλαδή η συνεχής σωστή και αδιάλειπτη λειτουργία των υπαρχουσών υποδομών, μπορεί να διασφαλιστεί με τη σύμπραξη δημοσίου, επιστήμης και επιχειρηματικότητας (ΣΔΙΤ).

Απαραίτητη προϋπόθεση η δημιουργία μιας υποδομής παροχής και επεξεργασίας ανοιχτών δεδομένων Παρατήρησης της Γης που θα εξασφαλίζει τη λειτουργία και τη συντήρηση της με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

Ροές δεδομένων και υπηρεσίες προς τους τελικούς χρήστες.

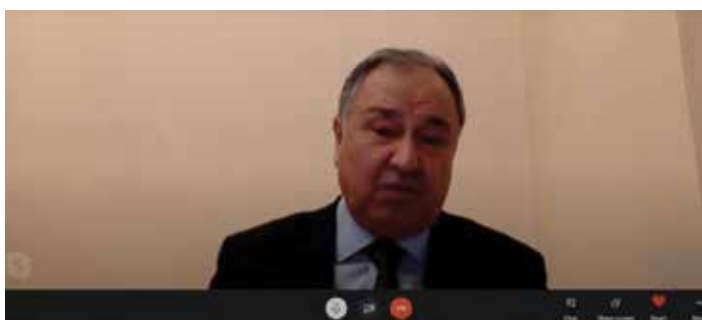
Τα δεδομένα παρατήρησης γης είναι, εκ των ων ουκ άνευ, στον ψηφιακό μετασχηματισμό της γεωργίας. Αποτελούν τη ραχοκοκαλιά, είτε αυτά είναι επίγεια είτε είναι αεροπλάνα, είτε είναι με UAV είτε είναι με δορυφόρους, όλου του κομματιού, το οποίο πρέπει να δώσουμε τελικά ως υπηρεσία. Το ζητούμενο είναι πώς αυτό το πράγμα θα είναι βιώσιμο και πώς θα διασφαλιστεί η αέναη λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος. Η απάντηση που τουλάχιστον - αν και δεν είμαι ειδικός- δίνω είναι ότι θα πρέπει, για να συντηρηθεί και να διατηρηθεί, έχοντας εμπειρία στο τι σημαίνει διατήρηση τηλεμετρίας, μία σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού

τομέα, ώστε αυτές οι υποδομές των ανοιχτών και δημόσιων δεδομένων να συντηρηθούν. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία μιας υποδομής παροχής και επεξεργασίας ανοιχτών δεδομένων, που θα εξασφαλίζει τη λειτουργία και τη συντήρησή της με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, και φυσικά όλα αυτά που ανέφερε προηγουμένως ο κ. Βλαχόπουλος, το κομμάτι του μετασχηματισμού της γεωργίας είναι εκ των ων ουκ άνευ. Η ροή, φυσικά, των δεδομένων και οι υπηρεσίες στους τελικούς χρήστες είναι επίσης απαραίτητη.

Τέλος, θα κλείσω με τη διαφάνεια του να μετατρέψω όλες αυτές τις προϋποθέσεις βιωσιμότητας που ανέφερα σε επιχειρησιακούς στόχους, οι οποίοι στοιχίζονται πίσω από αυτούς τους πέντε άξονες: ανάπτυξη ικανοτήτων και δικτύωση σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, ώστε και τα δεδομένα μας και οι άνθρωποι που θα προσφέρουν αυτά τα δεδομένα να εξασφαλίζουν το κομμάτι του ότι τα δεδομένα είναι ασφαλή και αξιόπιστα για να παράξουμε τις υπηρεσίες πρωτοβουλίες και έργα για ανάπτυξη, υλοποίηση και βιωσιμότητα μέσα από τις χρηματοδοτήσεις που αναφέρθηκαν στρατηγικός σχεδιασμός της μεγάλης εθνικής υποδομής, συντήρηση και ενσωμάτωση του στρατηγικού σχεδιασμού και των υποδομών για την αξιόπιστη και συνεχή παροχή των δεδομένων ανάπτυξη νέων παραπροϊόντων της γεωργίας με βάση τις νέες τεχνικές που σας ανέφερα και τα οποία είναι πολύ σημαντικά και, τέλος, παροχή αξιόπιστων, πιστοποιημένων υπηρεσιών μέσω του κόμβου δεδομένων και σύμπτυξης δεδομένων. Θα σας ευχαριστήσω και ήταν χαρά μου που παρουσίασα και εγώ τις προϋποθέσεις βιωσιμότητας των καινοτομιών για να μπορέσουν να ενσωματωθούν στη αγροδιατροφική μας αλυσίδα. Σας ευχαριστώ.

Γιώργος Αβατάγγελος: Κ. Ζαλιδή, σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για την εξαιρετική παρουσίαση. Κρατάμε ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός και γενικότερα όλες οι τεχνολογικές υποδομές που απαιτούνται είναι αναγκαία προϋπόθεση. Κατανοώ ότι δεν είναι επαρκής. Απαιτούνται και άλλα βήματα στο επόμενο στάδιο, ώστε τελικά να διαμορφωθεί, όπως το παρουσιάσατε, μία ολιστική αλυσίδα αξίας. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την παρέμβασή σας και τώρα θα περάσουμε στον προτελευταίο ομιλητή μας, τον πρώην Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τον κ. Κωνσταντίνο Κιλτίδη. Ο κ. Κιλτίδης, όπως προανέφερα, ήταν Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης κατά την περίοδο 2007-2009 και από το 2016 είναι Πρόεδρος της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Καλησπέρα σας.

Κωνσταντίνος Κιλτίδης

Πρόεδρος της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, πρώην Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Καλησπέρα σας από τη Θεσσαλονίκη, τη Μακεδονία. Απέφυγα τα slides για να με βλέπετε ίσως καλύτερα και να καταθέσω τις σκέψεις κατεχοχόν

που μπορώ να καταθέσω και αφορούν πολιτικές, προφανώς, που πρέπει να εφαρμοστούν. Έχω ιδιαίτερη ικανοποίηση ειλικρινά, όχι ως σχήμα λόγου, γιατί θα μιλήσω σε ένα συνέδριο που διοργανώνουν δύο βασικοί συνεργάτες ο Γίαννης Μαυρουδής και ο Χριστόδουλος Αντωνιάδης, στυλοβάτες και υποστηρικτές της Αγροδιατροφικής Σύμπραξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, βεβαίως με όλο τον σχηματισμό της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ.

Κοιτάξε, εκτιμώ ότι για να υπάρξει συνεννόηση και κατανόηση πρέπει να ισχύει η φράση του Αντισθένη: «αρχή σοφίας, η των ονομάτων επίσκεψις», δηλαδή τελικώς τι είναι οι πράσινες πολιτικές; Τι είναι οι ψηφιακές πολιτικές που θα εφαρμοστούν και δευτερευόντως τι και ποιον ωφελούν αυτές; Ωφελούν τη γεωργία και τον γεωργό; Ωφελούν την κοινωνία; Θα ωφελήσουν το περιβάλλον; Είναι δύο παράμετροι, οι οποίες νομίζω πρέπει πάση θυσία να είναι στην αρχή της συζήτησής μας. Οι δύο επενδύσεις που αναφέρονται στον τίτλο, δηλαδή οι πράσινες και οι ψηφιακές, προφανώς έχουν συνάφεια, αλλά κυρίως όμως έχουν αυτοτέλεια. Οδηγούμαστε σε αυτές τις πολιτικές, όχι από νευτερισμούς ή εντυπωσιασμούς, αλλά για να υπηρετηθεί αυτό που ο κατεχοχόν φάρος της δασολογικής επιστήμης, το Αριστοτέλαιο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, ανέδειξε: να υπηρετηθεί η αειφορία για την υγιεινή και ασφάλεια στον πρωτογενή τομέα και στον μεταποίηση-γιατί όχι- και στον δευτερογενή. Νομίζω, όμως, ότι δύο θεμελιώδεις έννοιες που θα τις καταθέσω για πρώτη φορά μετά από μία μακρά αναζήτηση στην αριστοτελική σκέψη, προβάλλουν στη σύγχρονη πραγματικότητα και είναι η οικοκτονία από το Περί φύσεως του Αριστοτέλη και η πορονομία από τα Οικονομικά του. Η οικοκτονία είναι προς αποφυγήν. Επομένως, πρέπει πάση θυσία σε κάθε δραστηριότητά του ο άνθρωπος, όπως και εμείς με τις καλλιέργειες και τις εκτροφές μας, να το έχει κατά νουν. Δηλαδή, να μην δολοφονούμε τον οίκο μας, το περιβάλλον μας. Η πορονομία καθίσταται πλέον αναγκαία επιταγή στους σύγχρονους καιρούς, με την εντατικοποίηση που παρατηρήθηκε στις καλλιέργειες και στις εκτροφές, και τον βιασμό - θα έλεγε κανένας - που έγινε της φύσεως και του περιβάλλοντος. Νομίζω ότι αυτές οι πολιτικές έχουν εφαρμοστική και χρηστική αξία και θα πρέπει να αναδειχθούν ως τέτοιες. Καλούμαστε ως Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και ως κράτος-μέλος, να προχωρήσουμε σε μεταρρυθμίσεις. Φοβούμαι ότι, ιδίως στον τόπο μας, ομιλούμε περί μεταρρυθμίσεων, χωρίς καν να έχουμε θεμελιώσει τις ρυθμίσεις. Επομένως, είναι θεμελιώδης αρχή να υπάρξουν ρυθμίσεις, ούτως ώστε οι μεταρρυθμίσεις που επικαλούμαστε σήμερα για τις πράσινες και ψηφιακές πολιτικές να έρθουν ως επένδυση στην κυριολεξία και να αποδώσουν καρπούς. Βασική επιδίωξη στην εφαρμογή αυτών των δύο πολιτικών, εκτιμώ ότι πρέπει να είναι η μείωση του κόστους στην παραγωγή και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Οι πράσινες πολιτικές είναι ξεκάθαρο -και η εμπειρία το δείχνει- ότι εμπεδώνονται όταν συνδυάζονται με ανταπόδοση. Πιστεύω, και το λέω με ικανοποίηση, ότι οι πρόδρομες πολιτικές των πράσινων, είτε ως ορθές πρακτικές είτε ως ορθολογική ή ολοκληρωμένη διαχείριση στις καλλιέργειες και τις εκτροφές έχουν ήδη εγκατασταθεί. Η ανταπόδοση της κατανάλωσης του διοξειδίου του άνθρακα, που είχα την τύχη ως Υφυπουργός εκ μέρους της πατρίδας μας να υπογράψω το 2008 στη συμφωνία του Κιότο. Πρέπει επ' αυτού να αναδειχθεί ως δικαίωμα των καλλιεργειών και των γεωργών. Έκπληκτος τότε και εγώ διαπίστωσα ότι

η συμβολή τους ως καταβόθρας του διοξειδίου του άνθρακα ξεπερνούσε το 60%. Δηλαδή μεγαλύτερη του δασικού χώρου. Είναι κάτι που αποτελεί ισχυρότατο πλεονέκτημα για την ελληνική πραγματικότητα και που πρέπει να γίνει πράξη. Αυτές οι συζητήσεις που ακούγονται για το χρηματιστήριο του διοξειδίου του άνθρακα και η ανταποδοτικότητα που πρέπει να συνοδεύει περιβαλλοντολογικές πρακτικές και πράσινες πολιτικές στην καλλιέργεια να έρθουν και να έχουν τύχη. Ισχυρή παράμετρος παραμένει, προφανώς, η κυκλική -έχουν μιλήσει πολλοί για αυτήν- και η αλληλένδετη διαχείριση. Εδώ θα ήθελα να σταθώ στις εκτροφές, στις οποίες το αλληλένδετο θα πρέπει πάση θυσία να έχει να κάνει με το ενεργειακό, όπου η απόδοση εκεί είναι πολύ μεγάλη και η χρήση - που ο καλός καθηγητής, ο φίλος μου ο κ. Ζαλίδης, ανέφερε πριν από λίγο- των υπολειμμάτων και άλλων καταλοίπων μπορεί να δώσει αποτελέσματα στην κτηνοτροφία, η οποία είναι και η πλέον -θα λέγε κανείς- «βάρβαρη» όσον αφορά το περιβάλλον. Θα πρέπει να αναπτυχθούν πολιτικές ύψιστες όσον αφορά τουλάχιστον την πράσινη διάσταση. Όσον αφορά τις ψηφιακές εφαρμογές. Όπως ανέφερα για τις ρυθμίσεις και για τις μεταρρυθμίσεις, έτσι νιώθω την ανάγκη ειλικρινώς να διακηρύξω ότι, για να εφαρμοστούν οι ψηφιακές εφαρμογές στην ελληνική πραγματικότητα, θα πρέπει πάση θυσία να αναπτυχθεί η εθνική στρατηγική με εκτελεστικό βραχίονα την περιφερειακή διοίκηση, η οποία πρέπει να τροποποιηθεί σε διοίκηση και όχι ως σε αυτοδιοίκηση όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Ευχής έργον είναι να προκύψουν και συλλογικότητες, οι νέες προσπάθειες που αναδύονται στον γεωργικό τομέα, τον αγροδιατροφικό τομέα και έχουν να κάνουν με τις νέες συλλογικότητες που δεν θα θυμίζουν σε τίποτα το εκφυλισμένο παρελθόν. Νομίζω ότι αυτές οι ψηφιακές εφαρμογές από τέτοιες συλλογικότητες ή από την εθνική στρατηγική μπορούν να φέρουν αποτελέσματα εν γένει στην γεωργία, την αγροτική καλλιέργεια, την κτηνοτροφία και γιατί όχι την δασοκομία. Ακόμη, θα τολμούσα να πω ότι οι πρόδρομες υποδομές του εκσυγχρονισμού δεν έχουν δυστυχώς εγκατασταθεί για να μιλήσουμε για τις εφαρμογές αυτές που προανέφερα.

Θέλω να τονίσω ένα παράδειγμα που είναι της επικαιρότητας. Πώς θα εφαρμοστούν στα αρδευτικά έργα οι συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, όταν αυτή τη στιγμή δεν υφίσταται ΤΟΕΒ, ούτε ΓΟΕΒ και η πλειονότητα των Ελλήνων γεωργών αδυνατεί να ανταποκριθεί στο κόστος ακόμη και της ενέργειας στη λειτουργία αυτών; Θα πρέπει, δηλαδή, να στείλουμε ένα μήνυμα μέσω του σημερινού συνεδρίου ότι είναι ανάγκη να υπάρξει μία νέα εκκίνηση, όπως στο παρελθόν, η οποία είχε και διακομματικά χαρακτηριστικά, να υποστηριχθεί η ύπαιθρος και η περιφέρεια και δια αυτής εκείνοι οι οποίοι κατεξοχήν υπηρετούν την ύπαιθρο και την περιφέρεια, δηλαδή οι γεωργοί. Να διακηρυχτεί αυτή ως αναγκαιότητα πλέον, δηλαδή ότι πρέπει οπωσδήποτε να αναλάβει η Πολιτεία, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, είτε με ευρωπαϊκή είτε με εθνική υποστήριξη, και να δώσει αυτές τις ψηφιακές εφαρμογές. Ειδάλλως, νομίζω ότι αεροβατούμε και ότι βρισκόμαστε σε ένα πεδίο που θα μιλάμε για πράγματα πολύ χρήσιμα και κατάλληλα για άλλες γεωργικές μεταρρυθμίσεις που θα έχουν γίνει σε ευνοούμενες πολιτείες. Αλλά νομίζω ότι θα συμβεί αυτό του Κινέζου φιλοσόφου: θα είμαστε πολύ μπροστά και δεν θα μπορεί να μας παρακολουθεί αυτός που πρέπει και να εφαρμόζει τις ψηφιακές εφαρμογές.

Συμπερασματικά, πιστεύω ότι οι πράσινες πολιτικές προκαλούν το ενδιαφέρον των παραγωγών και είναι αποδοδεγμένο αυτό. Εάν δηλαδή συνδυαστούν και με την ανταποδοτικότητα, η οποία βήμα-βήμα ξεπροβάλλει, τότε είμαι σίγουρος ότι θα είναι και εφαρμοστέες και φιλοπεριβαλλοντικές. Οι ψηφιακές πολιτικές, όπως προανέφερα, χρήζουν όμως της αμέσου υποστήριξης σε κεντρικό ή περιφερειακό επίπεδο και σχεδιασμό, ειδικά δε δεν θα ευτυχίσουμε να έχουμε αυτό το αποτέλεσμα που προσδοκούμε και οποιαδήποτε επένδυση που θα γίνει προφανώς και δεν θα ανταποκρίνεται ανταποδοτικά στους πόρους που θα διατεθούν. Δεν θέλω πλέον -και ως πολιτικό πρόσωπο ξέρετε ότι υπηρέτησα αυτόν τον τομέα- να ζήσω εκείνες τις εποχές με τις απίστευτες και πολυάριθμες μελέτες που δεν έτυχαν ποτέ εφαρμογής. Νομίζω ότι με συνετά βήματα και με το δυναμικό αυτό που υπάρχει, με τις προσπάθειες που καταβάλλονται εδώ σε περιφερειακό επίπεδο με τον κ. Αντωνιάδη και με τη βοήθεια της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, με το επιστημονικό δυναμικό του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και των άλλων φορέων συμπληρωματικά, μπορούμε να φέρουμε χειροπιαστά και υλοποιήσιμα αποτελέσματα. Σας ευχαριστώ ιδιαίτερα για την υπομονή σας.

Γιώργος Αβατάγγελος: Κ. Υπουργέ, εμείς σας ευχαριστούμε και κρατάμε, με τον πρακτικό σας λόγο, ότι σαν κεντρική κατανόηση προτείνετε ότι είναι αναγκαίο ένα New Deal σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης περι-

φερειών και όλων των εμπλεκόμενων στη διαδικασία μετάβασης σε σχέση με την ψηφιοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής. Ευχαριστούμε πολύ και μπορούμε να περάσουμε στον τελευταίο, αλλά εξίσου σημαντικό, ομιλητή μας, τον κ. Ευθύμιο Ευθυμιάδη, ο οποίος είναι αντιπρόεδρος του Ομίλου Αγροτεχνολογίας Ευθυμιάδη, μέλος της διοικητικής επιτροπής του Συνδέσμου Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος και κεντρικός πυλώνας του προσφάτως διαμορφωμένου συνεργατικού σχήματος «ΕΛΛΑΙΑ ΣΗΤΕΙΑΣ-La Sitia». Κ. Ευθυμιάδη έχετε τον λόγο.

Ευθύμιος Ευθυμιάδης

Αντιπρόεδρος Ομίλου Αγροτεχνολογίας Ευθυμιάδη

Καλησπέρα σας και από μένα. Αν και τελευταίος, ελπίζω να μην κουράσω. Θα είμαι σχετικά σύντομος. Κατ' αρχάς, θέλω να ευχαριστήσω για αυτή την πρόσκληση και να μεταφέρω τους χαιρετισμούς μου από την «κλειδωμένη» Θεσσαλονίκη. Είμαστε ήδη σε lockdown εδώ και κάποιες μέρες και να ευχηθώ σε όλο τον κόσμο να βρούμε υγιείς από αυτή τη δύσκολη κατάσταση που βιώνουμε. Βέβαια, εμείς εδώ, ως αγροδιατροφή, είμαστε σε έναν κλάδο που δεν έχει επηρεαστεί τόσο πολύ σε σχέση με την πανδημία, αλλά παρόλα αυτά τα πράγματα είναι δύσκολα.

Το θέμα που μου ζητήθηκε να αναπτύξω έχει σχέση με το πώς βλέπουμε, ως Όμιλος Ευθυμιάδη, το νέο μοντέλο της ελληνικής γεωργίας και γενικότερα να αναπτύξω τι δράσεις έχουμε αναλάβει σε σχέση με νέα καινοτόμα συνεργατικά σχήματα, όπου εμπλέκονται παραπάνω από ένας κρίκος της αλυσίδας αξίας της αγροδιατροφής.

Θα ξεκινήσω γρήγορα με μια πολύ περιληπτική αναδρομή για τον Όμιλο Ευθυμιάδη και μετά θα μπω στο θέμα κατευθείαν. Ως όμιλος, η δήλωση αποστολής μας είναι ξεκάθαρη. Είμαστε εδώ για να δραστηριοποιηθούμε στον αγροδιατροφικό τομέα, αλλά και για να καλύψουμε όλες τις ανάγκες τόσο του αγρότη από τη μία, όσο και του καταναλωτή, από την άλλη, προσφέροντας ένα ολοκληρωμένο πακέτο προϊόντων και υπηρεσιών. Βασική μας, δηλαδή, επιδίωξη είναι θετική συμβολή στην ανάπτυξη, την παραγωγή, την εμπορία των γενικών αγροδιατροφικών προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία -θα έλεγα-, αλλά πάντα σε στενή σχέση με τις σύγχρονες ανάγκες του καταναλωτή σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας και εννοείται μέσα από την ορθολογική χρήση πιο εξελιγμένων και περιβαλλοντολογικά φιλικών μεθόδων. Έχουμε 4 κλάδους δραστηριοποίησης. Ο πρώτος και κύριος έχει σχέση με την παραγωγή και την εμπορία αγροτικών εφοδίων π.χ. σπόρους, λιπάσματα, ηλιοπροστασία, φυτοπροστασία. Ο δεύτερος κλάδος έχει σχέση με την ανάπτυξη και παραγωγή φυτικού πολλαπλασιαστικού υλικού, δηλαδή σπόρων και φυτών. Ο τρίτος κλάδος είναι οι εργαστηριακές αναλύσεις, δηλαδή εδαφoαναλύσεις, αναλύσεις υδάτων, αλλά κυρίως αναλύσεις της ποιότητας τροφίμων. Ο τέταρτος κλάδος είναι η παραγωγή και η εμπορία αγροδιατροφικών προϊόντων. Έχουμε ξεκινήσει από το 1935 από τον παππού Ευθυμιάδη, από ένα μικρό μαγαζί εμπορίας φυτοφαρμάκων στην Τσιμισκή 27, στη Θεσσαλονίκη και μετά από 85 χρόνια έχουμε φτάσει σε ένα αρκετά καλό σημείο. Λίγα στοιχεία: Το 2019 κλείσαμε με 81 εκατομμύρια τζίρο και περίπου 440 μόνιμους εργαζόμενους. Έχουμε έξι παραγωγικές εγκαταστάσεις στην Ελλάδα και μία στην Κύπρο και ισχυρή βαλκανική παρουσία. Γενικά, μέσα στην κρίση θα έλεγα ότι είχαμε μία αντίθετη πορεία από τη γενικότερη κρίση. Βελτιώσαμε τα έσοδά μας. Έχουμε δημιουργήσει πάνω από 80 νέες θέσεις εργασίας στον όμιλο τα τελευταία χρόνια και πολλές νέες επενδύσεις. Έχουμε κάνει στρατηγικές συμμαχίες. Δεν φοβόμαστε τις συμμαχίες. Δεν φοβόμαστε να δείχνουμε κομμάτι των εταιρειών μας, όταν αυτό θα βοηθήσει στη γρήγορη ανάπτυξη και βέβαια διατηρούμε την έδρα μας την Ελλάδα. Θεωρώ ότι, στα 85 χρόνια μας, έχουμε αναλλοίωτες αξίες που μας βοήθησαν να επιβιώσουμε,

όπως το ανθρώπινο πρόσωπο που ξέρει η όλη αγορά πως έχουμε και μέσα και εκτός εταιρείας, η αδιαπραγμάτευτη ποιότητα στα προϊόντα που παράγουμε και η πίστη σε αυτό που κάνουμε. Σήμερα δραστηριοποιούμαστε και πρέπει να δραστηριοποιηθούμε σε ένα νέο μοντέλο ελληνικής γεωργίας, το οποίο δίνει έμφαση στην ποιότητα, την τυποποίηση και την αναγνωρισιμότητα των ελληνικών προϊόντων. Έχει κοινοτικές επιδοτήσεις, βέβαια, αλλά στοχευμένες στην παραγωγή, σε συνδυασμό με την ορθολογική χρήση πόρων και την ασφάλεια του περιβάλλοντος. Θεωρώ πλέον ότι προϋποθέτει και στενότερη συνεργασία και διασύνδεση όλων των κρίκων της παραγωγής της μεταποιητικής, εμπορικής και χρηματοδοτικής αλυσίδας.

Εμείς, ως όμιλος, εδώ και μία δεκαετία περίπου, έχουμε στρέψει την προσοχή μας σε τέτοιες συνεργασίες. Έχουμε δηλαδή επικεντρώσει το ενδιαφέρον μας στη λεγόμενη συμβολοποιημένη γεωργία για παραγωγή αγροδιατροφικών προϊόντων στοχευμένης προστιθέμενης αξίας. Και δεν μιλάω για υψηλής ποιότητας. Γιατί η ποιότητα είναι λίγο μία παρεξηγημένη έκφραση, διότι η αντίληψη της ποιότητας διαφέρει ανάλογα με το σε ποιον απευθύνεσαι.

Θα σας πω ένα παράδειγμα: η μπίρα που βγαίνει από το κριθάρι, από τη βύνη. Οι ποικιλίες που κάνουνε για καλή μπίρα πρέπει να έχουν πολύ χαμηλές πρωτεΐνες. Άρα, αυτές οι ποικιλίες που κάνουν για μπίρα δεν βολεύουν για την ζωοτροφή, που είναι η άλλη χρήση του κριθαριού. Άρα, καταλαβαίνετε ότι ο κάθε ενδιαφερόμενος έχει τις δικές του προδιαγραφές. Άρα, εμείς ως όμιλος αναπτύσσουμε δράσεις και στις δύο κατευθύνσεις. Η πρώτη κατεύθυνση είναι η συμβολοποιημένη παραγωγή με στόχο την κάλυψη των αναγκών των βιομηχανιών σε πρώτη ύλη, δηλαδή κριθάρι για μπίρα, μαλακά στάρια για καλά άλευρα, σκληρά στάρια για καλά μακαρόνια κτλ. Ο δεύτερος πυλώνας είναι αυτό που λέμε οι αγροδιατροφικές συμπτύξεις για την παραγωγή επώνυμων ελληνικών αγροτικών προϊόντων, αξιοποιώντας την τεχνολογία του ομίλου που θεωρούμε ότι έχουμε παρέμβαση σε όλα τα στάδια της παραγωγικής αλυσίδας. Αυτό που πραγματικά λέμε «από το χωράφι - με την επιλογή της σωστής ποικιλίας, του σωστού χωραφιού, της σωστής φυτοπροστασίας - μέχρι και το ράφι» - της σωστής τυποποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων. Συνδέουμε έτσι τους παραγωγούς με τον τελικό χρήστη-καταναλωτή και ως τελικό αποτέλεσμα προσπαθούμε να υπάρξει μία πιο δίκαιη οικονομική απόδοση σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη της αλυσίδας αξίας. Δηλαδή, στην πράξη ελαιόλαδου, όπου συμμετέχουν θα έλεγα- προσπαθειών έχουμε καταλήξει ότι το αγροδιατροφικό μοντέλο που μπορεί να μακροζωήσει στην πρέπει να βασίζεται σε κάποιες βασικές αρχές. Πρέπει οπωσδήποτε και οι δύο πλευρές, η παραγωγή και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, να έχουν και δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Άρα, καταλήγουμε ότι τα πιο κατάλληλα σχήματα είναι αυτά των συμπτύξεων μέσα από εταιρικά αποκτήματα. Ένα παράδειγμα ενός τέτοιου μοντέλου είναι όπως είπατε και εσείς πριν η «ΕΛΑΙΑ ΣΗΤΕΙΑΣ-La Sitia», η οποία είναι μια εταιρεία διαχείρισης και εμπορίας ελαιόλαδου, όπου συμμετέχουν μαζί με άλλες δύο ιδιωτικές επιχειρήσεις και την ΕΑΣ ΣΗΤΕΙΑΣ. Δεν είναι μια απλή εταιρεία εμπορίας λαδιού. Θεωρώ ότι είναι πολύ παραπάνω. Είναι το πρότυπο σχήμα σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, το οποίο συνδέει ταυτόχρονα τόσο την τοπική κοινωνία και τους συνεταιρισμούς, τους αγρότες με τη διεθνή και ελληνική καλή επιχειρηματικότητα κάτω από ένα κοινό όραμα. Το να επαναφέρουμε το σπειακό λάδι, αυτό το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο, το τόσο καλό προϊόν στην πραγματική αξία που είχε τόσα χρόνια. Τώρα θα μου πείτε τι πήγε να κάνει στη Σητεία μια εταιρεία από τη Βόρεια Ελλάδα; Γενικά, θεωρούμε ότι το ελαιόλαδο είναι ένα εξαιρετικό προϊόν, το οποίο δεν είναι αρκετά καλά αξιοποιημένο στην Ελλάδα. Ξέρουμε όλοι ότι πάνω από τις μισές ποσότητες φεύγουν ατυποποίητες και πηγαίνουν στην Ιταλία. Παρόλα αυτά όμως, παραμένει ένα προϊόν-κατατεθέν για την ελληνική και μεσογειακή διατροφή. Άρα όλος ο κόσμος το ξέρει και το θέλει. Πιο συγκεκριμένα, ενώ η Σητεία παράγει περίπου 8 με 12 χιλιάδες τόνους τον χρόνο έξτρα παρθένο ελαιόλαδο, δεν έχει απομείνει στην πράξη καμία επιχείρηση που να μαζεύει και να τυποποιεί το λάδι στη Σητεία. Όχι μόνο, δηλαδή, πάνω από το 50% του σπειακού λαδιού φεύγει ατυποποίητο και χύμα, αλλά και αυτό που τυποποιείται στη μεγαλύτερη πλειονότητά του βγαίνει εκτός Σητείας. Άρα, θέλαμε να κάνουμε μια παρέμβαση, να στηρίξουμε την ένωση, να νοικιάσουμε, να αξιοποιήσουμε πολύ καλύτερες εγκαταστάσεις και να δώσουμε μια διέξοδο στους αγρότες και στα λιотρίβια να φέρνουν το λάδι σε έναν τοπικό παράγοντα, σε μια επιχείρηση, η οποία έχει και συνεταιριστικό πρόσημο, έτσι ώστε οι τιμές να είναι λογικές και για τις δύο πλευρές - και για μας που θα αγοράζουμε, αλλά και για τους αγρότες που θα πωλούν- να διασφαλίσουμε ότι η μέγιστη δυνατή

υπεραξία παραμένει στη Σητεία, να δώσουμε δουλειά σε κόσμο -που η Σητεία ξέρετε είναι μια περιοχή αρκετά απομακρυσμένη που ζει από το λάδι κατά βάση. Θα έλεγα ότι ο βασικός μας στόχος είναι να τυποποιήσουμε σε κάποια χρόνια, ει δυνατόν, το σύνολο της ποσότητας του παραγόμενου έξτρα παρθένου ελαιόλαδου της Σητείας. Παράλληλα, μέσα από την συνεργασία των τριών συνεταιριών, ιδιωτικών επιχειρήσεων που είναι σε αυτό το σχήμα, μπορούμε να προσφέρουμε βοήθεια σε παραγωγούς. Ήδη σκεφτόμαστε μοντέλα συμβολοποιητικής παραγωγής, όπου θα μπορέσουμε να συνεισφέρουμε με τη γνώση μας και τα προϊόντα μας και τις υπηρεσίες μας όλοι οι συμμετέχοντες. Άρα, θα υπάρχουν και κάποια απτά πλεονεκτήματα για τους συνεργαζόμενους παραγωγούς από την επομένη, βεβαίως, καλλιεργητική περίοδο. Ένα σχήμα, το οποίο εφόσον πετύχει, είναι επαναλήψιμο και σε άλλες περιοχές και όχι μόνο στο λάδι.

Κλείνοντας, θεωρώ ότι είναι ένα μοντέλο, το οποίο μέσω κάποιων Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών που καλύπτει και καταλαβαίνει το τι σημαίνει αγορά να εμπιστευτεί την τύχη κάποιων προϊόντων σε μια καλά δομημένη ιδιωτική επιχείρηση όπου θα έχει και αυτή συμμετοχή, η οποία ξέρει πολύ καλύτερα από κάθε ένωση να παράγει, να τυποποιεί και να εμπορεύεται, κυρίως στον διεθνή ανταγωνισμό, προϊόντα όπως το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο της Σητείας. Αυτό από μένα. Σας ευχαριστώ πολύ.

Γιώργος Αβατάγγελος: Εμείς ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας. Κρατώ μόνο μια κουβέντα ουσίας και πρακτική, γιατί είναι και πρακτική τοποθέτησή σας, και βγαίνει μέσα από την βιωματική καθημερινή εμπειρία του επιχειρείν. Το project «La Sitia» έχει όλα τα χαρακτηριστικά ουσιαστικά της βιώσιμης επενδυτικής δραστηριότητας, δεδομένου ότι και διασφαλίζει τη συνέχιση της παραγωγής στη Σητεία, στο επίπεδο της ελιάς και του ελαιόλαδου, και την οικονομική αποτελεσματικότητα, αλλά και την κοινωνική συνοχή. Ευχαριστούμε πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας. Μπορεί η τρίτη θεματική ενότητα να ολοκληρώθηκε, το συνέδριο όμως θα το κλείσει ο κ. Γιάννης Μαυρουδής, ο Διευθύνων Σύμβουλος της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, ο οποίος έχει και το λόγο. Γιάννη.

Γιάννης Μαυρουδής: Ευχαριστώ πάρα πολύ, Γιώργο. Να είστε καλά. Νομίζω ότι φτάσαμε στο τέλος μιας μέρας η οποία περιείχε πολύ εποικοδομητικές συζητήσεις στα πάνελ, με εξαιρετικούς ομιλητές που κατέθεσαν τις προτάσεις τους για τη νέα ΚΑΠ. Κατέθεσαν τις ιδέες και τις σκέψεις τους για το πώς μπορεί να είναι το μέλλον του πρωτογενούς τομέα. Νομίζω τώρα ότι επαφίεται σε όλους εμάς το πώς θα μπορέσουμε να υλοποιήσουμε αυτές τις πολιτικές, το πώς θα μπορέσουμε να κάνουμε τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να πάμε μπροστά την πρωτογενή παραγωγή της χώρας, η οποία, δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι εν μέσω πανδημίας ήταν ένας από τους κύριους πυλώνες που άντεξε στην κρίση. Αναπτύχθηκε σε κάποια προϊόντα, αύξησε τις εξαγωγές και νομίζω ότι τα επόμενα χρόνια θα είναι πολύ καλύτερα για όλους τους αγρότες μας και για όλη την πρωτογενή παραγωγή, παρά τις δυσκολίες. Κλείνοντας λοιπόν το συνέδριο και -που ελπίζω του χρόνου να έχουμε τη χαρά να έχουμε ξεπεράσει την πανδημία και να το επαναλάβουμε με φυσική παρουσία- θα ήθελα να μεταφέρω τις ευχαριστίες καταρχάς και του Προέδρου της εταιρείας, της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ, του κ. Χριστοδούλου Αντωνιάδη. Να ευχαριστήσουμε τους ομιλητές -εξέχουσες προσωπικότητες και με εξαιρετικές τοποθετήσεις-, τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία μας στήριξε στο πλαίσιο του προγράμματος CAP 3D, ώστε να μπορέσουμε να κάνουμε και εμείς αυτή τη διάχυση και να ενημερώσουμε το κοινό, το προσωπικό βέβαια της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ που κόπιασε πάρα πολύ για την άσφηση διοργάνωση, τους χορηγούς μας και τους χορηγούς επικοινωνίας που στάθηκαν για ακόμα μία χρονιά στο πλευρό μας, τους διοργανωτές της εκδήλωσης μαζί με τους εξωτερικούς συνεργάτες που μας βοήθησαν να έχουμε αυτή την άσφηση παρουσία, τους συνέδρους, τους διερμηνείς, όλους αυτούς που μας παρακολούθησαν. Να σας πούμε ότι τα πρακτικά του συνεδρίου θα βγουν σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Οι ομιλίες και τα αποσπάσματα της σημαντικής μέρας θα βρίσκονται στην πλατφόρμα μας και θα ανέβουν και στο διαδίκτυο, στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης της GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ. Θα ήθελα να ευχηθώ του χρόνου να έχουμε την χαρά και την ευχαρίστηση να σας υποδεχτούμε σε έναν χώρο όλους μαζί και να ανταλλάξουμε απόψεις. Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Γιώργος Αβατάγγελος: Εμείς σε ευχαριστούμε. Κυρίες και κύριοι, καληνύχτα σας.

Περισσότεροι από

7.500 μοναδικοί επισκέπτες στην πλατφόρμα του συνεδρίου
gaiacongress2020.c-gaia.gr

Εκπρόσωποι αγροτικών συνεταιρισμών
Γεωργικοί σύμβουλοι
Πολιτικοί ιθύνοντες & στελέχη δημόσιας διοίκησης & τοπικής αυτοδιοίκησης
Εταιρείες αγροδιατροφικού κλάδου
Ακαδημαϊκοί
Ερευνητές
Φοιτητές

1.200

συνδεδεμένοι σύνεδροι

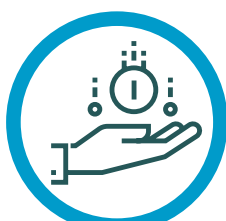
8 ώρες

συνολικού περιεχομένου με πολύτιμη ενημέρωση για τις πλέον πρόσφατες εξελίξεις
σε σχέση με την **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)** απέναντι στην πρόκληση και την
ευκαιρία του **πράσινου** και **ψηφιακού μετασχηματισμού**

30

ομιλητές

8

χορηγοί

9

χορηγοί
επικοινωνίας

ΧΡΥΣΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΜΕΓΑΛΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Λεωφόρος Κηφισίας και Παραδείσου 2, 15125, Μαρούσι

T 213 018 7300 **F** 213 018 7399 **E** info@c-gaia.gr

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 27, ΤΚ 57001, Θεσσαλονίκη

T 2316 004800 **E** info@c-gaia.gr

ΓΡΑΦΕΙΟ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ

19, Rue Guimard, 1040 Brussels

T +32 (0) 25134173 **E** gaiabrussels@c-gaia.gr

www.c-gaia.gr

Χρηματοδότηση από το πρόγραμμα IMCAP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

